

RAADSADVIES

ZAAKNUMMER	BEHANDELEND AMBTENAAR	SECTOR	PORT. HOUDER
3258733	Peper, Marianne	BV-FCFI	Mariska ten Heuw
ONDERWERP			
3258733 - Kadernota 2022-2025			

AANLEIDING, DOEL EN WAT GING ER AAN VOORAF

Ieder jaar biedt uw college op basis van de Financiële Verordening de Kadernota aan de gemeenteraad aan. In de Kadernota 2022-2025 wordt het inhoudelijk afwegingskader geschetst en de duiding die we daaraan geven. Vervolgens worden het financieel perspectief en de ontwikkeling van de lokale woonlasten geactualiseerd. De detailuitwerking van deze Kadernota 2022-2025 vindt plaats in de Beleidsbegroting 2022-2025.

INHOUD VAN HET VOORSTEL

Inhoudelijk afwegingskader

Alvorens in de Kadernota het financieel perspectief te schetsen, staan we in hoofdstuk 1 eerst stil bij onze inhoudelijke koers. Kort samengevat volgen we een bestendige koers van onze doelen op de middellange en de lange termijn. Vanzelfsprekend zal voor de korte termijn alle aandacht uitgaan naar het managen van de tekorten op het sociaal domein en de beheersing van de gevolgen van de coronacrisis. Als we deze twee opgaven buiten beschouwing laten zitten we met onze ambities goed op koers en willen dit de komende periode voortzetten om het huidige niveau te behouden. We bieden u een Kadernota aan met in het eerste en laatste jaar (2022 en 2025) een sluitend financieel perspectief. Dit perspectief is niet zonder zorgen of risico's, gelet op ontwikkelingen in het sociaal domein en de onzekerheid over de rijksinkomsten. Desalniettemin kwalificeren het perspectief als licht positief. Te meer we ook over een gezonde weerstandspositie beschikken om risico's op te vangen én incidenteel te investeren.

Hengelo is van oudsher bij uitstek een veilige woon- en techniekstad, waar het in de wijken prettig leven en verblijven is. Dat moet ook zo blijven en daar zetten we onverkort op in. We zijn trots op Hengelo en dragen dat uit! In de context van de maatschappelijke trends en de opgaven waar gemeenten voor staan liggen onze ambities goed op koers. Uitgangspunt van deze Kadernota is daarom dat we inhoudelijk geen fundamentele koerswijziging voorstellen en onze beleidsambities om een aantrekkelijke stad te zijn met een hoogwaardig voorzieningenniveau op onder meer sport/beweging, cultuur en sociale voorzieningen handhaven. Wij hebben blijvend aandacht voor het behoud van het goede dat we hebben gerealiseerd en we kleuren de eerder geformuleerde centrale thema's in onze begrotingen: Open stad, Sociale stad, Bruisende binnenstad en Duurzame stad verder in. Wij blijven vol doorwerken aan de ambities zoals opgenomen in eerdere Kadernota's en Beleidsbegrotingen. Wel stellen wij voor binnen deze kaders scherpte te maken door in te zetten op versterking van de sociaal economische ontwikkeling & structuur en het creëren van aantrekkelijke (hoog-)stedelijk woonmilieus in het gebied rondom de stationsomgeving (met Hart van Zuid en de Binnenstad). De belangrijkste reden daarvoor is, dat we hiermee onze beroepsbevolking versterken (leeftijdscategorie 18-67) en daardoor een vitalere stad worden met een evenwichtiger bevolkingsopbouw. De voorstellen Lange Wemen en Hart van Zuid zijn al eerder aan uw gemeenteraad aangeboden en dragen hier met name aan bij.

Voor een uitgebreide toelichting van het Inhoudelijk afwegingskader verwijzen wij naar hoofdstuk 1 van de Kadernota.

Financieel perspectief

In deze Kadernota is het financieel perspectief 2021-2025 geactualiseerd ten opzichte van de Beleidsbegroting 2021-2024. Tot de 2e helft van september 2021, wanneer de Beleidsbegroting aan uw raad wordt aangeboden, blijft het begrotingsproces een dynamisch proces door eventuele nieuwe ontwikkelingen.

Jeugd en Wmo

In de begeleidende raadsbrief bij de Jaarstukken 2020 (zaaknummer 3220248) gaven wij aan dat wij ons zorgen maken over de ontwikkelingen in het sociaal domein en dan met name op de onderdelen Jeugd en Wmo. Het blijft een grote uitdaging om de uitgaven en inkomsten binnen het sociaal domein meer in balans te brengen. Dit heeft ons de afgelopen periode bewogen om dit domein zorgvuldig te analyseren op de ontwikkelingen, het effect hiervan in het huidige jaar en de doorkijk naar het meerjarenperspectief.

Bij het vaststellen van het nieuwe Beleidsprogramma sociaal 2021-2025 en aan de hand van de oplopende tekorten die wij in 2020 zagen en de impact van de (autonome) ontwikkelingen hebben we een uitgebreide analyse laten maken voor het sociaal domein. In bijlage 8.4 krijgt u gedetailleerd inzicht in en verklaringen over de kostenontwikkelingen Jeugd en Wmo. Hierbij zijn ook de daarbij behorende landelijke (en regionale) trends en ontwikkelingen betrokken. Tevens wordt een korte analyse gegeven van de ontwikkelingen binnen de maatregelen uit het Interventieprogramma sociaal domein en een overzicht van de autonome financiële ontwikkelingen voor de onderdelen Jeugd en Wmo. Uit deze analyse komt duidelijk naar voren dat zonder aanvullende maatregelen en zekerheid omtrent extra rijksinkomsten we het risico lopen tot € 11 miljoen jaarlijks uit de pas te lopen ten opzichte van onze begroting.

De autonome ontwikkelingen buiten het sociale domein om (dus niet zijnde Wmo en Jeugd) passen grotendeels binnen de extra middelen van de meicirculaire en dus in het financieel perspectief. Zonder de problematiek van het sociaal domein hadden wij u een relatief neutraal meerjarenperspectief geschetst/kunnen aanbieden. Wij achten het als college gezien de benodigde focus op herstel na de coronacrisis maatschappelijk en economisch niet verantwoord door deze (autonome) ontwikkelingen onze basisvoorzieningen te versoberen. We zien als college dat de komende periode alle aandacht uit moet gaan naar het economisch en maatschappelijk herstel van onze stad. Wij vinden het daarom ongewenst dat de tekorten binnen het sociaal domein opgelost moeten worden op andere taakvelden, om daar te versoberen. De impact daarvan vinden wij te hoog. Daar komt bij dat er een hoogst onzeker perspectief ligt aan de inkomstenkant/rijksmiddelen. Wij vinden dat het rijk compensatie moet bieden voor de tekorten in het sociaal domein. We zetten daar nog steeds een sterke lobby op in en lopen niet vooruit op hetgeen door het rijk eerst structureel gerepareerd moet worden.

Naast de inkomstenreparatie door het rijk zullen we concreet aanvullende en aangepaste maatregelen willen nemen in het sociaal domein en zullen deze verwerken in onze begroting. Deze maatregelen zijn noodzakelijk om te voorkomen dat het financieel perspectief de ongewenste wending krijgt. Tegelijkertijd brengt dit ook risico's met zich mee. In paragraaf 3.2 onderdeel C gaan we daar uitgebreid op in. Wij varen scherp aan de wind. Dit is verantwoord, omdat onze jaarrekeningresultaten in het recente verleden eerder positief dan negatief zijn geweest en wij beschikken over een goed weerstandsvermogen. Hierdoor kunnen we aanvaardbare risico's nemen én blijven investeren in de stad. Zoals we ook de komende periode zullen blijven doen, met onder andere de stedelijke projecten zoals Lange Wemen en Hart van Zuid, dat overigens in de besluitvorming buiten deze Kadernota valt.

In onderstaande tabel is de volumeontwikkeling in het sociaal domein voor de onderdelen Jeugd en Wmo in beeld gebracht zonder bijsturing. We lopen dan risico op een tekort van € 11 miljoen. Met stevig sturen op deze volumeontwikkeling alleen komen wij er niet. Extra rijksmiddelen zijn essentieel om te voorkomen dat we de tekorten op andere taakvelden moeten vinden. Daarom hanteren we als college onder andere het uitgangspunt vooruitlopend op definitieve toezegging van het rijk vanaf 2023 extra middelen Jeugd op te nemen in de begroting in lijn met het AEF rapport, de uitkomst van de arbitragecommissie en de reeds toegezegde middelen over 2022. Door de combinatie van deze maatregelen is er nog een klein tekort van ruim € 300.000 in 2022 aflopend tot € 13.000 positief in 2025. De uitwerking van het maatregelenpakket zal voor de jaarschijf 2022 plaatsvinden in de Beleidsbegroting 2022-2025. Voor de jaren 2023 en verder zal dit voorafgaand aan de Kadernota 2023-2026 worden uitgewerkt.

Voor 2021 houden we wel rekening met de toegezegde inkomsten van onder meer het rijk, maar de maatregelen zullen dit jaar nog geen effect hebben, waardoor een resultaat van € 6 miljoen tekort resteert.

bedragen * 1.000	2021	2022	2023	2024	2025
Totaaloverzicht financieel perspectief Jeugd en Wmo					
Volumeontwikkeling Jeugd zonder bijsturing	-4.616	-6.017	-5.850	-5.486	-5.300
Volumeontwikkeling Wmo zonder bijsturing	-3.272	-3.815	-3.778	-3.757	-3.918
Bijstellen interventie maatregelen Sociaal Domein	-1.620	-1.485	-1.485	-1.485	-1.485
Totaal kostenontwikkeling Wmo en Jeugd	-9.508	-11.317	-11.113	-10.729	-10.703
Extra (rijks)inkomsten Jeugd	2.454	7.579	7.157	6.169	5.656
Extra (rijks)inkomsten Wmo	1.000	1.000	-	-	-
Sturen op volumeontwikkeling o.b.v. Beleidsprogramma Sociaal	0	2.429	3.772	4.606	5.060
Totaal inkomsten en besparende maatregelen	3.454	11.008	10.929	10.775	10.716
Budgettaire effect	-6.054	-309	-184	46	13

Zie voor meer toelichting paragraaf 3.2 (onderdelen 22-FP-6.1 tot en met 22-FP-6.4) en de uitgebreide toelichting in bijlage 8.4.

Voldoende compensatie van het rijk voor taken

Wij zullen ons sterk blijven inzetten, tezamen met andere gemeenten en de VNG, om voldoende gecompenseerd te worden door het rijk voor alle bestaande taken die we moeten uitvoeren. Dit geldt ook voor de nieuwe taken op het gebied van Inburgering, Klimaatakkoord, Omgevingswet, Wet Kwaliteitsborging voor het bouwen en de landelijke woningbouwopgave (artikel 2 Financiële Verhoudingswet). Ook moet de opschalingskorting van tafel. Dus al met al moet de (gemeentefonds)koers groter, anders werken we als gemeente Hengelo niet mee aan het nieuwe verdeelstelsel van het gemeentefonds met ingang van 2023. Deze koers wordt ook door de VNG uitgedragen. Bijna alle 352 gemeenten (98 procent) stemden 16 juni jl. tijdens de ALV van de VNG in met de motie 'Raden in Verzet'. Daarmee eisen gemeenten en de VNG nogmaals van het kabinet en parlement structurele verhoging van het gemeentefonds en meer sturingsmogelijkheden voor gemeenten, anders worden taken teruggegeven of nieuwe taken niet meer uitgevoerd.

Geen harde maatregelen voor de stad

Gelet op deze onzekerheid over de rijksinkomsten met ingang van het begrotingsjaar 2023, die pas later bekend worden (bijvoorbeeld herverdeling gemeentefonds uiterlijk mei/circulaire 2022), willen we nu naast de maatregelen in het sociaal domein niet verder ingrijpen met harde maatregelen voor de stad. Dat is ook niet nodig op grond van het perspectief dat we nu aanbieden. We moeten eerst bezien wat de komende maanden op ons afkomt als gemeenten en of we als gemeenten überhaupt aan het provinciaal toezichtkader van een structureel sluitende begroting kunnen voldoen. Hierin moeten we als gemeenten samen optrekken richting het rijk en de provincie.

Provinciaal toezicht

Onlangs is in het ambtelijk overleg door de provinciaal toezichthouder aangegeven dat we met onze huidige koers aan maatregelen en rijksinkomsten in het sociaal domein zorg moeten dragen voor een structureel sluitende begroting in 2022 om niet onder het preventief toezicht van de provincie te komen. Daar voldoen we aan. Dit heeft te maken met het feit dat de middelen die we op basis van de uitspraak van de arbitragecommissie over het AEF rapport ontvangen in 2022 al zijn gehonoreerd door het huidige kabinet. Over de verwachte rijksinkomsten in dit kader met ingang van 2023 vindt pas besluitvorming door het nieuwe kabinet plaats. Dit laatste deel zal door de provincie als niet reële ramingen worden beschouwd, zodat de meerjarenbegroting met ingang van 2023 in hun ogen niet structureel sluitend is. Wij zullen er in het lobbytraject, samen met de VNG, er alles aan doen dat het rijk met deze compensatie over de brug komt.

Totaal financieel perspectief

In hoofdstuk 2 van de Kadernota gaan we eerst in op het financieel perspectief van het bestaand beleid. Daarna volgt een korte toelichting op het door ons voorgestelde nieuwe beleid aan uw gemeenteraad. Vervolgens doen wij dekkingsvoorstellen en eindigen met het totaal financieel perspectief van deze Kadernota.

Het totale financiële beeld van deze Kadernota ziet er als volgt uit:

Financieel totaaloverzicht Kadernota 2022-2025 (inclusief 1e Beleidsrapportage 2021)					
- = nadeel; bedragen * € 1.000	2021	2022	2023	2024	2025
Kadernota: sub totaal verwacht saldo bestaand beleid 2021-2025 exclusief meicirculaire 2021 gemeentefonds	-7.219	-1.172	-1.300	-1.366	-597
Effect meicirculaire 2021 gemeentefonds	1.199	1.969	1.448	1.072	830
Totaal verwacht saldo bestaand beleid 2021-2025	-6.020	797	148	-294	233
Voorstellen nieuw beleid	n.v.t.	-455	-213	-152	-161
Totaal financieel perspectief inclusief nieuw beleid	-6.020	342	-65	-446	72
Totaal dekkingsvoorstellen	6.020	0	0	0	0
Totaal perspectief Kadernota 2022-2025 (inclusief 1e Beleidsrapportage 2021)	0	342	-65	-446	72

Het uiteindelijk verwacht saldo voor het begrotingsjaar 2021 is na dekkingsvoorstellen nihil. De toelichting hiervan kunt u vinden in de 1e Beleidsrapportage 2021 of in hoofdstuk 2 van deze Kadernota. Voor de jaren 2022 en verder is het bovenstaand effect na de aanvullende en aangepaste maatregelen en rijksinkomsten in het sociaal domein voor de onderdelen Jeugd en Wmo. Met alle onzekerheden en risico's, met name in het sociaal domein en rijksinkomsten voor bestaande en nieuwe taken, kwalificeren we dit totale financieel perspectief voor de Kadernota voor de periode 2021-2025 als licht positief voor de jaren 2022 en 2025 en licht negatief voor de jaren 2023 en 2024.

Weerstandsvermogen

Bij het weerstandsvermogen hanteren we het uitgangspunt van een financieel gezonde gemeente met voldoende reserves om incidentele tegenvallers op te vangen. In zijn algemeenheid is de financiële positie van gemeenten door de coronacrisis, maar zeker ook door de decentralisaties in het sociaal domein voortdurend onder de aandacht. De financiële positie van gemeenten staat onder druk als gevolg van de crisis, maar zeker ook als gevolg van toenemende maatschappelijke taken. Ook voor Hengelo is het van essentieel belang dat we voldoende vermogen houden om onverwachte financiële tegenvallers op te vangen en bestand te blijven tegen de impact van bestaande risico's (= financiële weerbaarheid). Maar ook dat we in staat blijven om de door uw raad gestelde ambities te realiseren. Daarom is onze financiële weerbaarheid een belangrijk afwegingskader in deze Kadernota. Dit aangepaste kader wordt voorgesteld in hoofdstuk 5. Het is een resultante van wat we hebben opgehaald in de politieke markt van 30 maart jl.

De weerstandsratio is, na de voorstellen in deze Kadernota, te duiden als voldoende. De algemene reserve is het grootste gedeelte in het beschikbaar weerstandsvermogen en bedraagt eind 2025 € 27,8 miljoen.

Woonlasten

De belastingdruk voor een eigenaar van een woning neemt in 2022 toe met 2,3% en voor een huurder van een woning met 1,8% ten opzichte van 2021. Dit stijgingspercentage valt nog ruim binnen de gehanteerde inflatiecorrectie van 3,1%. Dit komt met name door een nagenoeg gelijkblijvende afvalstoffenheffing voor een gemiddeld huishouden. Eigenlijk zou de afvalstoffenheffing omhoog gaan door de hogere verwerkingstarieven voor GFT, restafval en PMD per 1 juli 2022 door Twence. Wij krijgen echter een extra dividenduitkering, die we in kunnen zetten als compensatie. Deze dividenduitkering zetten we in om het anders stijgende afvaltarief te dempen, zodat de afvalstoffenheffing vooralsnog nagenoeg gelijk blijft voor een gemiddeld huishouden. Voor een uitgebreide toelichting verwijzen wij hierbij naar hoofdstuk 6 Woonlastenontwikkeling.

Begrotingsrichtlijnen

Ieder jaar presenteren we in de Kadernota ook de begrotingsrichtlijnen. Het gaat hierbij om de grondslagen voor de ramingen van het bestaande beleid, zoals loon- en prijscompensatie, inflatiecorrectie voor subsidies, huren, belastingen, heffingen en tarieven. Zie bijlage 8.1 voor de begrotingsrichtlijnen.

Vervangingsinvesteringen kapitaalgoederen openbare ruimte

Sinds vorig jaar hebben we in de Kadernota de vervangingsinvesteringen kapitaalgoederen in de openbare ruimte voor de komende jaren aangegeven. Dit zal een jaarlijks terugkerend onderdeel worden voor de integrale afweging in de Kadernota. Met de inventarisatie van de vervangingsinvesteringen kapitaalgoederen openbare ruimte komen wij tegemoet aan de reële verwachting wat we noodzakelijk moeten investeren in deze kapitaalgoederen voor de periode van de voorliggende Kadernota. Zie voor een uitgebreide toelichting bijlage 8.5.

Raadsbehandeling

Deze nota zal oordeelsvormend worden besproken op de politieke markt van 29 juni a.s. en worden behandeld in uw raadsvergadering van 13 juli 2021.

BESPREEK - EN BESLISPUNTEN

Wij stellen uw raad voor:

1. in te stemmen met het inhoudelijk afwegingskader, waarbij koers en focus houden voorop staan;
2. het financieel perspectief 2022-2025 voor kennisgeving aan te nemen en als uitgangspunt voor de Beleidsbegroting 2022-2025 te hanteren;
3. in te stemmen met het uitgangspunt dat we sturen op volume én rijksinkomsten in het sociaal domein voor een neutraal financieel perspectief. Het college op te dragen dit ten behoeve van de Beleidsbegroting 2022-2025 uit te werken;
4. in te stemmen met het collegevoorstel voor nieuw beleid;
5. de ingezette lobby naar de VNG en het rijk voort te zetten om voldoende financiële rijksmiddelen te ontvangen voor zowel de bestaande dan wel nieuwe taken die we als gemeente moeten uitvoeren; ook moties van andere gemeenten met de genoemde strekking in het raadsadvies zal de gemeente Hengelo ondersteunen;
6. de lobby naar het rijk en provincie in te zetten om de gemeenten in deze tijden tegemoet te komen om het stringente financieel toezichtkader te versoepelen;
7. in te stemmen met het collegevoorstel kaderstelling weerstandsvermogen, zoals verwoord in paragraaf 5.1;
8. in te stemmen met de lokale lastenontwikkeling;
9. in te stemmen met de begrotingsuitgangspunten;
10. in te stemmen met de vervangingsinvesteringen kapitaalgoederen in de openbare ruimte;
11. in te stemmen om de compenserende dividenduitkering van Twence (voor de stijgende afvalverwerkingstarieven van Twence met ingang van 1 juli 2022) ten gunste te laten komen op het taakveld Afval, zodat de totale tariefsontwikkeling van de afvalstoffenheffing vooralsnog voor een gemiddeld huishouden nagenoeg gelijk blijft in 2022 ten opzichte van 2021.

FINANCIËLE ASPECTEN

Met alle onzekerheden en risico's, met name in het sociaal domein en rijksinkomsten voor bestaande en nieuwe taken, kwalificeren we dit totale financieel perspectief voor de Kadernota voor de periode 2021-2025 als licht positief voor de jaren 2022 en 2025 en een licht negatief voor de jaren 2023 en 2024.

BIJLAGE(N)
Kadernota 2022-2025.

Dit raadsadvies is vastgesteld door het college van B & W van Hengelo.

ZAAKNUMMER	BEHANDELEND AMBTENAAR	SECTOR	PORT. HOUDER
3258733	peper, marianne	BV-FCFI	Mariska ten Heuw
ONDERWERP			
3258733 - Kadernota 2022-2025			

DE RAAD VAN DE GEMEENTE HENGELO BESLUIT:

1. in te stemmen met het inhoudelijk afwegingskader, waarbij koers en focus houden voorop staan;
2. het financieel perspectief 2022-2025 voor kennisgeving aan te nemen en als uitgangspunt voor de Beleidsbegroting 2022-2025 te hanteren;
3. in te stemmen met het uitgangspunt dat we sturen op volume én rijksinkomsten in het sociaal domein voor een neutraal financieel perspectief. Het college op te dragen dit ten behoeve van de Beleidsbegroting 2022-2025 uit te werken;
4. in te stemmen met het collegevoorstel voor nieuw beleid;
5. de ingezette lobby naar de VNG en het rijk voort te zetten om voldoende financiële rijksmiddelen te ontvangen voor zowel de bestaande dan wel nieuwe taken die we als gemeente moeten uitvoeren; ook moties van andere gemeenten met de genoemde strekking in het raadsadvies zal de gemeente Hengelo ondersteunen;
6. de lobby naar het rijk en provincie in te zetten om de gemeenten in deze tijden tegemoet te komen om het stringente financieel toezichtkader te versoepelen;
7. in te stemmen met het collegevoorstel kaderstelling weerstandsvermogen, zoals verwoord in paragraaf 5.1;
8. in te stemmen met de lokale lastenontwikkeling;
9. in te stemmen met de begrotingsuitgangspunten;
10. in te stemmen met de vervangingsinvesteringen kapitaalgoederen in de openbare ruimte;
11. in te stemmen om de compenserende dividenduitkering van Twence (voor de stijgende afvalverwerkingstarieven van Twence met ingang van 1 juli 2022) ten gunste te laten komen op het taakveld Afval, zodat de totale tariefsontwikkeling van de afvalstoffenheffing vooralsnog voor een gemiddeld huishouden nagenoeg gelijk blijft in 2022 ten opzichte van 2021.

PUBLIEKSVRIENDELIJKE SAMENVATTING

Jaarlijks stelt de gemeenteraad voor de zomer een Kadernota vast, waarin de koers voor de middellange termijn wordt bepaald. In de Kadernota 2022 – 2025 stelt het college de gemeenteraad voor om vooral de huidige koers te bestendigen en een aantal nieuwe beleidsvoorstellen op te nemen. De afgelopen jaren heeft de gemeente Hengelo op vele fronten duurzaam geïnvesteerd in de stad vanuit een financieel gezonde positie. Het college van B en W wil die ingezette lijn graag voortzetten.

De gemeente Hengelo staat op korte termijn voor de uitdaging om de gevolgen van de coronacrisis voor de inwoners en de stad zo goed mogelijk te beheersen. Bovendien zijn er op korte termijn maatregelen nodig, om de tekorten binnen Jeugdhulp en Wmo terug te dringen. Los van deze twee grote opgaven wil het college van B en W de koers van de afgelopen jaren vooral voortzetten.

Om een financieel gezonde gemeente te blijven, is het college van mening dat het rijk ook de komende jaren moet zorgen voor voldoende structurele compensatie. Zowel bij bestaande taken, zoals Jeugd en Wmo, als bij nieuwe taken, zoals de verdere uitvoering van het Klimaatakkoord, de Omgevingswet en de landelijke woningbouwopgave.

Hierbij speelt ook mee dat er met ingang van 2023 een herverdeling van de rijksmiddelen die de gemeente van het rijk ontvangt plaatsvindt (herverdeling van het gemeentefonds). Op dit moment is niet duidelijk of dat voordelig of nadelig uitpakt voor de gemeente. Dit wordt pas later bekend (uiterlijk mei 2022). In verband met deze onzekerheid én met name de grote onzekerheid als gevolg van de coronacrisis, stelt het college voor om nu geen grote wijzigingen en ingrepen door te voeren voor de stad, naast de aanvullende en aangepaste maatregelen die nodig zijn in het sociaal domein.

Hengelo is van oudsher bij uitstek een veilige woon- en techniekstad, waar het in de wijken prettig leven en verblijven is. Dat moet ook zo blijven en daar zetten we onverkort op in. We zijn trots op Hengelo en dragen dat uit! Uitgangspunt van de Kadernota is daarom dat we inhoudelijk geen fundamentele koerswijziging voorstellen en onze beleidsambities om een aantrekkelijke stad te zijn met een hoogwaardig voorzieningenniveau op onder meer sport/beweging, cultuur en sociale voorzieningen handhaven. Wij hebben blijvend aandacht voor het behoud van het goede dat we hebben gerealiseerd en we kleuren de eerder geformuleerde centrale thema's in onze begrotingen: Open stad, Sociale stad, Bruisende binnenstad en Duurzame stad verder in. Wij blijven vol doorwerken aan de ambities zoals opgenomen in eerdere Kadernota's en Beleidsbegrotingen. Wel stellen wij voor binnen deze kaders scherpere te maken door in te zetten op versterking van de sociaal economische ontwikkeling en structuur en het creëren van aantrekkelijke (hoog-)stedelijk woonmilieus in het gebied rondom de stationsomgeving (met Hart van Zuid en de Binnenstad). De belangrijkste reden daarvoor is, dat we hiermee onze beroepsbevolking versterken (leeftijdscategorie 18-67) en daardoor een vitalere stad worden met een evenwichtiger bevolkingsopbouw.

Kadernota 2022-2025

Gemeente
Hengelo

Colofon

Dit is een publicatie van de Gemeente Hengelo
Postbus 18
7550 AA Hengelo
www.hengelo.nl

Bezoekadres: Burg. van der Dussenplein 1
E-mail: gemeente@hengelo.nl
Telefoon: 14074

Fotografie: Christian van der Meij, Eric Brinkhorst & Hart van Zuid

Inhoudsopgave

Inleiding	3
Raadsadvies en Raadsbesluit	4
Inhoudelijk afwegingskader	13
1.1 Samen werken aan een sterke economie, samen leven in een aantrekkelijke stad	14
1.2 Maatschappelijke trends voor de komende jaren	17
1.3 Opgaven voor gemeenten	19
1.4 Wijzigingen in wet- en regelgeving	21
1.5 Autonome ontwikkelingen	23
1.6 Speerpunten centrale thema's	24
1.7 Samenvatting inhoudelijk afwegingskader	28
Financieel perspectief	29
2.1 Totaal financieel perspectief 2021-2025	30
Verwacht saldo bestaand beleid	35
3.1 Financieel perspectief na 2e wijziging Beleidsbegroting 2021-2024	36
3.2 Het verwachte financieel perspectief	37
Onderdeel A - Mutaties gemeentefonds voorafgaand aan meicirculaire 2021	39
Onderdeel B - Overige autonome ontwikkelingen	39
Onderdeel C - Risico's	64
Onderdeel D - Onvoorziene tegenvallers	67
Onderdeel E - Subtotaal verwacht saldo bestaand beleid 2021 - 2025	68
Onderdeel F - Meicirculaire 2021 gemeentefonds	68
Onderdeel G - Totaal verwacht saldo bestaand beleid 2021-2025	69
Nieuwe beleidsvoornemens 2022 - 2025	71
4.1 Nieuwe beleidsvoornemens 2022 - 2025	72
Kaderstelling en ontwikkeling weerstands-vermogen	95
5.1 Kaderstelling weerstandsvermogen	96
5.1.1 Onderdelen in het beschikbaar weerstandsvermogen	96
5.1.2 Acceptabele ondergrens voor de weerstandsratio	98
5.1.3 Acceptabele ondergrens en de gewenste hoogte van de algemene reserve	99
5.1.4 Aanvullende normen voor bepaling financiële weerbaarheid	100
5.1.5 Collegevoorstel kaderstelling weerstandsvermogen	101
5.2 Ontwikkeling weerstandsvermogen	102
Woonlasten-ontwikkeling	105
6.1 Ontwikkeling OZB, riool- en afvalstoffenheffing	106
6.2 Lokale belastingdruk	108
Conclusie	109
7.1 Conclusie	110

Bijlage	113
8.1 Begrotingsuitgangspunten 2022-2025	114
8.2 Indicatie ontwikkeling lokale woonlasten	117
8.3 Financiële effecten van de meicirculaire 2021 van het gemeentefonds	118
8.4 Financieel meerjarenperspectief Sociaal domein	126
8.4.1 Ontwikkelingen Sociaal domein	126
8.4.2 Sturen op volumeontwikkeling o.b.v. Beleidsprogramma Sociaal	133
8.5 Vervangingsinvesteringen kapitaalgoederen openbare ruimte	138
8.6 Amendementen en moties	144

Inleiding

Voor u ligt de Kadernota 2022-2025. In deze Kadernota stellen wij in grote lijnen voor hoe wij tot de Beleidsbegroting 2022-2025 zouden willen komen.

We blijven de bestendige koers van onze doelen op de middellange en de lange termijn volgen. Vanzelfsprekend zal voor de korte termijn alle aandacht uitgaan naar het managen van de tekorten op het sociaal domein en de beheersing van de gevolgen van de coronacrisis. Als we deze twee opgaven buiten beschouwing laten zitten we met onze ambities goed op koers en willen dit de komende periode voortzetten om het huidige niveau te behouden.

Hengelo is van oudsher bij uitstek een veilige woon- en techniekstad, waar het in de wijken prettig leven en verblijven is. Dat moet ook zo blijven en daar zetten we onverkort op in. We zijn trots op Hengelo en dragen dat uit! In de context van de maatschappelijke trends en de opgaven waar gemeenten voor staan liggen onze ambities goed op koers. Uitgangspunt van deze Kadernota is daarom dat we inhoudelijk geen fundamentele koerswijziging voorstellen en onze beleidsambities om een aantrekkelijke stad te zijn met een hoogwaardig voorzieningenniveau op onder meer sport/beweging, cultuur en sociale voorzieningen handhaven. Wij hebben blijvend aandacht voor het behoud van het goede dat we hebben gerealiseerd en we kleuren de eerder geformuleerde centrale thema's in onze begrotingen: Open stad, Sociale stad, Bruisende binnenstad en Duurzame stad verder in. Wij blijven vol doorwerken aan de ambities zoals opgenomen in eerdere Kadernota's en Beleidsbegrotingen. Wel stellen wij voor binnen deze kaders scherpere te maken door in te zetten op versterking van de sociaal economische ontwikkeling & structuur en het creëren van aantrekkelijke (hoog-)stedelijk woonmilieus in het gebied rondom de stationsomgeving (met Hart van Zuid en de Binnenstad). De belangrijkste reden daarvoor is, dat we hiermee onze beroepsbevolking versterken (leeftijdscategorie 18-67) en daardoor een vitalere stad worden met een evenwichtiger bevolkingsopbouw.

Leeswijzer

In hoofdstuk 1 geven we het strategisch kader 'Samen werken aan een sterke economie, samen leven in een aantrekkelijke stad' weer. Daarna worden achtereenvolgens toegelicht de relevante maatschappelijke trends voor de komende 4 jaren, de samenhangende opgaven voor gemeenten, de belangrijkste wijzigingen in wetgeving, de belangrijkste autonome ontwikkelingen en de stand van zaken met betrekking tot de speerpunten/thema's uit het coalitieprogramma 2018-2022. In hoofdstuk 2 schetsen we het Financieel perspectief. In hoofdstuk 3 brengen we het verwacht saldo bestaand beleid in beeld. In hoofdstuk 4 gaan we in op nieuwe beleidsvoornemens 2022 - 2025. In hoofdstuk 5 wordt de kaderstelling en ontwikkeling van het weerstandsvermogen weergegeven. Hoofdstuk 6 behandelt vervolgens de woonlastenontwikkeling. Hoofdstuk 7 bevat tenslotte de conclusie. Aansluitend zijn in hoofdstuk 8 de bijlagen opgenomen.

Raadsadvies en Raadsbesluit

RAADSADVIES

ZAAKNUMMER	BEHANDELEND AMBTENAAR	SECTOR	PORT. HOUDER
3258733	Peper, Marianne	BV-FCFI	Mariska ten Heuw
ONDERWERP			
3258733 - Kadernota 2022-2025			

AANLEIDING, DOEL EN WAT GING ER AAN VOORAF

Ieder jaar biedt uw college op basis van de Financiële Verordening de Kadernota aan de gemeenteraad aan. In de Kadernota 2022-2025 wordt het inhoudelijk afwegingskader geschetst en de duiding die we daaraan geven. Vervolgens worden het financieel perspectief en de ontwikkeling van de lokale woonlasten geactualiseerd. De detailuitwerking van deze Kadernota 2022-2025 vindt plaats in de Beleidsbegroting 2022-2025.

INHOUD VAN HET VOORSTEL***Inhoudelijk afwegingskader***

Alvorens in de Kadernota het financieel perspectief te schetsen, staan we in hoofdstuk 1 eerst stil bij onze inhoudelijke koers. Kort samengevat volgen we een bestendige koers van onze doelen op de middellange en de lange termijn. Vanzelfsprekend zal voor de korte termijn alle aandacht uitgaan naar het managen van de tekorten op het sociaal domein en de beheersing van de gevolgen van de coronacrisis. Als we deze twee opgaven buiten beschouwing laten zitten we met onze ambities goed op koers en willen dit de komende periode voortzetten om het huidige niveau te behouden. We bieden u een Kadernota aan met in het eerste en laatste jaar (2022 en 2025) een sluitend financieel perspectief. Dit perspectief is niet zonder zorgen of risico's, gelet op ontwikkelingen in het sociaal domein en de onzekerheid over de rijksinkomsten. Desalniettemin kwalificeren het perspectief als licht positief. Te meer we ook over een gezonde weerstandspositie beschikken om risico's op te vangen én incidenteel te investeren.

Hengelo is van oudsher bij uitstek een veilige woon- en techniekstad, waar het in de wijken prettig leven en verblijven is. Dat moet ook zo blijven en daar zetten we onverkort op in. We zijn trots op Hengelo en dragen dat uit! In de context van de maatschappelijke trends en de opgaven waar gemeenten voor staan liggen onze ambities goed op koers. Uitgangspunt van deze Kadernota is daarom dat we inhoudelijk geen fundamentele koerswijziging voorstellen en onze beleidsambities om een aantrekkelijke stad te zijn met een hoogwaardig voorzieningenniveau op onder meer sport/beweging, cultuur en sociale voorzieningen handhaven. Wij hebben blijvend aandacht voor het behoud van het goede dat we hebben gerealiseerd en we kleuren de eerder geformuleerde centrale thema's in onze begrotingen: Open stad, Sociale stad, Bruisende binnenstad en Duurzame stad verder in. Wij blijven vol doorwerken aan de ambities zoals opgenomen in eerdere Kadernota's en Beleidsbegrotingen. Wel stellen wij voor binnen deze kaders scherpere te maken door in te zetten op versterking van de sociaal economische ontwikkeling & structuur en het creëren van aantrekkelijke (hoog-)stedelijk woonmilieus in het gebied rondom de stationsomgeving (met Hart van Zuid en de Binnenstad). De belangrijkste reden daarvoor is, dat we hiermee onze beroepsbevolking versterken (leeftijdscategorie 18-67) en daardoor een vitale stad worden met een evenwichtiger bevolkingsopbouw. De voorstellen Lange Wemen en Hart van Zuid zijn al eerder aan uw gemeenteraad aangeboden en dragen hier met name aan bij.

Voor een uitgebreide toelichting van het Inhoudelijk afwegingskader verwijzen wij naar hoofdstuk 1 van de Kadernota.

Financieel perspectief

In deze Kadernota is het financieel perspectief 2021-2025 geactualiseerd ten opzichte van de Beleidsbegroting 2021-2024. Tot de 2e helft van september 2021, wanneer de Beleidsbegroting aan uw raad wordt aangeboden, blijft het begrotingsproces een dynamisch proces door eventuele nieuwe ontwikkelingen.

Jeugd en Wmo

In de begeleidende raadsbrief bij de Jaarstukken 2020 (zaaknummer 3220248) gaven wij aan dat wij ons zorgen maken over de ontwikkelingen in het sociaal domein en dan met name op de onderdelen Jeugd en Wmo. Het blijft een grote uitdaging om de uitgaven en inkomsten binnen het sociaal domein meer in balans te brengen. Dit heeft ons de afgelopen periode bewogen om dit domein zorgvuldig te analyseren op de ontwikkelingen, het effect hiervan in het huidige jaar en de doorkijk naar het meerjarenperspectief.

Bij het vaststellen van het nieuwe Beleidsprogramma sociaal 2021-2025 en aan de hand van de oplopende tekorten die wij in 2020 zagen en de impact van de (autonome) ontwikkelingen hebben we een uitgebreide analyse laten maken voor het sociaal domein. In bijlage 8.4 krijgt u gedetailleerd inzicht in en verklaringen over de kostenontwikkelingen Jeugd en Wmo. Hierbij zijn ook de daarbij behorende landelijke (en regionale) trends en ontwikkelingen betrokken. Tevens wordt een korte analyse gegeven van de ontwikkelingen binnen de maatregelen uit het Interventieprogramma sociaal domein en een overzicht van de autonome financiële ontwikkelingen voor de onderdelen Jeugd en Wmo. Uit deze analyse komt duidelijk naar voren dat zonder aanvullende maatregelen en zekerheid omtrent extra rijksinkomsten we het risico lopen tot € 11 miljoen jaarlijks uit de pas te lopen ten opzichte van onze begroting.

De autonome ontwikkelingen buiten het sociale domein om (dus niet zijnde Wmo en Jeugd) passen grotendeels binnen de extra middelen van de meicirculaire en dus in het financieel perspectief. Zonder de problematiek van het sociaal domein hadden wij u een relatief neutraal meerjarenperspectief geschetst/kunnen aanbieden. Wij achten het als college gezien de benodigde focus op herstel na de coronacrisis maatschappelijk en economisch niet verantwoord door deze (autonome) ontwikkelingen onze basisvoorzieningen te versoberen. We zien als college dat de komende periode alle aandacht uit moet gaan naar het economisch en maatschappelijk herstel van onze stad. Wij vinden het daarom ongewenst dat de tekorten binnen het sociaal domein opgelost moeten worden op andere taakvelden, om daar te versoberen. De impact daarvan vinden wij te hoog. Daar komt bij dat er een hoogst onzeker perspectief ligt aan de inkomstenkant/rijksmiddelen. Wij vinden dat het rijk compensatie moet bieden voor de tekorten in het sociaal domein. We zetten daar nog steeds een sterke lobby op in en lopen niet vooruit op hetgeen door het rijk eerst structureel gerepareerd moet worden.

Naast de inkomstenreparatie door het rijk zullen we concreet aanvullende en aangepaste maatregelen willen nemen in het sociaal domein en zullen deze verwerken in onze begroting. Deze maatregelen zijn noodzakelijk om te voorkomen dat het financieel perspectief de ongewenste wending krijgt. Tegelijkertijd brengt dit ook risico's met zich mee. In paragraaf 3.2 onderdeel C gaan we daar uitgebreid op in. Wij varen scherp aan de wind. Dit is verantwoord, omdat onze jaarrekeningresultaten in het recente verleden eerder positief dan negatief zijn geweest en wij beschikken over een goed weerstandsvermogen. Hierdoor kunnen we aanvaardbare risico's nemen én blijven investeren in de stad. Zoals we ook de komende periode zullen blijven doen, met onder andere de stedelijke projecten zoals Lange Wemen en Hart van Zuid, dat overigens in de besluitvorming buiten deze Kadernota valt.

In onderstaande tabel is de volumeontwikkeling in het sociaal domein voor de onderdelen Jeugd en Wmo in beeld gebracht zonder bijsturing. We lopen dan risico op een tekort van € 11 miljoen. Met stevig sturen op deze volumeontwikkeling alleen komen wij er niet. Extra rijksmiddelen zijn essentieel om te voorkomen dat we de tekorten op andere taakvelden moeten vinden. Daarom hanteren we als college onder andere het uitgangspunt vooruitlopend op definitieve toezegging van het rijk vanaf 2023 extra middelen Jeugd op te nemen in de begroting in lijn met het AEF rapport, de uitkomst van de arbitragecommissie en de reeds toegezegde middelen over 2022. Door de combinatie van deze maatregelen is er nog een klein tekort van ruim € 300.000 in 2022 aflopend tot € 13.000 positief in 2025. De uitwerking van het maatregelenpakket zal voor de jaarschijf 2022 plaatsvinden in de Beleidsbegroting 2022-2025. Voor de jaren 2023 en verder zal dit voorafgaand aan de Kadernota 2023-2026 worden uitgewerkt. Voor 2021 houden we wel rekening met de toegezegde inkomsten van onder meer het rijk, maar de maatregelen zullen dit jaar nog geen effect hebben, waardoor een resultaat van € 6 miljoen tekort resteert.

<i>bedragen * 1.000</i>	2021	2022	2023	2024	2025
Totaaloverzicht financieel perspectief Jeugd en Wmo					
Volumeontwikkeling Jeugd zonder bijsturing	-4.616	-6.017	-5.850	-5.486	-5.300
Volumeontwikkeling Wmo zonder bijsturing	-3.272	-3.815	-3.778	-3.757	-3.918
Bijstellen interventie maatregelen Sociaal Domein	-1.620	-1.485	-1.485	-1.485	-1.485
Totaal kostenontwikkeling Wmo en Jeugd	-9.508	-11.317	-11.113	-10.729	-10.703
Extra (rijks)inkomsten Jeugd	2.454	7.579	7.157	6.169	5.656
Extra (rijks)inkomsten Wmo	1.000	1.000	-	-	-
Sturen op volumeontwikkeling o.b.v. Beleidsprogramma Sociaal	0	2.429	3.772	4.606	5.060
Totaal inkomsten en besparende maatregelen	3.454	11.008	10.929	10.775	10.716
Budgettaire effect	-6.054	-309	-184	46	13

Zie voor meer toelichting paragraaf 3.2 (onderdelen 22-FP-6.1 tot en met 22-FP-6.4) en de uitgebreide toelichting in bijlage 8.4.

Voldoende compensatie van het rijk voor taken

Wij zullen ons sterk blijven inzetten, tezamen met andere gemeenten en de VNG, om voldoende gecompenseerd te worden door het rijk voor alle bestaande taken die we moeten uitvoeren. Dit geldt ook voor de nieuwe taken op het gebied van Inburgering, Klimaatakkoord, Omgevingswet, Wet Kwaliteitsborging voor het bouwen en de landelijke woningbouwopgave (artikel 2 Financiële Verhoudingswet). Ook moet de opschalingskorting van tafel. Dus al met al moet de (gemeentefonds)koek groter, anders werken we als gemeente Hengelo niet mee aan het nieuwe verdeelstelsel van het gemeentefonds met ingang van 2023. Deze koers wordt ook door de VNG uitgedragen. Bijna alle 352 gemeenten (98 procent) stemden 16 juni jl. tijdens de ALV van de VNG in met de motie 'Raden in Verzet'. Daarmee eisen gemeenten en de VNG nogmaals van het kabinet en parlement structurele verhoging van het gemeentefonds en meer sturingsmogelijkheden voor gemeenten, anders worden taken teruggegeven of nieuwe taken niet meer uitgevoerd.

Geen harde maatregelen voor de stad

Gelet op deze onzekerheid over de rijksinkomsten met ingang van het begrotingsjaar 2023, die pas later bekend worden (bijvoorbeeld herverdeling gemeentefonds uiterlijk mei/circulaire 2022), willen we nu naast de maatregelen in het sociaal domein niet verder ingrijpen met harde maatregelen voor de stad. Dat is ook niet nodig op grond van het perspectief dat we nu aanbieden. We moeten eerst bezien wat de komende maanden op ons afkomt als gemeenten en of we als gemeenten überhaupt aan het provinciaal toezichtkader van een structureel sluitende begroting kunnen voldoen. Hierin moeten we als gemeenten samen optrekken richting het rijk en de provincie.

Provinciaal toezicht

Onlangs is in het ambtelijk overleg door de provinciaal toezichthouder aangegeven dat we met onze huidige koers aan maatregelen en rijksinkomsten in het sociaal domein zorg moeten dragen voor een structureel sluitende begroting in 2022 om niet onder het preventief toezicht van de provincie te komen. Daar voldoen we aan. Dit heeft te maken met het feit dat de middelen die we op basis van de uitspraak van de arbitragecommissie over het AEF rapport ontvangen in 2022 al zijn gehonoreerd door het huidige kabinet. Over de verwachte rijksinkomsten in dit kader met ingang van 2023 vindt pas besluitvorming door het nieuwe kabinet plaats. Dit laatste deel zal door de provincie als niet reële ramingen worden beschouwd, zodat de meerjarenbegroting met ingang van 2023 in hun ogen niet structureel sluitend is. Wij zullen er in het lobbytraject, samen met de VNG, er alles aan doen dat het rijk met deze compensatie over de brug komt.

Totaal financieel perspectief

In hoofdstuk 2 van de Kadernota gaan we eerst in op het financieel perspectief van het bestaand beleid. Daarna volgt een korte toelichting op het door ons voorgestelde nieuwe beleid aan uw gemeenteraad. Vervolgens doen wij dekkingsvoorstellen en eindigen met het totaal financieel perspectief van deze Kadernota.

Het totale financiële beeld van deze Kadernota ziet er als volgt uit:

Financieel totaaloverzicht Kadernota 2022-2025 (inclusief 1e Beleidsrapportage 2021)					
- = nadeel; bedragen * € 1.000	2021	2022	2023	2024	2025
Kadernota: sub totaal verwacht saldo bestaand beleid 2021-2025 exclusief meicirculaire 2021 gemeentefonds	-7.219	-1.172	-1.300	-1.366	-597
Effect meicirculaire 2021 gemeentefonds	1.199	1.969	1.448	1.072	830
Totaal verwacht saldo bestaand beleid 2021-2025	-6.020	797	148	-294	233
Voorstellen nieuw beleid	n.v.t.	-455	-213	-152	-161
Totaal financieel perspectief inclusief nieuw beleid	-6.020	342	-65	-446	72
Totaal dekkingsvoorstellen	6.020	0	0	0	0
Totaal perspectief Kadernota 2022-2025 (inclusief 1e Beleidsrapportage 2021)	0	342	-65	-446	72

Het uiteindelijk verwacht saldo voor het begrotingsjaar 2021 is *na* dekkingsvoorstellen nihil. De toelichting hiervan kunt u vinden in de 1e Beleidsrapportage 2021 of in hoofdstuk 2 van deze Kadernota. Voor de jaren 2022 en verder is het bovenstaand effect *na* de aanvullende en aangepaste maatregelen en rijksinkomsten in het sociaal domein voor de onderdelen Jeugd en Wmo. Met alle onzekerheden en risico's, met name in het sociaal domein en rijksinkomsten voor bestaande en nieuwe taken, kwalificeren we dit totale financieel perspectief voor de Kadernota voor de periode 2021-2025 als licht positief voor de jaren 2022 en 2025 en licht negatief voor de jaren 2023 en 2024.

Weerstandsvermogen

Bij het weerstandsvermogen hanteren we het uitgangspunt van een financieel gezonde gemeente met voldoende reserves om incidentele tegenvallers op te vangen. In zijn algemeenheid is de financiële positie van gemeenten door de coronacrisis, maar zeker ook door de decentralisaties in het sociaal domein voortdurend onder de aandacht. De financiële positie van gemeenten staat onder druk als gevolg van de crisis, maar zeker ook als gevolg van toenemende maatschappelijke taken. Ook voor Hengelo is het van essentieel belang dat we voldoende vermogen houden om onverwachte financiële tegenvallers op te vangen en bestand te blijven tegen de impact van bestaande risico's (= financiële weerbaarheid). Maar ook dat we in staat blijven om de door uw raad gestelde ambities te realiseren. Daarom is onze financiële weerbaarheid een belangrijk afwegingskader in deze Kadernota. Dit aangepaste kader wordt voorgesteld in hoofdstuk 5. Het is een resultante van wat we hebben opgehaald in de politieke markt van 30 maart jl.

De weerstandsratio is, na de voorstellen in deze Kadernota, te duiden als voldoende. De algemene reserve is het grootste gedeelte in het beschikbaar weerstandsvermogen en bedraagt eind 2025 € 27,8 miljoen.

Woonlasten

De belastingdruk voor een eigenaar van een woning neemt in 2022 toe met 2,3% en voor een huurder van een woning met 1,8% ten opzichte van 2021. Dit stijgingspercentage valt nog ruim binnen de gehanteerde inflatiecorrectie van 3,1%. Dit komt met name door een nagenoeg gelijkblijvende afvalstoffenheffing voor een gemiddeld huishouden. Eigenlijk zou de afvalstoffenheffing omhoog gaan door de hogere verwerkingstarieven voor GFT, restafval en PMD per 1 juli 2022 door Twence. Wij krijgen echter een extra dividenduitkering, die we in kunnen zetten als compensatie. Deze dividenduitkering zetten we in om het anders stijgende afvaltarief te dempen, zodat de afvalstoffenheffing vooralsnog nagenoeg gelijk blijft voor een gemiddeld huishouden. Voor een uitgebreide toelichting verwijzen wij hierbij naar hoofdstuk 6 Woonlastenontwikkeling.

Begrotingsrichtlijnen

Ieder jaar presenteren we in de Kadernota ook de begrotingsrichtlijnen. Het gaat hierbij om de grondslagen voor de ramingen van het bestaande beleid, zoals loon- en prijscompensatie, inflatiecorrectie voor subsidies, huren, belastingen, heffingen en tarieven. Zie bijlage 8.1 voor de begrotingsrichtlijnen.

Vervangingsinvesteringen kapitaalgoederen openbare ruimte

Sinds vorig jaar hebben we in de Kadernota de vervangingsinvesteringen kapitaalgoederen in de openbare ruimte voor de komende jaren aangegeven. Dit zal een jaarlijks terugkerend onderdeel worden voor de integrale afweging in de Kadernota. Met de inventarisatie van de vervangingsinvesteringen kapitaalgoederen openbare ruimte komen wij tegemoet aan de reële verwachting wat we noodzakelijk moeten investeren in deze kapitaalgoederen voor de periode van de voorliggende Kadernota. Zie voor een uitgebreide toelichting bijlage 8.5.

Raadsbehandeling

Deze nota zal oordeelsvormend worden besproken op de politieke markt van 29 juni a.s. en worden behandeld in uw raadsvergadering van 13 juli 2021.

BESPREEK- EN BESLISPUNTEN

Wij stellen uw raad voor:

1. in te stemmen met het inhoudelijk afwegingskader, waarbij koers en focus houden voorop staan;
2. het financieel perspectief 2022-2025 voor kennisgeving aan te nemen en als uitgangspunt voor de Beleidsbegroting 2022-2025 te hanteren;
3. in te stemmen met het uitgangspunt dat we sturen op volume én rijksinkomsten in het sociaal domein voor een neutraal financieel perspectief. Het college op te dragen dit ten behoeve van de Beleidsbegroting 2022-2025 uit te werken;
4. in te stemmen met het collegevoorstel voor nieuw beleid;
5. de ingezette lobby naar de VNG en het rijk voort te zetten om voldoende financiële rijksmiddelen te ontvangen voor zowel de bestaande dan wel nieuwe taken die we als gemeente moeten uitvoeren; ook moties van andere gemeenten met de genoemde strekking in het raadsadvies zal de gemeente Hengelo ondersteunen;
6. de lobby naar het rijk en provincie in te zetten om de gemeenten in deze tijden tegemoet te komen om het stringente financieel toezichtkader te versoepelen;
7. in te stemmen met het collegevoorstel kaderstelling weerstandsvermogen, zoals verwoord in paragraaf 5.1;
8. in te stemmen met de lokale lastenontwikkeling;
9. in te stemmen met de begrotingsuitgangspunten;
10. in te stemmen met de vervangingsinvesteringen kapitaalgoederen in de openbare ruimte;
11. in te stemmen om de compenserende dividenduitkering van Twence (voor de stijgende afvalverwerkingstarieven van Twence met ingang van 1 juli 2022) ten gunste te laten komen op het taakveld Afval, zodat de totale tariefsontwikkeling van de afvalstoffenheffing vooralsnog voor een gemiddeld huishouden nagenoeg gelijk blijft in 2022 ten opzichte van 2021.

FINANCIËLE ASPECTEN

Met alle onzekerheden en risico's, met name in het sociaal domein en rijksinkomsten voor bestaande en nieuwe taken, kwalificeren we dit totale financieel perspectief voor de Kadernota voor de periode 2021-2025 als licht positief voor de jaren 2022 en 2025 en licht negatief voor de jaren 2023 en 2024.

BIJLAGE(N)
Kadernota 2022-2025.

Dit raadsadvies is vastgesteld door het college van B & W van Hengelo.

RAADSBSLUIT
C01

ZAAKNUMMER	BEHANDELEND AMBTENAAR	SECTOR	PORT. HOUDER
3258733	peper, marianne	BV-FCFI	Mariska ten Heuw
ONDERWERP			
3258733 - Kadernota 2022-2025			

DE RAAD VAN DE GEMEENTE HENGELO BESLUIT:

1. in te stemmen met het inhoudelijk afwegingskader, waarbij koers en focus houden voorop staan;
2. het financieel perspectief 2022-2025 voor kennisgeving aan te nemen en als uitgangspunt voor de Beleidsbegroting 2022-2025 te hanteren;
3. in te stemmen met het uitgangspunt dat we sturen op volume én rijksinkomsten in het sociaal domein voor een neutraal financieel perspectief. Het college op te dragen dit ten behoeve van de Beleidsbegroting 2022-2025 uit te werken;
4. in te stemmen met het collegevoorstel voor nieuw beleid;
5. de ingezette lobby naar de VNG en het rijk voort te zetten om voldoende financiële rijksmiddelen te ontvangen voor zowel de bestaande dan wel nieuwe taken die we als gemeente moeten uitvoeren; ook moties van andere gemeenten met de genoemde strekking in het raadsadvies zal de gemeente Hengelo ondersteunen;
6. de lobby naar het rijk en provincie in te zetten om de gemeenten in deze tijden tegemoet te komen om het stringente financieel toezichtkader te versoepelen;
7. in te stemmen met het collegevoorstel kaderstelling weerstandsvermogen, zoals verwoord in paragraaf 5.1;
8. in te stemmen met de lokale lastenontwikkeling;
9. in te stemmen met de begrotingsuitgangspunten;
10. in te stemmen met de vervangingsinvesteringen kapitaalgoederen in de openbare ruimte;
11. in te stemmen om de compenserende dividenduitkering van Twence (voor de stijgende afvalverwerkingstarieven van Twence met ingang van 1 juli 2022) ten gunste te laten komen op het taakveld Afval, zodat de totale tariefsontwikkeling van de afvalstoffenheffing vooralsnog voor een gemiddeld huishouden nagenoeg gelijk blijft in 2022 ten opzichte van 2021.

Zie voor de aangenomen amendementen en moties bijlage 8.6.

PUBLIEKSVRIENDELIJKE SAMENVATTING

Jaarlijks stelt de gemeenteraad voor de zomer een Kadernota vast, waarin de koers voor de middellange termijn wordt bepaald. In de Kadernota 2022 – 2025 stelt het college de gemeenteraad voor om vooral de huidige koers te bestendigen en een aantal nieuwe beleidsvoorstellen op te nemen. De afgelopen jaren heeft de gemeente Hengelo op vele fronten duurzaam geïnvesteerd in de stad vanuit een financieel gezonde positie. Het college van B en W wil die ingezette lijn graag voortzetten.

De gemeente Hengelo staat op korte termijn voor de uitdaging om de gevolgen van de coronacrisis voor de inwoners en de stad zo goed mogelijk te beheersen. Bovendien zijn er op korte termijn maatregelen nodig, om de tekorten binnen Jeugdhulp en Wmo terug te dringen. Los van deze twee grote opgaven wil het college van B en W de koers van de afgelopen jaren vooral voortzetten.

Om een financieel gezonde gemeente te blijven, is het college van mening dat het rijk ook de komende jaren moet zorgen voor voldoende structurele compensatie. Zowel bij bestaande taken, zoals Jeugd en Wmo, als bij nieuwe taken, zoals de verdere uitvoering van het Klimaatakkoord, de Omgevingswet en de landelijke woningbouwopgave.

Hierbij speelt ook mee dat er met ingang van 2023 een herverdeling van de rijksmiddelen die de gemeente van het rijk ontvangt plaatsvindt (herverdeling van het gemeentefonds). Op dit moment is niet duidelijk of dat voordelig of nadelig uitpakt voor de gemeente. Dit wordt pas later bekend (uiterlijk mei 2022). In verband met deze onzekerheid én met name de grote onzekerheid als gevolg van de coronacrisis, stelt het college voor om nu geen grote wijzigingen en ingrepen door te voeren voor de stad, naast de aanvullende en aangepaste maatregelen die nodig zijn in het sociaal domein.

Hengelo is van oudsher bij uitstek een veilige woon- en techniekstad, waar het in de wijken prettig leven en verblijven is. Dat moet ook zo blijven en daar zetten we onverkort op in. We zijn trots op Hengelo en dragen dat uit! Uitgangspunt van de Kadernota is daarom dat we inhoudelijk geen fundamentele koerswijziging voorstellen en onze beleidsambities om een aantrekkelijke stad te zijn met een hoogwaardig voorzieningenniveau op onder meer sport/beweging, cultuur en sociale voorzieningen handhaven. Wij hebben blijvend aandacht voor het behoud van het goede dat we hebben gerealiseerd en we kleuren de eerder geformuleerde centrale thema's in onze begrotingen: Open stad, Sociale stad, Bruisende binnenstad en Duurzame stad verder in. Wij blijven vol doorwerken aan de ambities zoals opgenomen in eerdere Kadernota's en Beleidsbegrotingen. Wel stellen wij voor binnen deze kaders scherpere te maken door in te zetten op versterking van de sociaal economische ontwikkeling en structuur en het creëren van aantrekkelijke (hoog-)stedelijk woonmilieus in het gebied rondom de stationsomgeving (met Hart van Zuid en de Binnenstad). De belangrijkste reden daarvoor is, dat we hiermee onze beroepsbevolking versterken (leeftijdscategorie 18-67) en daardoor een vitalere stad worden met een evenwichtiger bevolkingsopbouw.

DE GEMEENTERAAD VAN HENGELLO,

13 JULI 2021

De griffier

De voorzitter

1

Inhoudelijk afwegingskader

1.1	Samen werken aan een sterke economie, samen leven in een aantrekkelijke stad	14
1.2	Maatschappelijke trends voor de komende jaren	17
1.3	Opgaven voor gemeenten	19
1.4	Wijzigingen in wet- en regelgeving	21
1.5	Autonome ontwikkelingen	23
1.6	Speerpunten centrale thema's	24
1.7	Samenvatting inhoudelijk afwegingskader	28

1.1 Samen werken aan een sterke economie, samen leven in een aantrekkelijke stad

Hengelo is van oudsher bij uitstek een veilige woon- en techniek stad, waar het in de wijken prettig leven en verblijven is. Dat moet ook zo blijven en daar blijven we op inzetten. Wij zijn trots op Hengelo en dragen dat uit! Het koesteren, versterken en behouden van deze sterke punten van onze stad verbinden we met enkele ambities voor de lange termijn. Vanzelfsprekend is inzet op thema's, zoals onder meer duurzaamheid en smart cities, ook de komende jaren van groot belang.

Waar willen we naar toe?

De komende jaren staan in het teken van duurzaam herstel van de gevolgen van de Coronacrisis. We mogen onze ogen echter niet sluiten voor het langere termijn perspectief. Om ons te blijven ontwikkelen als stad willen we onderscheidend zijn op de thema's die hieronder beknopt zijn uitgewerkt:

- top technologische regio;
- aantrekkelijke bruisende stad.

Deze koers is niet nieuw, maar sluit juist nauw aan bij de al veel eerder ingezette koers in deze stad, waarbij de focus is gelegd op de twee prioritaire gebieden binnenstad en Hart van Zuid. Ook sluit deze koers aan bij het verhaal van Hengelo, de regionale visie en de concept Omgevingsagenda OOST-Nederland. Deze koers vormt het fundament waarop we beleid en besluitvorming baseren, nieuwe initiatieven ontplooiën en onze stad verder ontwikkelen. Inhoudelijk is de koers niet gewijzigd ten opzichte van de vorige Kadernota, op basis van de input tijdens de raadsbehandeling daarvan heeft voor de betere leesbaarheid een redactieslag plaatsgevonden. Vandaar dat deze opnieuw integraal is opgenomen.

Top technologische regio

Hengelo is van oudsher een techniekstad, waar grote namen als Stork en Hazemeijer een stevige basis voor hebben gelegd. Daar ligt ook onze toekomst. We zetten de komende jaren in op een sterke sociaaleconomische structuur, waarbij de nadruk ligt op bedrijven in de hightech. We willen vooral mensen aantrekken die werken in de techniek en in creatieve beroepen. Jongeren, vakmensen en hoger-opgeleiden. Met een goede balans tussen de verschillende inkomensgroepen.

Zo versterken we zowel onze internationale concurrentiepositie als stedelijke regio. Want top technologie is niet alleen voor Hengelo, maar ook voor de regio belangrijk. Dat willen we uitbouwen, maar dat kunnen we niet alleen. Dat doen we samen met het bedrijfsleven, kennis- en onderwijsinstellingen, de provincie en omliggende gemeenten. Samen creëren we een omgeving, waarin denkers en doeners nog meer samenwerken. En zo Hengelo en de regio koploper maken in kennisintensieve en innovatieve maakindustrie. We stimuleren de daarmee samenhangende woningvraag. Bij ongewijzigd beleid krimpt de beroepsbevolking immers als gevolg van vergrijzing. De groei van de beroepsbevolking is dus ook nodig om de bestaande economie te kunnen waarborgen.

In het streefbeeld:

- Behoren we tot de top drie top technologische regio's van Nederland. Dat betekent dat:
- Hengelo en Enschede in 2040 voorop lopen als het gaat om (high)tech (maak)industrie;
- We op het gebied van onderwijs veel samenwerken met het ROC. En ook goede banden hebben met Saxion en met de UT. Ook waar het gaat om huisvesting van studenten;
- Duurzaamheid en circulaire economie een vanzelfsprekend onderdeel van onze top technologie zijn.

- Maken we volop gebruik van onze gunstige ligging. Met de A1/ A35, het Twentekanaal en de uitstekende treinverbindingen van Centraal Station Twente:
- We zorgen er voor dat deze verbindingen over weg, water en spoor heel goed zijn. En verbeteren ze als dat nodig is;
- We kunnen de andere regio's die voor onze economie belangrijk zijn, in binnen- en buitenland, binnen een uur bereiken.

Aantrekkelijke bruisende stad

Om tot een top technologische regio te behoren is een uitstekende bereikbaarheid van groot belang. Ook is het belangrijk om de werklocaties die daaraan een bijdrage leveren, zoals bedrijventerreinen en kantorenlocaties, maar ook informele werklocaties in en bij woningen, te laten floreren. Verder willen we het juiste woonmilieu bieden voor het aantrekken en binden van talent aan de stad en de regio. Onze bestaande (woon)wijken zijn goed op orde. Dat moet zo blijven. We richten ons aanvullend op de stationsomgeving. Daar creëren we een bruisend stadsdeel met een aantrekkelijk (hoog)stedelijk woonmilieu. Zodat we nieuwe doelgroepen aantrekken en onze groeiambitie waarmaken.

De stationsomgeving biedt ruimte aan eigentijds en toekomstgericht wonen, werken, leren én ontmoeten en levert daarmee een belangrijke bijdrage aan de bereikbare top technologische regio. Hierbij is een aantrekkelijke binnenstad en de aanwezigheid van een hoogwaardig voorzieningenniveau doorslaggevend: sport, cultuur, uitgaan, ontspanning, groen, onderwijs en winkelen. Een goede ruimtelijke kwaliteit is ook een bepalende factor.

In het streefbeeld:

Zijn we een aantrekkelijke stad. Dat betekent dat:

- We gevarieerde, eigentijdse woon- en werkomgevingen hebben. Waar wonen, werken, leren en recreëren met elkaar in samenhang zijn. En ook (internationale) kenniswerkers zich thuis voelen;
- We op het gebied van cultuur een veelzijdig en goed aanbod hebben;
- Hengelo een hotspot is op het gebied van toptechnologie, cultuur en onderwijs;
- We veel groen en water hebben, waar het fijn is om te ontspannen en te recreëren;
- Sportpark Veldwijk dé topsportlocatie van Twente is;
- Het fijn leven is in de stad met een hoogwaardig voorzieningenniveau.

Zijn wij dé gemeente met steeds weer nieuwe ideeën in het sociaal domein. Dat betekent dat:

- Iedereen meedoet (inclusieve samenleving). We zetten in op kansen voor iedereen;
- Inwoners van Hengelo een opleidingsniveau hebben, dat aansluit bij de top technologische werkgelegenheid;
- We samen met onze inwoners en maatschappelijke partners realiseren wat nodig is om mee te kunnen doen aan de samenleving;
- Onze dienstverlening vernieuwend is. Naar de bedoeling van wet en regelgeving en altijd met het perspectief van onze inwoners in gedachten.
- Benutten we de digitale mogelijkheden slim en optimaal ('smart city' oplossingen voor maatschappelijke opgaven om het leven van de Hengelo-er beter, gezonder en mooier te maken). Maar hebben we ook aandacht voor inwoners die moeilijk mee kunnen komen in de digitale wereld.

Is Hengelo een duurzame gemeente. Dat betekent dat:

- We met al onze inwoners en partners inzetten op het versterken van een duurzame samenleving en we duurzame groei faciliteren;
- We top technologie en onderwijs inzetten voor verduurzaming van onze stad en voor innovatieve verduurzaming, zoals circulaire economie.

Deze koers vormt het fundament waarop we beleid en besluitvorming baseren, nieuwe initiatieven ontplooiën en onze stad verder ontwikkelen. Daarbij sluiten we vanzelfsprekend onze ogen niet voor de urgente aandacht die nodig is en blijft voor de aanpak van de gevolgen van de Coronacrisis.

1.2 Maatschappelijke trends voor de komende jaren

Hieronder schetsen we een aantal trends, die van belang zijn in de komende periode 2022-2025.

Corona

Ook op deze plek in de Kadernota is de dominante factor 'corona'. De komende jaren zullen in het teken staan van het herstel van de Coronacrisis. Daarbij is de grote vraag: welke wereld en welke stad - welk Hengelo - treffen wij aan ná de pandemie? In hoeverre beïnvloedt corona de al jaren aanwezige megatrends en ontwikkelingen? Zorgt corona zélf voor een blijvende ingrijpende veranderingen in de samenleving of herstelt het evenwicht zich in de richting van 'het oude'?

Demografie

Een van de megatrends is de vergrijzing en ontgroening. Wat betreft deze *demografische ontwikkelingen* blijft de route naar vergrijzing, pluriformer, krimp versus groei. Hengelo zit in een groep van gemeenten die groeit. In de vorige paragraaf is de langjarige koers en ambitie beschreven, ook als het gaat om de bevolkingsontwikkeling. Hieronder volgen enkele, aan demografische ontwikkelingen gerelateerde langjarige trends:

- De vergrijzing leidt tot een toenemende zorgvraag, die groter is dan het bestaande aanbod;
- Pluriformer betekent doorgaans toenemende verschillen in welvaart, maar ook in cultureel opzicht;
- Jongeren kiezen steeds later voor een definitieve werk- en woonplek, dat remt zowel de economische- als de bevolkingsgroei van Hengelo, als we ze niet weten te binden;
- De demografische druk heeft zijn uitwerking ook op de economische condities en daarmee op de arbeidsmarkt. Immers, vergrijzing is de aanleiding voor een uitstroom uit het arbeidsproces van mensen die met pensioen gaan, terwijl ontgroening (minder instromers op de arbeidsmarkt) in de toekomst zorgt voor een kleiner aantal beschikbare professionals om de vrijgevallen posities in te vullen. Het risico is een mismatch op de arbeidsmarkt (beschikbare mensen zijn helaas vaak niet geschikt voor de openstaande vacatures). Vraag en aanbod sluiten niet op elkaar aan;
- Een grote tijdelijke banenkrimp na het aflopen van de coronasteun van de overheid blijft waarschijnlijk uit. Volgens een nieuwe prognose van uitkeringsinstantie UWV herstelt de arbeidsmarkt zich vrij snel van de coronacrisis. In sommige sectoren, bijvoorbeeld specialistische zakelijke diensten, vindt dit jaar al een groei van het aantal banen plaats, denken de deskundigen. En in 2022 laat de totale werkgelegenheid in Nederland naar verwachting ook weer groei zien. Er wordt op termijn een aanzienlijke economische groei voorspeld. De aanwezigheid van voldoende gekwalificeerd arbeidspotentieel (Human Capital) gaat voor bedrijven een bepalende factor worden.
- Deze trend heeft ook gevolgen voor de dynamiek van de woningmarkt. Er ligt een opgave om de woningvoorraad aan te laten sluiten bij de groeiende behoefte aan woningen, die bovendien aansluiten bij de demografische ontwikkelingen en doelstellingen op het gebied van (duurzame) energie;
- De trends in het sociale domein gaan over de opgaven, waarin we de toenemende behoefte aan zorg en welzijn niet kunnen matchen met een gebrek aan mensen, middelen en mogelijkheden. De gemeente zal blijvend moeten inzetten op innovatieve arrangementen in het sociale domein.

Klimaat

Als gevolg van Klimaatverandering is Nederland in 2050 natter, droger en warmer. Deze ontwikkelingen spelen een belangrijke rol in onze economie, samenleving en ruimtelijke ontwikkeling de komende decennia.

Overige trends

- De trends in het fysieke domein gaan over de druk op het ecologisch systeem (macro) en de kwaliteit van leven (micro). De verwachting is een middelgrote stad als Hengelo nog altijd een soort 'best of both worlds' biedt. De trend is dat minder mensen de nadelen van grote steden accepteren. Steden gaan concurreren op leefkwaliteit, waarbij volgens internationaal onderzoek de recreatieve stad hoge ogen gooit. Daar liggen kansen;
- Andere globale/internationale ontwikkelingen en daarmee gepaard gaande onzekerheden en kansen zijn de o.a. de gevolgen van Brexit, de nieuwe koers van regeringen in de Verenigde Staten en (mogelijk) Duitsland en de steeds verdergaande digitalisering en robotisering.

1.3 Opgaven voor gemeenten

Op basis van de in paragraaf 1 geformuleerde koers en de in paragraaf 2 omschreven trends komen we tot een aantal belangrijke opgaven voor de komende periode.

1. Economisch herstelplan

Vanzelfsprekend wordt onze koers beïnvloed door de gevolgen van de coronacrisis. Echter, sociaal economische structuurversterking was daarbinnen al een zeer belangrijke pijler. De positionering en het belang van sociaal economische ontwikkeling is alleen maar sterker geworden. We moeten zien de opgewaardeerde ondernemersdienstverlening vast te houden met behulp van de bestaande structuren. De 'ja mits' cultuur moet het uitgangspunt zijn van de ondernemende overheid. Het economisch herstel moet waar mogelijk worden verbonden aan transities en maatschappelijke opgaven (energie, woonopgave, klimaat, circulariteit, digitalisering).

De aanpak voor de impact op de binnenstad en getroffen sectoren (retail, horeca, cultuur, detailhandel, vrijetijd en toerisme) moet onverminderd door gaan. Van groot belang daarbij is aandacht voor faillissementen, werkgelegenheid, leegstand, leefbaarheid/voorzieningen, ondermijning, bedrijvigheid en vestigingsklimaat. Ook de versterking van de samenwerking tussen economie-onderwijs-arbeidsmarkt d.m.v. een Human Capital Agenda is een belangrijke opgave. Verder is blijvend aandacht nodig voor de onderkant van de arbeidsmarkt, voor de kwetsbare groepen in onze gemeente, voor de (mis)match tussen vraag/aanbod, maar ook voor intersectorale mobiliteit, een leven lang ontwikkelen, arbeidsmigranten en kenniswerkers. Andere opgave is het inzetten op (verbinding topsectoren aan) het MKB en innovatie, de aansluiting van het MKB op de economie en de banen van de toekomst. Het MKB is nu goed voor een aanzienlijk deel van onze (regionale) werkgelegenheid. Ten slotte is de aandacht voor Europese en internationale aspecten van belang; Europese (herstel)fondsen, grensoverschrijdende samenwerking en mogelijk liggen er kansen voor reshoring.

2. Ontwikkende stad

We moeten ook in moeilijke tijden blijven investeren in een stads- en gebiedsontwikkeling gerichte versterking van de sociaal-economische ontwikkeling en structuur. Daarbij blijven we inzetten op een aantrekkelijk woon- en leefklimaat als basis onder het streven naar een stevige groei van het aantal inwoners, met name de beroepsbevolking in de leeftijdscategorie 18 - 67 jaar, op basis van de kracht als suburbane woon- en werkgemeente.

De stad - en daarop zijn we voorwaarden scheppend op het gebied van leefomgeving, voorzieningen, bereikbaarheid, etc. - is:

- Om in te wonen, werken en te ontspannen;
- Om in op te groeien en om oud te mogen worden;
- Om van innovatie naar bedrijf te groeien of een bedrijf te vestigen;
- Om te kunnen reizen van en naar Hengelo (de wereld onder handbereik);
- Stad voor de wereld, Nederland en Twente.

3. Werkstad

Vergroten van het Hengelse human capital door binden van talent en creativiteit langs de doorgaande lijn van leren, innoveren, werken en ondernemen. Waar liggen uitdagingen:

- Het realiseren van gevarieerde nieuwe binnenstedelijke woon- en werkmilieus;
- Het bestrijden van de mismatch op de arbeidsmarkt (ook demografisch);
- Voldoende aanwezigheid van zachte sectoren als zorg en dienstverlening;
- Nauwe samenwerking met de ondernemers in onze stad.

4. Groene stad

Duurzaamheid, klimaat en landschap blijven vestigingsvoorwaarden in de toekomst. De opgave is daarom te blijven investeren in kwaliteit van blauw, groen en bereikbaarheid.

- Duurzaamheid moet vooral bijdragen aan kwaliteit van leven en gezondheid van inwoners;
- Daarbij hoort nabijheid van groen, water en leisure;
- Natuurbeleving en voedsel;
- Maar ook energiestrategie en klimaatadaptie;
- Denken in win-winkansen bij alles wat we doen.

5. Sociale stad

Hengelo streeft naar een goede sociale balans, een gedeelde stad waarin iedereen een volwaardige plek heeft. Dat zijn veel opgaven tegelijk:

- Goed onderwijs;
- Veel kansen op een baan;
- Krachtig front tegen armoede en schulden;
- Gezondheid en overige zorg goed georganiseerd;
- Aansluiting bij de praktijk van alledag en de professionals (stedelijk netwerk).

Bij veel beleidskeuzes hanteren we als belangrijk uitgangspunt dat inwoners in toenemende mate een beroep doen op de eigen kracht en het eigen netwerk. Pas als die mogelijkheden uitgeput zijn en/of dit niet langer verantwoord is, zien wij een rol voor ons zelf en andere instellingen weggelegd. In dat kader staan we voor de opgave om de toename van mensen, die een beroep doen op sociale voorzieningen, zorggebruik, woonvoorzieningen en/of schuldhelpverlening in beeld te hebben en een passend aanbod te doen.

6. Culturele stad

Cultuur en evenementen maken Hengelo dynamisch en aantrekkelijk; voor de huidige inwoners maar ook voor bedrijven en bezoekers van buiten de stad. Investeren in het sociaal-cultureel programma is net als landschap een vestigingsvoorwaarde maar tevens een bron van veel werkgelegenheid. Dat doen we al, maar de opgave is ook om bij de tijd te blijven. Een aantrekkelijk programma dat biedt:

- Om te sporten/bewegen voor jong en oud;
- Om te genieten van hoogwaardige kunst en cultuur;
- Om evenementen en horeca-gelegenheden te bezoeken.

7. Open stad

Ontwikkelen van krachtig burgerschap (civil society) en moderne overheid om Hengelo slagkracht te geven bij het omgaan met lastige vraagstukken. Op grond van de trends en ontwikkelingen, krijgt de gemeente te maken met vele (deels nieuwe) opgaven. Macht en invloed verschuift van landelijk naar lokaal; gemeenten krijgen door decentralisaties steeds meer taken en verantwoordelijkheden. De wereld lijkt steeds complexer te worden. Daarvoor zullen we samen met inwoners, bedrijven en het maatschappelijk middenveld aan de slag moeten om nieuwe antwoorden te vinden op lokale vraagstukken. Rekening houdend met deze opgaven kunnen de politieke partijen, de gemeenteraad en het college van B en W keuzes maken voor de verdere ontwikkeling van de stad. De communicatie vanuit de gemeente met haar inwoners verandert mee qua dienstverlening als ook in het organiseren van de dialoog in de stad.

1.4 Wijzigingen in wet- en regelgeving

In deze paragraaf wordt in het kort ingegaan op veranderingen in wet- en regelgeving, die direct van invloed zijn op het functioneren van een gemeente de komende vier jaren.

Wetsvoorstel Open Overheid

In 2016 werd het initiatiefwetsvoorstel Wet open overheid (Woo) door de Tweede Kamer aangenomen. De wet geeft regels over het actief openbaar en toegankelijkheid maken van overheidsinformatie. Sindsdien zijn er belangrijke stappen gezet om de het wetsvoorstel beter uitvoerbaar en betaalbaar te maken en om verduidelijkingen aan te brengen. Dit heeft uiteindelijk geleid tot de Wijzigingswet Woo die op 26 januari 2021 door de Tweede Kamer is aangenomen. Indien de Eerste Kamer het wetsvoorstel ook aanneemt en de wet vervolgens inwerking treedt, zal de Woo de Wob vervangen. De Woo beoogt een transparante en actief openbaar makende overheid. Met dit doel kan het belang van openbaarheid van publieke informatie voor de democratische rechtsstaat, de burger, het bestuur en economische ontwikkeling beter worden gediend. De Woo kent daarom de verplichting voor overheden om bepaalde categorieën informatie uit eigen beweging openbaar te maken. Om actieve openbaarmaking structureel en duurzaam te kunnen organiseren is het tevens van belang dat de informatiehuishouding van overheden op orde is. De Woo bevat een algemene zorgplicht om documenten in goede, geordende en toegankelijke staat te houden en schrijft maatregelen voor om digitale documenten duurzaam toegankelijk te maken.

Herijking verdeling gemeentefonds

De herverdeling van het gemeentefonds zal naar verwachting met ingang van 2023 plaatsvinden. Het gaat om een totale herverdeling voor zowel het sociale domein dan wel het klassieke domein (de overige delen van het gemeentefonds). Het doel van de herziening van het gemeentefonds is te komen tot een volledige en integrale herijking van het gemeentefonds. Alle uitgavenclusters worden bij de herziening betrokken, evenals de manier waarop de inkomsten van gemeenten verevend worden. Het huidige kabinet heeft besloten de besluitvorming over de herijking over te laten aan het nieuwe kabinet.

Ook zullen de gemeentefondsbeheerders, na de ontvangen reacties/vragen van de Tweede Kamer, van gemeenten en van de Raad voor het Openbaar Bestuur (ROB), het eerder gepresenteerde verdeelvoorstel op onderdelen kritisch tegen het licht te houden. Daarom is het proces door de minister inmiddels al weer aangepast. In juli 2021 verwacht de minister een aangepast verdeelvoorstel gereed te hebben. Daarna gaat de minister in op de gestelde vragen na het publiceren van het aangepaste verdeelvoorstel. Wanneer het (nieuwe) aangepaste verdeelmodel gereed is wordt eerst advies ingewonnen bij de Raad voor het Openbaar Bestuur door het ministerie van BZK. Vervolgens vindt de consultatiefase plaats door de Vereniging van Nederlandse Gemeenten. Daarna vindt pas besluitvorming plaats door het nieuwe kabinet.

Omgevingswet

De Omgevingswet bundelt en herzielt wetgeving en regels voor ruimte, wonen, infrastructuur, milieu en water. De invoering van de Omgevingswet, die was voorzien per 1 januari 2022 is uitgesteld. De nieuwe invoeringsdatum wordt 1 juli 2022, als de 1e en de 2e Kamer het voorstel van Minister Ollongren overnemen. Veel gemeenten hebben aangegeven de zorgvuldige implementatie van de Omgevingswet voor 1 januari 2022 niet te kunnen realiseren. Men acht een aantal extra maanden nodig te hebben om te kunnen oefenen met het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO), waarvan de oplevering in oktober wordt verwacht. Naast het DSO vormen de financiën een tweede knelpunt. De invoeringskosten van de Omgevingswet zijn voor gemeenten veel hoger zijn dan eerder werd verwacht. Aanvankelijk zou hierover pas na een jaar na invoering van de wet de balans worden opgemaakt. Gemeenten willen - gezien hun huidige financiële positie - in 2022 al meteen € 150 miljoen compensatie. Hierover is nog geen zekerheid.

Met de Omgevingswet wil de overheid de regels voor ruimtelijke ontwikkeling vereenvoudigen en samenvoegen. Zodat het straks bijvoorbeeld makkelijker is om bouwprojecten te starten. De Crisis- en herstelwet maakt dit nu al mogelijk, bijvoorbeeld door bestaande regels aan te passen. Met het inwerking treden van de Omgevingswet vervallen voor zwembaden relevante wetten Whvbz en Bhvbz. De nieuwe regels voor zwembaden zijn opgenomen in het Besluit Activiteiten Leefomgeving (Bal). Het jaar 2022 (en wellicht 2023) wordt dan een overgangsjaar, waarin de nieuwe parameters van kwaliteit van onder andere lucht en badwater bekend worden en waaraan met aanpassingen aan voldaan zal moeten worden.

Sociaal Domein

De behandeling van het wetsvoorstel Breed Offensief Participatiewet is uitgesteld. Doel van het wetsvoorstel is te bevorderen dat meer mensen uit de Participatiewet met een arbeidsbeperking aan het werk gaan en blijven. Het wetsvoorstel is gereed voor behandeling, maar nadat het kabinet-Rutte III demissionair werd is de wetsbehandeling tot nader order uitgesteld. De beoogde invoeringsdatum van 1 juli 2021 is hierdoor niet haalbaar gebleken. Het streven is naar de invoeringsdatum van 1 januari 2022.

Een aantal maatregelen uit de bredere agenda van Breed Offensief kan wel doorgaan, omdat zij op grond van de huidige wet bij lagere regelgeving kunnen worden vormgegeven. Zo zijn per 1 januari 2021 het gewijzigde Besluit SUWI en de Regeling SUWI van kracht. Doel hiervan is de samenwerking tussen UWV en de gemeenten en de werkgeversdienstverlening in de arbeidsmarktregio's te versterken. Als gevolg van het Besluit loonkostensubsidie Participatiewet 2021 wordt er gewerkt aan een uniforme methode voor loonwaardebepaling in het kader van de Participatiewet en de Wet Wajong per 1 juli 2021. Daarnaast wordt er door het ministerie en de VNG gewerkt aan een andere manier van het bepalen van de middelen voor loonkostensubsidie.

Gemeenten krijgen een belangrijke rol bij de begeleiding van nieuwkomers die inburgeringsplichtig zijn. De nieuwe Wet Inburgering treedt in werking op 1 januari 2022. Het doel van de nieuwe wet is dat inburgeringsplichtigen zo snel mogelijk meedoen in Nederland het liefst door betaald werk. De gemeente voert de regie over het inburgeringsproject.

Ook gaan er geluiden op dat de decentralisatie van beschermd wonen een jaar wordt uitgesteld en Enschede dus tot en met 2022 als centrumgemeente blijft fungeren. De aanpassing van het Woonplaatsbeginsel Jeugd is intussen ook met een jaar uitgesteld (naar 2022).

Er ligt een concept Wet aanpak meervoudige problematiek sociaal domein (WAMS). Het wetsvoorstel verankert een duidelijke taak voor gemeenten om te komen tot een integrale en gecoördineerde aanpak van meervoudige problematiek. Ook regelt het een duidelijk taak om zorg te dragen voor een meldpunt voor inwoners met niet-acute zorgen over zichzelf of een ander. Daarnaast wordt met dit wetsvoorstel voorzien in een betere juridische basis voor de gegevensverwerking door de meldpunten. We weten op dit moment niet wanneer de wetsaanpassing van kracht gaat worden.

Naar verwachting zal de Europese Commissie in 2021 voorstellen dat er, na een overgangstermijn, een verbod komt op de levering en toepassing van opzettelijk toegevoegde microplastics. Dit is ook van toepassing op de 15 kunstgrasvelden waar gemeenten Hengelo voor verantwoordelijk is en betekent dat alle velden voor 2029 van nieuwe infill voorzien moeten worden en waarmee verspreiding van microplastics in het milieu wordt tegengegaan.

1.5 Autonome ontwikkelingen

De financiële effecten van de gemeentefondscirculaires tot en met de meest recente (mei)circulaire 2021 zijn meegenomen in deze Kadernota. Daarnaast zijn er nog andere grote autonome ontwikkelingen, zoals de ontwikkelingen in het sociaal domein (Jeugd, Wmo, Participatie), de extra kosten voor bewindvoering, het verstevigen van de informatiebeveiligingsfunctie, het voordeel in de kapitaallasten (rente en afschrijving) en de hogere prijs- en loonindexaties ten opzichte van de vergoeding in het gemeentefonds. De actualisatie van alle autonome ontwikkelingen wordt uitgebreid toegelicht in hoofdstuk 3.

1.6 Speerpunten centrale thema's

Aan het begin van deze raadsperiode zijn vier speerpunten bepaald. Die speerpunten staan nog overeind. De inhoud van deze paragraaf zal dan ook niet veel verschillen van die van eerdere Kadernota's in deze periode. Op onderdelen is de inhoud van de centrale hoofdthema's geactualiseerd. Daarbij wordt rekening gehouden met de eerder beschreven trends, de opgaven en de wijzigingen in wet- en regelgeving.

Het thema binnenstad betreft de transformatieopgave van de binnenstad plus nabije omgeving, zoals de Stationsomgeving en de gebiedsontwikkeling Hart van Zuid. We zorgen ervoor dat beide gebieden niet met elkaar concurreren, maar qua profilering elkaar maximaal aanvullen en complementair zijn. Hart van Zuid gaat nu de basis op orde is verder in ontwikkeling als gebied voor wonen, werken en leren. Als woongebied biedt het kansen om een woonmilieu toe te voegen aan Hengelo dat er nog niet is en dat interessant is voor een doelgroep die we in Twente van groot belang vinden om aan ons te binden. Deze ontwikkeling zal ook bijdragen aan het draagvlak voor de voorzieningen in de binnenstad. De binnenstad ontwikkelt zich tot een compact en aantrekkelijk stadshart waar de Hengeloër trots op is en die functioneert als huiskamer van de stad. Een aantrekkelijke binnenstad met voldoende voorzieningen draagt op haar beurt weer bij aan het vestigingsklimaat voor Hart van Zuid en voor de hele stad.

De aanpak van de binnenstad is in volle gang en de eerste resultaten zijn zichtbaar geworden met de herinrichting van de Enschedesestraat, het Burgemeester Jansenplein en het Stadhuis. De reacties op de uitgevoerde maatregelen zijn erg positief en moedigen aan om op de ingeslagen weg door te gaan met de uitvoering van het Integraal Actieplan voor een Vitale Binnenstad. Langs vier programmalijnen wordt hieraan gewerkt:

Aantrekkelijke binnenstad

Na het gereedkomen van de eerste delen is nu de beurt aan de rest van het kernwinkelgebied met het Marktplaats als meest in het oog springende ontwikkeling. Na het succesvol doorlopen co-creatieproces is een breed gewaardeerd plan tot stand gekomen waarvan de realisatie eind 2021 gaat starten. Ook voor de omgeving van het Wetplein wordt een integraal plan gemaakt dat naar verwachting in 2022 in uitvoering zal worden genomen. Daarnaast is er veel inzet op transformatie van winkelpanden naar bijvoorbeeld wonen of een mix van wonen en werken.

Het versterken van de woonfunctie van de binnenstad gebeurt in afstemming met Hart van Zuid zodat deze gebieden elkaar versterken en niet beconcurreren.

Ondernemende binnenstad

Door de coronacrisis is de acquisitie van nieuwe bedrijven op een laag pitje gekomen en is de focus vooral gericht op het behouden en faciliteren van de bestaande ondernemers. Nu de nieuwe BIZ periode is aangebroken na een zeer succesvolle verkiezingscampagne van het nieuwe SCH bestuur is de samenwerking van de verschillende partijen in de binnenstad belangrijker dan ooit. Deze verloopt ook in goede harmonie. Dit blijft een belangrijk speerpunt in de komende jaren.

Bereikbare binnenstad

In 2020 is het plan bereikbare binnenstad unaniem vastgesteld in de gemeenteraad en dit zal in de komende jaren tot uitvoering worden gebracht om de bereikbaarheid van de binnenstad voor alle modaliteiten op het gewenste niveau te houden of te verbeteren. Een aandachtspunt daarbij is dat door diverse autonome ontwikkelingen tijdelijke parkeerplaatsen op maaiveld aan de rand van de binnenstad een andere invulling krijgen. Veelal als woongebied. Er is voorsnog ruim voldoende capaciteit in de parkeergarages om dit op te vangen.

Bruisende binnenstad

Dit onderdeel is hard getroffen door de corona maatregelen. Hierin zal voor de komende tijd een nieuw plan worden opgesteld waarbij ook de relatie wordt gelegd met kunst en cultuur. Een concreet voorbeeld hiervan is de beeldtentoonstelling van Rinus Roelofs op het Stationsplein.

Naast bovengenoemde maatregelen zal er in de komende jaren veel aandacht nodig blijven voor promotie van de binnenstad en het binnen halen van extra bezoekers. Zowel in het versterken van de binding van de Hengeloërs zelf met hun binnenstad als op het binnen halen van bezoekers van buiten Hengelo zodra daar weer ruimte voor is.

Sociale stad

Op 14 april 2021 heeft de gemeenteraad het nieuwe *Beleidsprogramma sociaal 2021-2025* vastgesteld, het algemene beleidskader voor programma 6 van onze begroting. Een programma waarin opnieuw focus wordt aangebracht en scherpere keuzes worden gemaakt ten aanzien van de uitvoering van de Jeugdwet, de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) en de Participatiewet. Op die manier kunnen wij onze inwoners nog beter ondersteunen en de inzet beter betaalbaar maken. Want vijf jaar na de decentralisatie en intensief werken met onze partners in de stad om onze inwoners de juiste ondersteuning te kunnen bieden, zijn wij nog steeds bezig met het in balans brengen van de uitgaven en inkomsten binnen het sociaal domein. Een balans die door verschillende (autonome) ontwikkelingen onevenwichtiger is dan wij wenselijk vinden. Na vijf jaar constateren wij dat we met een heel aantal maatregelen goede resultaten geboekt hebben waardoor onze uitgaven gedaald zijn. Daarbij hebben wij de zorgcontinuïteit gewaarborgd en zoveel mogelijk zorg en ondersteuning op maat geboden. Maar wij constateren ook dat dit nog niet leidt tot het totaal financiële effect dat wij verwacht hadden.

Ook in 2020 gaven wij, ondanks de nodige maatregelen, meer geld aan zorg en ondersteuning (Wmo en Jeugd) uit dan dat daarvoor vanuit het Rijk binnenkwam. Wij zien ontwikkelingen die de realisatie van maatregelen doen stagneren of zelfs (deels) teniet doen. Dit heeft effect op het financieel perspectief, met name vanaf 2020 en de daarop volgende jaren. Daarbij speelt een aantal ontwikkelingen:

- Ontwikkelingen zoals een grotere zorgbehoefte, die ook op nationaal niveau geconstateerd worden en de invoering van het abonnementstarief (wat een aanzuigende werking veroorzaakt heeft);
- Ontwikkelingen zoals de steeds complexer wordende jeugdhulpvraagstukken en de duur van de trajecten. Hier heeft het Rijk ook een taak, maar tot op heden toont de rijksoverheid zich slechts beperkt bereid om mee te werken aan de oplossing;
- Ontwikkelingen waarvan wij het effect op onze uitgaven en de aannames die we daarin doen, niet altijd (goed) kunnen voorzien;
- Daar komt de ontwikkeling van de Coronacrisis bij. Daarvan blijkt dat het lastig is aan te geven hoe dit (financieel) voor de langere termijn uitpakt.

In het kader van de Participatiewet zijn er de laatste jaren geen tekorten ontstaan en hielden wij zelfs over op het budget dat het Rijk verstrekke voor bijstandsuitkeringen (budget BUIG). Wel zien wij door bijstellingen in het verdeelmodel de afgelopen jaren ons overschot afnemen. Dit hebben wij in 2020 incidenteel bijgesteld, maar vraagt om structurele bijstelling. Na jaren van economische groei is er als gevolg van Corona een dip. Niet duidelijk is hoe snel het economisch herstel zal gaan. Tegenover de afname in het budget, staat een doelgroep die steeds breder en complexer is. Dit heeft ook gevolgen voor de uitvoering van de bijstand en de begeleiding van mensen naar werk. Wij verwachten dat het moeilijker wordt om mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt naar werk te begeleiden, hoewel de exacte effecten op dit moment nog moeilijk zijn in te schatten.

Wij zien daarbij een arbeidsmarkt die in beweging is en vraagt om een wendbare en weerbare beroepsbevolking en wendbare en weerbare bedrijven. De coronacrisis zorgt voor forse uitdagingen op de heel korte termijn. Op de langere termijn zorgen transities (o.a. duurzaamheid en digitalisering) en innovaties (o.a. automatisering en robotisering) voor veranderingen binnen organisaties en de inhoud van werk. Door het brede scala aan economische ontwikkelingen ontstaan in sommige beroepsgroepen overschotten terwijl in andere tekorten ontstaan.

Vooralsnog blijven de vorig jaar verwachte aantallen werklozen uit (dat geldt ook voor de doelgroep jongeren). Wij zien dat het uitkeringsbestand in volume relatief stabiel is. Wat niet direct uit cijfers is op te maken, is dat de dynamiek in het bestand wel enorm is toegenomen. Veel meer dan in andere

jaren hebben mensen een uitkering aangevraagd en veel meer mensen zijn ook weer uitgestroomd. Dit maakt dat er veel handelingstijd en dus -kosten zijn gaan zitten in het uitkeringsbestand.

Met vaststellen van het nieuwe *Beleidsprogramma sociaal 2021-2025*, de oplopende tekorten die wij in 2020 zagen en de impact van de (autonome) ontwikkelingen hebben wij een uitgebreide analyse uitgevoerd. Wij geven in bijlage 8.4 van deze kadernota een inzicht in de aard en verklaringen van de kostenontwikkelingen Jeugd, Wmo en BUIG en de daarbij behorende landelijke (en regionale) trends en ontwikkelingen. Ook geven wij een korte analyse van de stand van zaken van de interventies en maatregelen. Dit als onderlegger van het financieel perspectief in hoofdstuk 3.2.

Wanneer wij de kostenontwikkelingen van de afgelopen jaren doortrekken en geen maatregelen nemen, zou ons financieel meerjarenperspectief voor het sociaal domein een tekort laten zien van ongeveer € 11 miljoen. Om dit te voorkomen zijn aanvullende en aangepaste maatregelen nodig. De maatregelen moeten aansluiten bij de ambities van ons beleidsprogramma. Hierbij zetten wij in op twee lijnen, te weten daling van volume en trajectkosten, als ook verhoging van de compensatie vanuit het Rijk. De recente constatering in diverse rapporten - zoals het AEF rapport, het onderzoek door gezamenlijke Twentse rekenkamers en de uitspraak van de arbitragecommissie - sterken ons in de realisatie van deze hogere compensatie. Doordat wij nu steeds meer weten en inzicht hebben, stellen wij voor de komende periode gerichte en soms ook gewaagde maatregelen voor. Denk hierbij bijvoorbeeld aan het in eigen beheer oppakken van bepaalde lichte vormen van zorg en ondersteuning (met name rondom vroegsignalering en preventie) en op onderdelen het maximaliseren van de (geïndiceerde) zorg en ondersteuning. In bijlage 8.4 staan de voorstellen kort toegelicht.

Duurzame stad

In het thema Duurzaamheid werken we op basis van het programma Nieuwe Energie Hengelo (NEH), aan het Klimaatakkoord, de beleidsvoornemens in het coalitieprogramma 2018 - 2022 en reeds eerder ingezette activiteiten. Dat doen we aan de hand van jaarlijkse uitvoeringsprogramma's.

In de komende jaren werken we aan het thema energie (energiebesparing en duurzame energieopwekking voor warmte en elektriciteit) maar ook aan de verbreding van duurzaamheid zoals duurzame mobiliteit en de klimaatbestendige stad:

- We geven invulling aan de bijdrage van Hengelo aan de (concept) Regionale Energie Strategie-Twente (RES-T) en zoeken locaties voor windmolens en zonnevelden op Niet In Exploitatie Genomen Gronden (NIEGG), inclusief kansen om aan te sluiten bij andere initiatieven. We stimuleren grootschalige zon op dak projecten;
- We stellen een transitievisie warmte (TVW) en wijkuitvoeringsplannen op. Hierin leggen we vast hoe en wanneer wijken van het gas afgaan en welke alternatieven daarvoor beschikbaar zijn. Dat doen we in samenhang met RES-T en samen met Welbions, netbeheerders en afvaardigingen van bewonersorganisaties/bewonersinitiatieven;
- In het 1^e wijkuitvoeringsplan, Proeftuin de Nijverheid Aardgasvrij, werken we met een integrale gebiedsgerichte aanpak. We ontwikkelen hier instrumenten die later voor heel Hengelo bruikbaar zijn. Het gaat dan bijvoorbeeld om financieringsmogelijkheden voor het verduurzamen van woningen of het aanbieden van gerichte informatie over toe te passen maatregelen;
- We voeren een actief communicatie- en participatiebeleid, gebaseerd op een overkoepelende strategie. Hierin betrekken we ook campagnes zoals *Hengelo Aardgasvrij, wij zijn er bij*;
- We ontwikkelen het succesvolle Energieloket naar versie 3.0. Met een nieuwe website, een klantcontactcentrum en adviesdiensten voor informatie en ondersteuning bij de verduurzaming van particuliere woningen;
- Samen met het BIT (Kanaalzone) en parkmanagement Westermaat Campus werken we aan de verduurzaming van de bedrijfsterreinen. Dat doen we als opstap naar een integrale gebiedsgerichte aanpak en het aardgasvrij maken;
- Aan de hand van een meerjaren onderhoudsplan (MJOP) werken we systematisch aan de verduurzaming van het maatschappelijk vastgoed. Ook ondersteunen we bedrijven met de verduurzamingsopgave;

- We werken aan verbreding van duurzaamheid d.m.v. de integratie van beleidslijnen zoals de Europese Greendeal en de Global Goals met het lokale beleid zoals groen en water, binnenstad, circulaire economie en duurzaam inkopen. We stellen een integrale duurzaamheidsnota op;
- We ontwikkelen een dekkend netwerk voor laadinfrastructuur en onderzoeken de mogelijkheden van duurzame mobiliteit, zoals bijvoorbeeld duurzame (stads)logistiek;
- Omdat de transitie naar een duurzame samenleving van ons allemaal is, faciliteren we initiatieven uit de samenleving.

We ontwikkelen een dashboard data en monitoring om de voortgang van de transitie te kunnen volgen en waarderen.

Open stad

Wij willen een moderne overheid zijn met een open stijl van besturen. Een bestuursstijl waarbij we proactief de samenwerking opzoeken. Met inwoners, organisaties, ondernemers, en met andere overheden. Ook werken we continu aan de samenwerking met de raad. Daarom leggen we vaker voorstellen open voor aan de raad. We willen elkaar en de Hengelose samenleving versterken en de ruimte geven, elkaar scherp houden en daadwerkelijk luisteren naar wat alle betrokken partijen zeggen.

Zo zijn door de raad extra middelen beschikbaar gesteld voor de omvorming van grijs naar groen. De wijken worden daarmee de komende jaren een stuk groener. We pakken twee wijken per jaar aan. Bewoners kennen hun wijk zelf het beste en hebben vaak goede ideeën om hun wijk of buurt te verbeteren. Daarom vragen we de bewoners met plannen te komen die we kunnen uitvoeren. Verder werken we hard aan ons 'stadspark'. Onder regie van de 'Vrienden van het Weusthag' transformeren we Het Weusthag de komende jaren tot een echt Burgerpark.

Wij zijn dagelijks bezig om onze dienstverlening te verbeteren. De buitenwereld verandert, dus wij veranderen mee. De serviceformules, waarmee we werken, ondersteunen de open bestuursstijl. Ze worden gebruikt als middel om de logica van de Hengeloër centraal te stellen. Ook het nieuwe open en transparante stadhuis helpt ons in de gewenste veranderbeweging.

Jaarlijks wordt de Kadernota in het voorjaar voorbereid en aan de gemeenteraad aangeboden. In eerdere jaren (voor het laatst bij de Kadernota 2020-2023) is dit proces benut om het thema open bestuursstijl ook daadwerkelijk in de praktijk zichtbaar te maken, o.a. door een uitvraag nieuw beleid aan instellingen en organisaties uit Hengelo. In verband met het beperkte financiële perspectief is er voor gekozen ook dit jaar geen brede uitvraag te doen naar nieuw beleid.

De open bestuursstijl vinden we ook terug bij de omgevingsvisie. Momenteel wordt gewerkt aan de omgevingsvisie voor de Binnenstad en Hart van Zuid. Anders dan bij de omgevingsvisie buitengebied, waar sprake was van weinig actueel beleid of ontwikkelingen, moeten we in deze 2^e fase goed stil staan bij het Kader (de ruimte die we bieden aan participatie). Hoewel een hoge mate van participatie is beoogd, zal er geen sprake kunnen zijn van co-creatie ten aanzien van alle aspecten in de omgevingsvisie Binnenstad en Hart van Zuid. Bijvoorbeeld de ingezette ontwikkelingen in de binnenstad in bestaand beleid is door participatie ontstaan, zelfs co-creatie, en HvZ liggen tenminste op hoofdlijnen al vast. Ook deze vastgestelde beleidskaders zijn vaak met participatie of co-creatie tot stand gekomen.

Het eerder gememoreerde Marktplaats is uiteraard ook een mooi, recent voorbeeld van de open bestuursstijl met een succesvol doorlopen co-creatieproces, waaruit een breed gewaardeerd plan is voortgekomen.

1.7 Samenvatting inhoudelijk afwegingskader

Kort samengevat volgen we een bestendige koers van onze doelen op de middellange en de lange termijn. Vanzelfsprekend zal voor de korte termijn alle aandacht uitgaan naar het managen van de tekorten op het sociaal domein en de beheersing van de gevolgen van de Coronacrisis. Als we deze twee opgaven buiten beschouwing laten zitten we met onze ambities goed op koers en willen dit de komende periode voortzetten om het huidige niveau te behouden.

Hengelo is van oudsher bij uitstek een veilige woon- en techniekstad, waar het in de wijken prettig leven en verblijven is. Dat moet ook zo blijven en daar zetten we onverkort op in. We zijn trots op Hengelo en dragen dat uit! In de context van de maatschappelijke trends en de opgaven waar gemeenten voor staan liggen onze ambities goed op koers. Uitgangspunt van deze Kadernota is daarom dat we inhoudelijk geen fundamentele koerswijziging voorstellen en onze beleidsambities om een aantrekkelijke stad te zijn met een hoogwaardig voorzieningenniveau op onder meer sport/beweging, cultuur en sociale voorzieningen handhaven. Wij hebben blijvend aandacht voor het behoud van het goede dat we hebben gerealiseerd en we kleuren de eerder geformuleerde centrale thema's in onze begrotingen: Open stad, Sociale stad, Bruisende binnenstad en Duurzame stad verder in. Wij blijven vol doorwerken aan de ambities zoals opgenomen in eerdere Kadernota's en Beleidsbegrotingen. Wel stellen wij voor binnen deze kaders scherpere te maken door in te zetten op versterking van de sociaal economische ontwikkeling & structuur en het creëren van aantrekkelijke (hoog-)stedelijk woonmilieus in het gebied rondom de stationsomgeving (met Hart van Zuid en de Binnenstad). De belangrijkste reden daarvoor is, dat we hiermee onze beroepsbevolking versterken (leeftijdscategorie 18-67) en daardoor een vitalere stad worden met een evenwichtiger bevolkingsopbouw.

2

Financieel perspectief

2.1 Totaal financieel perspectief
2021-2025

30

2.1 Totaal financieel perspectief 2021-2025

In deze Kadernota is het financieel perspectief 2021-2025 geactualiseerd ten opzichte van de Beleidsbegroting 2021-2024. Tot de 2e helft van september 2021, wanneer de Beleidsbegroting aan uw raad wordt aangeboden, blijft het begrotingsproces een **dynamisch proces** door de ontwikkelingen in het sociaal domein en de mogelijke effecten als gevolg van de coronacrisis.

In de toelichting op de financiële afwijkingen is in de Jaarstukken 2020 aangegeven of de afwijking incidenteel dan wel structureel van aard is. Afwijkingen met een incidenteel karakter zijn uiteraard niet van invloed op het financieel (meerjaren)perspectief in de 1e Beleidsrapportage 2021 of deze Kadernota. Daarnaast zijn er ontwikkelingen in de Jaarstukken die wel structureel zijn, maar al eerder zijn verwerkt in de Beleidsbegroting 2021-2024, die op 4 november 2020 door uw gemeenteraad is vastgesteld. De overige structurele afwijkingen uit de Jaarstukken zijn nu bij de 1e Beleidsrapportage 2021 en/of in deze Kadernota opgenomen. Uiteraard kunnen de bedragen daarbij door actualisering afwijken van de in de Jaarstukken genoemde bedragen.

Sociaal domein - onderdelen Jeugd en Wmo

In de begeleidende raadsbrief bij de Jaarstukken 2020 (zaaknummer 3220248) gaven wij aan dat wij ons zorgen maken over de ontwikkelingen in het sociaal domein en dan met name op de onderdelen Jeugd en Wmo. Het blijft een grote uitdaging om de uitgaven en inkomsten binnen het sociaal domein meer in balans te brengen. Dit heeft ons de afgelopen periode bewogen om dit domein zorgvuldig te analyseren op de ontwikkelingen, het effect hiervan in het huidige jaar en de doorkijk naar het meerjarenperspectief.

Bij het vaststellen van het nieuwe Beleidsprogramma sociaal 2021-2025 en aan de hand van de oplopende tekorten die wij in 2020 zagen en de impact van de (autonome) ontwikkelingen hebben we een uitgebreide analyse laten maken voor het sociaal domein. In bijlage 8.4 krijgt u gedetailleerd inzicht in en verklaringen over de kostenontwikkelingen Jeugd en Wmo. Hierbij zijn ook de daarbij behorende landelijke (en regionale) trends en ontwikkelingen betrokken. Tevens wordt een korte analyse gegeven van de ontwikkelingen binnen de maatregelen uit het Interventieprogramma sociaal domein en een overzicht van de autonome financiële ontwikkelingen voor de onderdelen Jeugd en Wmo. Uit deze analyse komt duidelijk naar voren dat zonder aanvullende maatregelen en zekerheid omtrent extra rijksinkomsten we het risico lopen tot € 11 miljoen jaarlijks uit de pas te lopen ten opzichte van onze begroting.

De autonome ontwikkelingen buiten het sociale domein om (dus niet zijnde Wmo en Jeugd) passen grotendeels binnen de extra middelen die we op basis van de meicirculaire 2021 van het gemeentefonds ontvangen en dus in het financieel perspectief. Zonder de problematiek van het sociaal domein hadden wij u een relatief neutraal meerjarenperspectief geschetst/ kunnen aanbieden. Wij achten het als college gezien de benodigde focus op herstel na de coronacrisis maatschappelijk en economisch niet verantwoord door deze (autonome) ontwikkelingen onze basisvoorzieningen te versoberen. We zien als college dat de komende periode alle aandacht uit moet gaan naar het economisch en maatschappelijk herstel van onze stad. Wij vinden het daarom ongewenst dat de tekorten binnen het sociaal domein opgelost moeten worden op andere taakvelden, om daar te versoberen. De impact daarvan vinden wij te hoog. Daar komt bij dat er een hoogst onzeker perspectief ligt aan de inkomstenkant/rijksmiddelen. Wij vinden dat het rijk compensatie moet bieden voor o.a. de tekorten in het sociaal domein. We zetten daar nog steeds een sterke lobby op in en lopen niet vooruit op hetgeen door het rijk eerst structureel gerepareerd moet worden.

Naast de inkomstenreparatie door het rijk zullen we concreet aanvullende en aangepaste maatregelen willen nemen in het sociaal domein en zullen deze verwerken in onze begroting. Deze maatregelen zijn noodzakelijk om te voorkomen dat het financieel perspectief een ongewenste wending krijgt en richten zich op het sturen op de volumeontwikkeling van de Jeugd en Wmo, op basis van het recent vastgesteld Beleidsprogramma Sociaal. Tegelijkertijd brengt dit ook risico's met zich mee. In paragraaf 3.2 onderdeel C gaan we daar uitgebreid op in. Wij varen scherp aan de wind. Dit is verantwoord, omdat onze jaarrekeningresultaten in het recente verleden eerder positief dan negatief

zijn geweest en wij beschikken over een goed weerstandsvermogen. Hierdoor kunnen we aanvaardbare risico's nemen én blijven investeren in de stad. Zoals we ook de komende periode zullen blijven doen, met onder andere de stedelijke projecten zoals Lange Wemen en Hart van Zuid, dat overigens in de besluitvorming buiten deze Kadernota valt.

In onderstaande tabel is de volumeontwikkeling in het sociaal domein voor de onderdelen Jeugd en Wmo in beeld gebracht zonder bijsturing. We lopen dan risico op een tekort van € 11 miljoen. Met stevig sturen op deze volumeontwikkeling alleen komen wij er niet. Extra rijksmiddelen zijn essentieel om te voorkomen dat we de tekorten op andere taakvelden moeten vinden. Daarom hanteren we als college onder andere het uitgangspunt vooruitlopend op definitieve toezegging van het rijk vanaf 2023 extra middelen Jeugd op te nemen in de begroting in lijn met het AEF rapport, de uitkomst van de arbitragecommissie en de reeds toegezegde middelen over 2022. Door de combinatie van deze maatregelen is er nog een klein tekort van ruim € 300.000 in 2022 aflopend tot € 13.000 positief in 2025. De uitwerking van het maatregelenpakket zal voor de jaarschijf 2022 plaatsvinden in de Beleidsbegroting 2022-2025. Voor de jaren 2023 en verder zal dit voorafgaand aan de Kadernota 2023-2026 worden uitgewerkt. Voor 2021 houden we wel rekening met toegezegde inkomsten van onder meer het rijk, maar de maatregelen zullen dit jaar nog geen effect hebben, waardoor een resultaat van € 6 miljoen tekort resteert.

bedragen * 1.000		2021	2022	2023	2024	2025
Totaaloverzicht financieel perspectief Jeugd en Wmo						
Volumeontwikkeling Jeugd zonder bijsturing	22-FP-6.1	-4.616	-6.017	-5.850	-5.486	-5.300
Volumeontwikkeling Wmo zonder bijsturing	22-FP-6.1	-3.272	-3.815	-3.778	-3.757	-3.918
Bijstellen interventie maatregelen Sociaal Domein	22-FP-6.2	-1.620	-1.485	-1.485	-1.485	-1.485
Totaal kostenontwikkeling Wmo en Jeugd		-9.508	-11.317	-11.113	-10.729	-10.703
Extra (rijks)inkomsten Jeugd	22-FP-6.3	2.454	7.579	7.157	6.169	5.656
Extra (rijks)inkomsten Wmo	22-FP-6.3	1.000	1.000	-	-	-
Sturen op volumeontwikkeling o.b.v. Beleidsprogramma Sociaal	22-FP-6.4	0	2.429	3.772	4.606	5.060
Totaal inkomsten en besparende maatregelen		3.454	11.008	10.929	10.775	10.716
Budgettair effect		-6.054	-309	-184	46	13

Zie voor meer toelichting paragraaf 3.2 (onderdelen 22-FP-6.1 tot en met 22-FP-6.4) en de uitgebreide toelichting in bijlage 8.4.

Voldoende compensatie van het rijk voor taken

Wij zullen ons sterk blijven inzetten, tezamen met andere gemeenten en de VNG, om voldoende gecompenseerd te worden door het rijk voor alle bestaande taken die we moeten uitvoeren. Dit geldt ook voor de nieuwe taken op het gebied van Inburgering, Klimaatakkoord, Omgevingswet, Wet Kwaliteitsborging voor het bouwen en de landelijke woningbouwopgave (artikel 2 Financiële Verhoudingswet). Ook moet de opschalingskorting van tafel. Dus al met al moet de (gemeentefonds)koek groter, anders werken we als gemeente Hengelo niet mee aan het nieuwe verdeelstelsel van het gemeentefonds met ingang van 2023. Deze koers wordt ook door de VNG uitgedragen. Bijna alle 352 gemeenten (98 procent) stemden 16 juni jl. tijdens de ALV van de VNG in met de motie 'Raden in Verzet'. Daarmee eisen gemeenten en de VNG nogmaals van het kabinet en parlement structurele verhoging van het gemeentefonds en meer sturingsmogelijkheden voor gemeenten, anders worden taken teruggegeven of nieuwe taken niet meer uitgevoerd.

Geen harde maatregelen voor de stad

Gelet op deze onzekerheid over de rijksinkomsten met ingang van het begrotingsjaar 2023, die pas later bekend worden (bijvoorbeeld herverdeling gemeentefonds uiterlijk meicirculaire 2022), willen we nu naast de maatregelen in het sociaal domein niet verder ingrijpen met harde maatregelen voor de stad. Dat is ook niet nodig op grond van het perspectief dat we nu aanbieden. We moeten eerst bezien wat de komende maanden op ons afkomt als gemeenten en of we als gemeenten überhaupt aan het provinciaal toezichtkader van een structureel sluitende begroting kunnen voldoen. Hierin moeten we als gemeenten samen optrekken richting het rijk en de provincie.

Provinciaal toezicht

Onlangs is in het ambtelijk overleg door de provinciaal toezichthouder aangegeven dat we met onze huidige koers aan maatregelen en rijksinkomsten in het sociaal domein zorg moeten dragen voor een structureel sluitende begroting in 2022 om niet onder het preventief toezicht van de provincie te komen. Daar voldoen we aan. Dit heeft te maken met het feit dat de middelen die we op basis van de uitspraak van de arbitragecommissie over het AEF rapport ontvangen in 2022 al zijn gehonoreerd door het huidige kabinet. Over de verwachte rijksinkomsten in dit kader met ingang van 2023 vindt pas besluitvorming door het nieuwe kabinet plaats. Dit laatste deel zal door de provincie als niet reële ramingen worden beschouwd, zodat de meerjarenbegroting met ingang van 2023 in hun ogen niet structureel sluitend is. Wij zullen er in het lobbytraject, samen met de VNG, er alles aan doen dat het rijk met deze compensatie over de brug komt.

Financieel totaaloverzicht Kadernota 2022-2025 (inclusief 1e Beleidsrapportage 2021)

Hieronder gaan we eerst in op het financieel perspectief van het bestaand beleid. Daarna volgt een korte toelichting op het door ons voorgestelde nieuwe beleid aan uw gemeenteraad. Vervolgens doen wij dekkingsvoorstellen en eindigen met het totaal financieel perspectief van deze Kadernota.

Het totale financiële beeld van deze Kadernota (totaal verwacht saldo bestaand beleid) ziet er als volgt uit:

- = nadeel; bedragen * € 1.000	1e Berap Kadernota 2021	2022	2023	2024	2025
Kadernota: subtotaal verwacht saldo bestaand beleid					
2021-2025 exclusief meicirculaire 2021 gemeentefonds	-7.219	-1.172	-1.300	-1.366	-597
Effect meicirculaire 2021 gemeentefonds	1.199	1.969	1.448	1.072	830
Totaal verwacht saldo bestaand beleid 2021-2025	-6.020	797	148	-294	233

In hoofdstuk 3 worden de ontwikkelingen in het bestaand beleid uitgebreid beschreven. Dit saldo bestaat uit de actualisatie van de autonome ontwikkelingen, zoals de ontwikkelingen in het sociaal domein (Jeugd, Wmo, Participatie), de extra kosten voor bewindvoering, het verstevigen van de informatiebeveiligingsfunctie, het voordeel in de kapitaallasten (rente en afschrijving) en de hogere prijs- en loonindexaties ten opzichte van de vergoeding in het gemeentefonds. In dit totaal verwacht saldo bestaand beleid is ook het financiële positieve effect van de meicirculaire 2021 van het gemeentefonds verwerkt. Zie voor een uitgebreide toelichting bijlage 8.3.

Het verwacht saldo voor het begrotingsjaar 2021 is ruim € 6 miljoen nadelig. Zie hiervoor de toelichting in paragraaf 3.2 van deze Kadernota of de 1e Beleidsrapportage 2021. Voor de jaren 2022 en verder is er sprake van een positief effect met uitzondering van het jaar 2024. Dit verwacht saldo bestaand beleid is het **effect na de aanvullende en aangepaste maatregelen en extra rijksinkomsten** in het sociaal domein voor de onderdelen **Jeugd en Wmo**, zoals hiervoor beschreven.

Collegevoorstel nieuw beleid

In hoofdstuk 4 worden alle nieuwe beleidsvoorstellen gepresenteerd. De voorstellen die door ons college worden voorgesteld zijn in dit hoofdstuk op 'JA' gezet en zijn in totaliteit verwerkt in onderstaande tabel:

- = nadeel; bedragen * € 1.000	2021:	2022:	2023:	2024:	2025:
Voorstellen nieuw beleid	n.v.t.	-455	-213	-152	-161
Totaal voorstellen nieuw beleid	0	-455	-213	-152	-161

Bij de nieuwe beleidsvoorstellen hebben we ook gekeken naar de wensen die bij uw gemeenteraad de afgelopen periode leefden. Echter de beperkte financiële ruimte maakte dat wij lastige keuzes moesten maken en erg terughoudend zijn geweest met ons collegevoorstel voor nieuw beleid. Hierbij hebben wij ook nadrukkelijk gekeken naar de aansluiting met het inhoudelijk afwegingskader zoals geschetst in hoofdstuk 1 van deze Kadernota. Welke beleidsvoorstellen door ons op 'JA' zijn gezet of nog een nadere uitwerking vergen in de komende periode (p.m. posten) kunt u gedetailleerd lezen in paragraaf 4.1 Nieuwe beleidsvoornemens 2022-2025.

Toch blijven we de komende jaren fors investeren in de binnenstad (o.a. Lange Wemen, marktplein), Hart van Zuid, duurzaamheid, etc. Dit is mogelijk door onder meer eerder vrijgemaakte structurele middelen in voorgaande Kadernota's of gevormde reserves, de grondexploitaties of ontvangen subsidiemiddelen van bijv. rijk of provincie.

Totaal financieel perspectief inclusief nieuw beleid

- = nadeel; bedragen * € 1.000	2021:	2022:	2023:	2024:	2025:
Totaal financieel perspectief inclusief nieuw beleid	-6.020	342	-65	-446	72

Het financieel perspectief laat een groot nadeel zien in 2021. Voor de jaren 2022 en verder is het beeld (optelsom van bestaand en nieuw beleid) na de aanvullende en aangepaste maatregelen in het sociaal domein licht positief in de jaren 2022 en 2025 en licht negatief in de jaren 2023 en 2024. Hieronder gaan we in op de dekkingsvoorstellen.

Dekkingsvoorstellen

- = nadeel; bedragen * € 1.000	2021	2022	2023	2024	2025
Dekking Corona stelpost gemeentefonds (oorspronkelijk bevroren deel opschalingskorting)	625				
Stelpost gemeentefonds (meerkosten Wmo en jeugd in september- of decembercirculaire 2021)	676				
Dekking algemene reserve (beklemd deel sociaal domein) ter dekking Wmo en Jeugd	4.719				
Totaal dekkingsmaatregelen Kadernota 2022-2025 (incl. 1e Beleidsrapportage 2021):	6.020	0	0	0	0

De jaarschijf 2021 betreft de actualisering van de huidige jaarschijf in de 1e Beleidsrapportage 2021. Daarin stellen we voor om de eerder gevormde Corona stelpost, die we opzij hadden gezet door het bevroren van de opschalingskorting door het rijk, voor een bedrag van € 625.000 in te zetten voor het dekken van de Coronamutaties in de 1e Beleidsrapportage 2021 (parkeren, verbouwingen en kermis). Daarnaast is in de meicirculaire 2021 van het gemeentefonds aangekondigd dat we in de september- of decembercirculaire 2021 nog extra middelen van het rijk ontvangen voor de meerkosten Wmo en Jeugd. We schatten in dat dit gaat om een bedrag van circa € 676.000 voor Hengelo (landelijk € 141 miljoen). Daarnaast stellen we voor om het resterend tekort in 2021 op de onderdelen Jeugd en Wmo (22-FP-6.1 t/m 22-FP-6.4) te dekken uit het beklemd deel sociaal domein van de algemene reserve.

Na de dekkingsvoorstellen is het totaal financieel perspectief van de Kadernota:

Totaal financieel perspectief

- = nadeel; bedragen * € 1.000	2021:	2022:	2023:	2024:	2025:
Totaal perspectief Kadernota 2022-2025 (inclusief 1e Berap)	0	342	-65	-446	72

Met alle onzekerheden en risico's, met name in het sociaal domein en rijksinkomsten voor bestaande en nieuwe taken, kwalificeren we dit totale financieel perspectief voor de Kadernota voor de periode 2021-2025 als licht positief voor de jaren 2022 en 2025 en licht negatief voor de jaren 2023 en 2024.

Weerstandsvermogen

Bij het weerstandsvermogen hanteren we het uitgangspunt van een financieel gezonde gemeente met voldoende reserves om incidentele tegenvallers op te vangen. In zijn algemeenheid is de financiële positie van gemeenten door de coronacrisis, maar zeker ook door de decentralisaties in het sociaal domein voortdurend onder de aandacht. De financiële positie van gemeenten staat onder druk als gevolg van de crisis, maar zeker ook als gevolg van toenemende maatschappelijke taken. Ook voor Hengelo is het van essentieel belang dat we voldoende vermogen houden om onverwachte financiële tegenvallers op te vangen en bestand te blijven tegen de impact van bestaande risico's (= financiële weerbaarheid). Maar ook dat we in staat blijven om de door uw raad gestelde ambities te realiseren. Daarom is onze financiële weerbaarheid een belangrijk afwegingskader in deze Kadernota. Dit aangepaste kader wordt voorgesteld in hoofdstuk 5. Het is een resultante van wat we hebben opgehaald in de politieke markt van 30 maart jl.

De weerstandsratio is, na de voorstellen in deze Kadernota, te duiden als voldoende. De algemene reserve is het grootste gedeelte in het beschikbaar weerstandsvermogen en bedraagt eind 2025 € 27,8 miljoen.

Woonlasten

De ontwikkeling van de woonlasten (OZB, afvalstoffen- en rioolheffing) geeft het volgende beeld voor de lokale belastingdruk. De belastingdruk voor een eigenaar van een woning neemt in 2022 toe met 2,3% en voor een huurder van een woning met 1,8% ten opzichte van 2021. Dit stijgingspercentage valt nog ruim binnen de gehanteerde inflatiecorrectie van 3,1% (zie bijlage 8.1 voor de gehanteerde prijscompensatie 2022). Dit komt met name door een nagenoeg gelijkblijvende afvalstoffenheffing voor een gemiddeld huishouden. Eigenlijk zou de afvalstoffenheffing omhoog gaan door de hogere verwerkingstarieven voor GFT, restafval en PMD per 1 juli 2022 door Twence. Wij krijgen echter een extra dividenduitkering, die we in kunnen zetten als compensatie. Deze dividenduitkering zetten we in om het anders stijgende afvaltarief te dempen, zodat de afvalstoffenheffing voornamelijk nog nagenoeg gelijk blijft voor een gemiddeld huishouden.

Dynamisch proces

Wij vragen uw gemeenteraad om ons de komende maanden de ruimte te geven om de Beleidsbegroting 2022-2025 op te stellen, met inachtneming van hetgeen er nog verder op ons afkomt als gemeenten. Het begrotingsproces blijft een **dynamisch proces** door de (financiële) effecten als gevolg van het rijksbeleid, de ontwikkelingen in het sociaal domein en de eventuele impact van de coronacrisis.

3

Verwacht saldo bestaand beleid

3.1	Financieel perspectief na 2e
wijziging Beleidsbegroting
2021-2024	36
3.2	Het verwachte financieel
perspectief	37

3.1 Financieel perspectief na 2e wijziging Beleidsbegroting 2021-2024

Het vertrekpunt voor het meerjarenperspectief is de vastgestelde Beleidsbegroting 2021-2024. Deze begroting is in de raadsvergadering van 4 november 2020 door uw gemeenteraad vastgesteld. Daarna zijn er diverse mutaties geweest die in onderstaand overzicht zijn opgenomen die van invloed zijn op het begrotingssaldo 2021-2025. Daarna worden de mutaties afzonderlijk toegelicht.

(- = nadeel; bedragen * € 1.000)	2021	2022	2023	2024	2025
Saldo Beleidsbegroting 2021-2024	20	1.190	751	4	4
Financieel effect septembercirculaire 2020 gemeentefonds (onderdeel 1e verzamelwijziging)	137	-456	-712	-633	-633
Financieel effect decembercirculaire 2020 gemeentefonds (onderdeel 1e verzamelwijziging)	28	27	81	81	81
Overige mutaties 1e verzamelwijziging Beleidsbegroting 2021:	129	121			
Mutaties 2e verzamelwijziging Beleidsbegroting 2021:	28	77	77	77	77
Saldo na 2e wijziging Beleidsbegroting 2021-2024:	342	959	197	-471	-471

Septembercirculaire 2020 gemeentefonds

Vanwege de late beschikbaarheid kon het financieel effect van de septembercirculaire 2020 niet meer worden verwerkt in de Beleidsbegroting 2021-2024. In de Beleidsbegroting 2021-2024 is de meicirculaire 2020 als laatste gemeentefondscirculaire verwerkt. Dit was ook een vereiste in het kader van het provinciaal financieel toezicht.

De verschillen in de septembercirculaire werden met name veroorzaakt door de ontwikkeling van de landelijke en gemeentelijke aantallen voor diverse verdeelmaatstaven voor alle jaren, de neerwaartse bijstelling van de stelpost uitkomst onderzoek jeugdzorg (voor de jaren 2022-2025) en de (voordelige) bijstelling van het plafond BTW-compensatiefonds in 2021. Voor een uitgebreide toelichting wordt verwezen naar de raadsbrief 'Juni- en septembercirculaire 2020 gemeentefonds' (zaaknummer: 3127882). Overigens bestond de junicirculaire 2020 uit het 1e Corona compensatiepakket van het rijk, alleen voor het jaar 2020.

Decembercirculaire 2020 gemeentefonds

Voor de periode 2021-2024 was het jaarlijks voordelig effect € 28.000 in 2021 oplopend tot € 81.000 met ingang van 2023. Dit verschil wordt veroorzaakt door de landelijke en gemeentelijke hoeveelheidsverschillen voor een aantal verdeelmaatstaven en kleine taakmutaties. In de raadsbrief 'Decembercirculaire 2020 gemeentefonds' (zaaknummer: 3164640) bent u hierover geïnformeerd.

Overige mutaties 1e verzamelwijziging Beleidsbegroting 2021-2024

De belangrijkste mutaties in de 1e verzamelwijziging van de Beleidsbegroting (zaaknummer: 3233540) betreffen, naast de september- en decembercirculaire 2020 (zie hiervoor), de herverdeling van het beleidsprogramma sociaal 2021-2025, het bestedingsplan bodem en de budgetoverheveling 2020-2021.

Mutaties 2e verzamelwijziging Beleidsbegroting 2021-2024

De belangrijkste mutaties in de 2e verzamelwijziging (zaaknummer: 3235676) betreffen de financiële gevolgen van de maartbrief 2021 van het gemeentefonds en de wijziging van de begroting als gevolg van de aanpassing van de afvalstoffenheffing, zoals eerder in de raadsvergadering van 16 december 2020 is besloten. Er zijn naast de maartbrief ook een drietal wijzigingen die ook corona gerelateerd zijn. Dit zijn de coronagelden voor steunmaatregelen in de cultuursector, de middelen voor steun bij de heroriëntatie van ondernemers en de kwijtschelding voor de huur van sportaccommodaties op basis van de TVS2 regeling.

3.2 Het verwachte financieel perspectief

Hierna worden de andere ontwikkelingen (wetgeving, autonome ontwikkelingen, etc.) beschreven, die leiden tot een bijstelling van het financieel perspectief. De verschillende onderdelen worden na de tabel toegelicht in deze paragraaf. Op dit moment blijven we nog uitgaan van een **dynamisch perspectief**. Er kunnen zich de komende periode omstandigheden voordoen tot het opstellen van de Beleidsbegroting, die op dit moment nog niet zijn in te schatten.

		1e Berap 2021	Kadernota 2022	2023	2024	2025
	Tussenstand begrotingssaldo na 1e wijziging Beleidsbegroting 2021-2025:	342	959	197	-471	-471
A	Mutaties gemeentefonds voorafgaand aan meicirculaire 2021:					
22-FP-9.1	Gemeentefonds jaarschijf 2025 t.o.v. 2024	-	-	-	-	1.051
22-FP-9.2	Prijs en loonindexaties versus compensatie gemeentefonds	-	-440	-452	-458	-570
B	Overige autonome ontwikkelingen:					
22-FP-2.1	Nieuwe mobiliteitsvisie (t.l.v. reserve duurzaam veilig)	b.n.	-	-	-	-
22-FP-2.2	Bewaakte fietsenstalling	0	-18	-18	-18	-18
22-FP-2.3	Voorzieningen losloopterreinen 2018	1	-3	-3	-3	-3
22-FP-2.4	Elektrakosten openbare verlichting	99	99	99	99	99
22-FP-2.5	Gladheidsbestrijding	-160				
22-FP-2.6	Vervangingsinvesteringen wegen	-	3	-27	44	-232
22-FP-2.7	Vervangingsinvesteringen openbare verlichting	0	6	14	0	-77
22-FP-2.8	Vervangingsinvesteringen kunstwerken	-	2	4	4	-7
22-FP-2.9	Vervangingsinvesteringen straatmeubilair	-	1	2	3	-24
22-FP-3.1	Kermis	-65	-	-	-	-
22-FP-4.1	Benutten koopoptie M.A. De Ruyterstraat 3	26	87	117	117	117
22-FP-5.1	OZB en energielasten Twentebad	-113	-103	-103	-103	-103
22-FP-5.2	Vervangingsinvesteringen groen	-	2	18	32	1
22-FP-5.3	Diverse kleine wijzigingen programma 5	-21	3	3	3	3
22-FP-6.1	Volumeontwikkelingen Jeugd en Wmo zonder bijsturing	-7.888	-9.832	-9.628	-9.244	-9.218
22-FP-6.2	Bijstellen interventie maatregelen Sociaal Domein	-1.620	-1.485	-1.485	-1.485	-1.485
22-FP-6.3	Extra (rijks)inkomsten Jeugd en Wmo	3.454	8.579	7.157	6.169	5.656
22-FP-6.4	Sturen op volumeontwikkeling o.b.v. Beleidsprogramma Sociaal	0	2.429	3.772	4.606	5.060
22-FP-6.5	Participatiewet (bijstand)	-894	-894	-894	-894	-894
22-FP-6.6	Beschermingsbewind	-400	-400	-400	-400	-400
22-FP-6.7	Arbeidsmarktcoaches	-189	-190	-190	-190	-190
22-FP-6.8	ROZ Digitaliseren Bbz-aanvragen	-45	10	10	10	10
22-FP-6.9	TOZO	b.n.	b.n.	b.n.	b.n.	b.n.
22-FP-6.10	RMC / Leerplicht	-91	-182	-182	-182	-182
22-FP-6.11	Klantmanagers of Formatie Klantmanagement Werk en inkomen	-60	-119	-119	-119	-119
22-FP-6.12	Toetsers of toetsing Participatiewet	0	-44	p.m.	p.m.	p.m.
22-FP-6.13	Regie ondersteuners of formatie regieondersteuning	0	-48	-48	-48	-48
22-FP-6.14	Uitvoeringsbeleid of formatie Uitvoeringsbeleid Werk en inkomen	0	-66	-66	-66	-66
22-FP-6.15	Stadsbank Oost Nederland	32	20	0	0	0
22-FP-6.16	Bbz kredieten	-41	-41	-41	-41	-41
22-FP-7.1	Plaagdierbestrijding	60	60	60	60	60
22-FP-7.2	Duurzame herinrichting parkeerplaats Welbions	b.n.				
22-FP-7.3	Herinrichting 2e fase Deurningerstraat	-1	0	0	0	0
22-FP-7.4	Investerings riolering (t.l.v. voorziening)	b.n.				

		<i>1e Berap</i> 2021	<i>Kadernota</i> 2022	2023	2024	2025
22-FP-7.5	Omgevingsdienst Twente (ODT)	-18	84	96	102	87
22-FP-7.6	Afval	b.n.	b.n.	b.n.	b.n.	b.n.
22-FP-8.1	Invoering Omgevingswet	-111	-158	-	-	-
22-FP-8.2	Corona verbouwingen	-80	-	-	-	-
22-FP-8.3	Financiële gevolgen Omgevingswet en Wet kwaliteitsborging	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
22-FP-8.4	Diverse kleine wijzigingen programma 8	-1	5	5	5	5
22-FP-9.1	zie onderdeel A (hiervoor)					
22-FP-9.2	zie onderdeel A (hiervoor)					
22-FP-9.3	Herverdeling gemeentefonds	-	-	p.m.	p.m.	p.m.
22-FP-9.4	Verstevigen informatiebeveiligingsfunctie	0	-355	-355	-355	-355
22-FP-9.5	Lagere (rente) toevoeging aan de algemene reserve	-	70	70	70	70
22-FP-9.6	Opbrengst onroerende zaakbelastingen	-	-	-	-	100
22-FP-9.7	Onvoorzien structureel/incidenteel	-	-	-	-	-
22-FP-9.8	Dividenden	-20	-37	-37	-37	-37
22-FP-9.9	Kapitaallasten (rente en afschrijving)	1.200	1.300	1.600	1.900	2.100
22-FP-9.10	Fysieke archieven	0	-75	-75	-75	-75
22-FP-9.11	Diverse kleine wijzigingen programma 9	-35	-38	-38	-38	-38
22-FP-9.12	Onderhoudsbudgetten gemeentelijk vastgoed	-100	-99	-99	-99	-99
22-FP-9.13	Parkeren	-480	0	0	0	0
22-FP-9.14	Functiewaarderingssysteem HR21	0	-264	-264	-264	-264
C	Risico's					
D	Onvoorziene tegenvallers					
E	Subtotaal verwacht saldo bestaand beleid 2021-2025 excl. meicirculaire 2021	-7.219	-1.172	-1.300	-1.366	-597
F	Meicirculaire 2021 gemeentefonds (bijlage 8.3)	1.199	1.969	1.448	1.072	830
G	Totaal verwacht saldo bestaand beleid 2021-2025 incl. meicirculaire 2021	-6.020	797	148	-294	233

Onderdeel A - Mutaties gemeentefonds voorafgaand aan meicirculaire 2021

22-FP-9.1 Gemeentefonds jaarschijf 2025 t.o.v. 2024

	2021	2022	2023	2024	2025
22-FP-9.1 Gemeentefonds jaarschijf 2025 t.o.v. 2024	-	-	-	-	1.051

Het positief effect tussen de nieuwe jaarschijf 2025 t.o.v. 2024 is voor de gemeentefondsuitkering per saldo € 1.051.000. De hogere gemeentefondsuitkering bestaat uit diverse voor- en nadelen. Grote verschillen zijn er met name in de ontwikkeling van het accres, de hoeveelheidsverschillen en de opschalingskorting in 2025 ten opzichte van 2024. De opschalingskorting (apparaatskosten) voor gemeenten, op basis van het 'oude' regeerakkoord, is voor Hengelo circa € 0,65 miljoen nadeliger in 2025 t.o.v. 2024.

22-FP-9.2 Prijs en loonindexaties versus compensatie gemeentefonds

	2021	2022	2023	2024	2025
22-FP-9.2 Prijs en loonindexaties versus compensatie gemeentefonds	-	-440	-452	-458	-570

Binnen het gemeentefonds verwachten we in de meicirculaire 2021 een structureel bedrag van circa € 1,97 miljoen voor 2022 aflopend tot circa € 1,95 miljoen in 2025 te ontvangen voor loon-, prijscompensatie en areaaluitbreiding. De loon- en prijscompensatie is definitief in de meicirculaire 2021 verwerkt. Daarom ramen we dit bedrag in eerste instantie op een stelpost gemeentefonds – loon-/prijscompensatie en areaaluitbreiding voor 2025 (€ 100.000).

De gemeentelijke budgetten worden jaarlijks aangepast op basis van de prognoses voor loon- en prijscompensatie in het Centraal Economisch Plan (CEP) van het Centraal Bureau voor de Statistiek. Hierbij wordt ook rekening gehouden met correcties van voorgaande jaren. Zoals gebruikelijk houden we bij de meerjarenramingen 2023 e.v. rekening met constante lonen en prijzen. Zie hiervoor bijlage 8.1 Begrotingsuitgangspunten 2022-2025.

De totale prijs- en loonindexaties voor 2022 (inclusief sociaal domein) is bijna € 1,8 miljoen.

Uiteindelijk resulteert dit in een tekort van € 440.000 in 2022 oplopend tot € 570.000 in 2025.

Onderdeel B - Overige autonome ontwikkelingen

Programma 1 Veiligheid

Geen verwachte afwijkingen.

Programma 2 Verkeer, vervoer en waterstaat

22-FP-2.1 Nieuwe Mobiliteitsvisie

	2021	2022	2023	2024	2025
22-FP-2.1 Nieuwe mobiliteitsvisie (t.l.v. reserve duurzaam veilig)	b.n.	-	-	-	-

Er wordt een nieuwe mobiliteitsvisie opgesteld. De op te stellen toekomstgerichte visie op mobiliteit in Hengelo beschrijft hoe Hengelo er in de toekomst uit moet zien voor wat betreft bereikbaarheid, veiligheid en mobiliteit. Het geeft antwoord op de vraag welke investeringen daarbij horen. Naast toekomstgericht moet de mobiliteitsvisie ook een concreet afwegingskader en oplossingsrichtingen bieden die gebruikt kunnen worden bij de beoordeling van (dagelijkse) mobiliteitsvraagstukken.

Het centrale doel is het behouden en versterken van de interne en externe bereikbaarheid op een manier die bijdraagt aan een sterke economie, duurzaamheid, leefbaarheid en verkeersveiligheid waarbij gebruik wordt gemaakt van kansen die nieuwe technologieën bieden en rekening wordt gehouden met de klimaatafspraken. Deze visie is in opdracht gegeven aan een verkeerskundig ingenieursbureau. De eenmalige kosten van € 100.000 kunnen worden gedekt uit de reserve Duurzaam Veilig.

22-FP-2.2 Bewaakte fietsenstalling

	2021	2022	2023	2024	2025
22-FP-2.2 Bewaakte fietsenstalling	-	-18	-18	-18	-18

De fietsenstalling nabij Thiemsbrug wordt bewaakt door 1 en soms 2 personen. Deze personen geven een bewijs af voor het stallen van de fiets. Tevens bewaken ze de fietsen. De kosten voor het inzetten van de medewerkers zijn hoger dan het begrote bedrag. Vanwege corona is er nagenoeg geen inzet geweest in 2020 en in de eerste maanden van 2021. Hierdoor is er geen verschil met de begrote lasten. Wanneer we weer in het gewone 'normaal' zitten en de fietsenstalling weer dagelijks bewaakt wordt zijn er meerkosten. Het hogere bedrag komt deels door een kostenstijging van de lonen voor de medewerkers van de SWB. Daarnaast zijn er kosten voor het uitgeven van stallingsbewijzen, kleding en extra koopzondagen. In het kader van bereikbare binnenstad, goed gastheerschap en werkzaamheden die de medewerkers van de SWB verrichten, wordt dit door de inwoners erg gewaardeerd.

22-FP-2.3 Voorzieningen losloopterreinen 2018

	2021	2022	2023	2024	2025
22-FP-2.3 Voorzieningen losloopterreinen 2018	1	-3	-3	-3	-3

In 2018 heeft de gemeente de vraag gekregen om mee te werken aan een burgerinitiatief. Er kwam een vraag van hondenbezitters om een losloopterrein te realiseren. Dit terrein zou ten koste moeten gaan van een speelterrein en dit paste niet in het bestaande beleid. Bewoners zijn daarom een actiecomité (Wij Willen Los) gestart en hebben een petitie aangeboden aan de gemeenteraad. Uiteindelijk is gekozen om een bestaand hondenveld aan de Geerdinksweg te vergroten en te wijzigen. Ook wilde het actiecomité een hek om het veld. Tijdens de uitvoering zijn er nog wat aanpassingen geweest die ook doorgevoerd zijn. Uiteindelijk heeft dit geresulteerd in een overschrijding van bijna € 30.000. Het college kijkt met gemengde gevoelens terug op het proces. Het krediet honden losloopterreinen zal iets later worden afgesloten dan gepland, dat leidt in 2021 tot een voordeel op de kapitaallasten en in 2022 tot iets hogere dan geraamde kapitaallasten. Het proces van dit burgerinitiatief wordt ook onderzocht door de rekenkamercommissie.

22-FP-2.4 Elektrakosten openbare verlichting

	2021	2022	2023	2024	2025
22-FP-2.4 Elektrakosten openbare verlichting	99	99	99	99	99

De elektralasten zijn over diverse taakvelden in diverse programma's verdeeld. Met name bij de post openbare verlichting is al enige tijd een onderbesteding zichtbaar d.w.z. de werkelijke kosten zijn al een aantal jaren lager dan begroot door de investeringen in duurzaamheid. In 2019 en 2020 werd een tariefsverhoging verwacht. Deze verhoging is nog niet gebleken in de jaarcijfers. Daarom worden de begrote bedragen voorzichtig neerwaarts bijgesteld (op basis van de cijfers van voorgaande jaren). Zoals u kunt lezen bij de vervangingsinvesteringen openbare verlichting (22-FP-2.7) leggen

we nieuwe verlichting per wijk of buurt aan en voorzien deze wijk of buurt in een keer van nieuwe led-verlichting.

22-FP-2.5 Gladheidsbestrijding

	2021	2022	2023	2024	2025
22-FP-2.5 Gladheidsbestrijding	-160	-	-	-	-

In het weekend van 6 en 7 februari jl. hebben wij te maken gehad met hevige sneeuwval. In een nacht tijd is er plusminus 25-30 cm sneeuw gevallen. Twentemilieu verzorgt de gladheidsbestrijding en heeft veel mankracht en machines ingezet om de wegen begaanbaar te maken. De dagen er na heeft het ruimen van sneeuw en het ijsvrij houden van de wegen nog veel ingezet gevraagd. Op dit moment is het begrote bedrag voor gladheidsbestrijding al overschreden met € 60.000. Naast deze overschrijding krijgen we voor de rest van het jaar nog te maken met (extra) kosten van ongeveer € 100.000, waardoor we het budget bijstellen met € 160.000 in 2021.

22-FP-2.6 Vervangingsinvesteringen wegen

	2021	2022	2023	2024	2025
22-FP-2.6 Vervangingsinvesteringen wegen	-	3	-27	44	-232

Voor de kapitaalgoederen wegen, openbare verlichting, civiele kunstwerken, openbaar groen en straatmeubilair is in de Kadernota 2021-2024 een inventarisatie gemaakt en zijn de structurele kapitaallasten berekend van investeringen in deze kapitaalgoederen. In deze Kadernota is voorgaande geactualiseerd, is de jaarschijf 2026 toegevoegd en is er een herberekening gemaakt van de kapitaallasten. Zie bijlage 8.5 voor een uitgebreide toelichting.

Met de inventarisatie van de vervangingsinvesteringen kapitaalgoederen komen wij tegemoet aan de reële verwachting wat we noodzakelijk moeten investeren in deze kapitaalgoederen voor de periode van de voorliggende Kadernota.

De inventarisatie voor de wegen heeft opgeleverd dat er diverse wegen in Hengelo zijn die aan complete vervanging toe zijn. Voor asfaltwegen geldt hier dat zowel de asfaltlagen als de funderingen opnieuw moeten worden aangelegd. Voor wegen en trottoirs met elementenbestrating geldt dat de elementen vervangen moeten worden. Onder een aantal wegen is de komende jaren ook sprake van rioleringswerkzaamheden. Deze kunnen slim gecombineerd worden met de wegwerkzaamheden, waardoor een bijdrage uit het gemeentelijk rioleringsplan (GRP) voor deze wegen mogelijk is. De afgelopen jaren vonden geregeld noodzakelijke vervangingen plaats door de aanwending van een gedeelte van de onderhoudsbudgetten van de kapitaalgoederen. Op basis van de ervaringscijfers is een deel van de onderhoudsbudgetten al in 2021 structureel afgeraamd om de nieuwe kapitaallasten te dekken.

In verband met het feit dat de omslagrente verlaagd is van 1,5% naar 0,1% zijn ook de kapitaallasten over het algemeen verlaagd t.o.v. de overzichten uit de Kadernota 2021-2024. Dit geldt niet voor de toegevoegde jaarschijf 2025, want deze schijf is nu voor het eerst opgenomen voor de kapitaallasten.

22-FP-2.7 Vervangingsinvesteringen openbare verlichting

	2021	2022	2023	2024	2025
22-FP-2.7 Vervangingsinvesteringen openbare verlichting	-	6	14	-	-77

Openbare verlichting

Voor de kapitaalgoederen wegen, openbare verlichting, civiele kunstwerken, openbaar groen en straatmeubilair is in de Kadernota 2021-2024 een inventarisatie gemaakt en zijn de structurele kapitaallasten berekend van investeringen in deze kapitaalgoederen. In deze Kadernota is voorgaande geactualiseerd, is de jaarschijf 2026 toegevoegd en is er een herberekening gemaakt van de kapitaallasten. Zie bijlage 8.5 voor een uitgebreide toelichting.

De openbare verlichting in Hengelo is grotendeels per buurt of per wijk aangelegd. In de oudere wijken staat de verlichting al vele jaren en is aan het einde van de levensduur. Door ook praktijkproeven uit te voeren is bevestigd dat in delen van wijken de lantaarnpalen met armaturen aan vervanging toe zijn.

De afgelopen jaren vonden geregeld noodzakelijke vervangingen plaats door de aanwending van een gedeelte van de onderhoudsbudgetten van de kapitaalgoederen. Op basis van de ervaringscijfers is een deel van de onderhoudsbudgetten al in 2021 structureel afgeraamd om de nieuwe kapitaallasten te dekken.

In verband met het feit dat de omslagrente verlaagd is van 1,5% naar 0,1% zijn ook de lasten over het algemeen verlaagd t.o.v. de overzichten uit de Kadernota 2021-2024. Dit geldt niet voor de toegevoegde jaarschijf 2025, want deze schijf is nu voor het eerst opgenomen voor de kapitaallasten.

22-FP-2.8. Vervangingsinvesteringen kunstwerken

	2021	2022	2023	2024	2025
22-FP-2.8 Vervangingsinvesteringen kunstwerken	-	2	4	4	-7

Voor de kapitaalgoederen wegen, openbare verlichting, civiele kunstwerken, openbaar groen en straatmeubilair is in de Kadernota 2021-2024 een inventarisatie gemaakt en zijn de structurele kapitaallasten berekend van investeringen in deze kapitaalgoederen. In deze Kadernota is voorgaande geactualiseerd, is de jaarschijf 2026 toegevoegd en is er een herberekening gemaakt van de kapitaallasten. Zie bijlage 8.5 voor een uitgebreide toelichting.

Met de inventarisatie van de vervangingsinvesteringen kapitaalgoederen komen wij tegemoet aan de reële verwachting wat we noodzakelijk moeten investeren in deze kapitaalgoederen voor de periode van de voorliggende Kadernota.

Civieltechnische kunstwerken zijn bruggen, duikers en viaducten. Op diverse plaatsen in Hengelo moeten deze vervangen worden. De kosten voor onderhoud worden te groot en de civiele kunstwerken zijn aan vervanging toe. De afgelopen jaren vonden geregeld noodzakelijke vervangingen plaats door de aanwending van een gedeelte van de onderhoudsbudgetten van de kapitaalgoederen. Op basis van de ervaringscijfers is een deel van de onderhoudsbudgetten al in 2021 structureel afgeraamd om de nieuwe kapitaallasten te dekken.

In verband met het feit dat de omslagrente verlaagd is van 1,5% naar 0,1% zijn ook de lasten over het algemeen verlaagd t.o.v. de overzichten uit de Kadernota 2021-2024. Dit geldt niet voor de toegevoegde jaarschijf 2025, want deze schijf is nu voor het eerst opgenomen voor de kapitaallasten.

22-FP-2.9 Vervangingsinvesteringen straatmeubilair

	2021	2022	2023	2024	2025
22-FP-2.9 Vervangingsinvesteringen straatmeubilair	-	1	2	3	-24

Voor de kapitaalgoederen wegen, openbare verlichting, civiele kunstwerken, openbaar groen en straatmeubilair is in de Kadernota 2021-2024 een inventarisatie gemaakt en zijn de structurele kapitaallasten berekend van investeringen in deze kapitaalgoederen. In deze Kadernota is voorgaande geactualiseerd, is de jaarschijf 2026 toegevoegd en is er een herberekening gemaakt van de kapitaallasten. Zie bijlage 8.5 voor een uitgebreide toelichting.

Met de inventarisatie van de vervangingsinvesteringen kapitaalgoederen komen wij tegemoet aan de reële verwachting wat we noodzakelijk moeten investeren in deze kapitaalgoederen voor de periode van de voorliggende Kadernota.

In eerdere bezuinigingsrondes is er bezuinigd op straatmeubilair. Een deel van de prullenbakken en banken die aan vervanging toe waren zijn weggehaald en niet teruggekomen. Toch staan er nog veel

voorzieningen in de openbare ruimte. Banken en prullenbakken worden ook nog veelvuldig gebruikt. De lasten voor de vervanging hiervan zijn niet geregeld.

Tevens wordt vanuit het hondenbeleid nog combibakken voor hondenpoep en afval geplaatst. Dit is zo opgenomen in het vigerend beleid. Hiervoor is de vervanging niet geregeld. Jaarlijks zou een deel van het areaal vervangen moeten worden.

In verband met het feit dat de omslagrente verlaagd is van 1,5% naar 0,1% zijn ook de lasten over het algemeen verlaagd t.o.v. de overzichten uit de Kadernota 2021-2024. Dit geldt niet voor de toegevoegde jaarschijf 2025, want deze schijf is nu voor het eerst opgenomen voor de kapitaallasten.

Programma 3 Economie

22-FP-3.1 Kermis

	2021	2022	2023	2024	2025
22-FP-3.1 Kermis	-65	-	-	-	-

De Lambertuskermis 2021 kan doorgang vinden. Maar niet in dezelfde vorm als voorgaande jaren. Het college heeft - in het besef dat Corona en de wijzigingen in de binnenstad invloed hebben - besloten om ruimte te creëren zodat de kermisattracties een plek kunnen krijgen. Het is duidelijk, dat het gebruikelijke overschot aan baten dit jaar niet gerealiseerd zal worden. Minimaal break-even draaien met de kermis is de opdracht. Na aanpassing van de begroting in de 1e Beleidsrapportage is er nog een zeer bescheiden voordelig saldo.

We zien dat Corona in 2021 gevolgen heeft die nadelig uitpakken voor de kermis. Terrassen hebben tijdelijk meer ruimte gekregen in de binnenstad, waardoor deze ingenomen ruimte niet meer beschikbaar is om attracties een plek te kunnen geven. We kunnen de attracties minder dicht op elkaar plaatsen. En we merken dat, na het benaderen van exploitanten die in 2020 zouden deelnemen, het aantal inschrijvingen achter blijft bij de verwachting. In een aantal gevallen is ons helaas meegedeeld, dat het bedrijf de lange periode van de lockdown niet heeft overleefd.

Per saldo levert dit een nadeel op van € 65.000 (€ 96.000 minder inkomsten en € 31.000 minder uitgaven).

Programma 4 Onderwijs

22-FP-4.1 Benutten koopoptie M.A. De Ruyterstraat 3

	2021	2022	2023	2024	2025
22-FP-4.1 Benutten koopoptie M.A. De Ruyterstraat 3	26	87	117	117	117

De gemeente huurt sinds 2019 een deel van het gebouw van Saxion op het scholeneiland ten behoeve van de stichting voor persoonlijk onderwijs Hengelo (SVPO) en de Stichting OSG. Het gaat om het hoofdgebouw gelegen aan de M.A. de Ruyterstraat 3 te Hengelo.

De huurovereenkomst heeft een looptijd t/m juli 2022 en wordt na afloop van de eerste huurperiode met een termijn van 3 jaar stilzwijgend verlengd, tenzij de overeenkomst door de verhuurder of huurder is opgezegd tegen het einde van de lopende huurperiode. Er is ook een recht van koop.

Huurkoop

De huurder heeft de mogelijkheid om binnen drie jaar na ondertekening van het huurcontract, het pand te kopen (tegen een vooraf gestelde verkoopprijs). Saxion heeft aangegeven met de gemeente in gesprek te willen aangezien zij vastgoed enkel willen gebruiken voor eigen onderwijsdoeleinden en ander vastgoed willen afstoten c.q. verkopen. Dat betekent dat wij de komende periode in overleg

met de eigenaar (en gebruiker) de koopoptie verder uitwerken. De kapitaallasten van de investering komen in de plaats van de jaarlijkse huurlasten.

Financieel

Conform de voorwaarden van het contract betalen wij een bedrag van ruim € 252.000 (exclusief servicekosten) per jaar voor de huur van dit gebouw. Dit betekent dat wij in 8 jaar tijd de volledige koopsom betalen voor deze locatie. Indien het pand niet aangekocht wordt, betalen wij conform het contract de komende jaren het bovengenoemde bedrag aan huur per jaar, terwijl de koopsom opnieuw vastgesteld wordt.

De koopsom is contractueel vastgelegd op circa € 1.243.000 bij afloop van de huidige huurperiode. Bij aankoop van dit pand zal de last afgeschreven worden in 25 jaar. Naast de kapitaallasten komen ook de lasten zoals belastingen en verzekeringen voor rekening van de gemeente. Bij overname van het gebouw zal dit leiden tot een kostenbesparing van € 87.000 in 2022 en € 117.000 in 2023 en verder.

Onzekerheden

Het beleid is dat wanneer scholen juridisch eigenaar zijn van een schoolgebouw zij daarmee ook verantwoordelijk zijn voor het onderhoud van het pand. Met het schoolbestuur dient nog over de overdracht van het juridisch eigendom en daarmee de verantwoordelijkheid voor het onderhoud nog gesproken te worden (als ook over de eventuele hoogte van het onderhoudsbudget).

Waarom is de actualisering noodzakelijk?

Het gebouw is nodig voor de SVPO Hengelo. De eigenaar van het gebouw, Saxion, heeft aangegeven het gebouw na de eerste huurperiode te willen verkopen. Dit is in lijn met de huurovereenkomst, hierin is ook een koopoptie uitgewerkt. Aangezien de gemeente een wettelijke zorgplicht heeft om in onderwijshuisvesting te voorzien is het noodzakelijk om de koopoptie nu nader uit te werken en voor te sorteren op de verwerving van het gebouw in 2022.

Programma 5 Sport, cultuur en recreatie

22-FP-5.1 OZB en energielasten Twentebad

	2021	2022	2023	2024	2025
22-FP-5.1 OZB en energielasten Twentebad	-113	-103	-103	-103	-103

Onroerende-zaakbelastingen

Naar alle waarschijnlijkheid gaat de WOZ-waarde van het Twentebad stijgen vanwege de renovaties die de afgelopen jaren zijn uitgevoerd. Deze trend is al ingezet met een stijging in de WOZ-waarde van 2019 naar 2020. De WOZ waarde voor 2021 is nog niet bekend. Het GBT is bezig met een onderzoek naar de effecten van corona op de WOZ waarde. Ten opzichte van de huidige begroting 2021 en de werkelijke lasten in 2019 en 2020 verwachten wij een extra bedrag van € 60.000 aan belastingen voor het Twentebad.

Energielasten

Een goed referentiejaar voor het energieverbruik in het Twentebad is er sinds 2016 niet meer geweest. Dit is te wijten aan de renovatie van het Twentebad in 2016 tot en met 2019 en de coronamaatregelen in 2020 en 2021. De begrote kosten voor gas en elektra bij het Twentebad zijn op dit moment te laag. Na analyse blijkt dat de oorzaak hiervoor ligt in de energieheffingen. Zonder de duurzaamheidsmaatregelen bij de renovatie van het Twentebad zou het tekort een stuk groter zijn geweest. Vanaf 2022 zal er naar verwachting weer een 'normale' energievraag zijn. De energielasten worden gevormd door het verbruik, de energietarieven en de energiebelasting. We zien dat met name de belasting op energie sterk is gestegen de afgelopen jaren. In het verleden werd er geen energiebelasting begroot vanwege de aansluiting op het Warmtenet (voor 2016). Sinds de overstap op het reguliere gas is de belasting op gas fors gestegen met een gemiddelde stijging van 11% per jaar sinds 2016. We verwachten dat voor de jaren 2021 en 2022 de gemeentebrede (standaard)prijsindexatie niet de juiste grondslag is om te indexeren. Om de begroting reëel in te

steken verwachten wij in 2021 en 2022 hogere energielasten dan begroot van respectievelijk € 53.000 en € 43.000.

22-FP 5.2 Vervangingsinvesteringen groen

	2021	2022	2023	2024	2025
22-FP-5.2 Vervangingsinvesteringen groen	-	2	18	32	1

Voor de kapitaalgoederen wegen, openbare verlichting, civiele kunstwerken, openbaar groen en straatmeubilair is in de Kadernota 2021-2024 een inventarisatie gemaakt en zijn de structurele kapitaallasten berekend van investeringen in deze kapitaalgoederen. In deze Kadernota is voorgaande geactualiseerd, is de jaarschijf 2026 toegevoegd en is er een herberekening gemaakt van de kapitaallasten. Zie bijlage 8.5 voor een uitgebreide toelichting.

In de komende jaren dient het openbaar groen in een aantal oudere wijken vervangen te worden. Hier kan niet meer worden volstaan met alleen het onderhoud zoals maaien en onkruidbeheersing. Het openbaar groen is uitgegroeid en is op het eind van de levensduur. Dit dient volledig vervangen te worden.

De afgelopen jaren vonden geregeld noodzakelijke vervangingen plaats door de aanwending van een gedeelte van de onderhoudsbudgetten van de kapitaalgoederen. Op basis van de ervaringscijfers wordt een deel van de onderhoudsbudgetten structureel afgeraamd om de nieuwe kapitaallasten te dekken.

In verband met het feit dat de omslagrente verlaagd is van 1,5% naar 0,1% zijn ook de lasten verlaagd t.o.v. de overzichten uit de Kadernota 2021-2024. Dit geldt niet voor de toegevoegde jaarschijf 2025, want deze schijf is nu voor het eerst opgenomen voor de kapitaallasten.

22-FP-5.3 Diverse kleine wijzigingen programma 5

	2021	2022	2023	2024	2025
22-FP-5.3 Diverse kleine wijzigingen programma 5	-21	3	3	3	3

Ten behoeve van actualisatie financieel perspectief vinden enkele budgettaire wijzigingen plaats. Deze worden hieronder beschreven (klein betekent < €50.000 of afwijking < 10% ten opzichte van budget).

Ten behoeve van de nieuwe periode Cultuur met Kwaliteit (2021-2024) is de begroting herzien en ingericht op de nieuwe beleidsperiode. Dit heeft geleid tot een lagere uitgaven van bijna € 2.000 in de jaren 2021-2024. De overige mutaties zijn budgettair neutraal (inkomsten/bijdrages zijn gelijk aan kosten).

Bij actualisatie van inkomsten uit verhuur binnen de vastgoedafdeling bleek dat ruim € 1.000 aan inkomsten begroot staan op het vastgoedbedrijf, maar werkelijk behoren onder opbrengsten verhuur sport.

Bij langdurige inactiviteit in de sportaccommodaties laten we een preventieve controle uitvoeren op de vorming van legionella. Normaliter is dit alleen na de zomervakantie. Deze controle komt bovenop het automatische spoelsysteem waarmee de gemeentelijke sportaccommodaties zijn uitgerust. Vanwege de coronamaatregelen is er meer inactiviteit geweest in de sportaccommodaties waardoor er in 2020 en in 2021 meer preventief is gecontroleerd op legionella. Daarbij is de rekening van de laatste controle in 2020 in 2021 terechtgekomen. Voor 2021 verwachten wij een dubbele benutting van het reguliere budget voor preventiewerkzaamheden legionella. Het nadeel voor de gemeente bedraagt bijna € 24.000.

Programma 6 Sociaal domein

22-FP-6.1 Volumeontwikkelingen Jeugd en Wmo zonder bijsturing

		2021	2022	2023	2024	2025
22-FP-6.1	Volumeontwikkelingen Jeugd en Wmo zonder bijsturing	-7.888	-9.832	-9.628	-9.244	-9.218

Jeugd

In het jaar 2021 hebben wij nog te maken met een nadeel van bijna € 2,2 miljoen, die met name het gevolg is van autonome ontwikkelingen. In aansluiting op de ambities in het *Beleidsprogramma sociaal 2021-2025* en de uitspraak van de arbitragecommissie inzake het AEF rapport, zetten wij de komende jaren stevig in op een verlaging van de kosten door een daling van het volume en op een hogere compensatie van het rijk. Met deze ingrijpende, maar noodzakelijke maatregelen (zie uitwerking in bijlage 8.4 Sociaal domein) verwachten wij dat het nadelig effect de komende jaren omslaat in een positief resultaat.

De structurele effecten bestaan op hoofdlijnen uit:

- terugdraaien interventie verblijf vanuit 2018 (structureel € 1,1 miljoen);
- toename zorgwaarde (structureel € 2 miljoen);
- ontwikkeling zorgvolume (in 2021 verwachten we nog een stijging van 1%) en overige autonome ontwikkelingen jeugd (wat tezamen resulteert in een nadeel van € 2,5 miljoen in 2025);
- corona impact zorgwaarde en volume (incidenteel € 1,2 miljoen in 2021);
- in 2021 1 fte Jeugdrechercheur (€ 85.000) in verband met toegenomen werkdruk door corona gerelateerde zwaardere casuïstiek;
- bijstelling indexering tarieven, gemeentelijke bijdrage aan Veilig Thuis Twente en aan OZJT en de bijstelling van het budget uitvoering Beleidsplan Toekomstplan Jongvolwassenen, welke per saldo leiden tot een structureel voordeel van € 118.000.

Bovenstaande wordt nader uiteengezet en toegelicht in bijlage 8.4 Sociaal domein.

Wmo

In het jaar 2021 hebben we nog te maken met een nadeel van bijna € 2,3 miljoen. Structurele effecten vanuit 2020 leiden per saldo tot een nadeel op de uitvoering van de WMO taken van bijna € 3,0 miljoen in 2025. Daarnaast houden we rekening met een nadelig bedrag aan autonome ontwikkelingen ad ruim € 0,4 miljoen in 2025. Ook hier zetten wij de komende jaren stevig in op een verlaging van de kosten door een daling van het volume en het afschaffen van het abonnementstarief. Met deze ingrijpende, maar noodzakelijke maatregelen (zie 22-FP-6.4) verwachten wij dat het nadelig effect de komende jaren omslaat in een positief resultaat.

De structurele effecten bestaan op hoofdlijnen uit:

- bijstellen interventie 'normenkader' 4.1.1 door al strakke indicatiestelling en toename zorgvraag (€ 1,2 miljoen in 2021/2022, oplopend tot € 1,3 miljoen vanaf 2023);
- bijstellen interventie 'verschuiven naar voorliggend' 4.1.2 (in 2021 en 2022 wordt € 0,5 miljoen niet gerealiseerd, vanaf 2023 € 0,3 miljoen);
- verhoging budget huishoudelijke ondersteuning ten gevolge van aanzuigende werking abonnementstarief (effect € 1,3 miljoen). Wij verwachten namelijk dat inwoners in 2020 hun aanvraag voor huishoudelijke ondersteuning hebben uitgesteld in verband met corona en dit in 2021 alsnog zullen gaan doen;
- de volgende ontwikkelingen leiden per saldo tot een gering nadeel ad € 58.000 in 2021, oplopend tot een nadeel ad € 448.000 in 2025: indexatie maatschappelijke opvang,

vrouwenopvang en inkomensondersteuning chronisch zieken en bijstellen prijsindexatie ondersteuningsbehoeften en huishoudelijke ondersteuning.

Ook bovenstaande wordt nader uiteengezet en toegelicht in bijlage 8.4 Sociaal domein.

22-FP-6.2 Bijstellen interventie maatregelen Sociaal domein

		2021	2022	2023	2024	2025
22-FP-6.2	Bijstellen interventie maatregelen Sociaal Domein	-1.620	-1.485	-1.485	-1.485	-1.485

Van het pakket aan interventie maatregelen hebben wij tot op heden een bedrag van ruim € 4,2 miljoen structureel weten om te buigen. Wij hebben met het opstellen van de jaarrekening 2020 echter geconstateerd dat een aantal maatregelen uit het *Interventieprogramma Sociaal Domein* niet gerealiseerd zijn en/of in de toekomst niet te realiseren zijn, terwijl ze financieel als taakstelling wel structureel zijn verwerkt in de meerjarenbegroting. Daarom hebben wij gekeken naar wat wij daadwerkelijk hebben gerealiseerd, wat (nog) niet en de oorzaken daarvan.

Samengevat verwachten wij dat de interventies (bovenop de bijstellingen welke reeds bij 22-FP-6.1 vermeld zijn) voor een structureel bedrag van bijna € 1,5 miljoen niet realiseerbaar zijn.

De aanpassingen worden nader uiteengezet en toegelicht in bijlage 8.4 Sociaal domein.

22-FP-6.3 Extra (rijks)inkomsten Jeugd en Wmo

		2021	2022	2023	2024	2025
22-FP-6.3	Extra (rijks)inkomsten Jeugd en Wmo	3.454	8.579	7.157	6.169	5.656

Verwachte (rijks)inkomsten Jeugd

Wij houden in dit meerjarenperspectief rekening met de volgende ontwikkelingen:

- extra rijksmiddelen jeugd - jaarschijf 2021 € 2,4 miljoen; zie bijlage 8.3 meicirculaire van het gemeentefonds;
- extra rijksmiddelen jeugd - vertaling van het AEF rapport en de uitspraak van de Arbitrage commissie over 2022; Jaarschijf 2022: € 6,3 miljoen (reeds toegezegd), 2023: € 5,8 miljoen, 2024: € 5,5 miljoen en 2025: € 4,9 miljoen. De resterende nog openstaande 'stelpost Lobby Rijk', welke nog een taakstelling had van € 562.000 vanaf 2024 vervalt daarmee dan overigens;
- via de meicirculaire ontvangen we incidenteel in 2021 € 10.000 als Decentralisatie Uitkering Jeugd aan Zet en structureel € 81.000 als volume en prijsontwikkeling Integratie Uitkering Voogdij/ 18+; daarnaast ontvangen we met ingang van 2022 voor Voogdij/18+ structureel extra middelen in het gemeentefonds op basis van de meicirculaire 2021. Zie bijlage 8.3. Vanaf 2023 is dit nog niet voldoende, maar we verwachten dat we na de herverdeling gemeentefonds weer voldoende worden gecompenseerd.

Verwachte (rijks)inkomsten Wmo

Wij gaan ervan uit dat wij in de jaren 2021 en 2022 nog een bijdrage van Enschede zullen ontvangen ter hoogte van € 1 miljoen. Wij verwachten dat deze centrumgemeente, net als de afgelopen jaren, niet alle rijksmiddelen Beschermd Wonen zal kunnen besteden in verband met wachtlijsten en de resterende middelen zal overmaken aan de regiogemeenten.

22-FP-6.4 Sturen op volumeontwikkeling o.b.v. Beleidsprogramma Sociaal

		2021	2022	2023	2024	2025
22-FP-6.4	Sturen op volumeontwikkeling o.b.v. Beleidsprogramma Sociaal	-	2.429	3.772	4.606	5.060

Wanneer wij de kostenontwikkelingen van de afgelopen jaren doortrekken en geen maatregelen nemen of aanvullende rijksinkomsten ontvangen, lopen wij het risico dat ons financieel meerjarenperspectief voor het sociaal domein een tekort laat zien van ongeveer € 11 miljoen. Om dit te voorkomen zijn aanvullende en aangepaste maatregelen nodig. Maatregelen die aansluiten bij de ambities van ons beleidsprogramma. Hierbij zetten wij sterk in op een daling van het volume. De voorgestelde maatregelen passen binnen dit kader. De uitwerking van het maatregelenpakket zal voor de jaarschijf 2022 plaatsvinden in de Beleidsbegroting 2022-2025. Voor de jaren 2023 en verder zal dit voorafgaand aan de Kadernota 2023-2026 worden uitgewerkt. Door de omvang van de financiële opgave, zullen de maatregelen ook impact hebben op onze dienstverlening in het sociale domein. De maatregelen en hun maatschappelijke effecten worden nader uitgewerkt in bijlage 8.4 Sociaal domein.

22-FP-6.5 Participatiewet (bijstand)

	2021	2022	2023	2024	2025
22-FP-6.5 Participatiewet (bijstand)	-894	-894	-894	-894	-894

Vanwege de coronacrisis verwachten wij dat de uitgaven omtrent de bijstand zullen gaan toenemen. De groei van de bijstand is vooralsnog (*1^e kwartaal 2021*) beperkt. Dit wordt waarschijnlijk veroorzaakt door steunmaatregelen zoals NOW en Tozo. Wij verwachten voor de periode tot en met juni 2021 een groei van 1,8 % en voor juli tot en met december 2021 een verdere groei van 4,2%.

Op basis van de ramingen van het CBS verwachten wij voor 2022 een groei van 5%, 2023 een afname van 0,9%, 2024 afname van 0,9% en voor 2025 wederom een afname van 0,5%.

Het ministerie heeft over 2020 alle gemeenten gecompenseerd volgens het vaste verdeelmodel BUIG. Tevens heeft het Ministerie ook voor 2021 een deel van het Macro Budget BUIG gereserveerd voor een uitgestelde uitkering inzake de te verwachten extra bijstandslasten als gevolg van COVID-19.

Vooralsnog gaan wij ervan uit dat onze meerkosten 2021 t.o.v. 2020 volledig gecompenseerd gaan worden. Kortom het groeipercentage verwerken we budgettair neutraal in de begroting. Tegenover de verwachte meerkosten aan de uitgavenkant staat een verwachte extra inkomst opgenomen.

Een groei in ons bijstandsbestand betekent ook op diverse plekken in onze organisatie het veroorzaken van een extra werkdruk om deze klanten te begeleiden. Wij hebben een voorlopige bijdrage vanuit het ministerie ontvangen om de eerste verwachte piek uit te kunnen voeren. Vooralsnog gaan wij ervan uit dat wij ook voldoende uitvoeringsbudget beschikbaar gesteld krijgen om de extra werkdruk weg te kunnen nemen.

Wel dienen wij in het financieel perspectief de bijstelling van de bijdrage BUIG van voor corona nog structureel bij te stellen.

Het Rijk stelt jaarlijks een macrobudget vast dat volgens een vaste verdeelsystematiek onder de gemeenten wordt verdeeld. Dat budget is ongeoormerkt, een gemeente mag een overschot vrij besteden, maar moet een tekort in beginsel ook zelf opvangen. De gemeente Hengelo had in 2019 nog een overschot van € 2,9 miljoen en in 2020 slechts van € 1,9 miljoen op de bijstand (uitgaven minus inkomsten). Het verschil is te verklaren doordat het verdeelmodel eind 2019 is bijgesteld. Deze bijstelling heeft er voor Hengelo in geresulteerd dat het door het Rijk verstrekte BUIG budget aanzienlijk minder is geworden. Voor de gemeente Hengelo leidt dit ten opzichte van onze meerjarenbegroting tot een structurele bijstelling van bijna € 900.000 aan lagere inkomsten BUIG. In 2020 is deze bijstelling bij de 1e Beleidsrapportage incidenteel verwerkt, maar het blijkt nu structurele vormen aan te nemen.

Bovenstaande wordt nader uiteengezet en toegelicht in bijlage 8.4 Sociaal domein.

22-FP-6.6 Beschermingsbewind

	2021	2022	2023	2024	2025
22-FP-6.6 Beschermingsbewind	-400	-400	-400	-400	-400

De uitgaven voor bewindvoering lopen sterk op. Het betreft hier een uitzetting van autonoom beleid. De kostenoverschrijding van € 300.000 hebben wij in 2020 incidenteel meegenomen in de 1e Beleidsrapportage 2020. De kosten blijken echter structurele vormen aan te nemen en zullen in 2021 weer stijgen ten opzichte van 2020.

Vooralsnog stellen wij voor de begroting te wijzigen van € 1,2 naar € 1,6 miljoen. We weten niet of we rekening moeten houden met een verdere jaarlijkse stijging en zo ja, met hoeveel. Daarom doen we nu nog geen voorstel tot een jaarlijkse verhoging, ook omdat we inzetten op acties om de uitgaven te stabiliseren. Dit doen we door middel van een Actieplan bewind om te uitgaven te stabiliseren: aanscherping van de bijzondere bijstand en aanscherping van de toegang tot schuldhulpverlening, maar ook uitvoering geven aan Adviesrecht bewind, Pilot Bewind in eigen beheer en het voorlichten van bewindvoerders.

22-FP-6.7 Arbeidsmarktcoaches

	2021	2022	2023	2024	2025
22-FP-6.7 Arbeidsmarktcoaches	-189	-190	-190	-190	-190

Het project 'Matchen op Werk' (2017-2020) was een ESF gesubsidieerd project. Bij de evaluatie is geconcludeerd dat het project en de werkwijze van arbeidsmarktcoaches (hierna te noemen AMC's) succesvol is.

De AMC's zijn goed opgeleid, werken vanuit de regionale gedachte en zijn getraind in het aannemen van meerdere rollen. Ze zijn expert in matchen en gesprekspartners voor zowel een klant als werkgevers. Bovendien ligt de focus van de AMC's niet alleen op werkzoekenden, maar ook op werkenden met een kwetsbare positie op de arbeidsmarkt, jongeren VSO/pro, statushouders en Nederlanders met een niet-westerse migratieachtergrond en ex-gedetineerden.

Op 2 oktober 2019 is de evaluatie gepresenteerd in het Portefeuillehoudersoverleg Arbeidsmarkt (PHA), waar breed draagvlak was voor het behoud van de werkwijze, kennis en inzet van AMC's binnen de regionale samenwerking. Daarom is daar besloten deze werkwijze financieel te continueren tot en met 2020 met resterende beschikbare ESF-middelen en middelen vanuit het regionale actieplan. Na 2020 is er voor continuering van de AMC-werkwijze en het behoud van medewerkers een structurele financiële inbedding noodzakelijk.

Alle deelnemende gemeenten in de regio leveren hiervoor een eigen financiële bijdrage.

Na commitment in het PHA is in het bestuurlijk overleg van de uitvoeringsorganisatie Hengelo, Borne en Haaksbergen is in september 2020 besloten dat 3,24 fte AMC moet worden ingebed in de formatie. In de samenwerking met Borne en Haaksbergen is commitment uitgesproken de extra benodigde capaciteit beschikbaar te stellen. Voor 3 fte dragen Borne en Haaksbergen volgens de verrekensystematiek bij. De resterende formatie wordt gedekt uit de regionale middelen die beschikbaar zijn voor de regionale SROI taken die één van de AMC's uitvoert. De begroting 2021 van de gemeente Hengelo was in september in een vergevorderd stadium dat de eerste mogelijkheid deze Kadernota 2022 betreft.

Zodra de hoogte van de vrijvallende middelen (ESF-periode 2017-2020) en het budget voor de nieuwe ESF-periode (2021-2027) bekend is, kan het PHA alsnog besluiten om deze middelen in te zetten voor AMC's, waarmee de gemeentelijke bijdrage naar beneden kan worden bijgesteld.

22-FP-6.8 ROZ digitaliseren BBZ aanvragen

	2021	2022	2023	2024	2025
22-FP-6.8 ROZ Digitaliseren Bbz-aanvragen	-45	10	10	10	10

Na afloop van de Tozo-periode verwacht ROZ een flinke toename van het aantal Bbz-aanvragen. Ondernemers blijven als gevolg van corona nog jaren financiële problemen ervaren die ook van overheidswege blijvend ondersteund worden.

Als gevolg van de coronacrisis en ervaringen met alle Tozo-aanvragen is daarom ook landelijk het besef gekomen om Bbz-aanvragen van ondernemers sneller en makkelijker te laten verlopen door deze aanvragen vergaand te digitaliseren. Digitalisering is ook noodzakelijk om de te verwachten toename van Bbz-aanvragen te kunnen verwerken en het draagt bij aan een efficiënter en slimmer aanvraagproces dat ook na de grotere instroom in 2021 van toegevoegde waarde is.

De ervaringen die zijn opgedaan bij de uitvoering van Tozo hebben in ieder geval aangetoond dat digitalisering prima werkt en de afwikkeling van aanvragen soepeler en sneller maakt. Vanuit het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid is opdracht gegeven om de Bbz-aanvraagssystematiek te standaardiseren en digitaliseren.

De urgentie is hoog om de verstrekking van Bbz-kredieten adequaat, versneld en vooral digitaal te laten verlopen. Deze digitalisering van het aanvraagproces voor de Bbz-regeling is binnen ROZ nog niet gerealiseerd. Voor het digitaliseren van Bbz-aanvragen is in de begroting geen rekening gehouden, ook niet voor wat betreft de structurele kosten die hiermee gemoeid zijn. Een globale inschatting van afdeling IT&T is dat het digitaliseren van aanvraagformulieren al jaarlijks circa € 45.000 bedraagt om hierin voor alle gemeenten te voorzien. Voor 2022 en verder wordt dit meegenomen in de tarieven naar onze opdracht gevende gemeenten/bijstellen budgetten Hengelose component zodat we uiteindelijk meerjarig budgettair neutraal uitkomen.

22-FP-6.9 TOZO

	2021	2022	2023	2024	2025
22-FP-6.9 TOZO	b.n.	b.n.	b.n.	b.n.	b.n.

De Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo) is een van de maatregelen van het kabinet om ondernemers te ondersteunen tijdens de coronacrisis. De regeling is voor zelfstandig ondernemers, waaronder zzp'ers. Het voorziet in een aanvullende uitkering voor levensonderhoud als het inkomen door de coronacrisis tot onder het sociaal minimum daalt. En in een lening voor bedrijfskapitaal om liquiditeitsproblemen als gevolg van de coronacrisis op te vangen. Het ROZ heeft in 2020 en 2021 deze regeling voor de gemeente Hengelo en ook voor haar 16 opdrachtgevende gemeenten uitgevoerd.

Hengelo

Voor de Hengelose ondernemers verwacht de gemeente voor 2021, Tozo 3 en 4 regeling, € 200.000 aan kredieten te verstrekken en € 3,5 miljoen aan levensonderhoud.

Dit zorgt voor een bijstelling van de inkomsten met € 3,7 miljoen en tevens ook van de uitgaven met € 3,7 miljoen. Deze wijziging is per saldo budgettair neutraal. Bij de 2^e Beleidsrapportage zullen wij, op basis van de dan meest actuele cijfers, met een update komen van de inkomsten en uitgaven.

Uitvoeringsbudget

Voor de uitvoering van de Tozo regeling ontvangt iedere gemeente een vergoeding vanuit het ministerie. De gemeente Hengelo voert voor haar eigen gemeente maar ook voor 16 opdracht gevende gemeenten de Tozo werkzaamheden uit. Wij brengen hiervoor een tarief per aanvraag in rekening. Dit tarief is voldoende om directe taken uit te voeren, maar ook meerjarig de voorkomende werkzaamheden uit te kunnen voeren.

Voor 2021 zijn er weer aanvragen Tozo 3 en 4 afgewikkeld en verwachten wij een extra baat van € 1,7 miljoen, maar ook een extra last van € 1,7 miljoen. Deze wijziging is ook per saldo budgettair neutraal. Bij de 2^e Beleidsrapportage zullen wij, op basis van de dan meest actuele cijfers, met een update komen van de baten en lasten.

Meerjarenbegroting Reserve Tozo

Vooruitlopend op de besluitvorming met betrekking tot de reserve Tozo bij de Jaarstukken 2020 stellen wij u voor om de uitgaven die voortkomen uit de uitvoering Tozo meerjarig te ramen en te

onttrekken uit de reserve Tozo. Deze wijziging is dan per saldo budgettair neutraal. Dit doen wij om tijdig alle financiële mutaties te kunnen verwerken. Aanvullend op de besluitvorming bij de jaarrekening is in 2021 ook Tozo 4 tot uitvoering gekomen wat resulteert in een verlenging van de Tozo periode tot en met 2026.

Wij stellen de volgende aanpassing in de uitgaven en inkomsten (onttrekking reserve) voor:

	Uitgaven	Onttrekking reserve
2022	2.311.000	2.311.000
2023	1.478.000	1.478.000
2024	1.348.000	1.348.000
2025	729.000	729.000
2026	606.000	606.000

Resumé

De directe lasten 2021 dekken wij voorsnog uit de verwachte bijdrage 2021 betreffende Tozo 3 en 4; meerjarig ramen wij per 2022 een onttrekking aan de reserve Tozo waarover u bij de Jaarstukken 2020 een besluit neemt.

22-FP-6.10 RMC

		2021	2022	2023	2024	2025
22-FP-6.10	RMC / Leerplicht	-91	-182	-182	-182	-182

RMC is een wettelijke taak. Als gevolg van uitbreiding van deze wettelijke taak is er een groei in het aantal jongeren dat wij moeten monitoren en begeleiden. Wanneer wij geen formatie uitbreiding op RMC kunnen realiseren, kunnen wij onze wettelijke taak onvoldoende uitvoeren. Ook is in de samenwerking in de regio binnen de Twentse Belofte commitment uitgesproken over het uitvoeren van bepaalde taken.

Voor de berekening van de uitbreiding is uitgegaan van de meest recente formatierichtlijn van Ingrado (landelijke vereniging voor Leerplicht en RMC). Ingrado heeft een vergelijkingsonderzoek gedaan onder een groot aantal gemeenten, waaronder ook Enschede, en heeft op basis van dit onderzoek een norm bepaald voor RMC formatie.

Het blijkt dat wij met de huidige bezetting fors onder de norm zitten. Toepassing van deze norm op de Hengelse formatie leidt tot een structurele uitbreiding met 2,3 fte.

22-FP-6.11 Klantmanagers

		2021	2022	2023	2024	2025
22-FP-6.11	Klantmanagers of Formatie Klantmanagement Werk en inkomen	-60	-119	-119	-119	-119

Het team Werk en Inkomen werkt met een standaard caseload van gemiddeld 68 cliënten per fte klantmanager. De werkdruk is inmiddels onaanvaardbaar hoog opgelopen.

Een berekening van beschikbare fte capaciteit in relatie met de caseload van 68 per fte laat dan ook inzien dat er alleen voor de gemeente Hengelo een bijstelling van 1,5 fte benodigd is. Dit is exclusief eventuele uitbreiding voor Borne en Haaksbergen. In de samenwerking met Borne en Haaksbergen is commitment uitgesproken de extra benodigde capaciteit beschikbaar te stellen gezien de urgentie en toenemende zwaarte van de caseload waarmee de caseload per klantmanager wordt aangepast.

22-FP-6.12 Toetsers Participatiewet

		2021	2022	2023	2024	2025
22-FP-6.12	Toetsers of toetsing Participatiewet	-	-44	p.m.	p.m.	p.m.

De afgelopen jaren is het aantal klanten van sociale zaken, het aantal klantmanagers en daarmee het aantal te toetsen taken (o.a. bijzondere regelingen en bijzonder onderzoek) gestaag gegroeid.

De formatie van het team Toetsing is niet meegegroeid. In eerste instantie is de steekproef van te toetsen taken naar beneden bijgesteld, echter dit is niet langer houdbaar. Zeker niet in het licht van het aantal nieuwe medewerkers bij Werk en Inkomen dat 1 op 1 getoetst en begeleid moet worden.

Door nu geen formatie bij te ramen, komt de kwaliteit van het werk van de toetsers en daarmee Werk en Inkomen in gevaar in 2022. Vanaf 2023 willen we de ontwikkeling van de formatie van toetsers koppelen aan de formatie en taken binnen Werk en Inkomen (trap op/trap af).

22-FP-6.13 Regie ondersteuners

		2021	2022	2023	2024	2025
22-FP-6.13	Regie ondersteuners of formatie regieondersteuning	-	-48	-48	-48	-48

De regieondersteuners (administratief medewerkers SOCKC 17) van de afdeling K&C zorgen voor de voorbereiding, de verslaglegging en de uitwerking van multidisciplinaire overleggen en huisverboden.

Voor regieondersteuning is door de toename van het aantal regisseurs, multidisciplinaire overleggen en de complexiteit daarvan in de laatste jaren structureel extra capaciteit nodig van 0,83 fte.

Op dit moment is er al sprake van een tekort, dat betekent in de praktijk dat regisseurs zelf zorgen voor de genoemde taken, hetgeen natuurlijk een dure oplossing is en ook mede leidt tot een sterk verhoogde werkdruk bij die regisseurs.

22-FP-6.14 Uitvoeringsbeleid werk en inkomen

		2021	2022	2023	2024	2025
22-FP-6.14	Uitvoeringsbeleid of formatie Uitvoeringsbeleid Werk en inkomen	-	-66	-66	-66	-66

Het team Uitvoeringsbeleid Werk en inkomen heeft de laatste jaren steeds meer taken gekregen, waardoor de werkdruk inmiddels onaanvaardbaar hoog is opgelopen. Dit is het gevolg van:

- groei aantal (onervaren) klantmanagers (vraagbaakfunctie);
- het werken voor drie gemeenten. Dit heeft minder efficiencyvoordelen opgeleverd dan verwacht. Steeds drie voorstellen in drie verschillende formats, drie keer portefeuillehouderoverleg, drie keer cliëntenraad etc. Destijds is formatie ingeleverd;
- het accounthouderschap voor de gemeenten Haaksbergen en Borne kost veel tijd, meer dan ingeschat;
- veel extra werkzaamheden. Deze zijn soms tijdelijk, zoals de werkzaamheden voor de TONK en in het kader van de toeslagenaffaire, maar veelal ook structureel. Een berekening van uren laat zien dat om alle taken goed te kunnen doen circa 8.000 uren benodigd zijn, terwijl op dit moment een structurele formatie is van circa 4.000 uren. Door verdere prioritering, duidelijkere afspraken met Borne en Haaksbergen over het accounthouderschap en een uitbreiding met 1 fte verwachten we dat de werkzaamheden weer naar behoren kunnen worden uitgevoerd. De uitzetting van de kosten betreft alleen het Hengelose aandeel in de Uitvoeringsorganisatie Sociale Zaken.

22-FP-6.15 Stadsbank Oost Nederland

		2021	2022	2023	2024	2025
22-FP-6.15	Stadsbank Oost Nederland	32	20	-	-	-

De begroting van de Stadsbank valt lager uit dan verwacht. De verwachte toename is geen werkelijkheid geworden. De coronacrisis heeft in 2020 juist geleid tot een terugval in de dienstverlening. Waarschijnlijk zal zich dit ook in (een groot deel van) 2021 voordoen. Het is op dit moment voor de begroting 2022 nog onzeker wanneer de dienstverlening weer gaat aantrekken. Het risico van corona ligt voorsnog bij de Stadsbank. De begroting voor 2021 en 2022 is daarom naar beneden bijgesteld.

22-FP-6.16 Bbz kredieten

		2021	2022	2023	2024	2025
22-FP-6.16	Bbz kredieten	-41	-41	-41	-41	-41

Per 1 januari 2020 is het Besluit bijstand zelfstandigen (Bbz) gewijzigd en heeft geleid tot de volgende administratieve wijzigingen.

Het Bbz-levensonderhoud valt volledig onder de BUIG bijdrage en omtrent de financiering van de kredieten is een andere werkwijze opgenomen. Over de kredieten van voor 2020 krijgen wij nog aflossingen en rente binnen. Hiervan dienen wij 75% af te dragen aan het Rijk. Over de kredieten die wij per 1 januari 2020 verstrekken krijgen wij vanuit het ministerie per saldo een vergoeding van 25%. Voor het jaar 2020 hebben wij, in afstemming met de accountant, deze wijzigingen en de voorziening dubieuze debiteuren correct verwerkt in de jaarverantwoording. Deze aanpassing leidt in de begroting tot een structureel nadelig saldo van € 41.000. Hiermee kunnen wij meerjarig correct verantwoording afleggen omtrent de verstrekking van kredieten. Wij zullen in de P en C-documenten een terugkoppeling geven omtrent de daadwerkelijke verstrekkingen en daadwerkelijke inkomsten.

Programma 7 Volksgezondheid en milieu

22-FP-7.1 Plaagdierbestrijding

		2021	2022	2023	2024	2025
22-FP-7.1	Plaagdierbestrijding	60	60	60	60	60

Het bedrag dat is opgenomen voor plaagdierbestrijding is te hoog begroot. Door de plaatsing van slimme vallen in het riool is Twente Milieu beter in staat te beoordelen waar populaties plaagdieren zich bevinden. Hierdoor zijn er minder kostbare 'uitrukken' nodig waardoor het financieel perspectief in positieve zin wordt bijgesteld met € 60.000.

22-FP-7.2 Duurzame herinrichting parkeerplaats Welbions

		2021	2022	2023	2024	2025
22-FP-7.2	Duurzame herinrichting parkeerplaats Welbions	b.n.	-	-	-	-

De duurzame herinrichting van de parkeerplaats van Welbions heeft geleid tot een overschrijding van het krediet met naar verwachting € 154.000 overwegend door de vervanging van een gemeentelijke duiker. De overschrijding kan worden gedekt uit "voorziening riolering". Er wordt getracht extra middelen uit de INTERREG regeling "Klimaatrobuuste steden" te verwerven (ruim € 17.000). Omdat deze optie nog onzeker is, wordt er voorsnog vanuit gegaan dat het bedrag van € 154.000 volledig gedekt zal moeten worden uit de voorziening riolering.

Er zijn kosten van bodemsanering op deze locatie. Op grond hiervan is vanuit de middelen Bodemsanering een toezegging gedaan van bijna € 35.000. Vanuit de wetgeving zijn we verplicht

deze kosten als verlies te nemen in de exploitatie. Deze last wordt vervolgens onttrokken uit de reserve bodemsanering, waarmee dit voor 2021 per saldo budgettair neutraal is.

22-FP-7.3 Herinrichting 2e fase Deurningerstraat

	2021	2022	2023	2024	2025
22-FP-7.3 Herinrichting 2e fase Deurningerstraat	-1	-	-	-	-

Door de gemeenteraad is op 22 april 2020 een krediet gevoteerd van € 1,56 miljoen voor de voorbereiding en realisatie van de herinrichting 2^e fase van de Deurningerstraat, gedeelte Sloetsweg-Oldenzaalsestraat. In januari 2021 is gestart met de uitvoering van het werk. Door onvoorziene omstandigheden voorzien we een overschrijding van ruim € 391.000 op dit project. Deze overschrijding wordt veroorzaakt door:

- Geluidssanering door toepassing van stil asfalt; hier was op voorhand geen rekening gehouden, maar zal wel worden uitgevoerd, overeenkomstig het raadsbesluit geluidssanering en EU omgevingslawaaï (zaak 2112886 d.d. 7 december 2017);
- Meer riolering vervangen; de rioolstreng in de aansluitende M.A. de Ruyterstraat blijkt slechter te zijn dan verwacht en moet ook vervangen worden. Deze vervanging wordt aangegrepen om ook de fietsveiligheid op dit kruispunt te verbeteren door de fietsstrook eerder te scheiden van de rijbaan;
- Afkoppelen woningen en waterberging in boomkratjes; om meer hemelwater af te kunnen koppelen wordt de voorzijde van de woningen ook afgekoppeld op de nieuwe blauwe ader. Een deel van het hemelwater wordt benut om de bomen van water te voorzien zodat ze beter bestand zijn tegen droge zomers;
- Extra veiligheidsmaatregel rotonde Sloetsweg; de werkzaamheden in de Deurningerstraat bieden een kans om met kleine maatregelen de fietsveiligheid van de rotonde te verbeteren binnen het project;
- Hogere voorbereidingskosten; de voorbereidingskosten vallen hoger uit dan verwacht met name door veel afstemming met nutsbedrijven en meer inzet op omgevingscommunicatie als gevolg van de COVID beperkingen;
- Afvoerkosten grond; de kwaliteit van de af te voeren grond is minder goed dan verwacht mocht worden op basis van de eerste onderzoeken. Dit leidt tot hogere kosten voor afvoer van de grond.

De overschrijdingen kunnen worden gedekt middels de 'reserve decentralisatie uitkeringen (aanpak geluid hotspots, € 108.000), 'voorziening riolering' (ruim € 233.000) en 'subsidie duurzaam veilig 2021' (€ 50.000)

In de dekking van de overschrijding wordt rekening gehouden met subsidiemiddelen die in voorgaande jaren in een reserve zijn gestort. Conform regelgeving is het niet meer toegestaan deze subsidiemiddelen (die nu in de reserve decentralisatie uitkeringen zitten) rechtstreeks ten gunste van het project te brengen. Dit heeft tot gevolg dat dit deel van het project geactiveerd en gekapitaliseerd moet worden. Een bedrag van € 108.000 wordt ter dekking van de afschrijvingscomponent vanuit de reserve decentralisatie uitkeringen in de reserve dekking kapitaallasten gestort. Er bestaat dan echter geen dekking voor de rentecomponent. Daarom wordt dit bedrag opgevoerd als autonome ontwikkeling.

22-FP-7.4 Investerings riolering

In het vigerende Gemeentelijk Rioleringsplan 2018 werd volgende citaat opgenomen:

Investerings in projecten werden tot nu afgeschreven in de gebruiksperiode. Dit is te vergelijken met het kopen op afbetaling. De investeringen worden afgeschreven in 50 jaar. Elk jaar wordt een deel betaald in de vorm van afschrijvingskosten. Over de boekwaarde wordt rente berekend. De afschrijvingskosten en rentekosten samen worden kapitaallasten genoemd. De jaarlijkse kapitaallasten zijn de kosten van de investeringen. Vanaf 2018 wijzigt deze werkwijze. De gemeente wil vanaf dan zoveel mogelijk investeringen uit de financiële voorziening betalen.

De investeringen uit het Gemeentelijk Rioleringsplan 2018 willen we dus zoveel mogelijk rechtstreeks onttrekken uit de voorziening om extra rentelasten als gevolg van het activeren te voorkomen. Voor het jaar 2021 blijkt op dit moment dat het saldo van de voorziening Rioleringsplan het toelaat dat we een bedrag van € 2.556.159 rechtstreeks uit de voorziening kunnen onttrekken (in plaats van te moeten activeren), zonder dat daarbij de begrote investeringsbehoefte wijzigt. Het totaal van de geraamde investeringen wijzigt hierbij niet. Alleen de manier van financiering wijzigt. Dat heeft de voorkeur, omdat we dan extra lasten voorkomen. Daarom wordt nu voorgesteld de raming van betreffende investering te verplaatsen van de stelpost "te activeren" naar de stelpost "rechtstreeks uit de voorziening te onttrekken".

22-FP-7.5 Omgevingsdienst Twente (ODT)

		2021	2022	2023	2024	2025
22-FP-7.5	Omgevingsdienst Twente (ODT)	-18	84	96	102	87

De OD Twente (ODT) is een Gemeenschappelijke Regeling tussen de gemeenten Almelo, Borne, Dinkelland, Enschede, Haaksbergen, Hellendoorn, Hengelo, Hof van Twente, Losser, Oldenzaal, Rijssen – Holten, Tubbergen, Twenterand, Wierden en de provincie Overijssel voor de uitvoering van milieutaken. De OD Twente is op 1 januari 2019 operationeel van start gegaan en bevindt zich nu in het derde operationele kalenderjaar. De ODT is bij de oprichting uitgegaan van een inputfinanciering. De taken en formatie die zijn ingebracht door de deelnemers vormde hierbij de basis voor de gevraagde bijdrage. Er is ook afgesproken dat vanaf 2022 sprake zou moeten zijn van outputfinanciering, waarbij elke deelnemer alleen betaalt voor dat deel van de diensten die zij van het ODT afneemt. De ODT is nog bezig met het opstellen van een goede Producten- en Dienstencatalogus (PDC) op basis van een gedeelde Twentse Norm. Die is er nog niet, er wordt per 1 januari 2022 voorgesteld om wel vast een eerste stap te zetten richting outputgefinancierde organisatie. Als de PDC klaar is volgt dat deel dan nog in de begroting 2023. Per 1 januari 2022 wordt zoals aangegeven een eerste stap gezet richting outputfinanciering. De verdeling van overhead wordt hierbij niet langer gereaalteerd aan inwonertal, maar berekend op basis van de ingebrachte formatieruimte. Dit pakt voor Hengelo gunstig uit over de jaren 2022 en verder. De geraamde bijdrage in het meerjarenperspectief van de begroting van de OD Twente laat zien dat onze bijdrage hierdoor daalt.

Voor 2021 is er overigens een klein nadeel te verwachten. Dit is het gevolg van het Sociaal plan. De sociale lasten voor werknemers, die in het verleden zijn overgegaan vanuit gemeente Hengelo naar de ODT, zijn voor rekening van de latende organisaties. Hoewel er een voordeel uit de jaarrekening 2020 ODT is ontstaan van € 11.000, zorgt deze niet geraamde last vanuit het Sociaal Plan voor een verwacht nadeel van € 18.000 in 2021.

22-FP-7.6 Afval

		2021	2022	2023	2024	2025
22-FP-7.6	Afval	b.n.	b.n.	b.n.	b.n.	b.n.

In de begroting 2021 is voor PMD uitgegaan van de aanname dat wij voor de helft van ons ingezamelde materiaal een vergoeding ontvangen van € 245/ton en dat de andere helft van het materiaal wordt afgekeurd met € 200/ton aan kosten. In de afgelopen periode zijn er op Twentse schaal afspraken gemaakt met Nedvang over deelafkeur. Voor PMD met een vervuiling tussen de 15-35% ontvangen we vooralsnog tot 1 juli 2021 een vergoeding van € 130/ton. Daarnaast is in de AVA Twente van april 2020 besloten met terugwerkende kracht tot 1 juli 2020 een lager verwerkingstarief voor PMD te berekenen. Dit levert een voordeel van € 35/ton op.

Op basis van de inzamelresultaten tot nu toe en er van uitgaande dat de afspraken met Nedvang over deelafkeur ook na 1 juli doorlopen, verwachten wij ten opzichte van de begroting 2021 een tekort van € 250.000 op het PMD dossier. Dit tekort loopt op tot € 750.000 in het geval de afspraken niet worden voortgezet.

Tegenover deze tegenvaller staan twee meevallers in 2021: € 132.000 coronabijdrage van het Rijk en € 75.000 als gevolg van de lagere verwerkingstarieven die Twence met terugwerkende kracht tot 1 juli 2020 in rekening brengt. Het restant van € 43.000 wordt ten laste van de voorziening afval gebracht aangezien de afvalbegroting een gesloten circuit is.

De gevolgen zijn voor de gemeente als geheel zowel dit jaar als de komende jaren budgettair neutraal, aangezien de afvalbegroting kostendekkend is.

Programma 8 Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing

22-FP-8.1 Invoering Omgevingswet

	2021	2022	2023	2024	2025
22-FP-8.1 Invoering Omgevingswet	-111	-158	-	-	-

Aanvullend budget voor 2021 (incidenteel)

In de loop van 2021 wordt het beschikbare budget voor de invoering van de Omgevingswet overschreden. Het programmabudget bedraagt € 995.000. De verwachte overschrijding bedraagt € 111.000. De overschrijding is een resultaat van het uitstel van de inwerkingtreding van de Omgevingswet.

Sinds de start van het programma Omgevingswet, is de inwerkingtreding drie keer uitgesteld:

- van 1 januari 2019 naar 1 januari 2021 (besluit van de minister medio 2018)
- van 1 januari 2021 naar 1 januari 2022 (besluit van de minister van 1 april 2020)
- van 1 januari 2022 naar 1 juli 2022 (als de 1e en 2e Kamer instemming met het voorstel van Minister Ollongren)

Er is niet eerder aanvullend budget voor het programma Omgevingswet gevraagd, er is alleen verzocht om een deel van de begrote bedragen door te schuiven naar volgende jaren. Het uitstel van de Omgevingswet leidt tot extra kosten, omdat daardoor het programma Omgevingswet langer doorloopt en het programmateam (programmamanager en programmamleden) gedurende langere tijd ingezet worden. Dat de invoeringskosten van de Omgevingswet hoger uitvallen dan verwacht, is overigens een breed gedeelde constatering. In het recent verschenen Integraal Financieel Beeld in opdracht van het Ministerie (april 2021) wordt geconcludeerd dat dit effect het grootst is voor de gemeenten. VNG dringt bij de minister aan op compensatie hiervan in het jaar van inwerkingtreding van de Omgevingswet. Later dit jaar zal duidelijk worden of deze claim wordt ingewilligd.

Aanvullend budget voor 2022 en verder (incidenteel)

Naast bovenstaande ontwikkeling van de overschrijding van het programmabudget die in de loop van 2021 ontstaat, voorzien we een verdere kostenuitzetting voor 2022 en verder, om een drietal redenen:

- Uitstel van de Omgevingswet

Vorig voorjaar besloot de minister de inwerkingtreding van de Omgevingswet met een jaar uit te stellen tot 1 januari 2022. Het uitstel heeft tot gevolg dat het programma Omgevingswet, waarin we de implementatie van de Omgevingswet vormgeven, een jaar langer doorloopt. Kosten die hiermee gemoeid zijn betreffen de inzet van de programmamanager en programmamleden in 2022, wat € 90.000 kost. Het voornemen van Minister Ollongren om de invoeringsdatum naar 1 juli 2022 te tillen werd pas na deze nieuwe raming bekend.

- Ontwikkeling omgevingsvisie Binnenstad en Hart van Zuid

De omgevingsvisie Binnenstad en Hart van Zuid betreft de tweede fase van de ontwikkeling van de omgevingsvisie voor heel Hengelo. Ter uitvoering van het plan van aanpak dat op 10 februari 2021

door de raad is vastgesteld, is naar verwachting een aanvullend bedrag van € 45.000 nodig. Door de complexiteit van dit visiegebied is de start van de ontwikkeling van de omgevingsvisie later op gang gekomen. Het gebied kenmerkt zich door een hoge dynamiek, maar ook door veel bestaand beleid, lopende ontwikkelingen en projecten. Er is een goede afstemming tussen dit alles nodig om te kunnen bepalen waarin de ontwikkeling van de omgevingsvisie aanvullend kan voorzien. Naar verwachting neemt de raad hierover in juni een besluit, wanneer het Kader voor de omgevingsvisie Binnenstad en Hart van Zuid aan haar wordt voorgelegd. Het Kader bepaalt voor de volgende processtappen onder meer de mate waarin thema's participatief worden aangepakt. Hoewel er minder ruimte voor (brede) participatie wordt verwacht, zal de afstemming tussen de ontwikkeling van de omgevingsvisie en bestaand beleid, lopende ontwikkelingen en projecten veel tijd vragen. Om het goed te kunnen doen, is voortzetting van ondersteuning door het externe bureau noodzakelijk.

- Kosten uitfasering software

Eind 2020 is duidelijk geworden dat we voor wat betreft de plansoftware rekening moeten houden met uitfaseringskosten van de oude applicatie. Zolang het overgangsrecht van toepassing is, is de oude plansoftware nodig om lopende bestemmingsplanprocedures af te ronden. De jaarlijkse kosten van de oude software bedragen € 23.000 per jaar.

Totaal betekent dit een extra kostenpost voor 2022 van ruim € 158.000. Dit is wat minimaal nodig is om het programma Omgevingswet tot een goed einde te brengen. Wij leggen aanvullend hierop voor fase 3 van het programma een aanvullend voorstel via nieuw beleid (zie 22-NB-8.1) voor.

Risico's

Bovenstaand is gebaseerd op de verwachte inwerkingtreding van de Omgevingswet op 1 januari 2022. Het voorgenomen besluit van de Minister om de invoeringsdatum op te schuiven naar 1 juli 2022 is pas kort voor publicatie van deze Kadernota bekend geworden. We kunnen op dit moment nog niet inschatten welke consequenties dit zal hebben.

Daarnaast zou het zo kunnen zijn, dat later blijkt dat er aanvullende softwaremodules nodig zijn. We kunnen dat nu niet inschatten, omdat de betreffende VTH-software (Rx.Mission) nog wordt ontwikkeld door de leverancier. Mochten aanvullende modules noodzakelijk zijn, dan betekent dat aanvullende eenmalige implementatiekosten en jaarlijkse kosten (licentiekosten).

22-FP-8.2 Corona verbouwingen

	2021	2022	2023	2024	2025
22-FP-8.2 Corona verbouwingen	-80	-	-	-	-

Ten tijde van Corona zien we een substantiële toename in aanvragen voor een omgevingsvergunning. Veel inwoners starten een (ver)bouwplan in en rondom het huis. Waar eerst gedacht werd dat het een tijdelijke toename van enkele maanden eind vorig jaar zou zijn die met een herverdeling van werk zou worden opgepakt, bleef de werkdruk echter bestaan en is er sprake van overbelasting. Dit vraagt om tijdelijke uitbreiding van formatie op verschillende terreinen. Met name in de ondersteuning van de juridisch adviseur vergunningen (een solistische functie), maar tevens bij de toetsers op bestemmingsplan c.q. bouwplan. Er vindt reeds inhuur plaats op formatieruimte, toch blijkt dit onvoldoende om de toename goed weg te zetten. Vandaar deze tijdelijke uitbreiding van formatie tot het einde van het jaar om de toename het hoofd te kunnen bieden.

22-FP-8.3 Financiële gevolgen Omgevingswet en Wet kwaliteitsborging

	2021	2022	2023	2024	2025
22-FP-8.3 Financiële gevolgen Omgevingswet en Wet kwaliteitsborging	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.

De Omgevingswet (OW) en de Wet kwaliteitsborging (Wkb) treden naar verwachting op 1 juli 2022 in werking en hebben mogelijk gevolgen voor de lasten en baten van de leges. De exacte gevolgen

zijn echter nog te onzeker om hieraan op dit moment financiële gevolgen te verbinden/inzichten te geven. De gevolgen van de OW op de leges zullen niet zozeer voortvloeien uit de inwerkingtreding van deze nieuwe wet, doch meer ontstaan uit de (beleids)keuzes die gemaakt worden bij de uitvoering/implementatie van de wet. Zo geeft de OW de mogelijkheid om bouwplannen vergunningvrij te maken, doch hiervoor zullen regels in het omgevingsplan worden opgenomen. Zolang dat (nog) niet gebeurt zal er kostentechnisch ook niets veranderen. Hetzelfde geldt bijvoorbeeld voor de afstemming tussen initiatiefnemer, gemeente en (eventueel) ketenpartners voorafgaand aan het indienen van een omgevingsvergunningaanvraag. Dit 'voortraject' vergemakkelijkt het vergunningverleningproces en de besluitvorming, maar deze gezamenlijke voorbereiding valt niet zonder meer onder de door leges te dekken kosten. Kortom; eerst bij de uitvoering van de OW zal steeds gekeken moeten worden naar de te maken beleidskeuzes mét daarbij eventuele financiële gevolgen ervan.

Voor de Wkb zal ook één en ander gaan veranderen. De Wkb brengt namelijk met zich dat voor een deel van de vergunningplichtige bouwwerken de gemeente niet langer verantwoordelijk is voor de toetsing en toezicht (tijdens de bouw) van bouwtechnische aspecten (Bouwbesluit 2012). De bouwers moeten zelf de toets aan aspecten zoals constructieve-/brandveiligheid, gezondheid (o.a. geluid), energiezuinigheid en duurzaamheid organiseren. Hiervoor dienen zij een zogenaamde kwaliteitsborger in de arm te nemen. De rol van de gemeente verandert van toetser en toezichthouder aan de voorkant, naar een meer afstandelijke rol. De gemeente blijft echter wel een rol behouden in zowel het vergunningenproces (er moet een borgingsplan worden ingediend bij de aanvraag), alsmede tijdens de bouwfase (op verschillende momenten kan worden gevraagd naar de voortgang) én de opleverfase (de gemeente moet na controle van de opleverdocumenten het bouwwerk 'vrijgeven' voor gebruik). Hoe dit exact gaat lopen is vooralsnog onduidelijk. Hiervoor moet namelijk nog veel helder worden over de taken die de gemeente móet uitvoeren krachtens de Wkb, alsmede dienen hiervoor beleidskeuzes worden gemaakt over de mate van controle door de gemeente over de uitvoering van de Wkb.

Vooralsnog zijn wij van mening dat er bij de Kadernota géén financieel perspectief kan worden gegeven over de gevolgen van de OW én de Wkb. Hiervoor bestaan immers te veel onzekerheden en moet er nog te veel worden vastgesteld en onderzocht om een realistisch beeld te schetsen. Gezien de grote onzekerheden die er nog bestaan over de inwerkingtreding en gevolgen van de OW en meer in het bijzonder de Wkb, stellen wij voor om voor een p.m. post op te nemen. Zowel voor de baten (legesinkomsten) als de kosten (gevolgen voor de organisatie).

22-FP-8.4 Diverse kleine wijzigingen programma 8

		2021	2022	2023	2024	2025
22-FP-8.4	Diverse kleine wijzigingen programma 8	-1	5	5	5	5

Diverse kleine wijzigingen:

- verschuiving van softwarekosten vanuit taakveld vergunningen naar ICT (programma 9), waar alle applicatiekosten worden verantwoord (structureel voordeel € 5.000);
- kleine overschrijding op het krediet F35 Veldbeek leidt tot iets hogere kapitaallasten in 2021 (€ 6.000).

Programma 9 Bestuur en ondersteuning

De onderdelen 'Gemeentefonds jaarschijf 2025 t.o.v. 2024' (21-FP-9.1) en de 'prijs- en loonindexaties versus compensatie gemeentefonds' (21-FP-9.2) hebben betrekking op het gemeentefonds voorafgaand aan de meicirculaire 2021 en zijn beschreven in onderdeel A van paragraaf 3.2.

22-FP-9.3 Herverdeling gemeentefonds

	2021	2022	2023	2024	2025
22-FP-9.3 Herverdeling gemeentefonds	-	-	p.m.	p.m.	p.m.

De herverdeling van het gemeentefonds zal naar verwachting met ingang van 2023 plaatsvinden. Het gaat om een totale herverdeling voor zowel het sociale domein dan wel het klassieke domein (de overige delen van het gemeentefonds). Het doel van de herziening van het gemeentefonds is te komen tot een volledige en integrale herijking van het gemeentefonds. Alle uitgavenclusters worden bij de herziening betrokken, evenals de manier waarop de inkomsten van gemeenten verevend worden. Het huidige kabinet heeft besloten de besluitvorming over de herijking over te laten aan het nieuwe kabinet.

Ook zullen de gemeentefondsbeheerders, na de ontvangen reacties/vragen van de Tweede Kamer, van gemeenten en van de Raad voor het Openbaar Bestuur (ROB), het eerder gepresenteerde verdeelvoorstel op onderdelen kritisch tegen het licht te houden. Daarom is het proces door de minister inmiddels al weer aangepast. In juli 2021 verwacht de minister een aangepast verdeelvoorstel gereed te hebben. Daarna gaat de minister in op de gestelde vragen na het publiceren van het aangepaste verdeelvoorstel. Wanneer het (nieuwe) aangepaste verdeelmodel gereed is wordt eerst advies ingewonnen bij de Raad voor het Openbaar Bestuur door het ministerie van BZK. Vervolgens vindt de consultatiefase plaats door de Vereniging van Nederlandse Gemeenten. Daarna vindt pas besluitvorming plaats door het nieuwe kabinet.

22-FP-9.4 Versterken informatiebeveiligingsfunctie

	2021	2022	2023	2024	2025
22-FP-9.4 Versterken informatiebeveiligingsfunctie	-	-355	-355	-355	-355

De informatievoorzieningen van overheden in het algemeen en specifiek van de gemeente Hengelo zijn de afgelopen jaren in toenemende mate gedigitaliseerd. Onder andere door deze digitalisering zijn overheden steeds vaker interessante doelwitten voor hackers geworden. Daarnaast is het dreigingsbeeld de afgelopen jaren sterk veranderd (hackers worden professioneler) en de risico's zijn toegenomen (wij beschikken over veel gevoelige informatie, dat gebruikt kan worden voor afpersing). Om deze redenen moet de gemeente Hengelo op dit thema anders gaan acteren. Een goede informatiebeveiliging (IB) is nog meer noodzakelijk geworden. We zullen meer en meer pro-actief moeten inspelen op de genoemde ontwikkelingen. De risico's zijn te hoog geworden. We moeten ons dus op een andere manier én beter "wapenen" tegen deze externe ontwikkelingen. Dit wordt ook bevestigd door de landelijke overheid, die terecht de eisen waar wij aan moeten voldoen aanscherpt.

Konden we voorheen nog focussen op het primair "tegenhouden" van aanvallen. Tegenwoordig is daar het voorkomen van meer schade en dus breder beperken van de risico's bij gekomen. Focus op bijvoorbeeld pro-actieve/continue monitoring is de standaard geworden.

Om de IB naar een hoger plan te tillen en daardoor de risico's beheersbaar te houden is het noodzakelijk (autonome ontwikkeling) om de investeringen hierin uit te breiden. Recentelijk is door een extern bureau een risico-analyse gemaakt voor de gemeente Hengelo op basis van het landelijke beleid dat is beschreven in de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO). De BIO houdt rekening met het hierboven beschreven veranderende dreigingsbeeld. Op basis van deze risico-analyse, is een roadmap opgesteld van activiteiten die de komende periode noodzakelijkerwijze uitgevoerd moeten worden, zodat we de continuïteit en kwaliteit van onze informatiebeveiliging kunnen blijven waarborgen. De onderstaande beschreven investeringen moeten dan ook in het licht van de BIO en de uitgevoerde externe risico-analyse worden gezien en daarmee als noodzakelijk en als autonome ontwikkeling worden bestempeld.

De CISO (chief information security officer) stelt het IB-beleid op, bewaakt, adviseert en coördineert alle IB-activiteiten binnen Hengelo en onderhoudt de contacten met de IBD (informatiebeveiligingsdienst), met de regio (kenniskring CISO's) en met onze klanten Oldenzaal en de SWB. De huidige CISO-capaciteit (0,4 FTE) voor informatiebeveiliging is onvoldoende om adequaat

alle aanbevelingen op dit vlak snel door te voeren en bedreigingen voor te kunnen blijven. Zeker ook als we dit vergelijken met andere gemeenten. Voorgesteld wordt dan ook om de CISO-capaciteit te versterken. Uiteraard volgen we de landelijke en regionale ontwikkelingen en zoeken de samenwerking actief op (Regionale kenniskring CISO's en IT platform Twente). Zolang wij als gemeente verantwoordelijk zijn voor onze eigen infrastructuur en informatievoorziening, zijn wij ook verantwoordelijk voor de beveiliging daarvan. Landelijk wordt gekeken naar een meer gezamenlijke cyberweerbaarheidsstrategie, echter vraagt dit naar alle waarschijnlijkheid om een wetswijziging. Derhalve zal daadwerkelijk vergaande samenwerking op dit gebied niet op de middellange termijn plaatsvinden.

Gevraagd budget voor uitbreiding CISO-capaciteit (0,6 FTE) is € 65.000

Alle bestaande en nieuwe IB-activiteiten worden momenteel vanuit het bestaande IT-begroting gedekt. De afgelopen jaren merken we dat dit ten koste gaat van andere zaken of dat we bepaalde security investeringen niet doen. Om hier beter keuzes in te maken en transparant hierover te kunnen communiceren willen we een apart budget voor IB gaan inrichten.

Hieronder is een overzicht gegeven van de uit te voeren noodzakelijke IB-activiteiten en IB-producten. Het landelijke beleid (BIO=Baseline Informatiebeveiliging Overheid) is leidend geweest bij het samenstellen van deze activiteiten en producten. Ze zijn gericht op **Voorkomen**, **Beperken** en **Herstellen** van schade

<i>Voorkomen</i>		
Pentest	(technische security testen)	€ 25.000
(Ensia) Audits	(audit ihkv suwinet/digid/BIO)	€ 15.000
Siem/Soc	(monitoring/respons)	€ 80.000
Awareness	(bewustwording campagnes)	€ 25.000
Consultancy	(risicoanalyses, advies, training, oefenen)	€ 35.000
MDM	(uitbreiding beheer/beveiliging laptops)	€ 50.000
Licenties	(uitbreiding Microsoft hybride cloud security)	€ 75.000
<i>Beperken</i>		
Siem/Soc	(monitoring/respons)	€ - (zie bij voorkomen)
Licenties	(uitbreiding Microsoft hybride cloud security)	€ - (zie bij voorkomen)
<i>Herstellen</i>		
Backup Extern	(beveiligde cloudopslag)	€ 85.000
Diversen		€ 15.000
	Totaal	€ 405.000

Vet gedrukte activiteiten/producten doen we al en daar is dus ook al een budget voor beschikbaar. Om de slag te maken naar pro-actief beleid en risico's te mitigeren zijn de overige uitbreidingen noodzakelijk. De genoemde bedragen zijn jaarlijks terugkerende bedragen.

Gevraagd budget voor financiering IB-activiteiten:	€ 290.000
Gevraagd budget voor uitbreiding CISO-capaciteit (0,6 FTE)	€ 65.000
Totale autonome ontwikkeling informatiebeveiliging (jaarlijks):	€ 355.000

22 FP-9.5 Lagere (rente) toevoeging aan de algemene reserve

	2021	2022	2023	2024	2025
22-FP-9.5 Lagere (rente) toevoeging aan de algemene reserve	-	70	70	70	70

Door de aanpassing van de omslagrente van 1,5% in 2021 naar 0,1% in 2022 wordt zoals gebruikelijk ook de (rente)toevoeging aan de algemene reserve aangepast. Dit leidt tot een jaarlijks lagere

structurele toevoeging van € 70.000 (voordeel) met ingang van 2022. Uiteindelijk wordt er jaarlijks nog € 5.000 toegevoegd aan de algemene reserve (0,1% van maximaal € 5 miljoen).

22-FP-9.6 Opbrengst onroerende zaakbelastingen

	2021	2022	2023	2024	2025
22-FP-9.6 Opbrengst onroerende zaakbelastingen	-	-	-	-	100

Bij het opstellen van een nieuwe begroting wordt een nieuwe laatste jaarschijf toegevoegd. Voor het jaar 2025 is op basis van autonome ontwikkelingen, de opbrengst onroerende zaakbelastingen ten opzichte van de jaarschijf 2024 geactualiseerd. Dit levert een bedrag van € 100.000 (voordelig) op in 2025.

22-FP-9.7 Onvoorzien structureel/incidenteel

	2021	2022	2023	2024	2025
22-FP-9.7 Onvoorzien structureel/incidenteel	-	-	-	-	-

In de raadsbrief Financiële weerbaarheid/algemene reserve (zaaknummer 3188272) hebben wij aangegeven dat de gemeente Hengelo nog geen post onvoorzien structureel kent. Tegenwoordig is deze post op basis van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) en het provinciaal toezichtkader verplicht. Op dit moment kennen we wel een jaarlijkse stelpost onvoorzien incidenteel van € 166.000. Over de hoogte van de post onvoorzien incidenteel en structureel zijn geen voorschriften. Wel kan de provincie hierover een discussie met ons aangaan.

We stellen voor een post structureel onvoorzien in te stellen van € 25.000, cumulatief met ingang van het begrotingsjaar 2022 d.w.z. € 25.000 in 2022, € 50.000 in 2023, etc. Dekking kan worden gevonden door onvoorzien incidenteel af te ramen tot jaarlijks € 66.000 in 2025.

22-FP-9.8 Dividenden

	2021	2022	2023	2024	2025
22-FP-9.8 Dividenden	-20	-37	-37	-37	-37

Het dividend BNG is grilliger geworden en wordt vertraagd betaalbaar gesteld, onder invloed van regels van de Europese Centrale Bank. Enexis ziet haar winst slinken door de combinatie van hoge investeringslasten en die men niet mag doorvoeren in de tarieven. Twence is redelijk stabiel, maar laat in 2020 ook een lichte daling zien. Voor de Crematoria ramen we geen dividend meer totdat herstel van de winst is gerealiseerd.

22-FP-9.9 Kapitaallasten (rente en afschrijving)

	2021	2022	2023	2024	2025
22-FP-9.9 Kapitaallasten (rente en afschrijving)	1.200	1.300	1.600	1.900	2.100

De kapitaallasten eigen financiering zijn altijd voorzichtig begroot. Bij de Beleidsrapportage of jaarrekening moesten we daardoor flink bijsturen.

Afschrijvingen

Bij de afschrijvingslasten gaat het dan bijna altijd om een afwijking in de fasering, waardoor afschrijvingslasten later starten dan vooraf was voorzien. Over al onze activa komt dit elk jaar wel weer voor. Daarom is het structureel rekening houden met later starten van kapitaallasten meer conform de werkelijkheid (€ 500.000).

Rentelasten

Bij de rentelasten spelen drie aspecten een rol:

1. Door de lage rente worden hoogrentende leningen afgelost en laagrentende leningen afgesloten. Deze tendens heeft gezorgd voor een lagere gemiddelde rente van onze leningen.
2. We hebben in het verleden te voorzichtig onze financieringsbehoefte ingeschat. We hebben recent niet fors geïnvesteerd, waardoor de financieringsbehoefte is gedaald.
3. Vanaf eind 2020 is onze kaspositie sterk verbeterd. Dit is mede het gevolg van het aflossen van een grote uitstaande geldlening en bijdragen ontvangen in het kader van Corona. Deze bijdragen zijn vooraf ontvangen en zullen grotendeels weer uitgegeven worden, maar hebben onze liquiditeit tijdelijk versterkt. Hierdoor hebben we al meer dan een jaar niet meer geleend.

De lage rente en lagere financieringsbehoefteinschatting leiden tot een rentevoordeel op aangetrokken geld.

22-FP-9.10 Fysieke archieven

		2021	2022	2023	2024	2025
22-FP-9.10	Fysieke archieven	-	-75	-75	-75	-75

In de Kadernota voor 2021 – 2024 is voorgesteld, om in 2021 de permanent te bewaren archieven nog niet te gaan digitaliseren en voor één jaar onder te brengen bij een externe partij. Bij ongewijzigd beleid betekent dit dat opnieuw geld beschikbaar zal moeten worden gesteld, zodat de permanent te bewaren archieven voor een nieuwe periode ondergebracht kunnen worden bij een externe partij. De kosten daarvan zijn € 75.000 per jaar.

Dit onderdeel moet gezien worden in relatie met het nieuwe beleidsvoorstel Digitaliseren fysieke archieven (22-NB-9.2). Mochten voor de digitalisering de benodigde middelen beschikbaar worden gesteld dan kan dit onderdeel fysieke archieven komen te vervallen.

22-FP-9.11 Diverse kleine wijzigingen programma 9

		2021	2022	2023	2024	2025
22-FP-9.11	Diverse kleine wijzigingen programma 9	-35	-38	-38	-38	-38

Diverse kleine wijzigingen/verschuivingen:

- het budget voor de ondersteuning van de kinder- en jeugdraad (bijna € 22.000 structureel);
- de softwarekosten vanuit taakveld vergunningen (programma 8) naar ICT, waar alle applicatiekosten worden verantwoord (structureel nadeel € 5.000);
- in vastgoed en/of grondexploitatie o.a huur Kuipersdijk 46 en Deldenerstraat Markant (structureel nadeel € 11.000)

22-FP-9.12 Onderhoudsbudgetten gemeentelijk vastgoed

		2021	2022	2023	2024	2025
22-FP-9.12	Onderhoudsbudgetten gemeentelijk vastgoed	-100	-99	-99	-99	-99

In 2016 zijn er voor het overgrote deel van de vastgoedportefeuille onderhoudsplannen opgesteld volgens een eenduidige systematiek (NEN 2767). Dit om inzicht te krijgen in het te verwachten groot onderhoud en regulier onderhoud. Om goed te kunnen blijven sturen op het onderhoud wordt er eens per 4 jaar een herinspectie uitgevoerd door een extern adviesbureau. Tevens zijn er MJOP's opgesteld voor de gebouwen waarvan nog geen MJOP in het gebouwbeheerssysteem (Planon) aanwezig was. Op deze wijze is het benodigde onderhoud voor de komende jaren weer in beeld.

Op basis van de nieuwe onderhoudsplannen is gebleken dat de onderhoudsbudgetten niet toereikend zijn. Het gaat met name om de budgetten voor het Twentebad, de wijkwelzijnsgebouwen en de gymlokalen. Voor het Twentebad heeft dit te maken met het opstellen van een nieuw MJOP op basis van de werkelijkheid (in plaats van een MJOP die is opgesteld op basis van tekeningen).

Voor de overige panden zijn de beschikbare middelen voldoende om de te verwachten onderhoudswerkzaamheden voor de komende jaren uit te kunnen voeren. De middelen in de begroting dienen daarvoor wel herschikt te worden over de verschillende taakvelden.

Tevens wordt voorgesteld om de "reserve accommodaties egalisatie (nr 326)" af te sluiten, waarbij het saldo van bijna € 221.000 als startsaldo aan de "voorziening onderhoud vastgoed (nr 533)" wordt toegevoegd. De reserve werd gebruikt voor de panden waarvan nog geen actueel MJOP was opgesteld waardoor ze eerder niet ondergebracht konden worden in de voorziening.

22-FP-9.13 Parkeren

		2021	2022	2023	2024	2025
22-FP-9.13	Parkeren	-480	-	-	-	-

In verband met corona zijn inkomsten uit parkeren afgenomen. Op basis van de inkomsten uit het eerste kwartaal 2021 verwachten we een afname op straat parkeren (€ 300.000), parkeergarage De Beurs (€ 100.000) en naheffingsaanslagen (€ 80.000).

Afhankelijk van hoe de coronacrisis zich ontwikkelt zal het tekort toe of afnemen. Op dit moment is nog niet bekend of de rijksoverheid de afname van de parkeerinkomsten weer zal compenseren zoals dit in 2020 is gebeurd.

In het nieuwe beleidsvoorstel Klantvriendelijk handhaven (22-NB-2.2) wordt nog een verlies aan inkomsten van naheffingsaanslagen ingeschat van € 30.000 structureel.

22-FP-9.14 Functiewaarderingssysteem HR21

		2021	2022	2023	2024	2025
22-FP-9.14	Functiewaarderingssysteem HR21	-	-264	-264	-264	-264

Per 1 augustus 2020 heeft de gemeente Hengelo de overstap gemaakt naar het sectorale functiewaarderingssysteem HR21. Bij het indelen van de functies zijn een aantal functies hoger of lager gewaardeerd dan in het huidige functiewaarderingssysteem FIR.

In totaal zijn 306 functies in een HR21 normfunctie ingedeeld. Het betreft 181 functies in het kader van een 1:1 overzetting uitgaande van het onderliggend generiek profiel, het FIR-formulier en de bijbehorende schaal zoals vastgesteld door de organisatie, 51 nieuwe functies, 67 onderhoudsfuncties en 7 indicatieve functies. Het aantal functies dat in een hogere salarisschaal uitkomt is 32 en het aantal dat in een lagere salarisschaal uitkomt is 7. In percentages is dit respectievelijk 10,5% en 2,3 % van het totaal aantal ingedeelde functies.

Effecten van het voorgenomen besluit

In het functieboek staat het totaal aan geselecteerde normfuncties uit het functiewaarderingssysteem HR21. Met het totaal aan geselecteerde normfuncties uit dit functieboek worden alle taken van de gemeente uitgevoerd.

Financiële aspecten

Het uitgangspunt van de invoering van HR21 was een technische conversie: oftewel het één op één overzetten van de functies van FIR naar HR21. Ervaring van andere gemeenten leert dat de invoering van HR21 budget neutraal kan plaatsvinden. In de loop van het proces bleek er voor sommige functies sprake te zijn van achterstallig onderhoud in FIR: de functie was zwaarder geworden door meer of

complexere taken, maar de functiebeschrijving en waardering was niet in alle gevallen aangepast. Hierdoor zijn in HR21 relatief meer functies hoger ingedeeld dan lager en deze inhaalslag over meerdere jaren leidt tot een uitzetting van de personeelslasten. Het gaat om een structurele uitzetting van 0,6% op de totale personeelslasten. Vanwege de hoge werkdruk in de organisatie en het niet schrappen van werkzaamheden (taken) wordt dit als autonome ontwikkeling meegenomen. De incidentele kosten 2020 en 2021 zullen worden verrekend met de reserve organisatie ontwikkeling.

Onderdeel C - Risico's

In de beleidsnota Integraal risicomanagement 2018-2022 heeft uw raad het uitgangspunt van een brede invulling van risicomanagement omarmd. Daarbij worden niet alleen de (wettelijke) kaders gevolgd, maar wordt het risicobewustzijn breed gestimuleerd in alle lagen van de organisatie. Risicomanagement is daarbij geen afzonderlijke activiteit (meer), maar maakt integraal deel uit van alle (management) processen. Uw raad heeft bij de vaststelling van de nota - om focus aan te brengen - veertien hoofdthema's benoemd, waarbij we risico's breed (dus niet alleen financieel) in kaart brengen. Bij de Beleidsbegroting en Jaarrekening vindt u jaarlijks een volledige, ook financieel doorgerekende, risicoanalyse. Bij het instrument van de Kadernota lopen we de veertien hoofdthema's kort langs voor een beknopte beschouwing van de actuele risico's. De benoemde hoofdthema's zijn uiteraard niet statisch en dat blijkt in deze tijden maar weer eens. Zo is de risicoinventarisatie Business Case Haaksbergen toegevoegd aan onze dynamische lijst met hoofdthema's voor het integraal risicomanagement.

Corona

In deze Kadernota wordt op verschillende plekken stilgestaan bij de impact die de coronacrisis heeft op onze gemeentelijke huishouding voor de komende jaren. Ook vanuit de blik van het integrale risicomanagement heeft de coronapandemie en de crises die daarvan het gevolg zijn onze volle aandacht. Er wordt ingezet op het sturen en beheersen van de mogelijke risico's, in het volle besef dat dit moet gebeuren in een situatie vol met onzekerheden en een enorme dynamiek. Het gaat onder meer om de volgende te onderscheiden risico's

- gevolgen van de beperkende maatregelen voor de stad en organisatie, bijvoorbeeld het niet door mogen gaan van evenementen
- gevolgen van ondersteunende initiatieven voor de stad, bijvoorbeeld extra geld voor zorg continuïteit, kinderopvang, uitstel van betaling van belastingen, meer uitkeringen, enz.
- gevolgen van de coronacrisis voor zaken op andere beleidsterreinen, bijvoorbeeld gestopte of vertraagde beleidsprocessen, zoals het Marktplaatsplein;
- Organisatorische (bestuurlijke en ambtelijke) gevolgen van een gemeentelijke organisatie in crisistand, bijvoorbeeld hoger ziekteverzuim

Sociaal Domein: Jeugd - WMO - Participatiewet

Hoewel in het kader van het interventieprogramma sociaal domein sinds 2019 flinke stappen zijn en nog altijd worden gezet, blijft het krijgen van zicht en sturing op de uitgaven een uitdaging. Dit is een landelijk beeld. Maar vooral externe factoren en rijksbeleid, zoals Cao-ontwikkelingen, invoering van het abonnementstarief en een groeiend aantal inwoners dat een beroep doet op gemeenten voor ondersteuning, zorgen voor risico's. Dit maakt dat we (meer) grip moeten krijgen op de beheersing van de uitgaven de komende jaren en de door ons voorgestelde aanvullende en aangepaste maatregelen in het sociaal domein nauwlettend blijven volgen. Wij zien de volgende financiële risico's aan de uitgavenkant:

- Binnen de jeugdzorg constateren wij dat het gemiddelde zorgvolume per cliënt de afgelopen jaren is gestegen, maar door maatregelen zetten we een tendens in om dit volume de komende jaren te laten dalen.
- Wij zien daarnaast een toename van zowel de zorgzwaarte als ook het aantal jeugdigen in zorg ten gevolge van de corona pandemie. In het financieel perspectief zijn wij er vanuit

gegaan dat dit in de jaarschijf 2021 nog leidt tot extra kosten jeugdzorg. Het effect op de jaren erna is zeer lastig in te schatten.

- Zoals te lezen valt onder 22-FP-6.4 Sturen op volumeontwikkeling gaan wij er in dit meerjarenperspectief vanuit dat het abonnementstarief afgeschaft gaat worden en wij vanaf 2023 ons beleid kunnen herzien. We zetten sterk in op het lobbytraject om dit bij het rijk voor elkaar te krijgen.
- We sturen actief op de volumeontwikkeling door binnen de Wmo de uitgangspunten en richtlijnen voor de inzet van maatwerkondersteuning (het normenkader) te maximaliseren. Dus om het maximum aantal dagdelen dan wel uren aan ondersteuning op respectievelijk 4 dagdelen en 4 uur te zetten. Daarmee laten wij het principe van maatwerk los en maken wij geen uitzonderingen meer. Deze maatregel kan onrust teweeg brengen bij de bestaande cliënten die het betreft en eventueel leiden tot juridische procedures.
- Afgelopen jaren droeg de vergrijzing bij aan een stijging van het aantal Wmo cliënten, maar door de maatregelen zetten we een tendens in om dit volume de komende jaren te laten dalen.
- De decentralisatie beschermd wonen wordt gefaseerd uitgevoerd. Tot en met 2021 blijft Enschede als centrumgemeente verantwoordelijk voor de cliënten die gebruik maken van beschermd wonen en ontvangt Enschede daarvoor van het rijk de financiële middelen. Per 2022 worden gemeenten lokaal verantwoordelijk voor nieuwe cliënten uit hun eigen gemeente die behoefte hebben aan beschermd wonen. De gemeenten ontvangen hiervoor ook lokaal bijbehorende financiële middelen. Op dit moment is nog onzeker hoe de kosten voor deze nieuwe taak zich zullen verhouden tot de toekomstige rijksmiddelen. Er zijn nog veel variabelen en onzekerheden van invloed, waaronder de relatie tussen Wlz en Wmo, de daarmee verband houdende financiering, de omvang van de cliëntenstroom, de omvang van de financiering en de verdeelsleutel van de financiële middelen.

Wij concluderen dat wij te weinig rijksmiddelen krijgen om de kostenontwikkelingen in de Jeugdhulp en Wmo voldoende te kunnen dekken. Landelijk worden hier de nodige lobby's en acties op uitgevoerd (waarbij wij zijn aangesloten). Voor de komende jaren zijn er nog geen structurele afspraken gemaakt. Veel is echter nog onduidelijk en onzeker, waardoor het een risico vormt binnen ons meerjarenperspectief. Wij zien de volgende risico's aan de inkomstenkant:

- Ten opzichte van voorgaande jaren ontvangen wij in 2022 minder rijksmiddelen voor Voogdij/18+. Hier houden we in het begrotingsjaar 2022 rekening mee. Wij verwachten echter vanaf 2023, na de herverdeling gemeentefonds, weer voldoende te worden gecompenseerd.
- De invoering van het nieuwe woonplaatsbeginsel met ingang van 2022 laat een voorlopig verwacht nadelig effect voor Hengelo zien. Dit betekent dat Hengelo meer kosten gaat betalen voor cliënten die wij plaatsen buiten Hengelo dan dat wij aan middelen krijgen voor cliënten die door andere gemeenten in Hengelo geplaatst zijn. In het nieuwe verdeelmodel Jeugd zal dit moeten worden ondervangen.
- Wij gaan uit van een ophoging van het rijksbudget jeugd als gevolg van het AEF-rapport, de daaropvolgende uitspraak van de arbitragecommissie en de afspraken die rijk en VNG vervolgens met elkaar hebben gemaakt. Wij hebben rekening gehouden met een landelijke verhoging van de rijksbijdrage van € 1,9 miljard. Hiervan hadden we (van de landelijke € 300 miljoen) al een bedrag van ruim € 1,4 miljoen opgenomen in onze begroting als rijksbijdrage of als stelpost 'uitkomst onderzoek jeugdzorg'. Daar gaan de nog voorgestelde besparende maatregelen door het rijk vanaf (€ 214 miljoen in 2022 oplopend tot € 570 miljoen in 2025), zodat landelijk resteert ruim € 1,3 miljard in 2022 aflopend tot ruim € 1,0 miljard in 2025. Per saldo betekent dit dat we voor Hengelo in de Kadernota rekening houden met een extra rijksbijdrage van € 6,3 miljoen in 2022, € 5,9 miljoen in 2023, € 5,4 miljoen in 2024 en € 4,9 miljoen in 2025. Daarnaast verwachten wij door de door het rijk en de VNG omarmde maatregelen uit het rapport van de arbitragecommissie extra besparingen te realiseren.
- Tenslotte gaan wij ervan uit, net als de afgelopen jaren, dat wij in de jaren 2021 en 2022 een bijdrage van de centrumgemeente Enschede ontvangen in verband met wachtlijsten voor beschermd wonen.

Samengevat staan we voor een beleids- en financiële uitdaging voor de toekomst. We hebben de maatregelen en rijksinkomsten zo goed mogelijk ingeschat. Hierbij zijn we ook afhankelijk van wat het nieuwe kabinet besluit ten aanzien van een aantal prangende zaken rondom de gemeentebegroting in algemene zin en de Wmo, Jeugdwet, Participatiewet in het bijzonder.

Bovenstaande risico's leiden ertoe dat wij rekening houden met een verhoging van het benodigde weerstandsvermogen voor het sociaal domein.

De risico's voor de Participatiewet zijn al toegelicht in paragraaf 3.2 onderdeel 22-FP-6.5 'Participatiewet (bijstand)'.

Inkoop en aanbesteden

Risico's met betrekking tot inkoop en aanbesteden zullen blijven bestaan, hoewel we hier met extra inzet en verdere professionalisering de laatste paar jaar goede stappen hebben gezet. De omvang van onrechtmatige aanbestedingen boven de EU grens dalen nog steeds, waardoor we hierop minder risico lopen. De focus op maatschappelijk verantwoordelijk inkopen is toegenomen. We zien dat dit een bijdrage kan leveren aan het bereiken van de energiedoelstellingen

Omgevingswet

De ingangsdatum van de Omgevingswet is opnieuw uitgesteld. De nieuwe invoeringsdatum is 1 juli 2022, als de 1e en de 2e Kamer instemmen met het voorstel van Minister Ollongren. Belangrijkste risico is dat de doelstellingen van het project niet worden gerealiseerd. Ook liggen er risico's in de mate waarin we er in slagen om ons de vereiste andere rol als gemeente eigen te maken; zowel die van het college en ambtelijke organisatie, als die van de gemeenteraad. Daarnaast zijn er risico's met betrekking tot diverse lopende ICT projecten die van groot belang zijn voor het slagen van de Omgevingswet. Voor een deel zijn we hiervan afhankelijk vanuit landelijke ICT projecten.

Grondexploitaties

Naast de risico's in de individuele exploitaties is er een aantal bovenliggende risico verhogende factoren voor de grondexploitaties. We zien dat de perspectieven voor woningbouw positief zijn toegenomen. Ondanks corona zien we dat de vraag naar woningen is toegenomen. Vrijwel alle kavels/ woningen worden binnen een relatieve termijn verkocht.

Daarnaast zijn er met de provincie aanvullende woonafspraken gemaakt. Er is een toevoeging gedaan aan het woningbouwprogramma. Hierdoor kunnen we blijven ontwikkelen en woningen toevoegen in de gemeente. Het risico op over-programmering is afgenomen door de toenemende vraag en de gemaakte woonafspraken. Er is eerder een tekort op de woningmarkt dan er sprake is van een overschot.

Ook is er nog geen duidelijkheid over de gevolgen van de stikstofproblematiek en PFAS. Risico's hiervan zijn het niet kunnen uitgeven van projecten, inkomstendaling of -vertraging en hogere kosten.

Tot slot het risico dat de in de grondexploitatie gehanteerde uitgangspunten (uitgifte tempo, grondprijzen, rente en inflatie) in de praktijk negatiever uitvallen dan begroot. Als de gevolgen daarvan financieel niet binnen de grondexploitaties opgevangen kunnen worden, zullen extra verliesvoorzieningen voor de grondexploitaties moeten worden gevormd. Dit risico blijft bestaan hoewel door positieve marktontwikkelingen wordt dit momenteel lager ingeschat.

Gegevensbescherming (AVG)

Hier speelt het risico dat de gemeente niet voldoet aan de wetgeving op het gebied van privacy, bijvoorbeeld in het geval van een datalek. Daarnaast werkt het thuiswerken (o.a. als gevolg van corona) in dit verband ook risicoverhogend. In het algemeen kunnen de gevolgen bijvoorbeeld zijn boetes en/of imago schade.

Duurzaamheid

De duurzaamheidsdoelstellingen hebben bij uitstek veelal een tijdshorizon die vele jaren weg ligt. Alleen daarom al is de onzekerheid over de mate waarin de doelstellingen gehaald worden te omschrijven als een risico. Bijvoorbeeld ten aanzien van de energietransitie, klimaatadaptatie of circulaire economie. De eventuele gevolgen vertalen zich in eerste instantie natuurlijk op het gebied van het milieu. Maar ook kan dit als gevolg hebben dat er bijvoorbeeld energiearmoede optreedt, of andere sociaaleconomische of gezondheidsgevolgen.

Binnenstad

Het risico dat door economische ontwikkelingen de leegstand in de binnenstad niet afneemt, of nog verder toeneemt. Deze kans is reëel, gezien de huidige situatie met betrekking tot corona. Dit kan leiden tot een onaantrekkelijke binnenstad. Dit met gevolgen voor het bezoek aan en de werkgelegenheid in de binnenstad. Wel zien we een positieve trend met betrekking tot de binnenstad. Zo is er een besluit genomen over het marktplein. Dit zal leiden tot een positieve impuls voor de binnenstad.

Hart van Zuid

Binnen dit grote gebiedsprogramma ligt er een claim met betrekking tot de Boekelosebrug voor vertraging schade. Hier loopt de gemeente een financieel risico. Daarnaast moeten we helaas constateren dat VDL vertrekt uit Hart van Zuid. Dit zal consequenties met zich meebrengen voor dit gebied. Dit risico is continue onder de aandacht, maar het biedt tegelijkertijd ook kansen. Daarnaast wordt het risico geïdentificeerd dat Van Wijnen geen woningen gaat bouwen in Hart van Zuid. Hierdoor blijft er een groot deel braak liggen. Dit komt de aantrekkelijkheid en dus de ontwikkeling niet ten goede.

Business Case Haaksbergen

In oktober 2020 hebben wij de uitvraag 'Businesscase verstrekken bedrijfsvoering Haaksbergen' ontvangen. Naar aanleiding van deze uitvraag is er begin 2021 een aanbieding gedaan door de gemeente Hengelo aan Haaksbergen. Ten tijde van het opstellen van deze Kadernota is door de college van Haaksbergen uitgesproken dat een samenwerking op de volledige bedrijfsvoering niet past binnen de vooraf vastgestelde kaders. Inmiddels is door beide colleges uitgesproken om op ICT de samenwerking wel vorm te gaan geven. In de definitieve samenwerkingsafspraken zullen we de risico's worden meegenomen en maatregelen getroffen. In de (beginnende) samenwerking resteren risico's die we meenemen in ons risicoprofiel.

Organisatierisico's (juridisch, personeel, informatie, veiligheid)

- Het risicoprofiel van de Parkeergarage BP Hofstedestraat is niet langer van toepassing. Er is een akkoord bereikt met de tegenpartij.
- Het risico van ondermijnende activiteiten, ook binnen de gemeente. Als beheersingsmaatregel is recent een Plan van aanpak ondermijning gemaakt. Dit moet nog ten uitvoering worden gebracht.
- het risico op planschades (o.a. Megahome op gezondheidspark)

Onderdeel D - Onvoorziene tegenvallers

Er kunnen zich de komende periode nog onvoorziene omstandigheden voordoen, die op dit moment nog niet zijn in te schatten, met name de financiële effecten en risico's als gevolg van de coronacrisis. We blijven momenteel uitgaan van een **dynamisch** perspectief.

Onderdeel E - Subtotaal verwacht saldo bestaand beleid 2021 - 2025

Op basis van de hier voorgaande beschreven autonome ontwikkelingen wordt het verwachte saldo voor het bestaande beleid:

- = nadeel; bedragen * € 1.000	1e Berap 2021	Kadernota 2022	2023	2024	2025
Kadernota: subtotaal verwacht saldo bestaand beleid 2021-2025 exclusief meicirculaire 2021 gemeentefonds	-7.219	-1.172	-1.300	-1.366	-597

Voor alle jaren is er sprake van een nadelig financieel perspectief. Grote autonome ontwikkelingen zijn de ontwikkelingen in het sociaal domein (Jeugd, Wmo, Participatie), de extra kosten voor bewindvoering, het verstevigen van de informatiebeveiligingsfunctie, het voordeel in de kapitaallasten (rente en afschrijving) en de hogere prijs- en loonindexaties ten opzichte van de vergoeding in het gemeentefonds. Echter in de bovenstaande reeks zijn de effecten van de meicirculaire 2021 van het gemeentefonds nog niet verwerkt. Deze worden in het volgende onderdeel op hoofdlijnen geschetst.

Onderdeel F - Meicirculaire 2021 gemeentefonds

Het financieel effect van de meicirculaire 2021 van het gemeentefonds voor het begrotingsjaar 2021 is bijna € 1,2 miljoen voordelig. Dit bedrag is verwerkt in de 1e Beleidsrapportage 2021.

Voor de jaren 2022-2025 is het positieve financieel effect bijna € 2 miljoen in 2022 aflopend tot ruim € 0,8 miljoen in 2025.

De grootste ontwikkelingen in de meicirculaire 2021 zijn:

- de accressen en nominale ontwikkelingen voor de periode 2022-2025 vallen negatief uit;
- de afrekening van het (plafond) BTW compensatiefonds op basis van realisatie 2020 leidt tot een voordeel in 2021;
- de actualisatie van de gemeentelijke en landelijke aantallen van de diverse verdeelmaatstaven in de algemene uitkering leiden tot een groot voordelig effect voor de jaren 2021 tot en met 2025;
- de (extra) rijksmiddelen voor jeugdhulp en bodembescherming in 2021;
- de extra middelen in het gemeentefonds voor de implementatie en uitvoering van de (Wijzigingswet) Wet open overheid met ingang van 2022, die de huidige Wet openbaarheid van bestuur vervangt;
- de omvang van de integratie-uitkering Participatie (Wsw, Nieuw begeleiding en Nieuw Wajong) neemt toe door de toekenning van de loon- en prijsbijstelling 2021 en actualisaties van o.a. instroomgegevens, gerealiseerde omvang van de sociale werkplaatspopulatie en een inschatting van de blijfkansen in de sociale werkplaats voor de jaren 2021 en verder.
- meer rijksmiddelen voor de doelgroepen Voogdij en 18-plussers; enerzijds door loon- en prijscompensatie met ingang van 2021, anderzijds ontvangen we meer (op basis van het historisch zorggebruik (t-2)) en het nieuwe woonplaatbeginsel per 1 januari 2022.

In bijlage 8.3 'Financiële effecten van de meicirculaire 2021 van het gemeentefonds' treft u een uitgebreide toelichting aan.

Onderdeel G - Totaal verwacht saldo bestaand beleid 2021-2025

Het totale financiële beeld van deze Kadernota inclusief de meicirculaire 2021 van het gemeentefonds ziet er voor het bestaand beleid als volgt uit:

Financieel totaaloverzicht Kadernota 2022-2025 (inclusief 1e Beleidsrapportage 2021)

- = nadeel; bedragen * € 1.000	1e Berap Kadernota		2023	2024	2025
	2021	2022			
Kadernota: subtotaal verwacht saldo bestaand beleid 2021-2025 exclusief meicirculaire 2021 gemeentefonds	-7.219	-1.172	-1.300	-1.366	-597
Effect meicirculaire 2021 gemeentefonds	1.199	1.969	1.448	1.072	830
Totaal verwacht saldo bestaand beleid 2021-2025	-6.020	797	148	-294	233

De verwerking van de meicirculaire 2021 van het gemeentefonds leidt voor alle jaarschijven tot een gunstiger effect. Echter hebben we in het jaar 2021 nog te maken met (fors) nadeel als totaal verwacht saldo bestaand beleid, die met name het gevolg is van de ontwikkelingen in het sociaal domein. In aansluiting op de ambities in het *Beleidsprogramma sociaal 2021-2025* en de uitspraak van de arbitragecommissie inzake het AEF rapport, zetten we de komende jaren stevig in op een verlaging van de kosten door een daling van het volume en de trajectprijzen, als ook een hogere compensatie van het rijk.

4

Nieuwe beleidsvoornemens 2022 - 2025

4.1 Nieuwe beleidsvoornemens 2022
- 2025

72

4.1 Nieuwe beleidsvoornemens 2022 - 2025

In de raadsbrief 'Bestuurlijk proces planning- en controlcyclus 2021' (zaaknummer 3162878) hebben we procesafspraken met uw raad gemaakt over hoe we de voorstellen voor nieuw beleid gaan uitvragen. Gelet op de grote (vervolg)impact van de coronacrisis en alle andere onzekerheden, zijn we gezamenlijk tot het oordeel gekomen om geen brede externe uitvraag voor nieuw beleid te doen, om geen valse verwachtingen te wekken bij inwoners en organisaties. We willen er eerst voor zorgen om de impact van de coronacrisis zo adequaat mogelijk op te vangen, door te blijven koersen op het 'behoud van het goede', door behoud van hetgeen we hebben gerealiseerd en nog gaan realiseren in onze stad en hetgeen bijdraagt aan het woon- en werkklimaat. Daarom hebben we, conform afspraak, voor deze Kadernota alleen nieuw beleid meegenomen naar aanleiding van de eerder aangenomen moties door uw gemeenteraad of andere urgente nieuwe beleidsvoorstellen.

Hieronder worden alle aangedragen nieuwe beleidswensen door de organisatie gepresenteerd. De voorstellen vanuit ons college voor nieuw beleid zijn in onderstaand overzicht op "JA" gezet. De regel Totaal 'JA' COLLEGE is verwerkt in paragraaf 2.1 onder 'Collegevoorstel nieuw beleid'. Indien p.m. in de tabel staat, zien wij er als college een opdracht in om het voorstel nader uit te werken. Hoe en in welke mate volgt later. In het geval van financiële consequenties komen we daar nader bij uw raad op terug. Bij de door ons voorgestelde keuzes zijn we uitgegaan van het inhoudelijk afwegingskader zoals verwoord in hoofdstuk 1 van deze Kadernota.

De digitalisering van de fysieke archieven hebben we (mede) opgevoerd naar aanleiding van de aangenomen moties in uw gemeenteraad vorig jaar. Gelet op de financiële impact leggen wij deze keuze voor aan uw gemeenteraad (als 'optie raad') in onderstaand overzicht. We hebben in het financieel perspectief vooralsnog rekening gehouden met de permanent te bewaren fysieke archieven (22-FP-9.10; € 75.000 structureel). Indien uw raad opteert voor digitalisering van de archieven (22-NB-9.2) dan kan dit bedrag vervallen.

Nummer ¹	Omschrijving nieuwe beleidswens	2022	2023	2024	2025	College akkoord
22-NB-1.1	Formatie algemene toezichthouders	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	
22-NB-1.2	Formatie openbare orde en veiligheid	-76	-76	-76	-76	nee
22-NB-2.1	Shop & Go	-25	-25	-25	-25	ja
22-NB-2.2	Klantvriendelijk handhaven	-30	-30	p.m.	p.m.	ja
22-NB-3.1	Aanpak reductie retailmeters buiten de structuur/ transformatie winkels in wonen	-32	-16	-	-	ja
22-NB-5.1	Kunst en cultuurnota 2021-2024	-40	-40	-40	p.m.	ja
22-NB-5.2	Huisvesting academie FC Twente / Heracles	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	
22-NB-5.3	Renovatie buitenbaden, ligweide en kiosken Twentebad/Extra inkomsten zwembad	0	b.n.	b.n.	b.n.	ja
22-NB-5.4	Actualisatie voorziening renovatie natuurgrasvelden	-30	-21	-21	-21	nee
22-NB-5.5	Milieuvriendelijke kunstgrasvelden	-	-13	-13	-13	ja
22-NB-5.6a	Maaibeeld: scenario 4 structurele kosten	-54	-54	-54	-88	ja
22-NB-5.6b	Maaibeeld: scenario 4 incidentele kosten	-62	-25	-10	-25	ja
22-NB-5.7	Kinderboerderij	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	
22-NB-6.1	Contractbeheer sector Sociaal	-10	-10	-10	-10	ja
22-NB-6.2	Basisbanen	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	
22-NB-6.3	Voedselbank	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	
22-NB-6.4	Beschermde wonen	-79	p.m.	p.m.	p.m.	ja
22-NB-6.5	Ophogen bijdrage sport- en cultuurfonds volwassenen (amendement A09; zie bijlage 8.6)	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	
22-NB-6.6	Eenzaamheid	-25	p.m.	p.m.	p.m.	ja
22-NB-6.7	Toegankelijkheid (amendement A01; zie bijlage 8.6)	-53	-53	-53	-53	nee
22-NB-7.1	Uitbreiding formatie ten behoeve van duurzaamheid	-285	-285	-285	-285	nee
22-NB-7.2	Uitbreiding subsidieregeling Groene Daken	-10	b.n.	b.n.	b.n.	ja

Nummer ¹	Omschrijving nieuwe beleidswens	2022	2023	2024	2025	College akkoord
22-NB-7.3	Tijdelijke formatie handhaving afval	b.n	b.n			ja
22-NB-7.4	AED	-8	-8	-8	-8	nee
22-NB-8.1	Derde fase van de omgevingsvisie, de omgevingsvisie stedelijk gebied	-88	-	-	-	ja
22-NB-8.2	Starterslening	-18	-24	-34	-26	nee
22-NB-8.3	Spoorzone en stedelijke ontwikkeling	b.n.	b.n.	0	0	ja
22-NB-9.1	Afschaffing hondenbelasting	-524	-521	-519	-516	nee
22-NB-9.2a	Digitalisering fysieke archieven 2022-2025: structurele kosten	-95	-95	-95	-95	optie raad
22-NB-9.2b	Digitalisering fysieke archieven 2022-2025; incidentele kosten	-795	-795	-795	-45	optie raad
Totaal nieuwe beleidswensen:		-2.339	-2.091	-2.038	-1.286	
Totaal 'JA'		-455	-213	-152	-161	
Totaal 'NEE'/optie raad		-1.884	-1.878	-1.886	-1.125	

1 - = nadeel; bedragen * € 1.000

Hieronder volgt per onderwerp een toelichting.

22-NB-1.1. Formatie algemeen toezichthouders

Als uitvloeisel van de Kadernota 2020-2023 (20-NB-1.1) is er een bedrag van € 54.000 beschikbaar gesteld voor een onderzoek naar de ervaren frictie tussen het capacitaire aanbod en de vraag naar het algemeen toezicht (BOA'S). De verschuiving van taken van de politie naar de gemeente, nieuwe taken die binnen de gemeenten zijn ondergebracht en ook nieuwe beleidsinitiatieven (bijv. op het gebied van afval) vormen onder meer aanleiding voor deze scheefgroei. Wij willen de aanbevelingen in deze rapportage de komende tijd eerst met u bespreken en op basis daarvan beoordelen of uitbreiding van de capaciteit wenselijk is. In deze Kadernota vindt u nog geen concrete voorstellen.

Maatschappelijke effecten

Hier valt thans in deze fase nog geen uitsluitsel over te geven.

22-NB-1.2 Formatie openbare orde en veiligheid

Vanaf de start in 2015 met de WMO (en jeugd) regisseurs is de casuïstiek in omvang toegenomen en ook complexer geworden. Wij herkennen een aantal factoren die heeft bijgedragen aan deze toename zoals:

- Bezuinigingen op het voorliggende veld/voorzieningen in de afgelopen jaren, waardoor meer mensen in de knel zijn gekomen. (armoede, GGZ, verslaving, toename zorgmijders, falende maatschappelijke integratie)
- Toegenomen extramuralisering en ambulante zorg
- Een toenemende groep kan niet meekomen; bv mensen met licht verstandelijke beperkingen
- Individualisering; mensen kijken minder naar elkaar om; ervaren eerder 'last' van een ander en vinden dat een ander (professional/gemeente/politie) dat maar moet oplossen/aanpakken. Daaraan gekoppeld zien wij een toegenomen media-aandacht met een "afrekencultuur".
- Onvoldoende (passende) zorg, begeleiding en/of huisvesting voor kwetsbare mensen op korte termijn voorhanden.

De complicerende factor hierbij is dat met name de openbare orde en veiligheidscomponent in de casuïstiek een steeds grotere betekenis heeft gekregen. Landelijk is daartoe een verdelingssystematiek (het zogenaamde AVE model) ontwikkeld waarbij 4 scenario's worden onderscheiden. In de hoogste (4de) categorie is er sprake van een situatie waarbij er een acuut en ingrijpend openbare orde problematiek dreigt. Het betreft situaties waarbij sprake is van een groot maatschappelijk en bestuurlijk afbreukrisico en waar regievoering over onze justitiële partners

gevraagd wordt. Het gaat hierbij ongeveer om een doorlopende, wisselende groep van zo'n 30/40 cliënten die thans nog bij WMO in regie zijn (zowel op zorg als ook veiligheidsaspecten). Gelet op de gevraagde regie en ernst van de dreiging is continuering van het onderbrengen van de totale procesregie bij de WMO regisseurs niet passend en is het onderbrengen daarvan bij openbare orde en veiligheid gewenst (waarbij het beheer van de zorgcomponent uiteraard bij WMO blijft). Dat past ook in het model waarbij expliciet is opgenomen dat in de zogenaamde 4de categorie de regie bij openbare orde en veiligheid ligt. De huidige formatie beleidsadviseurs binnen openbare orde en veiligheid is hier niet op geëquipeerd. Gegeven de ernst, complexiteit en het acute karakter is niet handelen vrijwel geen optie. Om deze reden stellen wij voor de formatie van integrale veiligheid met 0,8 fte (€ 76.000) uit te breiden ten behoeve van deze taak. Voordelen hierbij zijn dat de WMO regisseurs weer volledig kunnen worden ingezet voor de zogenaamde AVE 2 en 3 problematiek, we creëren een heldere rolverdeling, doorlooptijden kunnen worden teruggedrongen, vanwege korte lijnen tussen justitiële partners en veiligheid (ambtelijk en bestuurlijk) is vanuit betrokkenen (potentiele slachtoffers) en samenleving beste resultaat te realiseren en we reduceren daarmee het maatschappelijk en bestuurlijk afbreukrisico.

Maatschappelijke effecten

Voor inwoners die geconfronteerd worden met een dreigende situatie van onveiligheid wordt samen met partners een duurzame oplossing gezocht ter realisatie van een veilige (woon) omgeving en wordt een goede ketenaanpak geboden en gerealiseerd voor hen die verantwoordelijk zijn voor de dreigende situatie.

22 -NB-2.1 Shop & Go

Bij het behandelen van het raadsvoorstel 'rapportage bereikbare binnenstad' op 21 oktober 2020 is de Raad geïnformeerd over de planning van de voorgestelde maatregelen voor een bereikbare binnenstad, waaronder ook de proeven Shop & Go en Klantvriendelijk handhaven.

Shop & Go is de proef waarbij op 13 aangewezen parkeerplaatsen in de binnenstad 30 minuten gratis geparkeerd mag worden. De proeven Shop & Go en Klantvriendelijk handhaven zijn verlengd. Evaluatie van de beide proeven zal naar verwachting (afhankelijke van de coronamaatregelen) in Q3 2021 uitgevoerd worden. Een integraal advies over het al dan niet voortzetten van beide maatregelen volgt dan eind 2021. Wanneer de proef geslaagd is, wordt Shop en Go structureel (€ 25.000).

De gemeente heeft al diverse positieve signalen ontvangen. De evaluatie in de tweede helft van 2021 moet uitwijzen of dit ook het algemene beeld is, en welke kanttekeningen er eventueel nog zijn. Dit kan leiden tot een verfijning van de maatregelen en in het uiterste geval tot een advies om een of beide maatregelen toch niet voort te zetten.

Voor 2021 worden de extra kosten voor het voortzetten van beide proeven gedekt vanuit de middelen van het programma binnenstad. Er wordt dekking aangevraagd om Shop & Go structureel en Klantvriendelijk handhaven vooralsnog in 2022 en 2023 voort te kunnen zetten.

De kosten voor Shop & Go bestaan uit het contract met de leverancier en uit gedeelde parkeerinkomsten. Met de leverancier zijn nog geen onderhandelingen gevoerd over uitbreiding van het contract in het 3e jaar en verder. Gedeelde inkomsten uit parkeergelden zijn gebaseerd op de schattingen uit het Parkeerplan Hengelo, dus in een situatie zonder coronamaatregelen.

Daarnaast is in deze kostenopgave rekening gehouden met extra kosten i.v.m. herinrichting van het Wetplein en vervangen van straatverlichting in de Wetstraat en Drienerstraat (een aantal gateways hangt aan de masten van de verlichting in deze straten).

Maatschappelijke effecten

De verwachting is dat beide maatregelen (Shop & go en Klantvriendelijk handhaven) door ondernemers en bezoekers goed gewaardeerd worden.

22-NB-2.2 Klantvriendelijk handhaven

Bij het behandelen van het raadsvoorstel 'rapportage bereikbare binnenstad' op 21 oktober 2020 is de Raad geïnformeerd over de planning van de voorgestelde maatregelen voor een bereikbare binnenstad, waaronder ook de proeven Shop & Go en Klantvriendelijk handhaven.

Bij de proef Klantvriendelijk handhaven krijgen automobilisten waarvan de parkeertijd is verlopen een ansichtkaart met daarop een eenmalige waarschuwing. De proeven Shop & Go en Klantvriendelijk handhaven zijn verlengd. Evaluatie van de beide proeven zal naar verwachting (afhankelijk van de coronamaatregelen) in Q3 2021 uitgevoerd worden. Een integraal advies over het al dan niet voortzetten van beide maatregelen volgt dan eind 2021. Wanneer de proef geslaagd is, wordt klantvriendelijk handhaven eerst incidenteel in 2022 en 2023 doorgezet. De verwachting is dat beide maatregelen door ondernemers en bezoekers goed gewaardeerd worden. De gemeente heeft al diverse positieve signalen ontvangen. De evaluatie in de tweede helft van 2021 moet uitwijzen of dit ook het algemene beeld is, en welke kanttekeningen er eventueel nog zijn. Dit kan leiden tot een verfijning van de maatregelen en in het uiterste geval tot een advies om een of beide maatregelen toch niet voort te zetten. Voor 2021 worden de extra kosten voor het voortzetten van beide proeven gedekt vanuit de middelen van het programma binnenstad. In de brief aan de Raad is aangegeven dat via de Kadernota 2022- 2025 alvast dekking wordt aangevraagd om Shop & Go en Klantvriendelijk handhaven vanaf 2022 voort te kunnen zetten.

De kosten bestaan uit een verlies aan inkomsten van naheffingsaanslagen. Voor 2022 wordt dit verlies aan inkomsten geschat op € 30.000. Dit komt overeen met circa 450 waarschuwingen. Dit aantal is gebaseerd op het aantal uitgeschreven waarschuwingen in het 4e kwartaal van 2019. Dit is dus een situatie zonder coronamaatregelen. Bij het geschatte aantal waarschuwingen is rekening gehouden met afname van het aantal straatparkeerplaatsen met ruim 25% ten opzichte van 2019.

Maatschappelijke effecten

De verwachting is dat beide maatregelen (Shop & go en Klantvriendelijk handhaven) door ondernemers en bezoekers goed gewaardeerd worden.

22-NB-3.1 Aanpak reductie retailmeters buiten de structuur/ transformatie winkels in wonen

Uit de door adviesbureau DTNP uitgevoerde retailanalyse is naar voren gekomen dat de gemeente geen medewerking zou moeten verlenen aan retailinitiatieven buiten de hoofdstructuur en daarnaast actiever zou moeten meewerken aan het transformeren van retail buiten de hoofdstructuur naar andere functies. Zo zorgen we ervoor dat deze locaties weer vitaal worden. Ook ontstaat er meer helderheid en zekerheid voor marktpartijen, zodat deze op de juiste locaties met voorkeur in de binnenstad, gaan investeren. Op dit moment is de gemeente vooral faciliterend door medewerking te verlenen op het moment dat een initiatiefnemer zich meldt met het voornemen tot functiewijziging. Maar om binnen een redelijke termijn tot de gewenste transformatie te komen, is een meer proactieve gemeentelijke rol nodig. In de nieuwe woonagenda wordt ruimte gecreëerd om woonprogramma toe te voegen op deze (voormalige) en niet langer kansrijke retaillocaties. In het kwalitatief afwegingskader voor het toetsen van wooninitiatieven is het als een criterium toegevoegd. Er is derhalve ook woonprogramma beschikbaar voor de daadwerkelijke transformatie.

Stap 1: Quicksan en vaststellen prioriteitenlijst kansrijke transformatie locaties

Stap 2: Begeleiden vastgoedpartijen om te komen tot kwalitatieve transformatie vastgoed op geprioriteerde locaties

De externe begeleider die wordt aangevraagd wordt ingezet om vastgoedeigenaren te begeleiden bij de transformatie van hun pand met een retailbestemming (detailhandel, horeca) naar een woonbestemming met als resultaat een kwalitatief goed woonproduct passend op de plek en in de omgeving en het stimuleren van retail in en naar de binnenstad. We verwachten dat gezien de huidige hoge werkdruk binnen de ambtelijke organisatie deze extra werkzaamheden niet opgevangen kunnen worden binnen de huidige personele capaciteit. Daarom is het voorstel om deze begeleider extern in

te huren voor 2 dagen in de week gedurende anderhalf jaar. Het voorstel draagt ook bij aan het versterken van de retail in de binnenstad en daarmee de compacte, aantrekkelijke binnenstad. Om die reden zal de helft van de gevraagde bijdrage (totaal € 96.000 voor anderhalf jaar) voor nieuw beleid worden gedekt uit de binnenstadsbegroting. Na 1 jaar zal de aanpak en inzet van de begeleider worden geëvalueerd. Op basis van de evaluatie wordt beoordeeld of de aanpak en inhuur verlengd worden.

Maatschappelijke effecten

- Terugdringen van retailmeters buiten de hoofdstructuur
- Verplaatsing van bestaande ondernemers naar de binnenstad
- Helderheid en zekerheid voor marktpartijen om voor retail weer te gaan investeren in de binnenstad
- Opnieuw vitaal maken van gebieden en vastgoed dat niet langer kansrijk is voor retail
- Toevoegen van woningen passend bij de vraag

22-NB-5.1 Kunst en Cultuurnota 2021-2024

De kunst- en cultuurnota 2021-2024 beoogt een ruimer beleid op beeldende kunst. In de bespreking van de evaluatie van de vorige beleidsnota heeft de raad eind 2019 gevraagd om '(de uitvoering van) het gemeentelijk beeldende kunstbeleid opnieuw te bezien'. Begin 2020 is begonnen met het actualiseren van de kunst- en cultuurvisie en parallel daaraan zijn scenario's voor gemeentelijk beleid beeldende kunst uitgewerkt. In de Politieke Markten van augustus en november 2020 zijn de scenario's aan de raad voorgelegd en hieruit is gekomen dat de raad de voorkeur uitspreekt voor een verruiming van het huidige beleid voor beeldende kunst in Hengelo.

In december 2020 heeft het college besloten om het voorstel voor de kunst- en cultuurnota 2021-2024 uit te stellen. Onderdeel van dit voorstel was het ruimere beleid beeldende kunst. Met het uitstellen van het besluit over de kunst- en cultuurnota is ook het besluit over inzet van de incidentele middelen uitgesteld en die waren cruciaal voor de uitvoering van het beoogde beleid beeldende kunst. In april is de aangepaste kunst- en cultuurnota 2021-2024 aan uw gemeenteraad toegestuurd en hierin is het beoogde beleid beeldende kunst opgenomen. De eerste inhoudelijk bespreking staat gepland voor mei (met een beeldvormende Politieke Markt). Voor de uitvoering van kunst- en cultuurbeleid is met het vaststellen van de Beleidsbegroting 2021-2025 structureel € 75.000 per jaar gereserveerd. Bij het voorstel voor de nota in december 2020 was er rekening gehouden met een begrotingsruimte van € 35.000 in de jaren 2021, 2022 en 2023 en die waren als incidentele middelen meegenomen in de begroting om het nieuwe beleid beeldende kunst te kunnen realiseren. Hierbij werd al aangegeven dat hoogstwaarschijnlijk het budget voor die jaren niet toereikend zal zijn en aandacht behoeft. Door de uitstel van het besluit over de nota, is deze reservering niet zeker, maar wel blijvend noodzakelijk.

Met de door de raad gevraagde aanpassingen op de kunst- en cultuurnota voor de periode 2021-2024 is ook de begroting van de activiteiten beeldende kunst herzien. Naast de structurele middelen van € 75.000 per jaar is er voor de periode 2022-2024 een bedrag van € 40.000 per jaar nodig om de nieuwe activiteiten beeldende kunst succesvol te realiseren. In de kunst- en cultuurnota is opgenomen dat de toegevoegde waarde van beeldende kunst in 2024 en de inzet van de middelen wordt geëvalueerd en de resultaten daarvan met de raad worden gedeeld. Op basis van deze evaluatie zal in 2024 worden bezien of al dan niet voorzetting plaats vindt van deze activiteiten met de daarbij behorende middelen (p.m. raming in 2025).

Het doel van de middelen is om meer exposities en tentoonstellingen in de binnen- en buitenruimte van de stad te realiseren. Daarvoor is inzet van een projectleider Beeldende kunst, budget voor huisvesting, budget voor organisatie activiteiten nodig en ambtelijke uitbreiding van 0,4 fte benodigd. Naar verwachting vraagt dit een jaarlijks budget van € 115.000 voor de periode 2022-2024 (tot het evaluatiemoment in 2024).

De behoefte aan een ruimer beleid beeldende kunst is ontstaan omdat in het recente verleden is gebleken dat particuliere initiatieven niet geheel op eigen kracht (en met eigen middelen) de

toegevoegde waarde van beeldende kunst voor de stad konden organiseren. Met projecten als Bruisende binnenstad en Creatieve broedplaatsen zijn er wel kansen voor professionele beeldend kunstenaars om aan te haken en bij te dragen. Met een gemeentelijke investering kan daarin een structurele basis voor gelegd worden én sturing gegeven worden aan de maatschappelijke kwaliteit van de bijdrage van beeldende kunst aan de stad. De verwachting is dat met het beoogde budget beeldende kunst zichtbaar bij kan dragen aan meer reuring in de (binnen)stad. Hiervoor is het wel noodzakelijk dat er een betrouwbare partner gevonden wordt die dit kan uitvoeren en de doelstellingen kan realiseren.

Het budget is noodzakelijk om (professioneel) beeldende kunst realistisch van toegevoegde waarde te laten zijn voor de stad en de inwoners. Om de organisatie en huisvesting voldoende slagkracht mee te kunnen geven is een minimaal budget benodigd omdat anders de toegevoegde waarde nihil is, omdat de kosten voor huisvesting en personele ondersteuning voor presentatie van beeldende kunst verhoudingsgewijs te groot zijn ten opzichte van het activiteitenbudget. In de kunst- en cultuurnota is opgenomen dat de toegevoegde waarde van beeldende kunst in 2024 en de inzet van de middelen wordt geëvalueerd en de resultaten daarvan met de raad worden gedeeld.

Maatschappelijke effecten

De algemene doelstelling van kunst en cultuur is om meer inwoners meer te laten deelnemen aan kunst en cultuur in de stad en de instellingen en activiteiten door de inwoners hoger te laten waarderen. Door te investeren in presentatie van beeldende kunst wordt kunst zichtbaarder en toegankelijker in de stad en wordt er direct aan die doelstelling bijgedragen. Indirect draagt presentatie van beeldende kunst bij aan het vestigingsklimaat van de stad, omdat er met activiteiten als deze en inrichting van de openbare ruimte de stad aantrekkelijker wordt om te verblijven.

22-NB-5.2 Huisvesting academie FC Twente - Heracles

Huisvesting

FC Twente en Heracles hebben rond de eeuwwisseling ervoor gekozen om de gezamenlijke jeugdopleiding van FC Twente en Heracles op een centrale, neutrale, locatie tussen beide clubs en speelsteden te realiseren. Deze geschikte locatie is gevonden op sportpark Veldwijk in Hengelo, aan de rand van de Enschedese gemeentegrens en op steenworp afstand van het toenmalige Arke Stadion, de huidige Grolsch Veste. Vanaf medio 2000 is deze locatie in gebruik door de jeugdopleiding en spelen alle jeugdteams hier hun wedstrijden.

In oktober 2019 (zaaknummer 2430244) brachten we de gemeenteraad op de hoogte van de oprichting van de nieuwe, zelfstandige, academie FC Twente / Heracles waarin de voetbalclubs op gelijkwaardige basis samenwerken. Daarbij hebben we aangegeven voor Hengelo een belangrijke rol te zien in de huisvesting van deze nieuwe academie.

In juni 2020 (zaaknummer 3081466) gaven we aan dat er zowel op de korte als de lange termijn aan de accommodatie van sportpark Veldwijk wordt gewerkt. Er is in 2020 geïnvesteerd in de renovatie van één kunstgrasveld en twee natuurgrasvelden. Voor de lange termijn werken we aan een toekomstvisie waarin de potentie van het sportpark beter wordt benut. Hierbij zijn partners als atletiekvereniging MPM, de FBK Games en volleybalvereniging Webton betrokken. Deze partijen hebben eigen wensen in de ontwikkeling van het sportpark naar een talentontwikkelingslocatie.

In februari 2021 informeerden we u over de intentieovereenkomst die de gemeente Hengelo en de voetbalacademie hebben ondertekend voor de toekomstige verplaatsing van de volledige academie naar Hengelo (zaaknummer 3190934). Een voorwaarde vanuit FC Twente, Heracles en de voetbalacademie is dat het eerste elftal van FC Twente fysiek gescheiden wordt van de zelfstandige voetbalacademie. In de intentieverklaring is afgesproken dat de beweging van het eerste elftal naar het Diekman enerzijds, en de verplaatsing van de volledige voetbalacademie naar Hengelo anderzijds, wordt onderzocht.

Accommodatie

Het hoofdgebouw voor het Fanny Blankers-Koen stadion op sportpark Veldwijk is een multifunctionele accommodatie die door atletiekvereniging MPM, de FBK Games, het ROC van Twente en FC Twente wordt gebruikt. Het gebouw is voor ruim driekwart eigendom van FC Twente. De atletiekvereniging MPM en de gemeente Hengelo zijn eigenaar van het overige deel.

De intentieovereenkomst loopt tot 1 juli 2021 en deze tijd wordt genomen om de huisvestingsmogelijkheden te onderzoeken. Hierin staat de vernieuwde ruimtevraag centraal.

Ten eerste heeft de voetbalacademie aangegeven dat de huidige accommodatie te weinig ruimte biedt voor het veranderde voetbalbedrijf. In de laatste jaren is er meer aandacht voor een wetenschappelijke benadering (inspanningsfysiologie, diëtik, technische analyse en mentaal welbevinden) en dat vraagt om andere ruimtebehoefte.

Ten tweede hebben de andere gebruikers van het sportpark (FBK Games, atletiekvereniging MPM, Gildebor, sc Barbaros, tennisvereniging Veldwijk en het ROC van Twente) ten aanzien van de faciliteiten op het sportpark verbeterwensen. Als in 2022/2023 werkzaamheden uitgevoerd worden zouden deze wensen direct meegenomen kunnen worden. Hiermee wordt ook aangesloten bij de wens van de gemeente om, naast het Twentebad, sportpark Veldwijk te ontwikkelen tot een belangrijke locatie voor talentontwikkeling.

Planning

In het voorjaar 2021 is een verkenningsronde gedaan onder de huidige gebruikers van het sportpark. Deze wensen zijn in een globale schets verwerkt en gedeeld met de gemeenteraad op de politieke markt van 11 mei. Na goedkeuring van dit beleidsvoorstel zal de voorbereiding worden vervolgd met relevante onderzoeken zoals een haalbaarheidsonderzoek. Dit is de opmaat naar een definitief ontwerp en een bestek.

Investeren

Een grove inschatting van de investeringskosten bij het scenario renovatie wordt geraamd op € 8,5 miljoen met € 291.000 aan kapitaallasten. Hierbij is uitgegaan van het scenario renovatie van het hoofdgebouw en de nieuwbouw van een tribune, een kantine en een indoor atletiekhal. Uitzonderd van eventuele investeringen in voetbalvelden.

We verwachten tijdens behandeling van de begroting een inkijk te kunnen geven in de financiële situatie.

Maatschappelijke effecten

Door te investeren in de ontwikkeling van het sportpark Veldwijk wordt dit een belangrijke talentontwikkelingslocatie in Oost-Nederland. Hengelose voetbalverenigingen liften mee op de kennis en het netwerk van de academie. Hengelose sporttalenten kunnen in hun vertrouwde omgeving tot wasdom komen en Hengelose onderwijsinstellingen kunnen een rol spelen in de educatie van deze talenten. Dit zal een katalyserend effect hebben op het accommoderen van (sport)talenten in andere disciplines zoals atletiek, maar ook het aantrekken van talent op het snijvlak van sport en wetenschap zal toenemen. Dit zorgt voor een dynamische en toekomstbestendige invulling van het sportpark.

Als de keuze wordt gemaakt niet te investeren bestaat het risico dat de academie FC Twente / Heracles zich beraadt op huisvesting elders. Het hoofdgebouw kan grotendeels leeg komen te staan en vijf van de voetbalvelden op het sportpark hebben in dat geval geen huurder.

22-NB-5.3 Renovatie buitenbaden, ligweide en kiosken Twentebad

Aanleiding

De ligweide, buitenbaden en kiosken van het Twentebad dateren grotendeels uit 1972. De afgelopen jaren is geconstateerd dat de buitenbaden, de verharding op de ligweide, de bebouwing zoals de badmeestertoren, de horecakiosk en het toiletgebouw steeds meer onderhoud vergen en niet meer voldoen aan de wensen van de gebruikers. Op verschillende onderdelen is een renovatie gewenst.

Uitzondering hierop is het 50m sportbad; deze is in 2018 gerenoveerd. Het onderhoud van de faciliteiten van het Twentebad is geen wettelijke verplichting, maar de gemeente heeft wel een (zorg)plicht aangaande de kwaliteit van deze voorziening.

Urgentie

De buitenbaden en kiosken zijn over twee jaar volledig afgeschreven. De situatie is dermate urgent dat al eerder actie ondernomen dient te worden. Naast de afbreuk aan de uitstraling is het ook technisch en financieel gewenst om snel te renoveren. Er zit betonrot in de badmeesterstoren en in de buitenbaden worden noodverbanden gelegd. Dit wordt jaarlijks slechter waardoor renovatiekosten jaarlijks toenemen zolang de renovatie wordt uitgesteld. Bij uitstel zullen ook de onderhoudskosten stijgen om het huidige vastgoed in stand te kunnen houden. Daarbij neemt de post schades jaarlijks toe.

De geplande werkzaamheden omvatten het verbeteren hemelwaterafvoer en grondwaterstand klimaatbestendig maken, renovatie van coating en tegelwerk buitenbaden, verplaatsing en vervanging van het peuterbadje, bestrating vernieuwen en verplaatsen voor een nieuwe routing, herstel van groen door Gildebor na bouwwerkzaamheden, gedeeltelijke vervanging omheining en toegangspoorten ligweide, groot onderhoud badmeesterspost (gemeentelijk monument), nieuwbouw van de horecakiosk, renovatie en verplaatsing van het toiletgebouwtje, herbouw beachvolleybalveld, plaatsen bootcamp toestel en herstel voetbalveldje en renovatie bedrijfsafval verzamelpunt. De totaal verwachte investeringen bedraagt tot zover bekend € 980.000.

Inkomsten

Met de herziening van de buiten omgeving van het Twentebad verwachten wij een hogere inkomst uit recreatief zwemmen in de zomerperiode, hogere inkomsten uit horeca door betere voorzieningen en hogere inkomsten uit verhuur van de bijgelegen beachvolleybalvelden. Alles bij elkaar maakt dit dat de extra jaarlijkse inkomsten gelijk of hoger zullen zijn aan de jaarlijkse lasten van deze inverstering en per saldo een neutraal effect hebben op de meerjaren begroting.

Afschrijving

Het grootste deel van de investering betreft vastgoed dat in 40 jaar wordt afgeschreven. De huidige kapitaallasten bedragen € 57.000 per jaar en zijn in 2023 volledig afgeschreven. Vanaf 2023 bedragen de kapitaallasten voor het terrein met dit voorstel bijna € 56.000 per jaar.

Onderhoud

De huidige onderhoudsbudgetten volstaan voor het onderhoud van de gerenoveerde ligweide, kiosken en buitenbaden.

Maatschappelijke effecten

Het Twentebad is het grootste zwembad van Twente. Jaarlijks komen er zo'n 450.000 bezoekers. Het 50m sportbad, de binnenbaden, kantoren en installaties zijn in de afgelopen jaren gerenoveerd. Om meerkosten voor onderhoud en schades te voorkomen is het voorstel om nu te investeren in de ligweide, buitenbaden en kiosken. Dit past in de uitstraling van het gerenoveerde Twentebad.

22-NB-5.4 Actualisatie voorziening renovatie natuurgrasvelden

Aanleiding

Hengelo kent 30 natuurgras sportvelden verdeeld over negen sportparken. Het dagelijks onderhoud en het groot onderhoud van deze velden wordt uitgevoerd door Gildebor. Gemiddeld één in de 30 jaar wordt een natuurgrasveld volledig gerenoveerd. Dan wordt de toplaag afgegraven en vervangen. De kosten van zo'n toplaagrenovatie bedragen gemiddeld zo'n € 35.000 per veld. Om dit te kunnen bekostigen is in het verleden een voorziening renovatie natuurvelden in het leven geroepen met een jaarlijkse dotatie (toevoeging) van € 35.000.

Door een nieuwe manier van uitvoering van het groot onderhoud is het incidenteel mogelijk om een volledige veldrenovatie uit te stellen. Dit heeft gezorgd voor enige budgetruimte in deze voorziening en leidt tot dit herzieningsvoorstel.

In 2015 is besloten om te bezuinigen op het onderhoud van hekwerken op en rondom de sportvelden. Per 31-12-2020 begint het onderhoud van deze hekwerken en inrichtingselementen (zoals ballenvangers) achterstallig te worden. Het onderhoud is geen wettelijke verplichting, maar de gemeente heeft wel een (zorg)plicht. Gezien de doelstelling en de budgetruimte binnen de voorziening renovatie natuurgrasvelden en toebehoren, is besloten om deze voorziening ook in te zetten voor de vervanging van hekwerken en inrichtingselementen op sportparken.

Het is lastig inschatten hoeveel de renovatie van hekwerken de komende jaren exact zal bedragen. Er zitten verschillen in de technische levensduur van hekwerken. Op basis van een beste inschatting is de voorziening geactualiseerd. De hoogste lasten landen vanaf tien jaar. Over vijf jaar zullen we op basis van de ervaringen de voorziening actualiseren. Ons voorstel is om elke volgende 5 jaar een actualisatie van de voorziening te maken en jaarlijks een inschatting van de werkzaamheden die het komende jaar moeten gebeuren.

Zonder verhoging van de dotatie zal deze voorziening in 2024 op een negatief saldo sluiten. Met een jaarlijkse verhoging van de dotatie van ruim € 21.000 en een eenmalige dotatie van ruim € 8.000 blijft het saldo in de voorziening neutraal of positief in de komende 30 jaar.

Urgentie

Hekwerken rond de sportparken vertonen op diverse plaatsen steeds meer gebreken die met regulier onderhoud niet zijn te verhelpen. Als hekwerken niet heel en veilig zijn kan dit schade veroorzaken aan kleding van sporters. Wanneer een ondeugdelijke ballenvanger niet wordt vervangen kan publiek gevaar lopen. De gemeente is aansprakelijk voor de schade.

Naast het vraagstuk schade, speelt veiligheid en negatieve publiciteit. Indien de hekwerken niet dusdanig solide zijn, zal meer handhaving nodig zijn om ongewenste activiteiten tegen te houden (denk hierbij aan hangjeugd).

Ten slotte was de bezuiniging in 2015 enkel het uitstellen van lasten. Wij kunnen met zekerheid zeggen dat binnen aanzienbare tijd de achterstand in onderhoud van hekwerken een omvang zal aannemen dat dit middels een toekomstige Beleidsrapportages opgelost moet worden. Door dit voorstel nu te honoreren kunnen we de regie op het probleem nemen en op tijd acteren.

Indien het huidige beleid ongewijzigd doorgezet wordt, zal de achterstand aan de hekwerken over 10 jaar minimaal € 335.000 bedragen. Nu kunnen we middels deels vervangen van hekwerken nog kosten besparen, echter bij uitstellen bestaat de kans dat we eerder in tijd grotere delen moeten vervangen, wat leidt tot hogere lasten.

Maatschappelijke effecten

De gemeente heeft een zorgplicht voor het beheer van de sportparken, de velden en de inrichting. Dit moet heel en veilig zijn. Deze veiligheid komt onder druk te staan als deze elementen niet op tijd worden vervangen.

22-NB-5.5 Milieuvriendelijke kunstgrasvelden

Aanleiding Europese commissie - Restrictievoorstel microplastics

Naar verwachting zal de Europese Commissie in 2021 voorstellen dat er, na een overgangstermijn, een verbod komt op de levering en toepassing van opzettelijk toegevoegde microplastics. De ECHA (European Chemicals Agency) heeft aangegeven dat de synthetische infillmaterialen in kunstgrasvelden zoals rubbergranulaat binnen de werkingssfeer van dit verbod vallen. De verwachting is dat er per 2029 geen synthetische infill zoals rubbergranulaat meer verkrijgbaar is. Op deze manier wordt de verspreiding van microplastics in het milieu tegengegaan.

Kabinet

Het kabinet heeft per kamerbrief laten weten achter dit verbod te staan. Daarbij is er door het kabinet een visie ontwikkeld op het kunstgrasveld van 2030: 'dat kunstgrasvelden in 2030 bij voorkeur geen instrooi-materialen bevatten, een lange levensduur hebben, geproduceerd zijn uit hernieuwbare of secundaire grondstoffen, milieuverantwoord beheerd worden, en hoogwaardig gerecycled worden. Er

wordt nagedacht over een specifieke uitkering voor gemeenten om aanvullende lasten voor milieuvriendelijkere kunstgrasrenovaties te compenseren.'

Gemeente Hengelo

Er loopt een strafrechtelijk onderzoek naar de zorgplicht voor het milieu bij vijf Nederlandse gemeenten, waaronder Hengelo. Hierin wordt onderzocht in hoeverre de gemeenten voldoende invulling hebben gegeven aan hun zorgplicht als het gaat om het tegengaan van de verspreiding van infill rondom kunstgrasvelden. Het college heeft aangegeven vanaf 2022 te willen overstappen op een duurzamer alternatief voor het huidige sbr-rubbergranulaat, de vermalen autobanden. Het huidige budget voor een topplaagrenovatie van een kunstgrasveld is € 250.000. De toplagen worden in tien jaar afgeschreven. Dit budget is niet voldoende om over te stappen op een duurzamer alternatief.

Kunstgras en infill

In een kunstgrasveld met sbr rubbergranulaat zit voor 40 mm opgevuld met rubbergranulaat. Deze infill zorgt voor demping, grip en voorkomt dat de grasvezels plat gaan liggen. De onderlagen worden in 30 jaar afgeschreven en zijn aangelegd vanaf 2006. Deze onderlagen zijn geschikt voor een topplaag met alternatieve infill. Uitgezonderd drie AKAM-velden. Twee velden bij ATC en één veld bij Achilles.

Duurzame alternatieven en kosten

Rubbergranulaat infill is afval en afkomstig uit de bandenindustrie. Een alternatieve infill is duurder. Om gebruik te maken van minder van dit dure infill zal bij een alternatief kunstgrasveld gebruikt gemaakt worden van een shockpad onder het veld. Dit zorgt voor een groot deel van de demping. Grip en het overeind houden van de vezels kan dan worden verkregen vanuit een soort kroesvezel (non -infill) of met een natuurlijke infill zoals kurk/mais/olijvenpitten of een combinatie daarvan.

Een natuurlijke infill kost zo'n € 300.000 voor een topplaagrenovatie waarbij een non-infill systeem momenteel rond de € 325.000 kost.

Natuurlijke infill

Een natuurlijke infill heeft als nadeel dat deze vatbaar is voor weersinvloeden. Dit zorgt dat de velden een enkele keer per jaar niet bespeelbaar zijn in geval van vorst of hevige regenval. Ook zullen er bij deze velden aanvullende maatregelen genomen moeten worden om de verspreiding van bodemvreemd materiaal in het milieu te voorkomen (ondanks het feit dat het een natuurlijk materiaal is). Daarom passen deze velden niet in de visie van het kabinet op de kunstgrasvelden van 2030. Deze natuurlijke infillmaterialen komen goeddeels uit Zuid-Europa en zijn niet volop beschikbaar indien alle gemeenten overstappen op dit type infill. Voordeel is dat deze velden goedgekeurd zijn door de KNVB en zich over een lange periode hebben bewezen.

Non-infill of nonfill

Non-infill of nonfill systemen zijn milieutechnisch beter omdat er geen kans is op verspreiding van deze infill. Het nadeel is dat de velden die recentelijk zijn aangelegd in Nederland te weinig grip kenden. Er zijn wel verschillen tussen verschillende typen non-infill velden. Momenteel wordt er gewerkt aan een nieuwe non-infill systemen en aan een nieuwe keuringsmethode door de KNVB om grip beter te meten. Naar verwachting worden in de zomer van 2021 de eerste resultaten bekend. Zodra deze resultaten positief zijn en deze pilot velden zich in de winter van 2021-2022 ook bewijzen is er wel voldoende vertrouwen in dit systeem.

Advies

Het kabinet ziet een kunstgrasveld zonder infill als het veld van 2030. Het advies is hierbij aan te sluiten en te kiezen voor een non-infill systeem.

Doorbelasting naar verenigingen?

Op basis van de Kadernota sport en bewegen (2017) betalen voetbalverenigingen een 40% kostprijsdekkend huurtarief. In 2021 betekent dit dat verenigingen ruim €14.000 betalen voor de huur van een kunstgrasveld. Voor de Kadernota sport en bewegen in 2016 was dit nog geen € 6.000. Gezien deze prijsstijgingen en de impact van de coronacrisis op de verenigingen willen we de lastenverhoging van de duurdere non-infill topplaag niet doorberekenen aan de voetbalverenigingen.

AKAM-velden

In 2007 zijn drie kunstgrasvelden aangelegd met het zogenaamde AKAM-systeem. Daarbij is de schokabsorberende laag geplaatst op zo'n 15 cm in de bodem. In 2017 – 2018 zijn de toplagen van deze velden gerenoveerd. Als rond 2027 - 2028 deze velden aan de derde generatie toplaag toe zijn zal de bovenste 15 cm inclusief de schokabsorberende laag afgegraven en verwijderd moeten worden. De schokabsorbtie zal anders niet meer voldoen aan de aangescherpte sporttechnische eisen van de KNVB. Het veld zal deels opnieuw opgebouwd worden. Dit brengt zo'n € 75.000 aan meerkosten met zich mee bovenop de kosten van de toplaag.

In grote lijnen zien de gemeentelijke jaarlasten als gevolg van de toepassing van non-infill velden er als volgt uit:

Non infill toplagen:

- 12 kunstgras voetbalvelden worden verhuurd voor een 40% kostprijsdekkende huur (2 velden voor een kostprijsdekkende huur)
- Non-infill is qua investering € 75.000 duurder dan sbr-rubbergranulaat (€ 250.000) en wordt in 12 jaar afgeschreven
- Toename jaarlasten non-infill = circa € 13.000 per veld excl. rente
- Uitzetting jaarlasten van circa € 103.000 in 2030, wanneer alle velden zijn gerenoveerd en de gemeente de meerkosten volledig draagt

Aanvullende meerkosten renovatie drie AKAM-velden = 3 x € 75.000 in 2027

Risico's

- Zonder beleidswijziging worden in 2022 toplagen vervangen door een kunstgrasmat met sbr-rubbergranulaat. Dit geeft vervolgens tien jaar een aanvullende milieubelasting. Daarnaast is vanaf 2029 geen sbr rubbergranulaat meer verkrijgbaar waardoor de velden vanaf 2029 niet meer onderhouden kunnen worden. Dit heeft als gevolg dat een toplaag sneller moet worden afgeschreven en mogelijk de tien jaar niet haalt.
- Het kabinet heeft toegezegd na te denken over een specifieke uitkering voor gemeenten om deze te compenseren in de hogere investeringskosten. De uitwerking hiervan is op dit moment nog niet bekend, waardoor deze rijksbijdrage nog onzeker is.
- Zonder de overstap naar non-infill velden komt Hengelo niet in aanmerking voor de specifieke uitkering van het rijk die hiervoor wordt ingesteld. Deze uitkering wordt momenteel uitgewerkt.

Maatschappelijke effecten

Als er wordt ingezet op de voorgestelde beleidswijziging zal er geen discussie meer zijn over de milieueffecten van sbr rubbergranulaat op kunstgrasvelden in Hengelo. Bij een eventueel vervolg van het strafrechtelijk onderzoek is aantoonbaar een duurzamere weg ingeslagen.

22-NB-5.6 Maaibeleid

Op 2 juli 2020 heeft de gemeenteraad besloten om met ingang van het najaar van 2021 de gemeentelijke bermen ecologisch te maaien. In een uitvoeringskader 'Naar een ecologisch maaibeheer' is beschreven wat ecologisch maaien inhoudt en wat ervoor nodig is. Op basis daarvan is een procesplan opgesteld waarin staat hoe het ecologisch maaien kan worden ingevoerd. De raad heeft n.a.v. de politieke markt van 24 november 2020 gevraagd om verschillende scenario's te laten zien waarin het ecologisch maaibeheer gefaseerd kan worden ingevoerd.

Op 11 mei jl. heeft er een politieke markt plaatsgevonden waarbij verschillende raadsleden zich hebben uitgesproken over de scenario's voor ecologisch maaibeleid. De keuzes waren vooral scenario 3a en 4. De voorstellen hebben m.b.t. de incidentele kosten dezelfde uitkomst, echter geeft het structurele beeld een andere financiële uitkomst.

Incidentele kosten:

jaar	bedrag
2022	62.000
2023	25.000
2024	10.000
2025	25.000
2026	10.000
2027	25.000

Structurele kosten scenario 3a:

jaar	bedrag
2022	54.000
2023	54.000
2024	54.000
2025	88.000
2026	139.000
2027	179.000

Structurele kosten scenario 4:

jaar	bedrag
2022	54.000
2023	54.000
2024	54.000
2025	88.000
2026	88.000

Maatschappelijke effecten

Met de invoering van een ecologisch maaibeheer zal op veel plaatsen een ander beeld ontstaan. Sommigen vinden dat prachtig, anderen denken daar anders over en willen liever vasthouden aan het 'strak' gemaaid beeld. Voorlichting en communicatie over de waarde van kruidenrijke vegetaties voor de natuur (en daarmee de gezondheid van de mens) blijft daarom van belang.

22-NB-5.7 Kinderboerderij

Op 10 februari 2021 heeft de raad het ambitieplan Burgerpark het Weusthag vastgesteld, dat in samenwerking met de vereniging Vrienden van het Weusthag Bewoners en organisaties uit de omgeving gemeente Hengelo tot stand is gekomen. Eén van de drie ambities in dat plan betreft de herontwikkeling van de entree met de kinderboerderij met daarin het complex van de kinderboerderij, dat sterk is verouderd en niet meer voldoet aan de eisen van deze tijd. Het ambitieplan geeft aan dat het terrein van de kinderboerderij/hertenkamp moet worden getransformeerd van een gesloten omheinde structuur naar een open toegankelijke ruimte met een hoogwaardige verblijfsfunctie. Daarnaast vraagt de zuidelijke entree naar het park aan beide zijden van de Uitslagsweg om verbetering van de kwaliteit en toegankelijkheid met aandacht voor bereikbaarheid en parkeren.

Bij de uitwerking van de Bestuurlijke opdracht wordt tevens onderzocht hoe in het complex van de kinderboerderij ook dagbesteding kan plaatsvinden en participatiedoelstellingen kunnen worden gerealiseerd.

De uitwerking bevindt zich op dit moment in een fase van scenario's op basis waarvan in later stadium een uitwerkingsvoorstel aan de raad zal worden gedaan.

Maatschappelijke effecten

Met de uitwerking van het voorstel ontstaat een maatschappelijk gedragen voorstel voor een aantrekkelijke entree van het Burgerpark Weusthag en biedt het complex van de kinderboerderij ruimte voor maatschappelijke initiatieven en zorg- en participatiegerelateerde activiteiten.

22-NB-6.1 Contractbeheer sector Sociaal

In 2018/2019 heeft de afdeling Kwaliteit & Control een taak gekregen in het beheer van contracten op het gebied van inkoop voor Jeugd, Wmo en Participatiewet. Deze taak is destijds neergelegd bij de uitkeringsadministratie. Omdat verwacht werd dat de afdeling Bedrijfsvoering een deel van de overige werkzaamheden van de uitkeringsadministratie, waaronder de facturatie, deels zou kunnen automatiseren door middel van een robot, is voor de taak contractbeheer in eerste instantie geen extra formatie toegekend. De eerste ervaringen met de robotisering vallen echter tegen, waardoor de medewerker niet de verwachte ruimte in zijn administratieve werkzaamheden heeft gekregen om daarnaast de taak contractbeheer te kunnen uitvoeren.

Er wordt daarom nu alsnog structureel formatie van 0,16 fte contractbeheer gevraagd. Financieel effect bedraagt € 10.000 structureel.

Maatschappelijke effecten

Met dit voorstel wordt geborgd dat het werkproces omtrent contractbeheer op het gebied van inkoop voor Jeugd, Wmo en Participatiewet naar behoren uitgevoerd kan worden.

22-NB-6.2 Basisbanen

Op 4 november 2020 is de motie "basisbanen" aangenomen. Het college heeft de opdracht gekregen uit te zoeken hoeveel mensen hiervoor in aanmerking zouden komen binnen de gemeente Hengelo, wat dit financieel betekent voor de gemeente Hengelo en uit te zoeken of de mensen die hiervoor in aanmerking komen hier positief tegenover staan. En de uitkomst hiervan voor deze Kadernota 2022-2025 terug te koppelen naar de raad, zodat dit eventueel meegenomen kan worden als nieuw beleid in die nota.

We stellen voor de definitieve keuze over basisbanen, en de eventuele uitvoeringsvorm hiervan, uit te stellen. De raad is/wordt middels een brief over de afwegingen geïnformeerd. Om de motie desgewenst op een later moment als nieuw beleid uit te kunnen voeren, wordt het onderwerp basisbanen hier als PM opgevoerd.

Maatschappelijke effecten

Deze zijn nog niet in te schatten zolang er geen keuze is over de uitvoeringsvorm.

22-NB-6.3 Huisvesting Voedselbank Midden Twente

De Stichting Voedselbank Midden Twente (VMT) moet op 1 januari 2022 het huidige pand in Hengelo verlaten. Dit pand is eigendom van Welbions, de VMT gebruikte die pand om niet. Welbions gaat de huidige locatie op korte termijn herontwikkelen. Zoals bekend heeft de VMT ook locaties in Hof van Twente en Borne. Hengelo is de centrale locatie.

De Stichting zoekt op dit moment naar een ander pand dat het huidige kan vervangen. Hierover heeft ook een eerste overleg plaatsgevonden met de portefeuillehouders van de gemeenten Hengelo, Hof van Twente en Borne. Begin juli kijken we naar de opbrengst die ambtelijk vanuit de gemeente Hengelo ook ondersteund wordt.

Het is niet ondenkbaar dat de VMT voor de nieuwe huisvesting een structurele bijdrage van de gemeente vraagt. De omvang daarvan is op dit moment niet duidelijk. Op het moment dat de vraag komt moet de raad een standpunt innemen over de wenselijkheid van een structurele bijdrage.

Maatschappelijke effecten

Hoewel iedereen het er wel over eens is, dat een Voedselbank niet nodig zou moeten zijn, is de werkelijkheid echter anders. De VMT ondersteunt wekelijks een flink aantal inwoners van de drie gemeenten met een voedselpakket

22-NB-6.4 Beschermd Wonen

De beschermd wonen taken worden momenteel uitgevoerd door de centrumgemeenten. Voor ons betreft dat de gemeente Enschede. Deze taken zullen echter per 1-1-2023 gedecentraliseerd worden naar de individuele gemeenten. De komende tijd zullen wij ons moeten voorbereiden op deze nieuwe taak. Zowel op organisatieniveau als op inhoudelijk niveau zijn er grote vraagstukken die moeten worden ingebed in de organisatie. Toegang tot zorg, beschikbaarheid van voldoende medewerkers (bezetting), juridische kennis, het regelen van de inkoop, het voeren van accountgesprekken met aanbieders; m.a.w. expertise gebieden die van groot belang zijn bij het implementeren van de doordecentralisatie. Daarbij gaat het niet alleen om de taken en verantwoordelijkheden die op de gemeente afkomen, maar met name om het formuleren van de uitvoerbaarheid van effectief beleid. Door hier op in te zetten kunnen we de taken rondom beschermd wonen adequaat uitvoeren om op die manier het gewenste voorzieningenniveau te kunnen bereiken. Met dit voorstel wordt er 0,8 fte formatie (beleidsadviseur Sociaal) toegevoegd. Het financieel effect bedraagt € 79.000 in 2022. Voor 2023 en verder hanteren we het uitgangspunt dat extra taken niet zonder extra rijksmiddelen worden uitgevoerd.

Maatschappelijke effecten

Deze extra personele inzet zal leiden tot een gewenst voorzieningenniveau, omdat we de taken rondom beschermd wonen adequaat kunnen uitvoeren.

22-NB-6.5 Ophogen bijdrage sport- en cultuurfonds volwassenen

Voor inwoners van 18 jaar en ouder met een laag inkomen, tot 120% van de bijstandsnorm, niet-studerend hebben we het Sport- en cultuurfonds. Hierin zijn de tegemoetkomingen opgenomen voor sportieve, culturele, educatieve en maatschappelijke activiteiten, vakantieactiviteiten, een gratis lidmaatschap van de bibliotheek en kortingen op voorstellingen van Schouwburg Hengelo of Metropool. Deze voorzieningen zijn vastgelegd in de Verordening Maatschappelijke Participatie 2019.

Bij de vaststelling van het nieuwe Beleidskader Armoede en Schulden is geconstateerd dat de keuzes en de hoogte van de vergoedingen voor volwassenen aanpassing behoeven. Dit omdat het gebruik dat zij ervan maken achterblijft. De raad heeft hiervoor aandacht gevraagd.

Uitgangspunt zou zijn dat de bijdrage voor een volwassene wordt verhoogd van € 110 naar € 250 en dat de volwassene meer keuzemogelijkheden krijgt. Het eventueel hogere bedrag leidt (ingeschat) tot een verhoging van de benodigde budgetten met circa € 125.000.

Het college kiest daar, in afweging van alle prioriteiten binnen het sociaal domein, niet voor.

Het initiatief om desgewenst meer geld vrij te maken om de bijdrage voor volwassenen te verhogen en zo ja met hoeveel, laat het college dan ook bij de raad.

De nieuwe Verordening Maatschappelijke participatie is onlangs door ons college vastgesteld en wordt nog voor de Kadernota aan de raad aangeboden met daarin een voorbehoud dat indien de raad meer geld beschikbaar stelt, de bijdragen en dus de verordening daarop worden aangepast.

Maatschappelijke effecten

Meer keuzemogelijkheden en een hoger bedrag leiden naar verwachting tot een grotere deelname van volwassenen met een laag inkomen aan sportieve, culturele, educatieve en maatschappelijke activiteiten en tot verlaging van het niet-gebruik.

22-NB-6.6 Eenzaamheid

We stellen voor uitvoering te blijven geven aan het gemeentelijk plan "Eenzaamheid is iets om te delen" en blijven aansluiten op de initiatieven van het Rijk in het kader van het landelijk programma "Een tegen Eenzaamheid." Het is belangrijk om extra aandacht te blijven geven aan de coördinatie, afstemming van initiatieven, signalering en netwerkvorming rond het onderwerp eenzaamheid. Dit kan door zowel bij de gemeente als bij Wijkkracht de inzet te waarborgen. Daarnaast is een stimuleringsbudget gewenst. Gelet op de financiële situatie stellen we voorsnog voor om in 2022 € 25.000 beschikbaar te stellen.

Maatschappelijke effecten

Alleen door in te blijven zetten op eenzaamheid kunnen we het verminderen en bestrijden. Iedereen van jong tot oud, maar vooral de kwetsbare groepen hebben ondersteuning nodig om eenzaamheid aan te pakken en tegen te gaan.

22-NB-6.7 Toegankelijkheid

Om extra uitvoering te kunnen geven aan de ambities van het vastgestelde actieplan Toegankelijkheid is een extra structurele investering nodig voor Toegankelijkheid. Dit is extra ten opzichte van wat we nu al doen. Het extra bedrag is nodig voor het beschikbaar maken van ambtelijke capaciteit en budget om daadwerkelijk de aanpassingen in de ruimtes en gebouwen te kunnen doorvoeren. Daarnaast is er budget nodig voor het in kaart houden van de toegankelijkheid van gebouwen en om voorlichting op het gebied van toegankelijkheid mogelijk te maken. Het financieel effect bedraagt € 53.000 structureel.

Maatschappelijke effecten

Door meer in te zetten op het toegankelijker maken van ruimtes en gebouwen dragen we bij aan het inclusiever maken voor een grotere groep van onze (publieke) ruimtes en voorzieningen.

22-NB-7.1 Uitbreiding formatie t.b.v. duurzaamheid

Duurzaamheid is volop in ontwikkeling. De doelen en afspraken uit onder meer het Klimaatakkoord en het coalitieprogramma liggen vast, kennen een strak tijdspad en vragen grote inspanningen. Het zijn complexe projecten met vele partners, betrokkenen en belanghebbenden. Voor bepaalde onderdelen gaan we vanuit de fase van visievorming en ambitieontwikkeling inmiddels over naar de voorbereiding- en uitvoeringsfase. Kortom we zijn met veel zaken rondom duurzaamheid bezig. De hoeveelheid activiteiten/werkzaamheden is niet in balans. De omvangrijke en complexe opgave vraagt om een integrale benadering en een goede focus. Daarom zal dit jaar een programma Duurzaamheid worden geformuleerd. Met daarin duidelijke keuzes en termijnplanning. Daarbinnen zal aandacht besteed worden aan mogelijkheden binnen de beschikbare formatie. We constateren dat op dit moment in ieder geval twee aspecten onvoldoende gefaciliteerd kunnen worden, te weten de aansturing van duurzaamheidsprojecten en communicatie/participatie.

Aansturing duurzaamheidsprojecten

De komende tijd gaan verschillende grootschalige projecten starten. Voorbeelden hiervan zijn de vervolgacties voortkomend uit de Transitievisie Warmte zoals het opstellen en uitvoeren van wijkuitvoeringsplannen (bijvoorbeeld voor het Twentekanaal), zon- en windprojecten, verduurzaming bedrijven et cetera. De omvang en complexiteit van dit soort projecten vergt een projectmatige aanpak en een adequate aansturing. De huidige formatie van duurzaamheid biedt hiervoor onvoldoende ruimte. Om deze projecten te kunnen oppakken is het dan ook noodzakelijk dat er aanvullende capaciteit voor projectleiding beschikbaar komt. Wij stellen daarom een uitbreiding van 1 fte voor, ten behoeve van de functie van projectleider duurzaamheid.

Communicatie/Participatie

De transitie naar een duurzame samenleving raakt ons allemaal. Projecten zoals het aardgasvrij maken, isolatieprojecten en de ontwikkeling van zonnenvelden en windturbines hebben grote impact op de (persoonlijke) leef- en woonomgeving en raken in veel gevallen ook de portemonnee. Om dergelijke ingrijpende processen op een verantwoorde wijze tot de gewenste resultaten te brengen is het intensief betrekken van inwoners daarbij dan ook cruciaal. Maar ook vanuit de samenleving wordt de roep om vroegtijdig en volledig bij de besluitvormingsprocessen betrokken te worden steeds nadrukkelijker. Om dit de komende jaren te waarborgen zijn omvangrijke, arbeidsintensieve en langlopende communicatie- en participatietrajecten nodig die, vanwege de veelheid van projecten, vaak ook gelijktijdig plaatsvinden. Wij constateren dat binnen de huidige formatie onvoldoende capaciteit beschikbaar is om deze trajecten nu en in de toekomst optimaal te kunnen faciliteren. Wij stellen daarom voor om de formatie van de afdeling Communicatie met 2 fte uit te breiden ten behoeve van de functie Communicatieadviseur duurzaamheid.

In 2020 is in opdracht van de Raad voor het Openbaar bestuur (ROB) een landelijk onderzoek uitgevoerd naar de uitvoeringslasten van het klimaatakkoord voor gemeenten. Hieruit blijkt dat in de komende jaren veel extra personele inzet nodig is voor de uitvoering van taken die voortkomen uit het klimaatakkoord. Voor een gemeente met de omvang van Hengelo wordt becijferd dat er gemeentebreed meerdere fte's bovenop de huidige formatie nodig is. Tevens wordt geconstateerd dat daarvoor veel extra geld nodig is en dat dit niet door de gemeenten kan worden opgebracht. Er zijn substantiële middelen vanuit het Rijk nodig om de noodzakelijke impuls aan de duurzame ontwikkelingen te geven. De verwachting is dat hieraan door het Rijk invulling zal worden gegeven, maar op dit moment bestaat nog geen inzicht in de aard, omvang en tijdpad van deze middelen.

Vooruitlopend op de beschikbaarstelling van eventuele rijksmiddelen en het formuleren van ons programma Duurzaamheid (met focus en keuzes) leggen wij deze wens voor uitbreiding voor als nieuwe beleidskeuze. Het financieel effect bedraagt € 285.000 structureel.

Maatschappelijke effecten

Met dit voorstel kunnen we de transitie naar een duurzame samenleving zowel procesmatig als ook communicatief begeleiden.

22-NB-7.2 Uitbreiding subsidierегeling Groene Daken

In aanvulling op de raadsmotie 'Extra middelen voor Groene daken' om het jaarlijks beschikbare budget voor de subsidierегeling te verhogen, stellen we voor het subsidieplafond voor 2021 te verhogen met nog eens € 10.000 tot in totaal € 30.000. Vanwege het succes van de regeling stellen wij voor om het jaarlijks beschikbare bedrag structureel te verhogen van € 20.000 naar € 30.000. Aangezien de beschikbare middelen in het GRP en de duurzaamheidbudgetten voor deze aanvulling geen ruimte bieden, leggen wij deze wens voor uitbreiding voor als nieuwe beleidskeuze. Het financieel effect bedraagt € 10.000 eenmalig voor 2022. Met ingang van 2023 willen we deze subsidierегeling betrekken bij het nieuwe op te stellen Gemeentelijk Rioleringsplan. Het huidige Rioleringsplan loopt tot en met 2022.

Maatschappelijke effecten

De regeling draagt in belangrijke mate bij aan de vergroening van Hengelo, het vasthouden van hemelwater, het versterken van de biodiversiteit en het beperken van hittestress en fijnstof. Daarnaast levert de regeling een belangrijke bijdrage aan de bewustwording rondom de hierboven genoemde thema's.

22-NB-7.3 Tijdelijke formatie handhaving afval

Hengelo zet in op zo min mogelijk restafval per inwoner. Er is gekozen voor een systeem van diftar in combinatie met omgekeerd inzamelen. Helaas zien wij nog steeds dat inwoners hun afval op een aantal plekken op een onjuiste wijze aanbieden. Dit is voor velen in de stad een bron van ergernis.

De afgelopen 2 jaar is bovenop de vaste formatie van 1,0 fte tijdelijk 2,0 fte extra personele inzet ingezet. Vanaf midden 2020 wordt spoedeisende bestuursdwang toegepast. Er zijn in 2020 in totaal 400 boetes opgelegd. Voorstel is de tijdelijke formatie voor nog eens 2 jaar in te zetten. Daarna kan eventueel worden besloten over het al dan niet vast maken van deze formatie. Tot die tijd worden inhuurkrachten ingezet die naar verwachting € 130.000 kosten. In dit voorstel wordt deze last echter gepresenteerd als budgettair neutraal omdat we in Hengelo een gesloten afvalcircuit hanteren. De kosten worden dus gedekt binnen de afvalbegroting, hetgeen betekent dat er meer inkomsten gegenereerd zullen moeten worden door meer legesinkomsten. Het tarief stijgt bij continuering van deze inzet met afgerond € 3,50.

Maatschappelijke effecten

Deze extra personele inzet zal leiden tot schonere wijken en buurten en een hogere pakkans van overtreeders, onder meer door omgekeerde bewijslast.

22-NB-7.4 AED

De gemeenteraad heeft de motie 'Hart voor Hengelo' aangenomen. Daarin roept de raad het college op te onderzoeken in hoeverre de gemeente Hengelo beschikt over een dekkend AED-netwerk en na te gaan op welke wijze het college kan borgen dat het netwerk dekkend blijft.

Bij eerdere besluitvorming heeft de raad besloten dat AED's vallen onder aanvullende zorgverlening en daarmee een taak is van de samenleving. Met het verzoek van de raad om onderzoek te doen en een voorstel te doen om de dekkendheid van het AED-netwerk te borgen wordt er een grotere rol gevraagd van de gemeente. Door veranderingen bij Harslag.nu (beheerder gegevens AED's) moet er daarnaast vanaf 2021 betaald worden voor gegevens die eerder vrij toegankelijk waren.

Het brengt aanvullende kosten met zich mee om als gemeente – onafhankelijk van andere partijen – de dekkendheid van het AED-netwerk te kunnen blijven monitoren. Het abonnement op een account om gegevens over AED's in te zien kost jaarlijks € 6.000. Daarnaast stellen we voor structureel een bedrag te begroten van € 2.000 per jaar om bij te kunnen dragen aan de vervanging van AED's. Het betreft geen wettelijke taak.

22-NB-8.1 Derde fase van de omgevingsvisie, de omgevingsvisie Stedelijk gebied.

In 22-FP-8.1 is de autonome ontwikkeling meegenomen m.b.t. invoeringskosten van de omgevingswet. Dit voorstel betreft het verzoek om aanvullende middelen, voor de ontwikkeling van de derde fase van de omgevingsvisie, de omgevingsvisie Stedelijk gebied. De verwachte extra kosten bedragen ruim € 88.000. Dit bedrag is bedoeld voor de inzet van externe ondersteuning, communicatie/participatie en om na vaststelling de uitvoering op te starten. Wij zien dit als een keuze en leggen het daarom voor als nieuw beleid.

De omgevingsvisie Hengelo wordt gefaseerd ontwikkeld:

- 1e fase: Buitengebied (afgerond na vaststelling door de raad op 7 oktober 2020)
- 2e fase: Binnenstad en Hart van Zuid (loopt)
- 3e fase: Stedelijk gebied (start voorbereiding eind 2021)

Na deze drie fasen worden de deelvisies aan elkaar verbonden tot één omgevingsvisie voor het hele gemeentelijk grondgebied. Deze gefaseerde aanpak is onder meer gekozen vanuit de strategie 'leren door te doen'; de ontwikkeling van de eerste fase biedt ons de mogelijkheid om de tweede fase beter te doen, etc. De omgevingsvisie is een nieuw instrument dat volgens een nieuwe denk- en werkwijze tot stand komt (bedoeling van de Omgevingswet). In de ontwikkeling van de eerste en tweede fase van de omgevingsvisie maken we gebruik van externe ondersteuning. De noodzaak daartoe wordt in iedere fase minder. In de derde fase, de omgevingsvisie Stedelijk gebied, zullen we geen externe procescoördinator inhuren. Scenario 2 ziet wel op de inhuur van externe ondersteuning voor deze fase. Dit betreft geen ondersteuning van personeel om de intern beschikbare capaciteit aan te vullen. De externe ondersteuning die hier bedoeld wordt, brengt kennis van en praktijkervaring met het

instrument omgevingsvisie die is opgedaan door opdrachten bij andere gemeenten. Bijkomend argument is dat de nieuwe denk- en werkwijze bij het ontwikkelen van de omgevingsvisie vraagt om een cultuurverandering. Niet alleen kennis en ervaring, maar de in te zetten competenties verschillen hierbij van onze eerdere werkwijze. Het kost tijd om dit intern te ontwikkelen en dat duurt langer dan we er nu mee bezig zijn. Tenslotte vergroot ondersteuning door een extern bureau de mogelijkheid om het proces zo snel mogelijk te doorlopen. Een continu vorderend proces is nodig om het eindresultaat volgens planning te bereiken, maar ook om de samenleving betrokken te houden. De inzet van een extern bureau wordt in een overeenkomst vastgelegd en wordt niet 'verstoord' door andere ontwikkelingen.

De extra kosten van bijna € 88.000 zijn geraamd op basis van de inzet van het externe bureau in de eerste en tweede fase van de omgevingsvisie. Daarbij is aangehouden dat er in de derde fase door het externe bureau ongeveer de helft van het aantal uren wordt ingezet. Ook zijn hierin middelen voor communicatie/participatie voorzien (€ 15.000) en een klein budget om de uitvoering van de omgevingsvisie Stedelijk gebied op te starten (€ 2.500).

De Omgevingswet beoogt vroegtijdige participatie van de samenleving bij de ontwikkeling van beleid. In het visiegebied van de derde fase wonen de meeste inwoners. Budget voor communicatie/participatie is nodig om hen over de ontwikkeling van de omgevingsvisie te informeren en hen erbij te betrekken. De benodigde middelen hiervoor zijn afgeleid van het budget dat hiervoor bij de omgevingsvisie Binnenstad en Hart van Zuid is voorzien.

Maatschappelijke effecten

Met de omgevingsvisie zorgt en geeft de gemeente richting aan haar fysieke ontwikkeling. De omgevingsvisie is een integrale lange termijn visie met strategische hoofdkeuzen van beleid voor de fysieke leefomgeving.

22-NB-8.2 Starterslening

De gemeenteraad nam op 19 november 2019 een motie aan waarin het college werd opgedragen de kosten en risico's voor het opnieuw uitgeven van starterslening inzichtelijk te maken. Uit de beantwoording van de motie van 2019 is gebleken dat de kosten en risico's van het opnieuw uitgeven van een starterslening gering zijn. Wel moet in acht worden genomen dat er met het uitgeven van leningen aan inwoners zou worden afgeweken van onze eigen beleidsregels rondom financiering van derden. De starterslening kan de positie van starters op de woningmarkt verbeteren, waardoor een afwijking van deze beleidsregels mogelijk toch gewenst is.

Op 4 november 2020 heeft de raad een motie aangenomen waarin het college wordt opgedragen de starterslening als nieuw beleid op te nemen in deze Kadernota. De maximale prijs voor een woning die met een starterslening gekocht kan worden is de NHG-grens. In 2021 staat die op € 325.000. Gemeenten zijn echter vrij om naargelang de lokale situatie de maximale prijs aan te passen. Voor de situatie in Hengelo betekent dit dat de starterslening moet worden ingezet voor het lagere segment van de woningmarkt, tot € 260.000 (met energiebesparende maatregelen tot € 270.000). Zo helpt het specifiek mensen die net buiten de grens van sociale huur vallen, maar op dit moment zelfstandig niet kunnen slagen op de koopmarkt. Bovendien moet het mogelijk zijn de starterslening in te zetten voor verbouwkosten. Door verscherpte financieringsregels kunnen kopers slechts 100% van de woningwaarde financieren. Verbouwkosten moeten dan door middel van een eigen inleg worden bekostigd. Dit maakt kluswoningen en verouderde woningen onbereikbaar voor de starter. In de praktijk worden bestaande woningen dan ook relatief vaak opgekocht door beleggers. Een starterslening kan de starter dan ook helpen in deze concurrentiestrijd met beleggers.

Voorheen werden er ongeveer 15 startersleningen uitgegeven per jaar. Dit was in een periode dat de starterslening was bedoeld om de mensen te stimuleren een huis te kopen. De woningmarkt zat toen na de crisisjaren in het slop.

De situatie op de woningmarkt is nu anders. Nu willen veel mensen kopen maar zijn de huizenprijzen zodanig gestegen dat starters de huizen niet meer kunnen betalen. De verwachting is dan ook dat

vanwege de krapte op de woningmarkt er deze ronde meer behoefte zal zijn aan startersleningen. Omdat de kosten en risico's gering zijn en omdat de maatregel ook daadwerkelijk effect moet hebben is het gewenst om in te zetten op 40 startersleningen per jaar. De SVN hanteert zelf een strenge inkomenstoets om te bekijken of de aanvrager de starterslening echt nodig heeft. Ruimer inzetten op de uit te geven startersleningen heeft dus niet het gevaar dat er misbruik van gemaakt zal worden.

Financieel

Een financiële kanttekening is dat we als gemeente hebben afgesproken vanuit eerdere beleidsregels, dat we in beginsel niet als bank of geldverstrekker willen fungeren. Het beleidsdoel om starters op de woningmarkt te helpen en de argumenten om hier van af te wijken moeten dan ook zwaar genoeg wegen om een afwijking te rechtvaardigen.

Als hiertoe wordt besloten, is het zaak om de kaders verder vast te stellen en deze in een aparte Verordening op te nemen. Daarin moet ook duidelijk worden hoeveel aanvragen we maximaal (per jaar) willen honoreren. Op basis van een eerste verkenning is de schatting dat er per jaar zo'n 40 personen gebruik zouden willen gaan maken van een dergelijke regeling waarbij men gemiddeld € 20.000 leent. Deze constructie en de toets of men aan de voorwaarden voldoet wordt belegd wordt, evenals het debiteurenbeheer, bij voorkeur bij de SVN belegd. Met enige voorzichtigheid is op basis daarvan een eerste vertaling gemaakt naar de kosten die dit voor de gemeente oplevert:

Startersleningen 2022 t/m 2023 t/m 2024:

Aantal leningen: 40; 80; 120;
 Bedrag per lening: € 20.000; € 20.000; € 20.000
 Totaal uitzetting: € 800.000; € 1.600.000; € 2.400.000

Deze aantallen leveren naar verwachting een jaarlijkse *gemiddelde* last op van ruim € 25.000 over de periode van deze Kadernota (2022 tot en met 2025).

Maatschappelijke effecten

De starterslening helpt de doelgroep starters op de woningmarkt. Een doelgroep die door krapte en de woningmarkt en stijgende huizenprijzen zelfstandig niet altijd in staat is een woning te kopen. Gecombineerd met landelijke maatregelen zoals het afschaffen van de overdrachtsbelasting voor starters zal dit de positie van starters op de woningmarkt verbeteren.

22-NB-8.3 Spoorzone en stedelijke ontwikkeling

Spoorzone

In het kader van de Nationale Omgevingsvisie (Novi) is tussen Rijk, Provincie en Regio afgesproken dat op een aantal thema's die van nationaal belang zijn wordt samengewerkt. Hieruit is onder meer de afspraak naar voren gekomen dat Hengelo en Enschede samen gaan inzetten op de ontwikkeling van de drie stationslocatie Hengelo, Kennispark en Enschede onder de noemer Spoorzone Hengelo-Enschede. Deze gezamenlijke ontwikkeling dient een belangrijke bijdrage te leveren aan de aantrekkelijkheid van de steden voor het aantrekken en binden van talent. Dit wordt gezien als een zeer belangrijke opgave om Twente daadwerkelijk als top-technologische regio verder te kunnen ontwikkelen.

Daarnaast zijn Hengelo en Enschede ambtelijk in gesprek over afstemming op het gebied van woningbouw. Uit die gesprekken is naar voren gekomen dat het voor beide steden aantrekkelijk is om gezamenlijk keuzes te maken voor het aanbieden van woonmilieus voor starters en talent. (knappe koppen en gouden handjes). Als we daarbij samen optrekken en Enschede en Hengelo niet zien als twee aparte steden, maar als 1 stedelijke agglomeratie van circa 250.000 inwoners en daarmee de vijfde stad van Nederland, ontstaan andere afwegingen en kansen dan als we afzonderlijk blijven programmeren. Ook hiervoor biedt de ontwikkeling van de Spoorzone Enschede-Hengelo goede aanknopingspunten.

Samen met de gemeente Enschede hebben we de handschoen opgepakt om de voornoemde ambities voor de Spoorzone te concretiseren en is de afgelopen periode gewerkt aan een plan van aanpak. In een aantal gezamenlijke werksessies is onder externe begeleiding van Fakton en Site een plan van aanpak opgesteld met als uitgangspunt om een gezamenlijke projectorganisatie op te zetten voor de Spoorzone (die nog een nieuwe naam krijgt) en een gezamenlijke gebiedsprofilering te ontwikkelen. Dit onder leiding van een externe kwartiermaker.

Stedelijke ontwikkeling

De ambities van de gemeente Hengelo zijn met de Koers 2040 verder aangescherpt. Hengelo wil zich verder ontwikkelen als stad. Dit vergt onder meer extra inspanningen op zowel de woningbouwopgave als op de economische ontwikkeling.

De ontwikkeling van de Spoorzone kan worden gezien als belangrijke uitwerking om de ambities zoals die beschreven zijn in de Koers 2040 waar te maken.

Om deze ontwikkelingen, waarvan de Spoorzone 1 voorbeeld is, goed te begeleiden is inzet van de gemeente nodig en moeten initiatieven uit de samenleving en markt worden losgemaakt en begeleid. In eerste instantie zijn hiervoor de ontwikkelmanagers aangewezen. Naast personele inzet zijn er echter ook middelen nodig om bijvoorbeeld onderzoeken te doen, het netwerk te onderhouden en projecten te initiëren waarvan niet zeker is of ze ook tot realisatie komen. Wij stellen voor in 2022 en 2023 jaarlijks € 125.000 beschikbaar te stellen ten laste van de reserve ruimtelijke kwaliteit binnenstad. Voor het jaar 2021 zullen we met een separaat raadsvoorstel komen.

Maatschappelijke effecten

Door de gezamenlijke aanpak van de Spoorzone zal het voor Hengelo en Enschede en daarmee de hele regio makkelijker zijn om een beroep te doen op rijksmiddelen. Dit kan zowel middelen zijn ter bevordering van de bereikbaarheid van de Spoorzone als middelen ten behoeve van bijvoorbeeld ondersteuning in woningbouw of ontwikkeling. Ook de provincie heeft aangegeven een groot voorstander te zijn van een dergelijke samenwerking en deze te willen ondersteunen.

Met een gezamenlijk inzet op de Spoorzone kan een verdere integrale impuls worden gegeven aan de ontwikkeling van stationsomgeving in Hengelo tot aantrekkelijke vestigingsmilieus voor wonen, werken en ontmoeten. Het stelt de regio in staat talent aan te trekken en te binden, een hip innovatief milieu te ontwikkelen, antwoorden te vinden op de maatschappelijke vraagstukken van deze tijd en de werkgelegenheid in heel Twente te versterken.

Indien Hengelo erin slaagt om de ambities waar te maken zal zich dat vertalen in een meer evenwichtige opbouw van de bevolking (die nu relatief sterk vergrijsd voor een stad van de omvang van Hengelo), een beter draagvlak voor de voorzieningen en een sterkere economische positie en daarmee meer kansen voor alle Hengeloërs op de arbeidsmarkt en op participatie in de samenleving.

22-NB-9.1 Afschaffen hondenbelasting

Hondenbelasting is geen doelbelasting, maar een algemene belasting, waarvoor de gemeente geen lasten hoeft te verantwoorden. Ze mag de opbrengsten als algemeen dekkingsmiddel inzetten. Wij kunnen alleen belastingen heffen die in de wet genoemd zijn. Daarom: honden wel, katten niet!

De belasting kan helpen bij het reguleren van hondenbezit, maar de invloed daarop is beperkt. De keerzijde is, dat voor lage inkomens een te hoge drempel wordt opgeworpen om een hond te kunnen bezitten. De verwachting is niet dat er veel honden bij gaan komen. Daarvoor is de heffing als drempel te laag.

In Twente hebben vanaf 2016 de gemeenten Dinkelland, Almelo, Borne, Twenterand en Wierden de hondenbelasting afgeschaft. Daarnaast kennen Hof van Twente en Tubbergen geen hondenbelasting. De andere 7 Twentse gemeenten, waaronder Hengelo heffen hondenbelasting.

Vanuit regulering van hondenbezit is de noodzaak van hondenbelasting geen voorwaarde, maar vanuit financieel oogpunt moeten we bij gehele afschaffing een structureel nadeel van een half miljoen euro oplossen. Het is de vraag of we ons dat nu kunnen veroorloven met de onzekerheden van de kosten in het Sociaal Domein, Corona en de herverdeling in de algemene uitkering gemeentefonds.

Deze vraag hoeft niet gesteld te worden als we dekking vinden in het verhogen van de OZB woningen. Als we dat doen gaan de lasten van hondenbezitters over naar woningeigenaren. Van de ene algemene belasting naar de andere. Niet compenseren is geen goede optie. Compenseren door onttrekking aan reserves is evenmin een goede oplossing. Dan dekken we een structureel gat met incidentele middelen. Als het schrappen van structurele baten ertoe leidt, dat we de begroting niet sluitend kunnen presenteren zal de provinciaal toezichthouder ingrijpen. Het is aan ons om de structurele gezondheid van de gemeentelijke begroting te bewaken.

Maatschappelijke effecten

Afschaffing hondenbelasting kan leiden tot een gering ingeschatte stijging van hondenbezit. Er is een invloed op de mogelijkheid van aanschaf van een hond voor lage inkomens, voor wie de belasting een drempel was voor de aanschaf. Het effect hiervan op een individu kan groot zijn. Het effect op het volume hondenbezit zal niet substantieel zijn.

Er zal een effect ontstaan als we de gedeelde baten gaan compenseren met het schrappen van lasten (inboeten op bijv. dienstverlening) of als we besluiten om de heffing te gaan verleggen van hondenbezitters naar woningeigenaren.

22-NB-9.2 Digitaliseren fysieke archieven 2022-2025

In de Kadernota voor 2021 – 2024 is voorgesteld, om in 2021 de permanent te bewaren archieven nog niet te gaan digitaliseren en voor één jaar onder te brengen bij een externe partij. Bij ongewijzigd beleid betekent dit dat opnieuw geld beschikbaar gesteld zal moeten worden, zodat de permanent te bewaren archieven voor een nieuwe periode ondergebracht kunnen worden bij een externe partij. De kosten daarvan zijn € 75.000 per jaar. In de raadsvergadering van 1 en 2 juli 2020 is een motie aangenomen om te onderzoeken op welke wijze versneld het permanent te bewaren archief kan worden gedigitaliseerd. De resultaten van dit onderzoek zijn hieronder weergegeven. Tevens is verzocht om de resultaten van dit onderzoek in de Kadernota van 2022 – 2025 op te nemen.

De gemeente Hengelo beschikt over 2,5 kilometer permanent te bewaren analoog archief wat in aanmerking komt voor digitalisering en vervanging. Dit archief is nu gedeeltelijk ondergebracht bij een externe archiefbewaarplaats wat de gemeente nu jaarlijks € 75.000 kost. Het digitaliseren van de huidige analoge archieven kost in totaal € 2.250.000. Deze inschatting is gebaseerd op huidige al lopende digitaliseringstrajecten zoals bouw- en milieudossiers welke middels aanbestedingen al zijn uitgevoerd dan wel in de implementatiefase zitten. Naast de eenmalige kosten zijn na digitalisering jaarlijkse structurele kosten van € 95.000 van toepassing. Dit betreft de kosten voor opslag in de cloud, het gebruik van programmatuur en het beheer. Netto is door digitalisering dus een structureel bedrag van € 20.000 extra benodigd. Als er immers niet wordt gedigitaliseerd zijn we de kosten voor de fysieke opslag van € 75.000 sowieso kwijt. Door de grootte van het nog te digitaliseren archief is additionele (cloud)software benodigd.

Naast de permanent te bewaren archieven hebben we ook analoge archieven die vernietigd moeten worden na een bepaalde termijn (1100m1). Natuurlijk kunnen deze archieven ook volledig gedigitaliseerd worden. Het is echter efficiënter om deze via scanning on demand beschikbaar te stellen. De kans dat het volledige te vernietigen archief opgevraagd gaat worden binnen de termijn dat het vernietigd gaat worden is nihil. Door gebruik te maken van scanning on demand kan toch in de digitaliseringsbehoefte worden voorzien. Voor de periode van 5 jaar wordt uitgegaan van een eenmalige kostenpost van jaarlijks € 45.000. Deze kosteninschatting is gebaseerd op de huidige ervaringen rondom het opvragen van deze archieven.

Gezien de grootte van het huidige analoge archief is onze inschatting dat wij hier in het “snelste” scenario drie jaar voor moeten reserveren. Dit is mede gebaseerd op wat onze eigen organisatie aan kan. Hierbij moet gedacht worden aan het uitvoeren van onder andere kwaliteitscontroles en verwerkingsactiviteiten. Deze moeten naast de huidige werkzaamheden uitgevoerd kunnen blijven worden.

Uiteraard hebben wij ook gekeken in hoeverre wij intern sneller dan drie jaar de verwerking zouden kunnen doen. Wij vinden hoogwaardige kwaliteit dermate belangrijk dat wij tot de conclusie komen dat snellere digitalisering van de analoge archieven niet mogelijk is. Tevens hebben wij gekeken naar wat er vanuit de markt gezien reëel is. Onze inschatting is dat ook voor de markt geldt dat een termijn van drie jaar minimaal is. Dit is gebaseerd op de reeds lopende digitaliseringstrajecten rondom de milieu- en bouwarchieven.

Maatschappelijk effecten

Het beschikbaar hebben van de juiste informatie op een tijds- en plaats onafhankelijke manier is noodzaak geworden. De burger vraagt meer en meer om digitale dienstverlening. Daarnaast is een digitaal archief randvoorwaardelijk om bijvoorbeeld plaats en tijdonafhankelijk te kunnen werken en bij implementatie van nieuwe wetgeving, zoals ook de wet Open Overheid (ingangsdatum 1 januari 2022).

Gezien de kosten die het onderbrengen van het fysieke archief met zich mee brengt lijkt digitaliseren een goed alternatief, zeker nu Corona de maatschappij en de gemeente Hengelo dwingt om digitaal te gaan werken. Het naar achteren schuiven van de digitalisering kost immers jaarlijks € 75.000 en de digitalisering zal hoe dan ook een keer moeten gebeuren.

5

Kaderstelling en ontwikkeling weerstandsvermogen

5.1	Kaderstelling weerstandsvermogen	96
5.2	Ontwikkeling weerstandsvermogen	102

5.1 Kaderstelling weerstandsvermogen

In de beeldvormende politieke markt van 30 maart jl. heeft u gesproken over de benodigde hoogte van het weerstandsvermogen en de algemene reserve op basis van de notitie Financiële weerbaarheid. Naar aanleiding van de gedeelde inzichten in deze politieke markt stellen we voor hoe we in het vervolg (kaderstellend) om willen gaan met het weerstandsvermogen en de algemene reserve.

In de notitie Financiële weerbaarheid (bijlage bij raadsbrief 3188272) bent u uitgebreid geïnformeerd over het huidige beleid met betrekking tot het weerstandsvermogen en de algemene reserve. Wij adviseren u deze notitie als naslagwerk te gebruiken. We gaan hieronder in op de mogelijke (eventueel hernieuwde) kaderstelling en financiële speelruimte.

De financiële huishouding van onze gemeente is een essentieel kader om doelstellingen en ambities uit de begroting te realiseren. Bij het vaststellen van de begroting hanteren we het uitgangspunt van een financieel gezonde gemeente met voldoende reserves om incidentele tegenvallers op te vangen.

In zijn algemeenheid is de financiële positie van gemeenten door de coronacrisis, maar zeker ook door de decentralisaties in het sociaal domein voortdurend onder de aandacht. De financiële positie van gemeenten staat onder druk als gevolg van de crisis, maar zeker ook als gevolg van toenemende maatschappelijke taken. Ook voor Hengelo is het van essentieel belang dat we voldoende vermogen houden om onverwachte financiële klappen op te vangen en bestand te blijven tegen de impact van bestaande risico's (= financiële weerbaarheid). Maar ook dat we in staat blijven om de door uw raad gestelde ambities te realiseren. Daarom is onze financiële weerbaarheid een belangrijk afwegingskader in deze Kadernota en vervolgens de Beleidsbegroting.

Naar aanleiding van de **gedeelde inzichten** in de politieke markt van 30 maart jl. stellen wij u voor hoe we in het vervolg (kaderstellend) om willen gaan met het weerstandsvermogen en de algemene reserve. Ons voorstel geeft antwoord op de volgende vragen:

1. Welke onderdelen willen we betrekken in het beschikbaar weerstandsvermogen?
2. Wat is een acceptabele ondergrens van de weerstandsratio?
3. Wat is een acceptabele ondergrens en de gewenste hoogte van de algemene reserve?
4. Welke aanvullende normen willen wij hanteren voor de bepaling van de financiële weerbaarheid?

5.1.1 Onderdelen in het beschikbaar weerstandsvermogen

De weerstandscapaciteit *kan* bestaan uit:

A. Incidentele weerstandscapaciteit:

1. Vrij aanwendbare reserves
2. Onvoorzien incidenteel
3. Stille reserves
4. Incidentele begrotingsruimte

B. Structurele weerstandscapaciteit:

1. Onbenutte belastingcapaciteit
2. Onvoorzien structureel
3. Structurele begrotingsruimte

Voorstel beschikbaar weerstandsvermogen:

A. Incidentele weerstandscapaciteit

1. Vrij aanwendbare reserves

In de beleidsnota 'Integraal risicomanagement en weerstandsvermogen' is aangegeven dat de vrij aanwendbare reserves onderdeel uitmaken van de incidentele weerstandscapaciteit. Gelet op de financiële scan en het gemeenschappelijk toezichtkader 2020 Gemeenten van de provincie en het advies VNG stellen wij voor om de bestemmingsreserves niet meer te betrekken als vrij aanwendbare reserves.

Vertrekpunt is om alleen de algemene reserve 'sec' (inclusief het sociaal domein) volledig te betrekken in het beschikbaar weerstandsvermogen. Immers in de risico's (benodigd weerstandsvermogen) worden ook de risico's van het sociaal domein betrokken en dus is het logisch dat we de bekleemde middelen voor het sociaal domein in de algemene reserve hierbij wel betrekken.

Op basis van de *evaluatie van de bestemmingsreserves* worden de niet bestemde delen van de bestemmingsreserves (overtollige middelen in de bestemmingsreserves) afgeroomd naar de algemene reserve. Immers onder elke bestemmingsreserve ligt een bestedingsplan met een bepaald doel. Hierover volgt nog een afzonderlijk raadsvoorstel.

2. Onvoorzien incidenteel

Conform de beleidsnota Integraal risicomanagement en weerstandsvermogen en de suggesties gedaan tijdens de politieke markt van 30 maart jl. blijven we deze post betrekken in de incidentele weerstandscapaciteit.

3. Stille reserves

De stille reserves, in de sfeer van vastgoed en aandelen, betrekken we in ons huidig beleid niet in de incidentele weerstandscapaciteit en we zien naar aanleiding van de politieke markt van 30 maart jl. ook geen reden dit aan te passen.

4. Incidentele begrotingsruimte

Deze begrotingsruimte is in het eerste begrotingsjaar vaak marginaal en is daarom in het verleden niet betrokken in de incidentele weerstandscapaciteit. Ook tijdens de politieke markt van 30 maart jl. werd het meenemen van de incidentele begrotingsruimte door een grote meerderheid van aanwezigen niet omarmd.

B. Structurele weerstandscapaciteit

1. Onbenutte belastingcapaciteit

Wanneer een structureel risico optreedt, is het niet altijd mogelijk de financiële impact op korte termijn in de begroting op te vangen. In dat geval kan een gemeente onder zeer strikte voorwaarden een beroep doen op extra financiering van het Rijk (artikel 12 Financiële Verhoudingswet). Eén van de voorwaarden is dat de gemeente de belastingcapaciteit ten volle benut. Dat kan uiteraard niet oneindig. Daarom is door het rijk een norm gesteld tot welk niveau het nog aanvaardbaar is lokale belastingen te verhogen, de zogenaamde artikel 12 norm. Elke gemeente mag de OZB-tarieven overigens zo hoog maken als zij wil. Het verschil tussen de werkelijke hoogte van de lokale belastingen en de aanvaardbare hoogte van de artikel 12 norm noemen we de onbenutte belastingcapaciteit en betreft de structurele weerstandscapaciteit.

Wij adviseren om de onbenutte belastingcapaciteit onderdeel uit te laten blijven maken van de structurele weerstandscapaciteit. Deze kan worden ingezet als structurele dekking bij toekomstige structurele tekorten. De uiteindelijke inzet van de onbenutte belastingcapaciteit is afhankelijk van het moment dat de Belastingverordeningen worden vastgesteld door de gemeenteraad en met welke ingangsdatum de Verordeningen ingaan.

Tijdens de politieke markt van 30 maart jl. waren de meningen van de gemeenteraadsleden verdeeld over het wel of niet betrekken van de onbenutte belastingcapaciteit in het weerstandsvermogen. Voor

het niet betrekken was het motief om niet direct zonder meer de belastingen te verhogen als het financieel niet goed gaat, dat daarover een politiek debat moet kunnen plaatsvinden en dat de gemeenteraad niet vooraf met handen en voeten gebonden moet zijn in de praktijk.

Zoals ook al eerder is aangegeven in de (ambtelijke) beantwoording, die wij als college onderstrepen, leidt het betrekken van de onbenutte belastingcapaciteit niet direct tot gevolgen. De gemeenteraad houdt altijd de bevoegdheid om belastingen vast te stellen.

2. Onvoorzien structureel

Op dit moment kennen we in de gemeente Hengelo alleen de post onvoorzien incidenteel. Tegenwoordig is de post onvoorzien structureel op basis van het BBV en het provinciaal toezichtkader verplicht. Wij hebben dit onderdeel betrokken in het financieel perspectief (paragraaf 3.2) van deze Kadernota. Over de hoogte van de posten onvoorzien incidenteel en structureel zijn geen voorschriften, wel kan de provincie hierover met ons een discussie aangaan. Ook tijdens de politieke markt van 30 maart jl. werd het meenemen van de post Onvoorzien structureel door een grote meerderheid van de aanwezigen ontraden.

3. De structurele begrotingsruimte

Deze begrotingsruimte is eerder een onderdeel dat valt onder de financiële wendbaarheid en niet de financiële weerbaarheid, namelijk structurele dekking voor toekomstige structurele tekorten. Ook tijdens de politieke markt van 30 maart jl. werd het meenemen van de structurele begrotingsruimte niet geadviseerd door een grote meerderheid van de aanwezigen.

Resumerend luidt ons voorstel voor de onderdelen in het beschikbaar weerstandsvermogen:

A. Incidentele weerstandscapaciteit:

1. Vrij aanwendbare reserves (=algemene reserve 'sec')
2. Onvoorzien incidenteel

B. Structurele weerstandscapaciteit:

1. Onbenutte belastingcapaciteit
-

5.1.2 Acceptabele ondergrens voor de weerstandsratio

De doelstelling is om een financieel gezonde gemeente te zijn. Als gemeente lopen we risico's, we moeten een gezonde financiële positie hebben om tegenvallers op te vangen.

Risicoanalyse

Om het benodigde weerstandsvermogen te bepalen wordt er periodiek een risicoanalyse uitgevoerd. Zoals is beschreven in de beleidsnota Integraal risicomangement en weerstandsvermogen wordt dit gemeentebreed uitgevoerd. De identificatie van risico's voeren we uit op alle niveaus binnen de organisatie. Hierbij schenken we aandacht aan zowel strategische, tactische als operationele risico's. Onze basis is een aantal hoofdprocessen, een selectie van grote projecten en een aantal thema's afgeleid uit nieuwe ontwikkelingen die op ons afkomen.

Om een integraal beeld te krijgen, brengen we de risico's tijdens de risico-identificatie vanuit verschillende invalshoeken in kaart. We richten ons daarbij zowel op risico's zonder als (op de wettelijke verplichte) risico's met financiële impact. Risico's zonder een direct financiële impact zijn bijvoorbeeld imago-, fraude-, juridische en bestuurlijke risico's.

Hoewel deze analyse met zorg wordt uitgevoerd blijft de mogelijkheid bestaan dat de analyse niet volledig is. Sommige zaken kunnen we immers niet voorspellen of goed inschatten. Een voorbeeld daarvan is bijvoorbeeld de coronacrisis, economische crisis en de exacte consequenties van een hack.

Daarnaast had natuurlijk niemand de situatie op de huizenmarkt kunnen voorspellen. En daarmee ook niet de impact op de gemeente.

Kortom, door nieuwe inzichten en onvoorziene ontwikkelingen is het mogelijk dat het benodigde weerstandsvermogen hard daalt of stijgt. Dit heeft directe impact op de weerstandsratio.

We raden daarom aan om te blijven sturen op een ondergrens van de weerstandsratio van 1,0 conform de uitspraken tijdens de politieke markt van 30 maart jl.. Dit betekent dat hetgeen is gesteld in de beleidsnota Integraal risicomanagement en weerstandsvermogen overeind blijft staan, namelijk streven naar een minimaal voldoende weerstandsvermogen, dat gelijk staat aan waarderingscategorie C en een ratio van meer dan 1,0. Dit betekent dat het beschikbaar weerstandsvermogen (vrij aanwendbare reserves d.w.z. algemene reserve 'sec', onvoorzien incidenteel en onbenutte belastingcapaciteit) groter is dan het benodigde weerstandsvermogen (op basis van het risicoprofiel). Ook kregen wij tijdens de politieke markt van een aantal raadsleden signalen dat de weerstandsratio tot een maximum mag worden begrensd en de beschikbare middelen (het meerdere van het beschikbaar weerstandsvermogen) mogen worden ingezet voor andere doeleinden. Maar hierin was geen eenduidige lijn in te ontdekken tijdens de politieke markt.

In het gemeenschappelijk financieel (provinciaal) toezichtkader geldt de inzet van de algemene reserve alleen voor dat deel dat volgens de toezichthouder geen deel uitmaakt van de benodigde weerstandscapaciteit die noodzakelijk is voor het afdekken van de geïnventariseerde risico's.

Bij de Jaarstukken 2020 en Kadernota 2022-2025 zijn de risicoprofielen opnieuw bepaald en kan de weerstandsratio positief of negatief worden beïnvloed. Bij de Jaarstukken gold het moment van risicobepaling medio maart 2021, voorafgaand aan de start van de accountantscontrole. Voor deze Kadernota was het moment van risicobepaling eind mei (zie paragraaf 5.2). Daarbij kijken we uiteraard naast de reguliere risico's ook naar de risico's als gevolg van de coronapandemie. Daarnaast heeft er ook een actualisatie van de algemene reserve plaatsgevonden. Dit houdt dus in dat weerstandsratio is gewijzigd ten opzichte van de notitie financiële weerbaarheid, die als onderlegger voor de politieke markt van 30 maart diende. Zie paragraaf 5.2 voor de financiële vertaling hiervan.

Ons voorstel luidt te (blijven) streven naar een minimaal voldoende weerstandsvermogen, wat gelijk staat aan waarderingscategorie C en een ratio van meer dan 1,0.

5.1.3 Acceptabele ondergrens en de gewenste hoogte van de algemene reserve

De grote lijn in de politieke markt van 30 maart jl. bevestigde de beleidsregels zoals die in de eerder vastgestelde beleidsnota Integraal risicomanagement en weerstandsvermogen zijn besloten, namelijk dat we er naar streven dat:

- de gewenste hoogte van de algemene reserve 50% van het benodigde weerstandsvermogen (risicoprofiel) is en
- de minimale hoogte 25% van het benodigde weerstandsvermogen is.

Door een aantal raadsleden werd tijdens de politieke markt van 30 maart jl. geopperd om de solvabiliteit te verhogen, d.w.z. de verhouding tussen het eigen vermogen (de reserves) en het balanstotaal. Om zodoende in de toekomst de schuldenlast af te bouwen, waaronder die met betrekking tot de woningbouw. De solvabiliteitsratio is er om de financiële gezondheid in te schatten. Overheden moeten zakelijker kijken naar de financiële huishouding. Ook werd aangegeven dat door nieuwe wetgeving banken in de toekomst een bepaald solvabiliteitsratio kunnen eisen voordat geldleningen worden verstrekt aan de gemeente.

Andere raadsleden hechten minder waarde aan de solvabiliteitsratio. Hierbij waren o.a. de redenen:

- een norm die uit het bedrijfsleven komt en geen strakke norm moet zijn die bij gemeenten moet worden gehanteerd, omdat risico's bij gemeenten beheersbaarder zijn;
- dat de gemeente niet moet streven naar vermogensopbouw, maar juist het geld in mensen, activiteiten en subsidies zou moeten steken.

Al met al concluderen we dat ten aanzien van de solvabiliteit en schuldpositie een verdeeld beeld is ontstaan in de politieke markt van 30 maart.

Hierbij willen we nog benadrukken dat de doorlening van de gemeente Hengelo aan Welbions in het verleden een bewuste keuze geweest en daarom niet werd overdragen aan bijvoorbeeld de BNG. Naast het financiële argument van een structureel nadeel van circa € 1 miljoen (aflopend) is ook het risico als zeer laag ingeschat, gezien de 200% zekerheidsstelling (recht van 1e hypotheek op de bezittingen) die op deze leningenportefeuille zit. Oversluiten naar de BNG is niet per definitie financieel gunstiger voor Welbions.

Gelet op de nadere invulling van het beschikbaar weerstandsvermogen (algemene reserve 'sec' onbenutte belastingcapaciteit en onvoorzien incidenteel) zonder bestemmingsreserves, is het niet meer nodig om een norm op te leggen voor de gewenste hoogte van de algemene reserve. Immers het weerstandsratio is minimaal 1,0 en het beschikbaar weerstandsvermogen bestaat grotendeels al uit de algemene reserve 'sec'.

In het kader van het provinciaal toezicht is het wenselijk om een ondergrens voor de minimale omvang van de algemene reserve te (blijven) hanteren. Hierbij stellen we voor om minimaal te streven naar 50% van het risicoprofiel i.p.v. 25% van het risicoprofiel. Dit houdt bij een risicoprofiel van circa € 22 miljoen in dat de minimale omvang van de algemene reserve € 11 miljoen is.

Kortom, het aanpassen van deze normen heeft niet per direct gevolgen voor eventuele bijstortingen in de algemene reserve. Wel zorgen we hiermee voor een stabiele basis van ons weerstandsvermogen.

Ons voorstel is:

- het niet meer hanteren van een norm voor de gewenste hoogte van de algemene reserve;
- te streven dat de minimale hoogte van de algemene reserve 50% van het benodigde weerstandsvermogen is.

5.1.4 Aanvullende normen voor bepaling financiële weerbaarheid

Door o.a. het verdeelde beeld ten aanzien van de solvabiliteitsratio en de afbouw van schulden stellen we voor om in onze P en C documenten te blijven rapporteren op de waarden van onze financiële kengetallen afgezet tegen de signaalwaarden die de VNG hanteert. Dit blijven voor ons signaalwaarden en geen normen die we ons zelf moeten opleggen. Wanneer uw gemeenteraad strakkere normen voor financiële kengetallen oplegt dan hoe we er nu voor staan, betekent dit ook dat we hieraan moeten voldoen in het kader het provinciaal financieel toezicht. Dit kan een behoorlijke impact hebben en dat betekent bijvoorbeeld dat we extra middelen moeten reserveren in de algemene reserve of minder kunnen investeren om de schuldpositie naar beneden te brengen.

Ons voorstel luidt:

In onze P en C documenten te blijven rapporteren op de waarden van onze financiële kengetallen afgezet tegen de signaalwaarden die de VNG hanteert.

5.1.5 Collegevoorstel kaderstelling weerstandsvermogen

Op grond van het vorenstaande stellen we voor om de beleidsnota 'Integraal risicomanagement en weerstandsvermogen' te handhaven met uitzondering van:

- geen norm meer te hanteren voor de gewenste hoogte van de algemene reserve;
- de norm voor de minimale omvang van de algemene reserve bij te stellen van 25% naar 50% van het risicoprofiel.

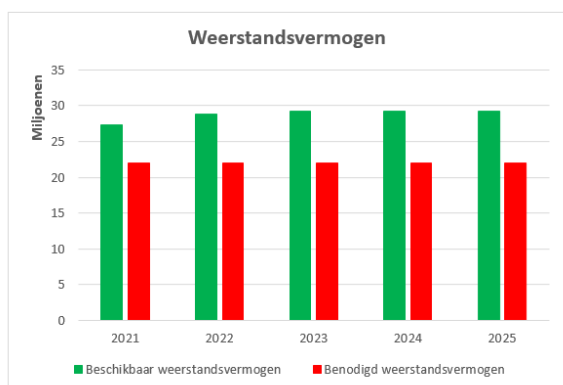
Met dien verstande dat in het vervolg onder de vrij aanwendbare reserves alleen de algemene reserve 'sec' wordt verstaan. Op basis van de evaluatie van de bestemmingsreserves worden de niet bestemde delen van de bestemmingsreserves afgeroomd naar de algemene reserve 'sec'. Hierover volgt nog een afzonderlijk raadsvoorstel.

In onze P en C documenten blijven we rapporteren op de waarden van onze financiële kengetallen afgezet tegen de signaalwaarden die de VNG hanteert.

De financiële vertaling van dit beleidskader treft u aan in de volgende paragraaf.

5.2 Ontwikkeling weerstandsvermogen

In de Jaarstukken 2020 hebben wij de ontwikkeling van het weerstandsvermogen c.q. de algemene reserve geschetst op basis van het huidige beleid. In deze Kadernota doen we u in de vorige paragraaf, naar aanleiding van de politieke markt van 30 maart jl., een aangepast voorstel inzake de kaderstelling met betrekking tot het weerstandsvermogen. Identiek aan de eerder vastgestelde beleidsnota Integraal risicomanagement en weerstandsvermogen blijven we streven naar minimaal voldoende weerstandsvermogen, wat gelijk staat aan waarderingscategorie C en een ratio van meer dan 1,0. Dit betekent dat het beschikbaar weerstandsvermogen groter is dan het benodigde weerstandsvermogen (op basis van het herijkte risicoprofiel). Onder het beschikbaar weerstandsvermogen wordt verstaan: de vrij aanwendbare reserves (lees: algemene reserve 'sec'), onvoorzien incidenteel en de onbenutte belastingcapaciteit. Op basis van deze actuele gegevens, inclusief de voorgestelde mutaties in deze Kadernota en exclusief het bestemmingsvoorstel van de Jaarstukken 2020, leidt dit tot het volgende beeld:

Het beschikbaar weerstandsvermogen is ultimo 2022:

Weerstandsvermogen	ultimo 2022 (* € 1 miljoen)
Algemene reserve sec	27,39
Onvoorzien incidenteel	0,14
Onbenutte belastingcapaciteit	1,33
Totaal	28,86

Dit beschikbaar weerstandsvermogen is nog exclusief de bestemming van het uiteindelijke jaarrekeningsaldo 2020 van circa € 5,8 miljoen. Hierover dient uw raad nog eerst een besluit te nemen.

Ten opzichte van de Jaarstukken 2020 is het risicoprofiel voor deze Kadernota opnieuw herijkt. Het risicoprofiel is ten opzichte van de Jaarstukken toegenomen met circa € 2,8 miljoen tot € 22 miljoen. Dit ligt met name in de risico's in het sociaal domein. Zie voor een uitgebreide toelichting op alle risico's onderdeel C van paragraaf 3.2.

De weerstandsratio is ultimo 2022 (* € 1.000):

Beschikbaar weerstandsvermogen (afgerond 28,9 miljoen)

----- = ratio weerstandsvermogen (1,3)

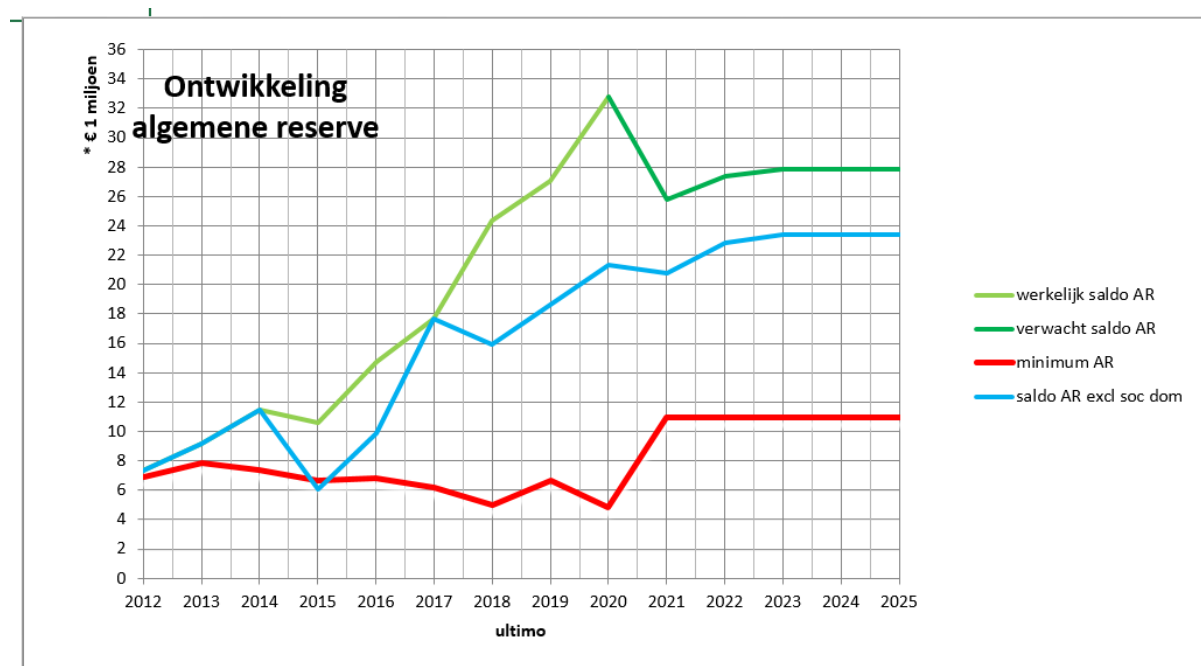
Benodigd weerstandsvermogen (afgerond 22,0 miljoen)

Op basis van het vorenstaande is het ratio weerstandsvermogen 1,3 en is voldoende volgens onze eigen beleidsnorm. We maken hierbij geen vergelijk met de afgelopen jaren, omdat de uitgangspunten van de bepaling voor het beschikbaar weerstandsvermogen zijn aangepast, namelijk zonder bestemmingsreserves.

Ook zal er nog een evaluatie van de reserves plaatsvinden om mogelijk niet bestemde delen van de bestemmingsreserves af te romen naar de algemene reserve. Dit houdt dus in dat het weerstandsratio nog kan wijzigen. Deze evaluatie zal in een raadsvoorstel worden aangeboden aan uw gemeenteraad.

Een groot onderdeel van het beschikbaar weerstandsvermogen bestaat uit de algemene reserve. Hieronder zoomen we verder in op de ontwikkeling van de algemene reserve.

De ontwikkeling van de algemene reserve laat het volgende beeld (na aftrek van mutaties in deze Kadernota) zien:

In de bovenstaande grafiek valt op dat het minimumniveau van de algemene reserve een sprong maakt van 2020 naar 2021. Dit heeft te maken met ons voorstel om de minimumgrens van de algemene reserve op te hogen van 25% naar 50% van het risicoprofiel (zie paragraaf 5.1 hiervoor). De verwachte stand van de algemene reserve is eind 2025 (€ 27,8 miljoen), exclusief de gelabelde middelen voor het sociaal domein (= saldo excl soc dom) komt de algemene reserve uit op bijna € 23,4 miljoen ultimo 2025. Dit is nog exclusief de bestemming van het uiteindelijke jaarrekeningsaldo 2020 van circa € 5,8 miljoen.

In de 1e Beleidsrapportage 2021 is ons voorstel om ruim € 4,7 miljoen in 2021 te onttrekken uit de algemene reserve om de autonome ontwikkelingen in het sociaal domein (Jeugd en Wmo) in 2021 grotendeels op te vangen. Resteert voor het bekleemde deel sociaal domein nog ruim € 4,4 miljoen eind 2025.

6

Woonlasten-ontwikkeling

6.1	Ontwikkeling OZB, riool- en afvalstoffenheffing	106
6.2	Lokale belastingdruk	108

6.1 Ontwikkeling OZB, riool- en afvalstoffenheffing

OZB

Op basis van de begrotingsuitgangspunten wordt voor de OZB de 'reguliere' inflatiecorrectie (inclusief correcties van voorgaande jaren) toegepast, namelijk 3,1%.

Rioolheffing

Zoals het tarievenbeleid is vastgesteld in het Gemeentelijk Rioleringsplan 2018-2022 stijgt de rioolheffing jaarlijks met 3,5% tot en met het jaar 2022. In de jaarschijven 2023-2025 is jaarlijks rekening gehouden met de groei van de lasten met 2% conform het huidige GRP en niet meer met de inflatiecorrectie.

Afvalstoffenheffing

De afvalbegroting is kostendekkend. De gemeente maakt dus geen 'winst' op het afvalbeleid. De afvalbegroting wordt beïnvloed door een aantal factoren. De belangrijkste factoren zijn de gewijzigde verwerkingstarieven van afvalstromen en de verbrandingsbelasting. De mate van vervuiling binnen het PMD afval is bovendien een belangrijk aandachtspunt en heeft grote invloed op het financiële plaatje binnen het afvaldossier. Ook is er nog onzekerheid over de verlenging van de contractuele afspraak over deelafkeur op dit onderdeel na 1 juli 2021. Het dividend (€ 529.000 jaarlijks) als tegemoetkoming van de kostprijsverhogende tarieven van Twence is meegenomen als inkomst op de afvalbegroting. Eigenlijk zou de afvalstoffenheffing omhoog gaan door de hogere verwerkingstarieven voor GFT, restafval en PMD per 1 juli 2022 door Twence. Wij krijgen echter een extra dividenduitkering, die we in kunnen zetten als compensatie. Deze dividenduitkering zetten we in om het anders stijgende afvaltarief te dempen, zodat de afvalstoffenheffing vooralsnog nagenoeg gelijk blijft voor een gemiddeld huishouden. Het extra dividend naar aanleiding van de Algemene Vergadering van Aandeelhouders is verwerkt in het financieel perspectief (22-FP-9.8 Dividenden).

Voor een sluitende begroting is in 2022 bijna € 8,5 miljoen aan opbrengsten afvalstoffenheffing noodzakelijk. In onderstaande tabel voor de tariefsberekening zijn de volgende 2 onderdelen verwerkt:

1. *Verlenging van de pilot voedsel-fiets*. De voortzetting van de voedsel-fiets leidt tot een verwachte uitgave van € 50.000 per jaar.
2. *Continuering van de inzet van een tweetal extra handhavers (22-NB-7.3)*. Deze inzet leidt tot een stijging van € 130.000 per jaar.

Uiteindelijk betekent dat een verhoging van het vaste tarief van € 179,40 in 2021 naar € 184,20 in 2022. Bij een gemiddeld huishouden met een aanbiedgedrag van 8 keer de groene container (140L), 21 aanbiedingen op de ondergrondse container en het vastrecht leidt dit tot de indicatieve woonlast van $(€ 9,60 + € 27,30 + € 184,20) = € 221,10$. Dit is een lichte daling van gemiddeld € 221,40 in 2021 naar € 221,10 in 2022.

Begroting 2022	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
Soort container	aantal uitgezette containers	aanbiedingen per jaar	totaal aanbiedingen	tarief incl. belasting	opbrengst
zorgcontainer 240 liter	236	7	1.652	11,95	19.741
zorgcontainer 140 liter	235	7	1.645	7,00	11.515
keuzecontainer 240 liter	2.548	4	10.192	16,50	168.168
keuzecontainer 140 liter	1.015	4	4.060	9,70	39.382
verzamelcontainers 30 liter	34.000	21	714.000	1,30	928.200
GFT 240 liter	8.426	9	75.834	2,00	151.668
GFT 140 liter	18.783	8	150.264	1,20	180.317
schatting aantal aansluitingen GBT totaal	37.500				1.498.991
bruikleenvergoeding/toeslag keuzecontainer € 24	3.563			24	85.512
vast tarief	37.500			184,20	6.907.500
Totale opbrengst					8.492.003

Een belangrijke onzekerheid is daarnaast de contractuele afspraak rondom het toepassen van deelafkeur op de PMD fractie. De huidige situatie waarbij de gemeente voor verpakkingen met een vervuilingsgraad van 15% tot 35% toch een vergoeding ontvangt, loopt af per 1-7-2021. Partijen hebben de intentie de afspraken voort te zetten, maar daarover is op dit moment nog geen zekerheid. In de voorliggende berekening gaan wij er van uit dat onze inspanningen om deze afspraak te continueren succesvol blijken. Mochten wij onverhoopt moeten terugvallen op de oorspronkelijke afspraken zonder deelafkeur, dan heeft dat een aanvullende stijging van het tarief tot gevolg, van naar verwachting € 12 per huishouden.

6.2 Lokale belastingdruk

De ontwikkeling van de woonlasten (OZB, afvalstoffen- en rioolheffing) geeft het volgende beeld voor de lokale belastingdruk. De belastingdruk voor een eigenaar van een woning neemt in 2022 toe met 2,3% en voor een huurder van een woning met 1,8% ten opzichte van 2021. Dit stijgingspercentage valt nog ruim binnen de gehanteerde inflatiecorrectie van 3,1% (zie bijlage 8.1 voor de gehanteerde prijscompensatie). Dit komt met name door nagenoeg een gelijkblijvende afvalstoffenheffing voor een gemiddeld huishouden. Eigenlijk zou de afvalstoffenheffing omhoog gaan door de hogere verwerkingstarieven voor GFT, restafval en PMD per 1 juli 2022 door Twence. Wij krijgen echter een extra dividenduitkering, die we in kunnen zetten als compensatie. Deze dividenduitkering zetten we in om het anders stijgende afvaltarief te dempen, zodat de afvalstoffenheffing nagenoeg gelijk blijft voor een gemiddeld huishouden.

Voor de periode 2021-2025 stijgt de lokale woonlastendruk voor een eigenaar van een woning met 4,3%. Voor deze periode is de stijging voor een huurder van een woning 5,1%. Dit is als volgt te verklaren. Omdat inflatiecorrecties OZB meerjarig nog niet zijn opgenomen, is de invloed van de OZB-stijging nog gering. In het huurderstarief (waarin OZB niet mee speelt) hebben de tarieven voor afvalstoffen- en rioolheffing meer impact, dan in het eigenaarstarief. Voor een eigenaar van een woning wordt jaarlijks, bij de begrotingsbehandeling, de inflatiecorrectie voor de OZB voor een (nieuw) komend begrotingsjaar ter vaststelling voorgelegd aan de gemeenteraad. Door het hanteren van constante lonen en prijzen in de meerjarenramingen 2023-2025 is de inflatiecorrectie voor de OZB op p.m. geraamd.

Zie ook bijlage 8.2 voor een indicatieve ontwikkeling van de lokale woonlasten (OZB, afvalstoffen- en rioolheffing) van een gemiddeld huishouden; zowel voor de eigenaar dan wel huurder van een woning.

7

Conclusie

7.1 Conclusie

110

7.1 Conclusie

Resumerend leidt dit (uiteindelijk) tot het volgende financieel perspectief voor deze Kadernota:

Financieel totaaloverzicht Kadernota 2022-2025 (inclusief 1e Beleidsrapportage 2021)

Financieel totaaloverzicht Kadernota 2022-2025 (inclusief 1e Beleidsrapportage 2021)					
- = nadeel; bedragen * € 1.000	2021	2022	2023	2024	2025
Kadernota: subtotaal verwacht saldo bestaand beleid 2021-2025 exclusief meicirculaire 2021 gemeentefonds	-7.219	-1.172	-1.300	-1.366	-597
Effect meicirculaire 2021 gemeentefonds	1.199	1.969	1.448	1.072	830
Totaal verwacht saldo bestaand beleid 2021-2025	-6.020	797	148	-294	233
Voorstellen nieuw beleid	n.v.t.	-455	-213	-152	-161
Totaal financieel perspectief inclusief nieuw beleid	-6.020	342	-65	-446	72
Totaal dekkingsvoorstellen	6.020	0	0	0	0
Totaal perspectief Kadernota 2022-2025 (inclusief 1e Beleidsrapportage 2021)	0	342	-65	-446	72

Voldoende compensatie rijk voor taken - geen extra harde maatregelen voor de stad

Kort samengevat volgen we een bestendige koers van onze doelen op de middellange en de lange termijn (beslispunt 1). Vanzelfsprekend zal voor de korte termijn alle aandacht uitgaan naar het managen van de tekorten op het sociaal domein en de beheersing van de gevolgen van de coronacrisis. Als we deze twee opgaven buiten beschouwing laten zitten we met onze ambities goed op koers en willen dit de komende periode voortzetten om het huidige niveau te behouden. De Kadernota heeft in het eerste en laatste jaar (2022 en 2025) een sluitend financieel perspectief. Dit perspectief is niet zonder zorgen of risico's, gelet op ontwikkelingen in het sociaal domein en de onzekerheid over de rijksinkomsten. Desalniettemin kwalificeren het perspectief als licht positief. Te meer we ook over een gezonde weerstandspositie beschikken om risico's op te vangen én incidenteel te investeren.

Gelet op deze onzekerheid over de rijksinkomsten met ingang van het begrotingsjaar 2023, die pas later bekend worden (bijvoorbeeld herverdeling gemeentefonds uiterlijk meicirculaire 2022), willen we nu naast de maatregelen in het sociaal domein niet verder ingrijpen met harde maatregelen voor de stad. Dat is ook niet nodig op grond van het perspectief dat we nu aanbieden. We moeten eerst bezien wat de komende maanden op ons afkomt als gemeenten en of we als gemeenten überhaupt aan het provinciaal toezichtkader van een structureel sluitende begroting kunnen voldoen. Hierin moeten we als gemeenten samen optrekken richting het rijk en de provincie.

Wij zullen ons sterk blijven inzetten, tezamen met andere gemeenten en de VNG, om voldoende gecompenseerd te worden door het rijk voor alle bestaande taken die we moeten uitvoeren. Dit geldt ook voor de nieuwe taken op het gebied van Inburgering, Klimaatakkoord, Omgevingswet, Wet Kwaliteitsborging voor het bouwen en de landelijke woningbouwopgave (artikel 2 Financiële Verhoudingswet). Ook moet de opschalingskorting van tafel. Dus al met al moet de (gemeentefonds)koek groter, anders werken we als gemeente Hengelo niet mee aan het nieuwe verdeelstelsel van het gemeentefonds met ingang van 2023. Deze koers wordt ook door de VNG uitgedragen. Wij vragen dan ook aan de raad de ingezette lobby naar provincie en het rijk voort te blijven zetten (beslispunten 5 en 6).

Sturen op volumeontwikkeling en uitwerken maatregelen naar Beleidsbegroting 2022

In deze Kadernota presenteren wij de zorgwekkende ontwikkeling van het financieel perspectief van het sociaal domein; zonder bijsturing van de kosten en de toezegging van extra rijksinkomsten loopt onze begroting ver uit de pas. Wij vragen dan ook met deze Kadernota aan de raad om in te zetten op de beheersing van de volumeontwikkeling in de Wmo en Jeugd én het verkrijgen van voldoende rijksinkomsten ten gunste van een neutraal financieel perspectief (beslispunt 3). De maatregelen die in 2022 moeten bijdragen aan de beheersing van de volumeontwikkeling werken wij nader uit voor de Beleidsbegroting 2022-2025 en voor 2023 en voorafgaand aan de Kadernota 2023-2026.

Ambities

Toch blijven we de komende jaren fors investeren in de binnenstad (o.a. Lange Wemen, marktplein), Hart van Zuid, duurzaamheid, etc. Dit is mogelijk door onder meer eerder vrijgemaakte structurele middelen in voorgaande Kadernota's of gevormde reserves, de grondexploitaties of ontvangen subsidiemiddelen van bijv. rijk of provincie.

Hengelo is van oudsher bij uitstek een veilige woon- en techniekstad, waar het in de wijken prettig leven en verblijven is. Dat moet ook zo blijven en daar zetten we onverkort op in. We zijn trots op Hengelo en dragen dat uit! In de context van de maatschappelijke trends en de opgaven waar gemeenten voor staan liggen onze ambities goed op koers. Uitgangspunt van deze Kadernota is daarom dat we inhoudelijk geen fundamentele koerswijziging voorstellen en onze beleidsambities om een aantrekkelijke stad te zijn met een hoogwaardig voorzieningenniveau op onder meer sport/beweging, cultuur en sociale voorzieningen handhaven. Wij hebben blijvend aandacht voor het behoud van het goede dat we hebben gerealiseerd en we kleuren de eerder geformuleerde centrale thema's in onze begrotingen: Open stad, Sociale stad, Bruisende binnenstad en Duurzame stad verder in. Wij blijven vol doorwerken aan de ambities zoals opgenomen in eerdere Kadernota's en Beleidsbegrotingen. Wel stellen wij voor binnen deze kaders scherpere te maken door in te zetten op versterking van de sociaal economische ontwikkeling & structuur en het creëren van aantrekkelijke (hoog-)stedelijk woonmilieus in het gebied rondom de stationsomgeving (met Hart van Zuid en de binnenstad). De belangrijkste reden daarvoor is, dat we hiermee onze beroepsbevolking versterken (leeftijdscategorie 18-67) en daardoor een vitalere stad worden met een evenwichtiger bevolkingsopbouw.

Weerbaarheid

Voor Hengelo is het van essentieel belang dat we voldoende weerstandsvermogen houden om onverwachte financiële tegenvallers op te vangen en bestand te blijven tegen de impact van bestaande risico's d.w.z. de financiële weerbaarheid. Maar ook dat we in staat blijven om de door uw raad gestelde ambities te realiseren. Daarom is ook de financiële weerbaarheid een belangrijk (aangepast) afwegingskader in deze Kadernota. (beslispunt 7)

Woonlasten

Tenslotte neemt de lokale belastingdruk voor een eigenaar en een huurder van een woning toe met respectievelijk 2,3% en 1,8% in 2022 ten opzichte van 2021 (beslispunt 8). Dit valt nog ruim binnen de inflatiecorrectie van 3,1%.

8

Bijlage

8.1	Begrotingsuitgangspunten 2022-2025	114
8.2	Indicatie ontwikkeling lokale woonlasten	117
8.3	Financiële effecten van de meicirculaire 2021 van het gemeentefonds	118
8.4	Financieel meerjarenperspectief Sociaal domein	126
8.5	Vervangingsinvesteringen kapitaalgoederen openbare ruimte	138
8.6	Amendementen en moties	144

8.1 Begrotingsuitgangspunten 2022-2025

In artikel 2 van de 'Verordening op het financiële beleid en beheer van de gemeente Hengelo' wordt ingegaan op de Kadernota: 'Jaarlijks wordt in het voorjaar door het college een Kadernota of Kaderbrief aangeboden aan de raad. De belangrijkste elementen erin zijn een actueel financieel meerjarenbeeld, (eventuele) voorstellen voor nieuw beleid en voor (eventuele) bezuinigingen.'

Ieder jaar presenteren we in de Kadernota de begrotingsuitgangspunten. Het gaat hierbij om de grondslagen voor de ramingen bestaand beleid, zoals de loon- en prijscompensatie, de inflatiecorrectie voor het sociaal domein, subsidies, huren, belastingen, heffingen en tarieven, de (omslag)rente en autonome ontwikkelingen.

Prijscompensatie

Op basis van het Centraal Economisch Plan 2021 (CEP2021) van het Centraal Planbureau zijn in maart 2021 de nieuwe prijs- en loonontwikkelingen gepubliceerd. Voor de prijscompensatie gaan we uit van de netto materiële overheidsconsumptie voor het begrotingsjaar 2022 van 3,1%. Zoals gebruikelijk is dit inclusief de correcties van de voorgaande jaren 2019, 2020 en 2021. Zie hieronder het resumerend overzicht.

Looncompensatie

De Cao gemeenten liep tot 1 januari 2021. De verwachte looncompensatie voor het begrotingsjaar 2021 was 2,8% (CEP2020), waarvan inmiddels 1% is ingezet voor de verhoging van de sociale werkgeverspremies met ingang van 2021, zodat nog 1,8% resteert voor dit jaar in afwachting van de nieuwe Cao gemeenten. Voor de ramingen van de nieuwe loonontwikkelingen voor het jaar 2022 maken we gebruik van de cijfers die in het CEP2021 zijn gepubliceerd. De verwachte looncompensatie voor het begrotingsjaar 2022 is 1,2%. Normaliter worden deze middelen op een algemene stelpost in de begroting geraamd in afwachting van de nieuwe Cao gemeenten.

Subsidies

Voor de subsidies geldt de gebruikelijke weging van 2/3e looncompensatie en 1/3e prijscompensatie. Op basis van de onderstaande percentages in de tabel (inclusief correcties voorgaande jaren) komt de uiteindelijke stijging voor subsidies in 2022 uit op 1,03%, mits ze geen onderdeel uitmaken van mogelijke nieuwe bezuinigingsmaatregelen.

Resumerend overzicht:

Kadernota 2022-2025/Beleidsbegroting 2022-2025 (o.b.v. CEP 2021):					
	2019	2020	2021	2022	
Prijscompensatie	2,50%	2,00%	2,00%	1,40%	
Looncompensatie	3,20%	3,50%	2,00%	1,20%	
Subsidies (1/3 prijs- en 2/3 looncompensatie)	2,97%	3,00%	2,00%	1,27%	
Kadernota 2021-2024/Beleidsbegroting 2021-2024 (o.b.v. CEP 2020):					
	2019	2020	2021	2022	
Prijscompensatie	1,30%	1,80%	1,70%		
Looncompensatie	4,50%	2,60%	2,80%		
Subsidies (1/3 prijs- en 2/3 looncompensatie)	3,43%	2,33%	2,43%		
Verschil	2019	2020	2021	2022	Index 2022
Prijscompensatie	1,20%	0,20%	0,30%	1,40%	3,10%
Looncompensatie	-1,30%	0,90%	-0,80%	1,20%	0,00%
Subsidies	-0,47%	0,67%	-0,43%	1,27%	1,03%

Sociaal domein (Wmo en Jeugd)

Binnen het sociaal domein hebben wij meerdere majeure (raam)contracten afgesloten waarin een verwijzing naar verschillende indexen wordt gemaakt. Zo geldt voor de Ondersteuningsbehoeften en Modules bijvoorbeeld een index conform NZA systematiek waarbij een verhouding 75/25 tussen personele- en materiële kosten/kapitaallasten wordt gemaakt, bij vervoer is de NEA index van toepassing en voor huishoudelijke ondersteuning is onlangs op basis van de reële kostprijsystematiek en Cao ontwikkelingen regionaal een nieuwe index vastgesteld. In deze begroting is rekening gehouden met de volgende specifieke percentages:

- ondersteuningsbehoeften, modules, beschikbaarheidsvoorzieningen, maatregelhulp en PGB: 2,86%;
- huishoudelijke ondersteuning: 5%;
- vervoer: 1%.

Projecten in het voorveld worden veelal gesubsidieerd. Daarbij wordt aangesloten bij de reguliere subsidiestijging van 1,03%. Woonvoorzieningen, hulpmiddelen en dergelijke worden ook conform de NZA prijscompensatie (2,86%) geïndexeerd.

Huren

Navenant zullen de te ontvangen huurbedragen in 2021 (inclusief de correcties voor de voorgaande jaren) stijgen met de inflatiecorrectie van 3,1%. Wel kunnen er andere afspraken met verenigingen, instellingen, etc. zijn gemaakt over huurverhogingen buiten de prijscompensatie om.

Belastingen, heffingen en tarieven

Zoals in het coalitieprogramma verwoord, geldt bij tarieven in principe volledige kostendekkendheid. Bij belastingen, heffingen en tarieven wordt voor de begroting 2022 (inclusief de correcties voor de voorgaande jaren) vooralsnog uitgegaan van een inflatiecorrectie van 3,1% waarbij geen sprake is van (volledige) kostendekkendheid. Kostendekkende heffingen zijn bijvoorbeeld de afvalstoffen- en rioolheffing. Bij de OZB wordt vastgehouden aan het principe dat wordt gecorrigeerd voor nominale ontwikkelingen (inflatie 2022 na correcties voorgaande jaren: 3,1%).

Constante lonen en prijzen

In de meerjarenramingen 2023-2025 wordt, zoals gebruikelijk, uitgegaan van constante lonen en prijzen.

Rente eigen gemeentelijke grondexploitaties

De rente voor de 'eigen' gemeentelijke grondexploitaties is 1,8%. In de participerende grondexploitaties met de provincie en/of andere gemeenten hanteren we de tussen partijen afgesproken rentepercentages. Voor alle overige investeringen hanteren we het percentage van de renteomslag.

Rentes overige investeringen

De omslagrente voor de overige investeringen is 0,1%. In 2021 is de omslagrente voor de overige investeringen nog 1,5%. Deze lage omslagrente is het gevolg van:

- lage rentekosten en een actuele lagere inschatting van de financieringsbehoefte;
- bij investeringen met een annuïtair afschrijvingssysteem fixeren we de rente voor de hele looptijd; deze investeringen bevatten vanuit het verleden een relatief hoog rentepercentage en dragen daarmee zoveel bij in de door te verdelen rente, dat bijna alle rentekosten goedge maakt worden.

Start afschrijving en rente van investeringen

De afschrijving start op 1 januari van het jaar ná ingebruikname van een goed c.q. na afronding van een investering. Dit betekent dat er niet wordt afgeschreven in het jaar van afronding c.q. ingebruikname van een investering.

De rentelasten, vanaf de start van een investering, worden in werkelijkheid op maandelijkse basis toegerekend. Op begrotingsbasis wordt aan de geraamde investeringen in de eerste jaarschijf een half jaar rente als exploitatielast meegenomen. Daarna wordt telkens over het gehele jaar rente toegerekend.

In de nota 'Investerings- en activeringsbeleid 2017' zijn de beleidsregels ten aanzien van afschrijvingen en rente uitgebreid toegelicht.

De vervangingsinvesteringen maken onderdeel uit van het bestaand beleid. Zoals gebruikelijk gaan we ook bij de vervangingsinvesteringen uit van een jaarlijkse index, die is gebaseerd op de prijsindex van de afgelopen 10 jaren. De gemiddelde index is 1,3%. In de nieuwe Beleidsbegroting wordt een meerjarig investeringsplan opgenomen, waarin ook alle vervangingsinvesteringen worden benoemd.

Gemeentefondsuitkering

De gemeentefondsuitkering is gebaseerd op de meicirculaire 2021 van het gemeentefonds. De financiële consequenties van deze circulaire zijn in deze Kadernota verwerkt in onderdeel F van paragraaf 3.2, het verwachte financieel perspectief 2022-2025. Een uitgebreide toelichting van de meicirculaire treft u aan in bijlage 8.3.

Onvoorzien incidenteel en structureel

In de begroting 2022-2025 wordt een jaarlijks totaalbedrag van € 166.000 geraamd voor de post onvoorzien incidenteel en structureel (zie ook paragraaf 3.2 Het verwachte financieel perspectief (22-FP-9.7)).

Arealen/autonome ontwikkelingen

De onderhoudsbudgetten voor wegen, groen en riolering worden aangepast voor volumemutaties conform de Areaalnota. De kostenuitzetting voor rioleringen verloopt budgettair neutraal voor de begroting. Uitgangspunt bij rioleringen is 100% kostendekkendheid.

Onder autonome ontwikkelingen verstaan wij ontwikkelingen die door ons niet te sturen of te beïnvloeden zijn en zullen leiden tot onvermijdbare uitgaven of verminderingen van inkomsten in de begroting.

8.2 Indicatie ontwikkeling lokale woonlasten

Indicatie tariefsontwikkeling woonlasten voor een eigenaar van een woning en huurder van een woning

	Eigenaar woning				Huurder woning		
	OZB	Afval	Riool	Totaal	index 2021=100	Afval+ Riool	index 2021=100
tarief 2021	292,60	221,40	244,32	758,32	100,0	465,72	100,0
inflatiecorrectie 3,1%	9,07						
tariefsstijging volgens vGRP 3,5%			8,52				
afvalstoffenheffing/ voorziening afval		-0,30					
tarief 2022	301,67	221,10	252,84	775,61	102,3	473,9	101,8
inflatiecorrectie	p.m.						
groei lasten 2% volgens GRP			5,04				
afvalstoffenheffing/ voorziening afval		p.m.					
tarief 2023	301,67	221,10	257,88	780,65	102,9	478,98	102,9
inflatiecorrectie	p.m.						
groei lasten 2% volgens GRP			5,16				
afvalstoffenheffing/ voorziening afval		p.m.					
tarief 2024	301,67	221,10	263,04	785,81	103,6	484,14	104,0
inflatiecorrectie	p.m.						
groei lasten 2% volgens GRP			5,26				
afvalstoffenheffing/ voorziening afval		p.m.					
tarief 2025	301,67	221,10	268,30	791,07	104,3	489,40	105,1

8.3 Financiële effecten van de meicirculaire 2021 van het gemeentefonds

Voorafgaand aan de (ontvangen) meicirculaire 2021 van het gemeentefonds waren al enkele effecten genoemd in het verwachte financieel perspectief van deze Kadernota (paragraaf 3.2). Hierbij gaat het om:

- de nieuwe jaarschijf 2025 ten opzichte 2024 (22-FP-9.1);
- de verwachte ontvangst voor loon- en prijscompensatie 2022 (een onderdeel van 22-FP-9.2);
- extra rijksinkomsten jeugd (een onderdeel van 22-FP-6.3)

In deze bijlage informeren wij u over de actuele ontwikkelingen als gevolg van de meicirculaire 2021 van het gemeentefonds. Deze circulaire is gebaseerd op de Voorjaarsnota 2021 van het Rijk. Op hoofdlijnen wordt ingegaan op de financiële consequenties die voortvloeien uit deze circulaire. Er wordt ook een toelichting gegeven op het begrotingsjaar 2021. Het financieel effect voor 2021 is verwerkt in de 1^e Beleidsrapportage 2021.

In het kader van het provinciaal toezicht dient de meicirculaire 2021 te worden verwerkt in de Beleidsbegroting 2022-2025. Het effect van de meicirculaire is dan ook financieel vertaald in onderdeel F van het verwacht financieel perspectief (paragraaf 3.2) van deze Kadernota.

De ontwikkeling van de gemeentefondsuitkering op basis van de meicirculaire 2021 ten opzichte van de Maartbrief 2021 (raadsbrief – zaaknummer 3224334) ziet er als volgt uit:

	C ¹	2021	2022	2023	2024	2025
(- = nadeel; bedragen * € 1.000)						
1. Algemene uitkering:						
1.1 Accres/nominale ontwikkelingen/verdeelreserve		-18	-773	-2.215	-3.246	-3.592
1.2 Nominale ontwikkeling (verleggen basisjaar 2021 naar 2022) meicirculaire 2021		0	1.803	1.789	1.794	1.796
1.3 BTW compensatiefonds		458	371	371	371	371
1.4 Hoeveelheidsverschillen		727	2.144	2.550	2.943	3.045
1.5 Aanpak problematiek jeugdzorg		2.153	0	0	0	0
1.6 Rijksvaccinatieprogramma		19	17	17	17	17
1.7 Versterking gemeentelijke antidiscriminatievoorziening		32	33	33	33	33
1.8 Prenataal huisbezoek door jeugdgezondheidszorg		0	25	25	25	25
1.9a Wet Open Overheid (structureel)		0	73	92	110	130
1.9b Wet Open Overheid (incidenteel 2022 t/m 2026)		0	87	87	87	88
1.10 Diverse (kleine) taakmutaties		32	-34	-30	-28	-28
2. Integratie- en decentralisatie-uitkeringen:						
2.1 Maatschappelijke begeleiding statushouders		119	0	0	0	0
2.2 Inburgering		-16	50	27	18	7
2.3 Armoedebestrijding kinderen		0	-37	-37	-37	-37
2.4 Bodembescherming		479	0	0	0	0
2.5 Heroriëntatie zelfstandigen	C	22	0	0	0	0
2.6 Jeugd aan Zet	C	10	0	0	0	0
3. Integratie-uitkeringen sociaal domein:						
3.1 Participatie		375	351	333	310	298
3.2 Voogdij/18+		81	455	455	455	455
Totaal effect op gemeentefondsuitkeringen		4.473	4.563	3.496	2.851	2.608
Lasten- en batenmutaties:						
1.1 Stelpost gemeentefonds - Nominale ontwikkelingen (o.b.v. septembercirculaire 2020)		0	428	931	1.184	1.183
1.2 Stelpost gemeentefonds - constante naar lopende prijzen algemene uitkering 2022 (onderdeel van 22-FP-9.2)		0	-1.969	-1.949	-1.947	-1.945
1.5 Stelpost gemeentefonds - Extra middelen 2021 Jeugd (aandeel reeds opgenomen in 22-FP-6.3)		-2.153	0	0	0	0
1.6 Taakveld - Rijksvaccinatieprogramma		-19	-17	-17	-17	-17
1.7 Taakveld - Versterking gemeentelijke antidiscriminatievoorziening		-32	-33	-33	-33	-33
1.8 Taakveld - Prenataal huisbezoek door jeugdgezondheidszorg		0	-25	-25	-25	-25
1.9a Stelpost gemeentefonds - Wet Open Overheid (structureel)		0	-73	-92	-110	-130
1.9b Stelpost gemeentefonds - Wet Open Overheid (incidenteel 2022 t/m 2026)		0	-87	-87	-87	-88
2.1 Taakveld - Maatschappelijke begeleiding statushouders		-119	0	0	0	0
2.2 Taakveld - Inburgering		16	-50	-27	-18	-7
2.3 Taakveld- Armoedebestrijding kinderen		0	37	37	37	37
2.4 Reserve bodemsanering - bodembescherming		-479	0	0	0	0
2.5 Taakveld - Heroriëntatie zelfstandigen	C	-22	0	0	0	0
2.6 Stelpost gemeentefonds - Jeugd aan Zet	C	-10	0	0	0	0
3.1a Taakveld- Participatie (Wajong)		-5	-5	-5	-6	-6
3.1b Taakveld - Participatie (Nieuw begeleiding)		-11	-12	-13	-15	-16
3.1c Taakveld - Participatie (WSW)		-359	-334	-314	-290	-276
3.2a Stelpost gemeentefonds- Voogdij/18+: prijs- en loonontwikkeling 2021 e.v.		-81	-81	-81	-81	-81
3.2b Stelpost gemeentefonds: Voogdij/18+		0	-373	-373	-373	-373
Totaal effect op lasten- en batenmutaties:		-3.274	-2.593	-2.048	-1.780	-1.777
Totaal financieel effect meicirculaire 2021:		1.199	1.969	1.448	1.072	830

1 C= coronacompensatie

1. Gemeentefondsuitkeringen

1. Algemene uitkering

1.1 Accres/nominale ontwikkelingen/verdeelreserve

De ontwikkeling van de algemene uitkering wordt voor een belangrijk deel bepaald door de ontwikkeling van de rijksuitgaven. Volgens de normeringssystematiek van 'samen de trap op en samen de trap af' hebben wijzigingen in de rijksuitgaven direct invloed op de omvang van het gemeentefonds. De jaarlijkse toename of afname van het gemeentefonds, die voortvloeit uit de trap op trap af methode wordt het accres genoemd. Met ingang van de meicirculaire 2020 waren de accressen voor de jaren 2020 en 2021 bevroren. Dit om rust en stabiliteit te creëren tijdens de coronapandemie. Met ingang van 2022 is de nieuwe accresraming opgenomen conform de huidige normeringssystematiek.

De accressen en nominale ontwikkelingen voor de periode 2022-2025 vallen negatief uit. In alle jaren zijn de lagere accressen volgens de meicirculaire 2021 het gevolg van lagere loon- en prijsontwikkeling dan tot nu toe aangenomen. Vanaf 2023 is het accres neerwaartse bijgesteld als gevolg van lagere rentelasten en lagere EU-afdrachten voor het rijk. Daarnaast is er in 2021 een klein afrondingsverschil in de uitkeringsfactor. Het vorenstaande leidt tot een negatieve bijstelling van de algemene uitkering van € 18.000 in 2021 tot bijna € 3,6 miljoen in 2025.

Op basis van de septembercirculaire 2020 hadden we middelen op een stelpost gereserveerd voor het nominaal effect tot het moment dat de accressen (2022 e.v.) weer worden bijgesteld. Dat is nu het moment. Deze stelpost nominale ontwikkelingen behelsde ruim € 0,4 miljoen in 2022 oplopend tot bijna € 1,2 miljoen met ingang van 2024 (o.b.v. de septembercirculaire 2020). Deze stelpost wordt nu (volledig) ingezet voor de negatieve nominale ontwikkelingen van ruim € 0,8 miljoen in 2023 oplopend tot ruim € 1,6 miljoen in 2025 (=onderdeel van de € 3,6 miljoen in de vorige alinea).

Inmiddels is naar aanleiding van de evaluatie van de huidige normeringssystematiek een proces in gang gezet om te komen tot een andere (stabielere) systematiek. Het besluit tot invoering van een nieuwe systematiek wordt over gelaten aan een nieuw kabinet.

1.2 Nominale ontwikkeling (verleggen basisjaar 2021 naar 2022) meicirculaire 2021

Voorafgaand aan de (ontvangen) meicirculaire 2021 van het gemeentefonds was in het financieel perspectief van de Kadernota al de verwachte ontvangst voor loon- en prijscompensatie 2022 voor een structureel bedrag van ruim € 1,9 miljoen geraamd (22-FP-9.2). Dit is ook bijna het meerjarige bedrag dat we nu op basis van de meicirculaire 2021 (circa € 1,8 miljoen) ontvangen. Het verschil van ongeveer € 170.000 betreft de structurele doorwerking van de landelijke aantallen van de verschillende verdeelmaatstaven op basis van de decembercirculaire 2020. Deze maakt onderdeel uit van de landelijke hoeveelheidsverschillen (zie 1.4 hieronder).

1.3 BTW compensatiefonds (BCF)

Gemeenten hebben in 2020 minder gedeclareerd bij het BCF dan eerder gedacht op basis van de septembercirculaire 2020. De incidentele afrekening 2020 vindt plaats in 2021 en bedraagt voor de gemeente Hengelo € 458.000 voordelig ten opzichte van het eerder verstrekte voorschotbedrag op basis van de septembercirculaire 2020.

Sinds de Kadernota 2021-2024 houden we met ingang van het begrotingsjaar 2021 structureel rekening met de ruimte onder het BCF-plafond conform de realisatie in het jaar 2019. Voor Hengelo ging het jaarlijks om een hogere verwachte gemeentefondsuitkering van € 530.000. Zie ook paragraaf 4.5 Overige ontwikkelingen, risico's en financiële positie van de Beleidsbegroting 2021-2024.

Nu is de ruimte onder het plafond groter geworden op basis van de realisatie in het jaar 2020. Dit betekent dat we het maximale bedrag, dat conform het provinciaal toezicht is toegestaan, van

€ 901.000 opnemen in plaats van € 530.000. Per saldo is dit een voordelig structureel effect van € 371.000 met ingang 2022. We lopen hierbij een risico indien alle gemeenten in Nederland meer gaan declareren bij het BTW-compensatiefonds.

1.4 Hoeveelheidsverschillen

Het mechanisme werkt als volgt. Indien de landelijke aantallen stijgen van de verdeelmaatstaven daalt de (landelijke) uitkeringsfactor en navenant de te ontvangen gemeentefondsuitkering. Indien de landelijke aantallen dalen dan stijgt de uitkeringsfactor en dus ook de gemeentefondsuitkering.

De actualisatie van de gemeentelijke en landelijke aantallen van de diverse verdeelmaatstaven in de algemene uitkering leiden tot een voordelig effect van € 727.000 in 2021 (inclusief mutaties in het 'oude' uitkeringsjaar 2020) oplopend tot ruim € 3 miljoen in 2025.

Voor de gemeentelijke aantallen gaat het met name om de bijgestelde (hogere) woningbouwambities, navenant de inwoneraantallen, WOZ-waarden, etc. Voor de woningbouwprognoses zijn we de komende periode uitgegaan van gemiddeld 300 woningen per jaar. De grootste fluctuaties landelijk vinden met name plaats op de ontwikkeling van de WOZ-waarden, de bijstandsontvangers, inwoners en jongeren.

We lopen wel risico's m.b.t. de ontwikkeling van de gemeentelijke en landelijke aantallen voor de verschillende verdeelmaatstaven in het gemeentefonds. Bijv. als de woningbouwprognoses niet worden gehaald of dat de landelijke ontwikkeling van het aantal bijstandsontvangers flink toeneemt ten opzichte van de gemeentelijke ontwikkeling. Bij dit laatste risico zal dan de uitkeringsfactor dalen en navenant de gemeentefondsuitkering.

1.5 Aanpak problematiek jeugdzorg

Het rijk en de VNG zijn in het voorjaar een incidentele compensatie over 2021 voor de extra kosten jeugdhulp overeengekomen van € 493 miljoen via het gemeentefonds. Daarvan is in de meicirculaire 2021 € 438 miljoen (voor Hengelo: circa € 2,15 miljoen) verwerkt. De rest € 55 miljoen (macro) is voor regionale coördinatie en de landelijke informatievoorziening. Dit wordt verwerkt in de septembercirculaire 2021.

Naast de € 493 miljoen wordt nog € 120 miljoen via specifieke uitkeringen uitgekeerd, waardoor in totaliteit landelijk € 613 miljoen extra wordt gecompenseerd.

De compensatie van € 2,15 miljoen via het gemeentefonds komt bovenop de eerdere beschikbaar gestelde ruim € 1,4 miljoen (€ 300 miljoen landelijk). Deze rijksmiddelen zijn ingezet voor Jeugd (zie 22-FP-6.3).

Inmiddels is er ook overeenstemming voor het jaar 2022 over het AEF rapport jeugdzorg. De gemeente verwacht een bedrag van bijna € 6,3 miljoen te ontvangen (zie stelpost extra rijksinkomsten in paragraaf 3.2; 22-FP-6.3). Dit bedrag komt bovenop de eerder beschikbaar gestelde middelen van ruim € 1,4 miljoen voor Hengelo (landelijk 300 miljoen) o.b.v. de septembercirculaire 2020.

1.6 Rijksvaccinatieprogramma

Met ingang van 1 januari 2021 is de uitvoering van de vaccinatie tegen meningokokken overgedragen aan gemeenten. Daarnaast worden in 2021 extra middelen verstrekt voor het inbouwen van een toestemmingsverklaring van ouders in de registratie van het rijksvaccinatieprogramma. Het gaat voor Hengelo om een bedrag van ongeveer € 19.000 in 2021 en een structureel bedrag van circa € 17.000 met ingang van 2022. Voorgesteld wordt deze bedragen toe te voegen aan het betreffend taakveld.

1.7 Versterking gemeentelijke antidiscriminatievoorziening

Discriminatie is een diepgeworteld en structureel probleem van de samenleving. In haar reactie op het rapport Ongekend onrecht van de Parlementaire ondervragingscommissie Kinderopvangtoeslag heeft het kabinet aangekondigd structurele middelen vrij te maken voor de aanpak van discriminatie, waaronder de versterking van de antidiscriminatievoorzieningen (ADV). In 2009 is de Wet gemeentelijke antidiscriminatievoorzieningen (Wga) in werking getreden. Het doel van deze wet is een landelijk dekkend stelsel van meldpunten voor onafhankelijke bijstand aan slachtoffers van discriminatie en de registratie van klachten over discriminatie. Alle gemeenten zijn verplicht te voorzien in een ADV. Voor de uitvoering van de Wga is in 2009 een bedrag toegevoegd aan de algemene uitkering. Uit onderzoeken blijkt dat deze huidige financiering voor de uitvoering van de Wga-taken al enige jaren tot knelpunten leidt. De meeste ADV's zijn op dit moment zeer krap bemeten en bij het grotere publiek relatief onbekend. Om die reden wordt er vanaf 2021 structureel extra middelen aan de algemene uitkering toegevoegd (voor Hengelo circa € 33.000), zodat de ADV's ruimere budgetten kunnen krijgen om meer activiteiten te kunnen ontplooiën, om zodoende een betere beschikbaarheid en bereikbaarheid voor melders mogelijk te maken. Deze ruimere budgetten zijn ook nodig om de door uitvoeringsorganisaties doorverwezen melders te kunnen bijstaan. De financiering van de organisatie van en het toezicht op de ADV's zal, als onderdeel van de aangekondigde versterking van de aanpak van discriminatie, het komende jaar onderzocht worden. De uitkomsten van het onderzoek kunnen mogelijk leiden tot wijzigingen. Als dit nodig blijkt te zijn, zullen gemeenten tijdig geconsulteerd en geïnformeerd worden. Voorgesteld wordt deze jaarlijkse bedragen toe te voegen aan het betreffend taakveld.

1.8 Prenataal huisbezoek door jeugdgezondheidszorg

Vanaf 2022 zijn middelen aan de algemene uitkering toegevoegd voor de uitvoering van het wetsvoorstel 'Prenataal huisbezoek door de jeugdgezondheidszorg'. Het gaat om een jaarlijks bedrag van circa € 25.000 voor Hengelo. Naar verwachting treedt het wetsvoorstel op 1 januari 2022 in werking. Om een gezonde ontwikkeling van het ongeboren kind te bevorderen en het ontstaan van gezondheids- en ontwikkelingsrisico's voor het kind te beperken, is het van belang tijdig hulp en ondersteuning tijdens de zwangerschap te bieden. Met dit wetsvoorstel krijgen gemeenten de taak een prenataal huisbezoek aan te bieden aan zwangere vrouwen en/of hun gezinnen in een kwetsbare situatie in hun gemeente. De gemeente moet deze taak op grond van de wet opdragen aan dezelfde organisatie die voor de gemeente de jeugdgezondheidszorg uitvoert. Wij stellen voor deze jaarlijkse bedragen toe te voegen aan het betreffend taakveld.

1.9 Wet Open Overheid

Op 26 januari 2021 heeft de Tweede Kamer de (Wijzigingswet) Wet open overheid (Woo) aangenomen. Het betreft een initiatiefwet uit de Tweede Kamer die beoogt de gehele overheid transparanter en toegankelijker te maken. Met dit wetsvoorstel geven de initiatiefnemers zowel de actieve als de passieve openbaarmaking van overheidsinformatie een nieuwe basis, verankeren zij het recht op toegang tot informatie wettelijk en beogen zij de informatievoorziening en informatiehuishouding van het rijk en decentrale overheden te verbeteren. De Eerste Kamer dient nog een besluit te nemen over de Woo. Bij instemming van de Eerste Kamer zal de wet een halfjaar later in werking treden. Dit zal waarschijnlijk in het eerste kwartaal van 2022 zijn. De huidige Wet openbaarheid van bestuur (Wob) wordt ingetrokken bij de inwerkingtreding van de Woo. Vooruitlopend op de besluitvorming in de Eerste Kamer heeft het kabinet bij de kabinetsreactie op het rapport 'Ongekend onrecht' van de Parlementaire ondervragingscommissie Kinderopvangtoeslag financiële middelen vrijgemaakt. Met de beschikbaarstelling van deze financiële middelen ondersteunt het rijk gemeenten bij de implementatie en uitvoering van de Woo. De financiële middelen bestaan uit zowel incidentele als structurele middelen. De incidentele middelen (voor de periode 2022 tot en met 2026; € 87.000-€ 88.000 jaarlijks voor Hengelo) zijn bestemd voor het verbeteren van systemen, het opleiden van medewerkers en het aanpassen van processen en de organisatie. De structurele middelen (€ 73.000 in 2022, oplopend naar structureel € 146.000 vanaf 2026) zijn bedoeld voor de actieve openbaarmaking van de informatiecategorieën zoals genoemd in de Woo, het aanwijzen van een contactfunctionaris en het beheer en onderhoud van systemen. Wij

stellen voor de middelen op de stelpost gemeentefonds 'te parkeren' in afwachting van nadere invulling.

1.10 Diverse (kleine) taakmutaties

Er zijn (kleine) taakmutaties in de gemeentefondsuitkering (baten), die we niet afzonderlijk aan de lastenkant gaan ramen in de begroting. In totaliteit gaat het in 2021 om een bedrag van € 32.000 voordelig en € 34.000 nadelig in 2023 aflopend tot € 28.000 nadelig in 2025.

2. Integratie- (IU) en decentralisatie-uitkeringen (DU)

2.1 Maatschappelijke begeleiding statushouders

In deze decentralisatie-uitkering wordt compensatie verstrekt van € 2.370 per inburgerplichtige asielmigrant. Voor 50 inburgeringsplichtigen in 2020 wordt nu in het uitkeringsjaar 2021 compensatie verstrekt. Het gaat om een eenmalig bedrag van bijna € 119.000 in 2021. Voorgesteld wordt dit bedrag toe te voegen aan het budget voor Inburgeringstrajecten.

2.2 Inburgering

De inwerkingtreding van de nieuwe Inburgeringswet is met een half jaar uitgesteld naar 1 januari 2022. Dit heeft gevolgen voor de (eerder ontvangen) invoerings- en uitvoeringskosten, maar ook voor de inburgeraars die nog onder de oude wetgeving vallen en de nieuwe instroom inburgeraars die vanaf 1 juli 2021 zo veel als mogelijk in de geest van de nieuwe wet worden begeleid. Voor de gemeente Hengelo betreft dit een bedrag van € 16.000 nadelig in 2021 en € 50.000 voordelig in 2022, aflopend tot € 7.000 voordelig in 2025. Voorgesteld wordt deze te verrekenen met het betreffend taakveld in de begroting.

2.3 Armoedebestrijding kinderen

Jaarlijks vindt in de meicirculaire de actualisatie van de gegevens plaats voor de armoedebestrijding kinderen voor het jaar t+1. De middelen worden verdeeld op basis van CBS-gegevens over kinderen met een kans op armoede. Met ingang van 2022 ontvangt de gemeente Hengelo jaarlijks ruim € 37.000 minder aan middelen. Voorgesteld wordt dit structurele bedrag vooralsnog als taakstelling armoedebestrijding kinderen op te nemen in de begroting.

2.4 Bodembescherming

In het Bestuurlijk Overleg Bodem, waarin het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat en de decentrale overheden zitting hebben, zijn op 23 september 2020 afspraken gemaakt over doelen en financiering van bodemopgaven in het jaar 2021. Het jaar 2021 is een overbruggingsjaar naar nieuwe bestuurlijke afspraken over de bodemopgaven vanaf 2022, als vervolg op het Convenant Bodem en Ondergrond 2016-2020. Het doel is de gevallen van ernstige bodemverontreiniging met onaanvaardbare humane of ecologische risico's of verspreidingsrisico's (spoedlocaties) te saneren of de risico's te beheersen. Het betreft een wettelijke taak van gemeenten. Voor 2021 zijn onder meer afspraken gemaakt over een apparaatskostenvergoeding en de afronding van spoedsaneringen. Voorgesteld wordt het bedrag van bijna € 479.000 in 2021 toe te voegen aan de reserve bodemsanering.

2.5 Heroriëntatie zelfstandigen

Bij de aankondiging van het tweede steun- en herstelpakket is aangegeven dat gemeenten vanaf 1 januari 2021 ondersteuning bieden aan zelfstandig ondernemers die zich willen heroriënteren. Dit kan grotendeels vanuit de extra impulsen en extra budgetten voor crisisdienstverlening worden betaald. Voor aanvullend maatwerk voor zelfstandig ondernemers is in 2021 een incidenteel bedrag van bijna € 22.000 voor Hengelo beschikbaar. Dit bedrag zal aan het betreffend taakveld in de begroting worden toegevoegd.

2.6 Jeugd aan Zet

Op verzoek van het Veiligheidsberaad (werkgroep jongeren) is het gemeentelijk programma Jeugd aan Zet in Crisistijd, na de zomereditie, verlengd met een wintereditie. De middelen voor de zomereditie zijn reeds verwerkt in de decembercirculaire 2020. Deze meicirculaire bevat de middelen voor de wintereditie. Het programma beoogt jongeren te ondersteunen die geraakt worden door de effecten van de coronacrisis. Doordat de dagelijkse activiteiten voor veel jongeren door de coronacrisis niet of niet goed mogelijk zijn (zoals onderwijs, sport, sociale ontmoetingen en de mogelijkheid om te werken) is er een toenemende overlast van jongeren in de openbare ruimte. Ook is er vanwege de steeds verdergaande en langdurige beperkende maatregelen grote zorg over het effect van de coronamaatregelen op de fysieke en psychische gezondheid van jongeren. Deze rijksmiddelen ad € 10.000 voor 2021 zijn ingezet voor Jeugd (zie 22-FP-6.3).

3. Integratie-uitkeringen sociaal domein

3.1 Participatie (IU)

De omvang van de integratie-uitkering Participatie wijzigt door de toekenning van de loon- en prijsbijstelling 2021 naar de drie onderdelen binnen de integratie-uitkering: Wsw, Nieuw begeleiding en Nieuw Wajong.

De verdeling van de integratie-uitkering wijzigt in de eerste plaats door actualisatie van de verdeling van de Wsw-middelen. Deze is vanaf 2021 gebaseerd op de gerealiseerde omvang van de sociale werkplaatspopulatie (gemeten in standaardeenheden (SE) per betalende gemeente) in 2020 en een inschatting van de blijfkansen in de sociale werkplaats voor de jaren 2021 en verder.

Daarnaast is sprake van wijzigingen in de verdeling van de integratie-uitkering door aanpassing van de drempelbedragen in de verdeling van de middelen Nieuw begeleiding. Voor de verdeling van het verdeelmodel Nieuw Wajong wordt gebruik gemaakt van historische cijfers van de instroom in de werkregeling Wajong. Voor het verdeelmodel Nieuw begeleiding wordt tevens gebruik gemaakt van de (historische) instroom in de wachtlijst Wsw. Door het gebruik van historische cijfers blijft het aandeel van individuele gemeenten in de twee verdeelmodellen Nieuw Wajong en Nieuw begeleiding ongewijzigd ten opzichte van de meicirculaire 2020.

In totaliteit worden er voor de 3 onderdelen (Wsw, Nieuw begeleiding en Nieuw Wajong) € 375.000 aan extra gemeentefondsmiddelen in 2021 ontvangen, aflopend tot circa € 298.000 in 2025. In het gedetailleerde financiële overzicht vindt u onder de lasten- en batenmutaties de verdere uitsplitsing over deze 3 onderdelen.

De voorgenomen overheveling van het budget voor deze nieuwe doelgroepen Participatiewet (excl. beschut werk) naar de algemene uitkering wordt met een jaar uitgesteld naar 2023. Dit is in navolging van het uitstel van de invoering van de nieuwe verdeling van het gemeentefonds.

3.2 Voogdij/18+

In 2022 ontvangen we per saldo € 455.000 meer rijksmiddelen voor de doelgroepen Voogdij en 18-plussers. Enerzijds ontvangen we € 81.000 meer als loon- en prijscompensatie met ingang van 2021, anderzijds ontvangen we € 373.000 meer (op basis van het historisch zorggebruik (t-2)) en het nieuwe woonplaatsbeginsel per 1 januari 2022. Er zijn nieuwe gegevens (jaar 2020) over Voogdij/18+ beschikbaar welke gebruikt zijn voor de verdeling van de bedragen voor 2022. Daarbij is het budget 2022 verdeeld op basis van het nieuwe woonplaatsbeginsel dat per 1 januari 2022 wordt ingevoerd. We hebben in het verwachte financieel perspectief (zie 22-FP-6.3) hiermee rekening gehouden.

2. Financieel effect meicirculaire 2021 gemeentefonds

Het financieel effect voor het begrotingsjaar 2021 is bijna € 1,2 miljoen voordelig. Dit bedrag is verwerkt in de 1^e Beleidsrapportage 2021.

Voor de jaren 2022-2025 is het positieve financieel effect bijna € 2 miljoen in 2022 aflopend tot ruim € 0,8 miljoen in 2025. De financiële effecten voor de begrotingsjaren 2021-2025 zijn verwerkt in het financieel overzicht in paragraaf 3.2 van deze Kadernota.

3. Overige ontwikkelingen

Coronacompensatie

Een vooraankondiging wordt door het rijk gedaan op komende compensaties voor corona. De vertaling ervan vindt plaats in de september- of decembercirculaire 2021. Daarbij gaat het om lokale cultuur en buurt- en clubhuizen (€ 60 miljoen), regionale en lokale cultuur (€ 51,5 miljoen; betreft instandhouding infrastructuur alsmede inkomstenderving als gevolg van kwijtschelding huren), afrekening inkomstenderving 2020 (p.m.) en meerkosten Wmo en Jeugdwet (€ 141 miljoen).

In de huidige berekening voor 2021 is voor de Jeugd en Wmo uitgegaan van € 1,2 miljoen aan extra kosten in 2021. Hiervoor zal dus nog een deel worden gecompenseerd. Dit zal het tekort in het sociaal domein nog iets drukken.

Grotere koek

De (gemeentefonds)koek moet groter. Anders werken de VNG en gemeenten niet mee aan het nieuwe verdeelstelsel. De gesprekken spitsen zich o.a op extra structurele middelen jeugdzorg, afschaffing van de opschalingskorting, Klimaatakkoord, Omgevingswet, Wet Kwaliteitsborging voor het bouwen, landelijke woningbouwopgave. Het nieuwe kabinet zal hierover besluiten nemen.

De gemeenten krijgen steeds meer taken toebedeeld, waardoor de koek ook groter moet worden om deze taken naar behoren te kunnen uitvoeren. Hier moeten we als gemeenten c.q. VNG met het rijk betere afspraken maken over een realistische compensatie voor de nieuwe taken. Tevens loopt de discussie over de gewenste verbeteringen in de interbestuurlijke en financiële verhoudingen.

Richtlijn ramen extra middelen jeugdzorg in begroting en meerjarenraming

In 2019 en 2020 zijn het ministerie van BZK, de VNG en de provinciale toezichthouders een richtlijn overeengekomen over hoe gemeenten in hun meerjarenraming met deze onzekerheid kunnen omgaan. Deze richtlijn is nog steeds van kracht en zal worden aangepast zodra de gesprekken tussen het kabinet en de VNG zijn afgerond. De samenvatting van de huidige richtlijn is als volgt:

1. De extra middelen jeugdzorg voor de jaren 2019 tot en met 2022, die onderdeel uitmaken van de algemene uitkering, worden als structureel dekkingsmiddel aangemerkt.
2. Voor de jaren na 2022 kan door de gemeente een stelpost 'Uitkomst onderzoek jeugdzorg' geraamd worden: per gemeente naar rato van de € 300 miljoen (in 2022).
3. Deze stelpost 'Uitkomst onderzoek jeugdzorg' kan als structureel opgenomen worden.
4. Voorwaarde is dat daarnaast de gemeente tevens zelf maatregelen neemt in het kader van de transformatie rondom jeugdzorg en ggz mede gericht op beheersing van de kosten. Gemeenten spelen immers zelf ook een actieve rol in de transformatie en daarmee ook in het kunnen beperken van de uitgaven.

8.4 Financieel meerjarenperspectief Sociaal domein

Het vaststellen van het nieuwe *Beleidsprogramma sociaal 2021-2025*, de oplopende tekorten die wij in 2020 zagen en de impact van de (autonome) ontwikkelingen maken dat wij een uitgebreide analyse hebben uitgevoerd op het financieel meerjarenperspectief van het sociaal domein. Dit financieel beeld is op hoofdlijnen reeds benoemd in paragraaf 2.1. Duidelijk is dat zonder bijsturing de volumeontwikkeling zich zeer ongunstig ontwikkeld. Daarom zijn maatregelen nodig die gericht zijn op het terugdringen van het zorgvolume van jeugd en Wmo.

Wij geven in **bijlage 8.4.1 inzicht in en verklaringen voor** de ontwikkelingen Jeugd, Wmo en BUIG. Hierbij zijn ook de daarbij behorende landelijke (en regionale) trends en ontwikkelingen betrokken. Daarnaast geven wij een korte analyse van de ontwikkelingen binnen de maatregelen uit het *Interventieprogramma sociaal domein* en een overzicht van de verwachte (rijks)inkomsten voor Jeugd en Wmo.

Wij stellen in **bijlage 8.4.2 een pakket maatregelen** voor die in combinatie met de verwachte (rijks)inkomsten de overschrijdingen op Wmo en Jeugd opvangen. Het maatregelenpakket wordt voor de jaarschijf 2022 verder uitgewerkt in de Beleidsbegroting 2022-2025. Voor de jaren 2023 en verder zal dit voorafgaand aan de Kadernota 2023-2026 worden uitgewerkt. Al deze maatregelen en inkomsten samen zijn noodzakelijk om deze overschrijdingen daadwerkelijk te kunnen opvangen. Daarnaast is het noodzakelijk dat het Rijk ons ruimte geeft om de voorgestelde maatregelen te realiseren. Het Rijk heeft daartoe inmiddels bereidheid uitgesproken. Met deze randvoorwaarden staan wij voor het opvangen van de overschrijdingen middels ons maatregelenpakket. Dit alles leidt tot het financieel perspectief zoals beschreven in hoofdstuk 3.2 (22-FP 6.1 tot en met 22-FP-6.5).

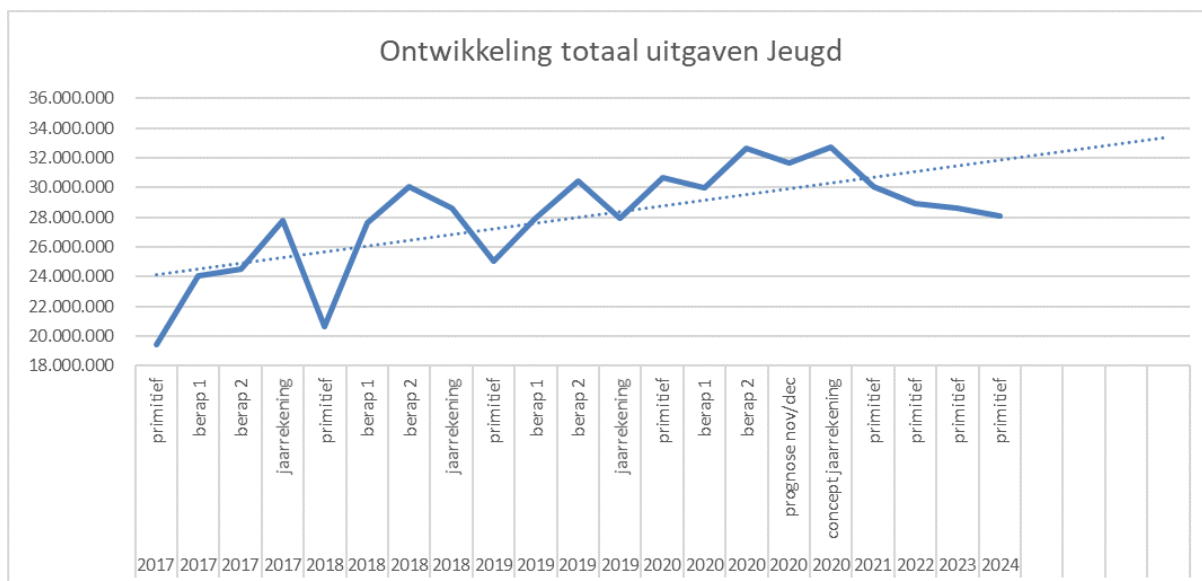
8.4.1 Ontwikkelingen Sociaal domein

Jeugd

Wij zien (en rapporteren) al jaren dat de kosten van jeugdhulp sterk oplopen. Waarbij het aantal jeugdigen in zorg licht afneemt, maar gemiddelde kosten per cliënt stijgen. We zien dat:

- De casuïstiek steeds complexer wordt, door onder andere meer vechtscheidingen en financiële zorgen in gezinnen (niet *alleen* corona-gerelateerd).
- Niet in alle situaties de juiste ondersteuning direct voor handen is (denk aan de wachtlijsten in de Jeugd GGZ en de mismatch tussen vraag en aanbod), waardoor tijdelijk andere ondersteuning wordt ingezet en trajecten intensiever en langer worden;
- Door corona kinderen en ouders veel thuis zitten, waardoor tijdig signaleren lastig blijkt (gemeente zit meer op afstand, jeugdigen komen (te) laat binnen). Dit veroorzaakt vanaf september 2020 (door opening van scholen na de zomervakantie) een extra toename in het gebruik en de kosten voor jeugdhulp. De duur, aard en omvang van dit effect op de langere termijn is onbekend;
- In 2020 met name de specialistische/therapeutische ondersteuning (OB3, ambulante jeugdhulp) en actief en besloten toezicht (dakje 2 en 3) toeneemt. Dit komt enerzijds door de sluiting in Twente van een voorziening voor Weinig Voorkomende Hoog Specialistische zorg (WVHS). Deze jeugdigen zijn ondergebracht bij een duurdere combinatie van verblijfsproduct met ondersteuningsbehoefte. Anderzijds zien wij dat de aparte inkoop van verblijfsproducten en ondersteuningsbehoeften binnen het Twentse Ondersteuningsmodel –een van de maatregelen uit ons *Interventieprogramma Sociaal Domein* om de doorstroom uit verblijf te bevorderen– in de praktijk duurder uitpakt dan de verblijfspakketten van voorheen, ondanks de gesprekken die wij met aanbieders voeren om tot de juist zorginzet te komen;
- Onze begroting voor de komende jaren een dalende lijn laat zien, terwijl de jeugdhulpkosten naar verwachting nog steeds blijven stijgen (als wij niets doen). In onderstaande grafiek hebben wij de (verwachte) uitgaven, zoals gerapporteerd in de planning & control documenten, (doorgetrokken lijn) en de ontwikkeling van uitgaven voor Jeugdhulp

(stippellijn) tegen elkaar afgezet. Wij constateren dat, bij ongewijzigd beleid, het verschil tussen begroting en realiteit steeds groter wordt.

Landelijke (en regionale) ontwikkelingen jeugd

Zowel inhoudelijk als financieel zijn de doelen van de Jeugdwet (nog) niet gerealiseerd. Landelijk wordt verwezen naar de lange adem die transformatieprocessen vragen. Steeds meer gemeenten geven aan financiële problemen en beperkt grip op de kosten van het sociaal domein te hebben, waarbij de jeugdhulpkosten als grootste probleem worden genoemd.

Het onlangs uitgebrachte rapport van AEF (*Stelsel in groei*) onderschrijft onze analyse dat jongeren steeds langer in zorg blijven (constante instroom, achterblijvende uitstroom) en dat de gemiddelde kosten per cliënt stijgen. Het rapport geeft ook aan dat:

- Het 'er eerder bij zijn' vooralsnog niet leidt tot een kostenbesparing binnen de Jeugdwet, eerder tot een structurele verhoging van het waterpeil; de inzet op preventie en vroegsignalering leidt tot een verhoogd voorzieningenniveau, waarmee ook een nieuwe standaard ontstaat waartegen uitdagingen in het opvoeden en opgroeien worden afgezet;
- Afschalen van ondersteuning lastig is door onder ander meer ruimte voor professionals en het vertrouwen van cliënten in professionals;
- Het merendeel jeugdhulp nog altijd toegewezen wordt door derden (zoals huisartsen en Gecertificeerde Instellingen);
- De uitgangspunten normaliseren en eigen kracht minder haalbaar blijken.

Het onderzoek dat aan het AEF rapport ten grondslag ligt, maakt inzichtelijk dat gemeenten in 2019 € 1,6 tot € 1,8 miljard meer hebben uitgegeven dan het jeugdbudget. Daarnaast is de conclusie van het onderzoek dat gemeenten op basis van de huidige uitgangspunten van de Jeugdwet een structureel tekort hebben van € 1,3 tot € 1,5 miljard wanneer gemeenten de doelmatigheidswinst die in het onderzoek zichtbaar is gemaakt realiseren. Dit heeft ervoor gezorgd dat de financiële situatie van gemeenten verder onder druk is komen te staan. De Arbitrage Commissie heeft deze conclusie bekrachtigd en gesteld dat het rijk voor 2022 het feitelijke tekort op de uitgaven voor de jeugdzorg dient te compenseren. Het tekort bedraagt volgens deze commissie € 1,9 miljard in 2022, gecorrigeerd na reeds verstrekte incidentele middelen (€ 300 miljoen) en accres resteert een bedrag van € 1,56 miljard als basis. D.d. 3 juni 2021 is dit bedrag door het kabinet overgenomen, met dien verstande dat zij er nog een pakket aan maatregelen aftrekt ad € 214 miljoen. Per saldo zullen gemeenten dus in 2022 € 1,3 miljard tegemoet kunnen zien. Rekening houdend met door de VNG gehonoreerde maatregelen, zal dit bedrag de komende jaren aflopen tot € 800 miljoen in 2028. Wanneer wij dit tekort 'vertalen' naar Hengelo gaat het om € 6,3 miljoen in 2022 aflopend tot € 2,4 miljoen in 2028. Dit is inclusief de € 1,4 miljoen welke wij conform provinciaal toezichtkader

verwerkt hebben in het meerjarenperspectief.

Helaas is dit bedrag nog altijd niet toereikend om onze tekorten op de Jeugdzorg (ten opzichte van het totaal aan rijksinkomsten) volledig op te vangen. Bij benadering schieten wij er op jaarbasis nog zo'n € 1 miljoen bij in, omdat de rijksmiddelen Jeugd sinds een paar jaar onderdeel zijn van de algemene uitkering van het gemeentefonds en kunnen wij dit niet meer exact berekenen.

Wat betreft de impact van corona wordt ook landelijk erkend dat dit hoogstwaarschijnlijk leidt tot een toename van vraag naar en de kosten van jeugdhulp. En dat er nog geen beeld is bij het effect naar de toekomst in aard, omvang en duur.

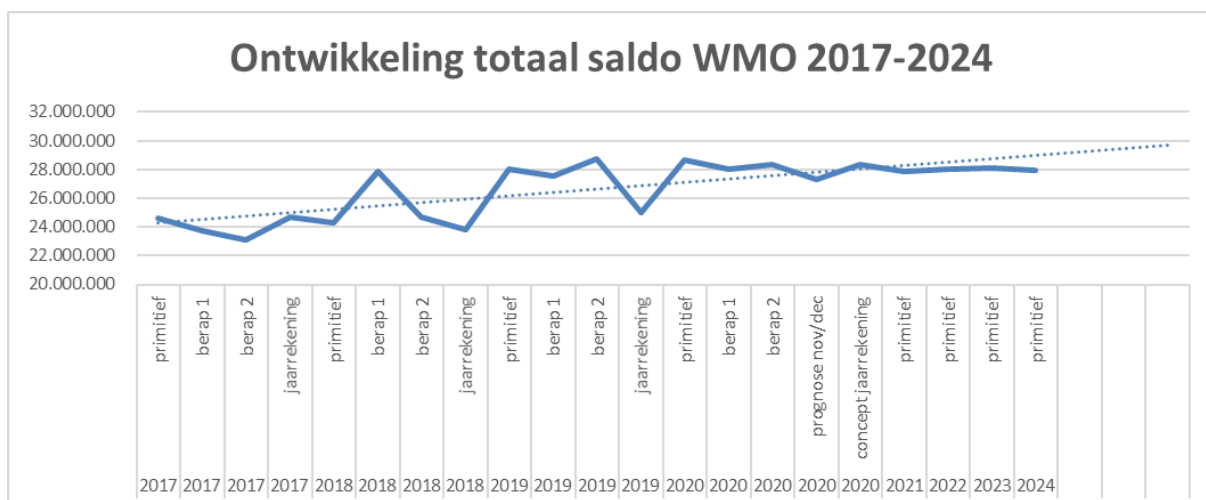
In de vergelijking met andere Twentse gemeenten wijken wij in de kosten(ontwikkeling) en het gebruik van jeugdhulp niet wezenlijk af.

Wmo

In tegenstelling tot de jeugdhulp zien wij bij de Wmo wel een toename in aantallen. Ook hierover hebben wij eerder gerapporteerd in de P en C-producten. Wij zien dat:

- Het bij de huishoudelijke ondersteuning om een forse toename gaat, als gevolg van de invoering van het abonnementstarief (per 2019). De toename vakt inmiddels af, maar de instroom blijft structureel hoger dan voor de invoering van het abonnementstarief;
- Bij de ondersteuningsbehoeften het aantal cliënten en indicaties gestaag stijgt, maar dat daar wel sprake is van een verschuiving van zwaardere naar lichtere ondersteuning. De stijging van het aantal cliënten is in lijn met onze verwachtingen, want wij hebben immers te maken met een behoorlijke vergrijzing;
- De maatregelen gericht op het inzetten van minder Wmo ondersteuning en het vergaand verschuiven naar algemeen collectieve voorzieningen financieel (nog) niet gerealiseerd zijn (de gemeenteraad is eerder geïnformeerd over de pilot Ontmoeten Plus en het stopzetten daarvan; zie ook hieronder bij Interventieprogramma);
- Door corona minder gebruik kan worden gemaakt van de collectieve voorzieningen in verband met sluiting door corona, waardoor inwoners naar de gemeente worden verwezen voor een indicatie maatwerk;
- Het door corona lastiger is om te doorgronden wat de situatie is vanwege het ontbreken van fysieke gesprekken met inwoners;
- Wij de structurele tekorten binnen de Wmo tot nu toe hebben opgevangen met incidentele voordelen (middelen beschermd wonen van centrumgemeente Enschede). Onze begroting laat voor de komende jaren een horizontale lijn zien, terwijl de kosten voor Wmo naar verwachting nog steeds gestaag blijven stijgen.

In onderstaande grafiek hebben wij de (verwachte) uitgaven, zoals gerapporteerd in de planning en control documenten (doorgetrokken lijn) en de ontwikkeling van uitgaven voor Wmo (stippellijn) tegen elkaar afgezet. Wij constateren dat het verschil tussen begroting en realiteit groter wordt. Het verschil is bij de Wmo wel kleiner dan bij de Jeugdhulp.

Landelijke (en regionale) ontwikkelingen Wmo

Ook voor de Wmo zien wij dat de kosten in veel gemeenten oplopen, in sommige gemeenten zelfs meer dan bij de jeugdhulp. De verklaring hiervoor is gelegen in:

- Een dubbele vergrijzing en daarmee toenemende vraag naar ondersteuning;
- De invoering van het abonnementstarief; de *Monitor abonnementstarief Wmo (Tweede rapportage 2020)* van Significant Public laat zien dat de stijging van het aantal cliënten sinds de invoering van het abonnementstarief is versneld en dat deze trendbreuk vooral zichtbaar is bij middeninkomens en hogere inkomens, en bij huishoudelijke ondersteuning
- Stijgende tarieven door overgang naar reële tarieven, een verplichting vanuit het Rijk. Dit hebben wij toegepast bij de inkoop van het Twents ondersteuningsmodel per 2019 en passen wij jaarlijks toe op de tarieven van de huishoudelijke ondersteuning;
- Een toename van de gemiddelde kosten per cliënt (voor Hengelo minder herkenbaar).

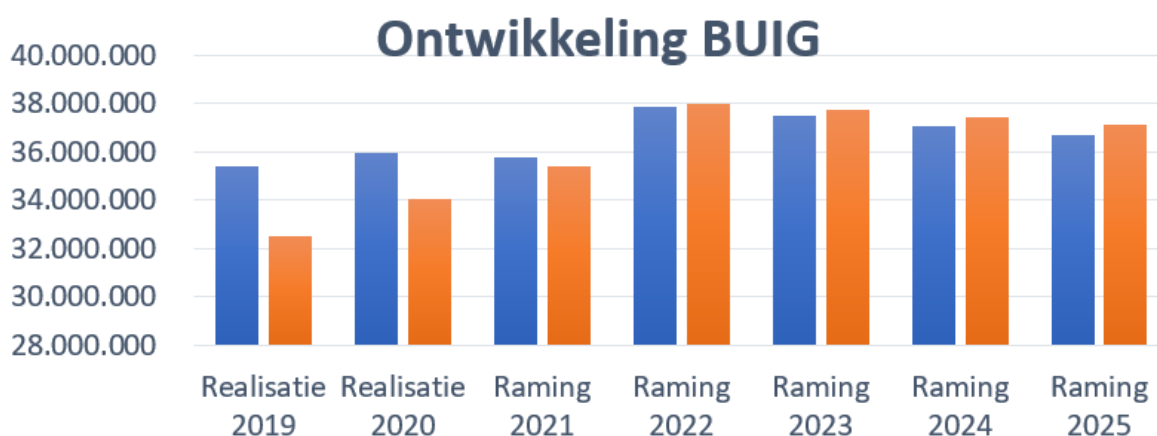
De VNG pleit voor beheersmaatregelen op korte termijn, maar tot financiële compensatie heeft dit nog niet geleid.

Ook hier wordt een impact van corona verondersteld, die onvoorspelbaar is in aard, omvang en duur. Hengelo heeft in vergelijking met andere Twentse gemeenten relatief veel inwoners met Wmo ondersteuning, maar de gemiddelde zorgkosten per cliënt liggen relatief weer veel lager ten opzichte van de gemiddelde zorgkosten in andere Twentse gemeenten.

BUIG

Met betrekking tot de gebundelde uitkering (BUIG) voor de bekostiging van de uitkeringen, zijn wij al jaren een voordeelgemeente. Dat wil zeggen dat wij aanzienlijk meer aan bijdrage van het Rijk ontvangen dan wij in werkelijkheid uitgeven. Wij zien dat:

- Dit voordeel is ingeboekt in de begroting en hier zijn gedurende meerdere jaren andere uitgaven mee gedekt;
- Het landelijke verdeelmodel diverse keren is aangepast in het nadeel van de Hengelose begroting. Gezien onze werkelijke uitgaven die nog lager liggen is het niet terecht om tegen deze aanpassingen in te gaan. De laatste bijstelling is van eind 2019 (voor Corona) en is € 985.000 in het nadeel voor Hengelo. Deze is voor 2020 incidenteel in de Berap verwerkt. Deze bijstelling leidt in onze begroting structureel tot een nadeel van bijna € 900.000;
- Tegenover deze afname in het budget een doelgroep staat die steeds breder en complexer is, met effect op personele inzet.

Blauw = werkelijke/verwachte bijdragen (inkomsten)

Oranje = werkelijke verwachte uitgaven

Corona

Vanwege de coronacrisis verwachten wij dat de uitgaven omtrent de bijstand zullen gaan toenemen. De groei van de bijstand is voorslagnog (1^e kwartaal 2021) beperkt. Dit wordt waarschijnlijk veroorzaakt door steunmaatregelen zoals NOW en Tozo. Wij verwachten voor de periode tot en met juni 2021 een groei van 1,8 % en voor juli tot en met december 2021 een verdere groei van 4,2%.

Het ministerie heeft over 2020 alle gemeenten gecompenseerd volgens het vaste verdeelmodel BUIG. Tevens heeft het Ministerie ook voor 2021 een deel van het Macro Budget BUIG gereserveerd voor een uitgestelde uitkering inzake de te verwachten extra bijstandslasten als gevolg van corona.

Voorslagnog gaan wij ervan uit dat onze meerkosten 2021 t.o.v. 2020 volledig gecompenseerd gaan worden. Kortom de groei % zoals hierboven gepresenteerd, brengen wij budgettair neutraal in bij onze begroting. Tegenover de verwachte meerkosten aan de uitgavenkant staat een verwachte extra inkomst opgenomen.

Landelijke ontwikkelingen BUIG

De ontwikkelingen in de BUIG in Hengelo staan niet op zich. In 2015 is de instroom van nieuwe klanten in de Wajong en de Wsw gestopt. Klanten die voorheen in aanmerking kwamen voor deze regelingen doen nu een beroep op de bijstand. Het gevolg is dat het aantal klanten waarvoor intensieve begeleiding nodig is gestaag toeneemt.

Landelijk is in beeld gebracht wat de opwaartse volumedruk van de nieuwe doelgroepen is, en dan met name van de doelgroep voormalig Wajongers. Daar tegenover staat (logischerwijs) een gestage afname van het aandeel WSW oud. Die verdeling hebben wij (procentueel) voor Hengelo uitgewerkt, waarbij wij uitgaan van 14% voormalig Wajongers in 2025 (was in 2015 0% en in 2020 9%) en van 11% WSW oud in 2025 (was in 2015 18% en in 2020 14%). Het percentage 'gewone' bijstandsgerechtigden neemt daarmee af van 82% in 2015, 74% in 2020 naar 70% in 2025.

Ontwikkelingen interventieprogramma

De eerste anderhalf jaar van het *Interventieprogramma Sociaal domein* lagen wij goed op koers. Dit hebben wij ook gemeld in de 'stand van zaken brief' die wij in april 2019 naar de gemeenteraad hebben gestuurd, alsmede in de jaarrekening 2019 en eerste Berap 2020 (als afgeleide van de jaarrekening 2019). De meeste interventies waren/zijn ingevuld en verwerkt in de begroting (met de jaren oplopend in bedrag). Wij dachten ook voor 2020 de volledige interventie taakstelling te realiseren; per saldo € 100.000 meer dan was begroot. Waarbij de ene interventie meer zou opleveren dan gedacht (verblijf jeugd) en de ander (nu nog) niets of minder (beschermd en begeleid wonen, zakelijk partnerschap en preventief jeugdbeleid). Hierover hebben wij eerder gerapporteerd.

Wij hebben met het opstellen van de jaarrekening 2020 echter geconstateerd dat een aantal maatregelen uit het interventieprogramma niet gerealiseerd zijn en/of in de toekomst niet te realiseren zijn (terwijl ze financieel als taakstelling wel zijn verwerkt in de meerjarenbegroting). Daarom hebben wij gekeken naar wat wij daadwerkelijk hebben gerealiseerd, wat (nog) niet en de oorzaken daarvan. Wij zien onder andere dat:

- De toename van het aantal cliënten (bij Wmo) en het zorgvolume (bij jeugd), maakt dat er geen effect te zien is in de afname van kosten van de ondersteuningsbehoeften. Integendeel. Daarbij hebben ontwikkelingen van de verblijfsproducten (en bijbehorende ondersteuningsbehoeften) in het Twentse ondersteuningsmodel (het anders inkopen en de reactie van aanbieders daarop) ook een fors negatief effect gehad op de zorgkosten waardoor wij de verwachte resultaten van de maatregelen 'Minder Wmo ondersteuning' (4.1.1) en 'Minder ondersteuning jeugdhulp'(4.2.1) niet hebben gehaald.
- Wij bij het opstellen van het interventieprogramma aannames hebben gedaan die bij nader inzien niet het effect hebben gehad zoals verwacht. Zo dachten wij bijvoorbeeld met het formuleren van uitgangspunten en richtlijnen voor de inzet van maatwerkondersteuning (het normenkader) de wet- en regelgeving strakker te kunnen toepassen waardoor minder Wmo ondersteuning en jeugdhulp ingezet zou worden. Maar na een analyse van de ingezette uren en dagdelen voor en na het opstellen van het normenkader, blijkt dat wij de wet- en

regelgeving al goed, op maat en conform juiste 'zorgzwaarte' indiceren. In combinatie met het toenemend aantal cliënten en de ontwikkeling van de zorgvraag blijkt het besparingspotentieel op deze interventies fors minder dan wij destijds hadden gedacht.

- Het bedrag dat in 2019 voor 'Minder Wmo ondersteuning' (4.1.1) was ingeboekt (€ 700.000) leken wij te hebben gehaald, maar wij hebben daarbij onvoldoende rekening gehouden met de grote hoeveelheid cliënten die wij toen op de wachtlijst hadden staan (als gevolg van de enorme toeloop door het abonnementstarief) en die dus nog geen ondersteuning kregen. In 2020 hebben wij deze wachtlijst weggewerkt en hebben ook deze cliënten ondersteuning gekregen.
- De pilot Ontmoeten Plus (met TMZ en Carint) om dagbesteding Wmo meer voorliggend te organiseren zowel inhoudelijk als financieel niet heeft opgeleverd wat, in het licht van het interventieprogramma, beoogd werd. Minder deelnemers dan verwacht, geen merkbare of meetbare verschuiving van maatwerk naar voorliggend en geen zicht op kostenbesparing. De pilot is na een afbouw periode eind 2019 gestopt. In het voorjaar 2020 hebben wij vervolgens Wijkkracht de opdracht gegeven hun voorliggend aanbod te versterken, zodat wij daarvan meer gebruik kunnen maken. Dit is (mede door Corona) nog in de opstart fase;
- Wij soms ingehaald werden door de actualiteit. Zo werden wij bij de maatregelen rondom de Persoonsgebonden budgetten (Pgb's), het stimuleren daarvan, vlak na vaststelling van het interventieprogramma geconfronteerd met fraude met Pgb's. Om deze reden zijn we weer gaan inzetten op zorg in natura (zin) dat duurder is dan zorg via pgb's;
- Autonome ontwikkelingen maken dat wij een maatregel in 2021 nog niet geheel kunnen realiseren. Zo was de besparing op de collectieve zorgverzekering in eerste instantie gerealiseerd, maar later door verschuivingen naar het zwaardere pakket, nieuwe instroom en de jaarlijkse prijsverhoging weer ingehaald. Wij zien mogelijkheden om vanaf 2022 toch een besparing te realiseren op de collectieve zorgverzekering door aan de uitgavenkant te snijden. Dit kan door bijvoorbeeld het percentage van 120 te verlagen (minder deelnemers) of door het pakket af te stemmen op het beschikbare budget (in de onderhandeling met Menzis).

Een aantal ingeboekte interventie maatregelen hebben weliswaar tot besparingen geleid maar niet in de mate die wij destijds voor ogen hadden. Wij verwachten ook niet dat wij die besparingen alsnog gaan halen en daardoor constateren wij dat het niet reëel is om deze verwachte besparingen (volledig) te handhaven in de begroting. Daarom komen wij met het voorstel het financiële effect van de volgende maatregelen bij te stellen (tot een bedrag van bijna € 1,5 miljoen; zie 22-FP 6.2):

- Normenkader Wmo
- Verschuiven naar algemene voorzieningen Wmo
- Beschermd en begeleid wonen (verblijf Wmo)
- Normenkader Jeugd
- Verblijf Jeugd
- Zakelijk partnerschap
- Geen verlengde jeugdzorg
- Collectieve zorgverzekering (alleen jaarschijf 2021).

Op de stelpost 'Lobby Rijk' resteerde daarnaast nog een saldo ad € 562.000. Wij hebben een nieuwe stelpost gevormd ter hoogte van 100% van het door de Arbitragecommissie vermelde bruto tekort onder aftrek van de door zowel Rijk als VNG omarmde maatregelen. De stelpost 'Lobby Rijk' uit het interventieprogramma komt hiermee te vervallen.

Op een aantal van deze interventies komen wij bij bijlage 8.4.2 nog wel terug.

Wat wel gerealiseerd

Tegenover de niet gerealiseerde maatregelen staat dat wij voor een bedrag van ruim € 4,2 miljoen structureel wel ombuigingen hebben weten te realiseren. De volgende interventie maatregelen hebben daaraan bijgedragen:

- Collectieve voorzieningen Jeugd ('Doe-boerderij')
- GGZ en opvoedhulp huisartsen

- Toekomstplan Jongvolwassenen (geen verlengde jeugdzorg)
- Inzet middelen onderwijsachterstandenbeleid
- Herinrichting wijkwelzijn
- Scenario's bezuiniging Wijkkracht
- Verschuiven van dagbesteding naar beschut werk
- Rijkslobby/ extra rijksmiddelen, zie opmerking extra rijksmiddelen Jeugd in onderstaande paragraaf.

Ook hebben wij de maatregel 'Versoerd preventief jeugdbeleid (€ 350.000) tot nu toe incidenteel kunnen realiseren. In afwachting van uitwerking van de preventievisie *Een nieuwe focus op preventie in het sociaal domein*.

Tot slot hebben wij vanuit maatregelenpakket 3 een aantal innovaties (verder) in gang gezet. Zo zijn wij gestart met de pilots Jeugd Hulp Team op school (zorgintensieve scholen) en BSO+ (passende buitenschoolse opvang). Aan deze pilots zijn geen taakstellingen verbonden om eerst in de praktijk te leren wat dit voor effect heeft.

Verwachte (rijks)inkomsten Jeugd en Wmo

Naast bovengenoemde ontwikkelingen van het interventieprogramma, hebben onderstaande ontwikkelingen per saldo een positief effect op de begroting, van bijna € 3,5 miljoen in 2021 tot ruim € 5,5 miljoen in 2025:

- Extra rijksmiddelen jeugd - jaarschijf 2021: € 2,4 miljoen;
- Extra rijksmiddelen jeugd - vertaling van het AEF rapport en de uitspraak van de Arbitrage commissie over 2022; Jaarschijf 2022: € 6,3 miljoen (reeds toegezegd), 2023: € 5,8 miljoen, 2024: € 5,5 miljoen en 2025: € 4,9 miljoen. De resterende nog openstaande 'stelpost Lobby Rijk', welke nog een taakstelling had van € 562.000 vanaf 2024 vervalt daarmee dan overigens (deze interventietaakstelling bedroeg € 2 miljoen, middels eerder toegezegde middelen hadden we al € 1,4 miljoen ingeboekt);
- In de jaren 2021 en 2022 een bijdrage Beschermd Wonen van Enschede ter hoogte van € 1 miljoen;
- Via de meicirculaire ontvangen we incidenteel in 2021 € 10.000 als Decentralisatie Uitkering Jeugd aan Zet en structureel € 81.000 als volume en prijsontwikkeling Integratie Uitkering Voogdij/ 18+; daarnaast ontvangen we met ingang van 2022 voor Voogdij/18+ structureel extra middelen in het gemeentefonds op basis van de meicirculaire 2021. Zie bijlage 8.3. Vanaf 2023 is dit nog niet voldoende, maar we verwachten dat we na de herverdeling gemeentefonds weer voldoende worden gecompenseerd.

Urgentie vraagt om stevig maatregelenpakket

Duidelijk mag zijn dat ingrijpen nodig is om de kostenontwikkelingen om te buigen en de tekorten in te perken. De maatregelen moeten gericht zijn op volumebeperking, onze invloed op de prijs is tenslotte beperkt. Vanwege het financieel tekort vraagt het om stevige maatregelen en lef. Het gaat hier om aanvullende en aangepaste maatregelen die ook impact op de dienstverlening zullen hebben. Met ons beleidsprogramma hebben wij vorig jaar inzicht gekregen in welke opgaven het meest kansrijk zijn. Deze opgaven hebben wij vanuit de urgentie verdiept en aangescherpt. De voorgestelde maatregelen passen binnen dit kader. Uiteraard kijken wij hierbij ook naar de aanbevelingen die uit de onderzoeken van AEF en de rekenkamer naar voren komen. In bijlage 8.4.2 nemen wij u mee in ons maatregelenpakket binnen deze vijf opgaven van het beleidsprogramma.

8.4.2 Sturen op volumeontwikkeling o.b.v. Beleidsprogramma Sociaal

Wanneer wij de kostenontwikkelingen van de afgelopen jaren doortrekken en geen maatregelen nemen of aanvullende rijksinkomsten ontvangen, lopen wij het risico dat ons financieel meerjarenperspectief voor het sociaal domein een tekort laten zien van ongeveer € 11 miljoen. Zo hebben wij al eerder in deze Kadernota geschetst.

Om dit te voorkomen zijn aanvullende en aangepaste maatregelen nodig. Maatregelen die aansluiten bij de ambities van ons beleidsprogramma. Hierbij zetten wij in op de lijn daling van het volume. De voorgestelde maatregelen passen binnen dit kader. Uiteraard kijken wij hierbij ook naar de aanbevelingen die uit de onderzoeken van AEF en de rekenkamer naar voren komen, zoals sturen op kwaliteit van de aanbieders en de professionalisering van de toegang waarbij we ook inzetten op normaliseren en afschalen van zorg. Door de omvang van de financiële opgave, zullen de maatregelen ook impact hebben op onze dienstverlening in het sociale domein.

Sturen op de volumeontwikkeling met behulp van het Beleidsprogramma sociaal

Het voorgestelde maatregelenpakket sluit aan bij de ambities zoals die in de vijf opgaven van het *Beleidsprogramma sociaal 2021-2025* zijn geformuleerd.

Voor een tweetal interventie maatregelen die nog niet hebben geleid tot financiële effecten, zien wij mogelijkheden ze alsnog voor een deel te realiseren. Dit komt omdat hiervoor in het beleidsprogramma andere of scherpere keuzes gemaakt zijn waardoor wij ons bij 'Zakelijk Partnerschap' gaan richten op een andere manier van inkoop. En bij 'Verschuiven naar algemene voorzieningen' ons richten op de samenwerking met Wijkkracht (i.p.v. zorgaanbieders) om gemeentebreed het voorliggend aanbod te versterken. Dit hebben wij verwerkt in de taakstelling van het interventieprogramma.

Voorgestelde maatregelen

Wij zijn in de maatregelen op zoek naar wat werkt in Hengelo. Enerzijds gericht op de uitvoering van diverse pilots die we monitoren op inhoudelijk en financieel rendement. Anderzijds door (verder) onderzoek/ analyse te doen naar aanvullende concrete maatregelen gericht op specifieke doelgroepen of ondersteuning- of zorgvormen. Met de onderzoeken en concrete maatregelen zetten we ons in om meer grip te krijgen op het sociaal domein om de zorg in de toekomst betaalbaar te houden.

Vanwege het financieel meerjarig perspectief en daarmee de urgentie om bij te sturen, stellen wij een aantal maatregelen voor die op enkele punten op gespannen voet staan met het huidige beleid of de huidige wetgeving. De financiële urgentie vraagt echter wel om deze maatregelen.

Aanvullende maatregelen

Wellicht is het mogelijk aanvullende maatregelen te treffen op het moment dat er een aantal belemmeringen (o.a. in AEF rapport benoemd) door het Rijk worden weggenomen en uitgangspunten van wetgevingen worden aangepast. Om te beginnen tussen de verschillende wetgevingen, die alle drie anders van karakter zijn. Knelpunten zijn onder andere gegevensuitwisseling (privacywetgeving), maar ook verschillen in doelstelling en uitgangspunten van de wetten. Ook binnen de wetten ervaren wij belemmeringen. Denk daarbij aan de toegang tot de Jeugdhulp via de huisartsen, jeugdartsen en Gecertificeerde instellingen waarop wij beperkt invloed hebben en een inkomensafhankelijke bijdrage voor jeugdhulp die wij nu niet mogen heffen. Wij verwachten met het wegnemen van de belemmeringen meer regie te kunnen voeren op de zorginzet en -kosten.

Wij hebben het totaal maatregelenpakket dat wij voor ogen hebben, berekent op een kostenverlaging van oplopend € 2,4 miljoen in 2022 tot € 5 miljoen in 2025. Dit maatregelenpakket wordt voor de jaarschijf 2022 verder uitgewerkt in de Beleidsbegroting 2022-2025. Voor de jaren 2023 en verder zal dit voorafgaand aan de Kadernota 2023-2026 worden uitgewerkt.

Het maatregelpakket is als volgt verdeeld over de opgaven van het beleidsprogramma sociaal:

1. *Vormgeven integrale toegang en regie*

Kern van deze opgave is: Wij investeren in een brede uitvraag en inhoudelijke (specialistische) expertise op alle vindplekken. Hiermee krijgen wij de échte vraag zo snel mogelijk boven tafel en kunnen wij inwoners zo goed mogelijk ondersteunen. Hiermee zetten wij in op verlaging van het zorgvolume.

	Beschrijving onderzoek/ maatregel
1.	Wij verwachten dat de brede vraagverheldering vanuit Jeugd, Wmo en Participatie effectiviteit en efficiency oplevert (o.a. door vroegsignalering; opgave 2). Daarbij stellen wij het gewone leven centraal en normaliseren is de leidraad (problemen horen bij het leven). Het vraagt eerst een investering (vooralsnog vanuit middelen 'Innovatie, preventie en versnelling', format 15), maar levert uiteindelijk geld op. Impact: Inwoners zijn op dit moment gewend om eenvoudig ondersteuning of zorg te ontvangen. Door nog steviger in te zetten op zelfredzaamheid en normalisatie, kunnen wij verwachten dat dit in het begin tot onvrede bij onze inwoners leidt (en wellicht) zorgt voor een toename in het aantal klachten en bezwaren. Maar wij gaan ervan uit dat deze omslag in denken en doen op termijn positief uitpakt en inwoners gaan inzien dat problemen soms ook bij het leven horen en wij niet alles kunnen oplossen.
2.	De beperkte effecten op de Wmo van de uitgangspunten en richtlijnen voor de inzet van maatwerkondersteuning (het normenkader) laat ons nog niet los. Wij kunnen ervoor kiezen om een stap verder te gaan door een maximum aan in te zetten zorg en ondersteuning Wmo vast te stellen (op vier dagdelen dagbesteding en vier uur begeleiding), het 'maximaal kader'. Daarmee laten wij het principe maatwerk los en maken wij geen uitzonderingen meer. Dit staat op gespannen voet met het juridisch kader. Impact: Deze maatregel zal veel onrust teweeg brengen bij de bestaande cliënten die het betreft, en wellicht tot juridische procedures (en daarbij behorende kosten) leiden. Het kan zijn dat wij meer verwarde (dementerende) mensen op straat krijgen, mantelzorgers overbelast raken, mensen hun (financiële) zaken niet op orde houden, waardoor het op andere fronten een kosten opdrijvend effect heeft. Tegelijkertijd kan het de instroom naar de WLZ versterken.
3.	Wij geven iedereen die in onze optiek in de Wlz (Wet langdurige zorg) thuis hoort, bestaande en nieuwe cliënten, een half jaar de tijd de aanvraag Wlz te organiseren. Daarna stoppen wij stoppen wij de zorg en ondersteuning vanuit de Wmo. Impact: Er zullen inwoners tussen wal en schip vallen, met ook hier de kans op verwarde mensen op straat, overbelaste mantelzorgers, etc. Maar wij gaan er ook vanuit dat het leidt tot actie vanuit het Zorgkantoor, die de Wlz uitvoert, en de CIZ (Centrum Indicatiestelling Zorg), die voor de Wlz de indicatie stelt. Dat zij hun verantwoordelijkheid nemen en zorgen dat deze inwoners in de Wlz komen.
4.	Wij zien een toename van de acute zorgvraag die bovendien toeneemt in complexiteit (o.a. als gevolg van Covid19), wat leidt tot wachtlijsten en toenemende wachttijden. Wij zien ook dat de gemiddelde trajectduur en -prijs van Jeugdhulp in Hengelo soms hoger ligt dan in sommige andere Twentse gemeenten. Daarom gaan wij nader onderzoek doen naar: - de gemiddelde trajectprijzen voor de verschillende typen jeugdhulp (ambulant, verblijf, jeugdbescherming) om te zien waar kostenstijgingen spelen - hoe het komt dat in Hengelo jeugdhulp met verblijf en jeugdbeschermingstrajecten sterker toenemen dan bij de andere onderzochte gemeenten - al dan niet zelf lichte zorg en ondersteuning bieden vanuit gemeente (zoals Enschede en Deventer) - inzetten van de doorbraakmethode van het Instituut voor de Publieke Waarden (IPW); hoe kunnen wij anders naar een (hulp)vraag/ probleem kijken en waar nodig tot andere antwoorden/ oplossingen komen (dan de reguliere)? Impact: Door deze inzichten verwachten wij nog gericht en 'strakker' te kunnen sturen op de toegang tot en inzet van (met name de zwaardere) jeugdhulp en het maken van afspraken met de zorgaanbieders hierover.
5.	Wij lobbyen voor afschaffing van het abonnementstarief in Den Haag. Lukt dit niet dan onderzoeken wij de mogelijkheid het abonnementstarief niet meer toe te passen. Impact: Wij verwachten hiermee de toestroom tot de Wmo in het algemeen en de Huishoudelijke ondersteuning in het bijzonder te beperken. Met name van inwoners die voldoende kapitaalkrachtig zijn om de huishoudelijke ondersteuning zelf te kunnen financieren.

2. Inzetten op preventie en vroegsignalering

Kern van deze opgave is: Wij zetten in op het voorkomen van problemen bij inwoners die (nog) niet hulpbehoevend zijn. Hiermee voorkomen wij of stellen wij hulpvragen en (duurdere) ondersteuning zo lang mogelijk uit waardoor het zorgvolume lager zal uitvallen.

Beschrijving onderzoek/ maatregel	
1.	Wij gaan per 1 oktober 2021 een nieuw team 'preventieteam jeugd' opzetten waarin de praktijkondersteuners huisartsen (Poh), schoolzorgondersteuners (Szo) en sociaal activeringsmakelaars (Sam) bij elkaar worden gebracht, met een eigen teammanager daarop. Met dit team krijgen wij de mogelijkheid om: - rechtstreekse sturing te geven op de werkzaamheden en (dagelijkse) uitvoering van deze medewerkers - het verwijsgedrag van de huisartsen om te buigen/ te beïnvloeden - met het huidige team Jeugd en Gezin meer sturing te geven op het op- en afschalen van zorg door gebruik te maken van diversiteit van professionals. Daarbij krijgt de teammanager nadrukkelijk de opdracht om de samenwerking met het voortgezet onderwijs, de huisartsen, de verloskundigen, JGZ, Wijkkracht (jongerenwerkers; de straat) en verenigingen te verstevigen. Impact: Wij verwachten hiermee vroegtijdiger te signaleren waardoor vraagstukken klein(er) blijven en inzet van duurdere zorg en ondersteuning wordt voorkomen. Het preventieteam jeugd helpt ons en de inwoners in het normaliseren en aansluiten bij het gewone leven (zie opgave 1).
2.	Wij kiezen ervoor in te zetten op vroegsignalering schuldhelpverlening: mensen in een vroeger stadium, met beginnen schulden actief te benaderen. Impact: Dit geeft grotere druk op Budgetalert, maar de dienstverlening kan sneller vanwege minder zware schuldenlast. Tevens zal andere hulpverlening beter lopen als blijkt dat er op financieel vlak meer rust is.

3. Vormgeven toekomstbestendige voorzieningen

Kern van deze opgave is: Wij investeren in algemene (collectieve) voorzieningen. Hiermee zorgen wij dat veel meer inwoners met hun (hulp)vraag laagdrempelig terecht kunnen bij instanties en activiteiten waar ze geen indicatie voor nodig hebben. Dit is een alternatief voor, ter voorkoming van en soms in samenwerking met de maatwerkvoorzieningen waardoor de kosten van zorg en ondersteuning zullen dalen.

	Beschrijving onderzoek/ maatregel
1.	Pogingen voorliggende voorzieningen te realiseren in samenspraak met een aantal zorgpartners is de afgelopen jaren niet gelukt. Daarom hebben wij vorig jaar een opdracht gegeven aan Wijkkracht om het voorliggend aanbod te versterken en uit te breiden (en waar nodig 'op te plussen' met zorg). Uiteindelijke doel is dat over de hele stad deze voorzieningen op wijkniveau aanwezig zijn in 2023. De voorliggende voorzieningen zijn niet alleen nieuwe instroom van cliënten, maar wij gaan ook herindiceren en bestaande cliënten waar mogelijk naar voorliggende voorzieningen verwijzen. De implementatie, ervaringen op doen en de resultaatmeting, kost enkele jaren. Dit hebben wij financieel verwerkt in de 'taakstelling interventieprogramma' (€ 200.000 vanaf 2023). Impact: Inwoners worden meer in de buurt/ wijk geholpen (en kunnen wellicht aan hun vaste activiteit blijven deelnemen). Bestaande cliënten zullen minder blij zijn omdat zij mogelijk van hun huidige dagbesteding naar een voorliggende voorziening in de wijk moeten. Dit kan leiden tot bezwaarschriften.
2.	Wij zien een toename van de inzet van zorg en ondersteuning Wmo op verschillende fronten (o.a. als gevolg van Covid19), wat leidt tot uitzetting van de kosten. Wij zullen verschillende mogelijkheden voor kostenreductie onderzoeken: - kijken naar aantallen en budgetten (Wmo én Wlz) en naar intensievere samenwerking met het zorgkantoor van Menzis en het CIZ (Centraal indicatie orgaan) om concrete voorstellen te doen voor andere uitvoering en bekostiging van begeleid wonen (en verblijf) - analyseren van de vervoerskosten die wij nu kwijt zijn naar voorzieningen buiten Hengelo om bij meer voorliggende voorzieningen binnen Hengelo hierop te kunnen besparen - samen met andere gemeenten (landelijk en regionaal) zijn wij aan het kijken naar de vormgeving en betaalbaarheid van Huishoudelijke ondersteuning, waarbij de randen van de wet worden opgezocht. Dit gaat van het invoeren van budgetplafond en wachtlijsten, het aanscherpen van de toegang en 'voorzienbaarheid' tot het betrekken van de financiële draagkracht (relatie met afschaffen abonnementstarief; opgave 1) en het uit de Wmo halen van de huishoudelijke ondersteuning - constaterende dat weekendopvang voor kinderen bij zorgboerderijen ons veel geld kost, gaan wij verdiepend dataonderzoek doen (aantallen, financiën) en kijken naar alternatieve vormen van weekendopvang (in de buurt en in aansluiting bij het normale leven). Impact: Door deze inzichten kunnen wij bepaalde zorg en ondersteuning anders en daarmee wellicht goedkoper vormgeven. Dit zal effect hebben op wat wij de inwoners te bieden hebben; ook hier zullen de bestaande cliënten de veranderingen het meeste merken. Maar het heeft ook effect op de zorgaanbieders waarmee wij op dit moment (nog) afspraken hebben.
3.	Vanuit maatregelenpakket 3 zijn wij gestart met: - BSO+ (passende buitenschoolse opvang), dat ons, kijkend naar de huidige situatie, in 2021 een mogelijke besparing oplevert van € 60.000 ten opzichte van inzet jeugdhulp. Een verdere financiële doorrekening van deze pilot doen wij in juli 2021 aan de hand van de eindevaluatie eerste pilotjaar. - de pilot Zorg-intensieve scholen, waarbij een Jeugd Hulp Team op school wordt ingezet om een deel van de hulp voor leerlingen op scholen aan te bieden (slimmer en minder ingewikkeld); wij verwachten hiermee geld te besparen, maar hebben hiervoor nog geen indicatieve bedragen; het is afgelopen najaar gestart en zit nog in de beginfase van de pilot. Impact: Ook dit zal effect hebben op de afspraken die wij nu hebben met onze zorgaanbieders. Deze maatregelen dragen, evenals het preventieteam jeugd, bij aan het normaliseren en aansluiten bij het gewone leven (zie opgave 1).

4. Investeren in zakelijk partnerschap

Kern van deze opgave is: Meer regie op inzet van zorg en ondersteuning. Wij gaan hiervoor minder aanbieders van maatwerkvoorzieningen contracteren, zodat wij de kwaliteit van de zorg kunnen garanderen en wij nog voldoende keuzevrijheid aan onze inwoners kunnen bieden.

Beschrijving onderzoek/ maatregel	
1.	Met de nieuwe 'inkoop' per 2023 verwachten wij meer financieel gestuurde (resultaat)afspraken te kunnen maken. Feit blijft dat wij aan de prijs niet veel kunnen en mogen doen en in lijn met Algemene maatregel van bestuur moeten komen tot reële prijzen. Daarom een aangepaste taakstelling in het interventieprogramma (€ 300.000 in 2022 en € 500.000 vanaf 2023). Impact: Een deel van onze huidige zorgaanbieders zal straks geen zorg en ondersteuning meer bieden aan onze inwoners. Voor inwoners kan dit betekenen dat ze moeten switchen van aanbieder en voor aanbieders betekent dit geen cliënten meer vanuit Hengelo. Dit zal invloed hebben op het zorglandschap en tot verschuiving van werkgelegenheid leiden.

5. Versterken zicht en sturing op het sociaal domein

Kern van deze opgave is: Wij investeren in data-gedreven werken om meer inzicht te hebben in de ontwikkelingen in het sociaal domein waardoor we beter en sneller kunnen sturen. Hiermee kunnen wij in het hele sociale domein de juiste dingen gaan en blijven doen voor onze inwoners.

Beschrijving onderzoek/ maatregel	
1.	Om onze opgaven inhoudelijk en financieel te kunnen monitoren, bespreken en waar nodig bij te sturen, maken wij scherpe afspraken over de doelen die wij met onze opgaven willen realiseren en de wijze waarop we dit monitoren; wij zetten in op datagedreven werken, het beschikbaar hebben van real-time managementinformatie per 1 januari 2022, het beter kunnen prognostiseren en een beter zicht op de kwaliteit van de zorg en ondersteuning die wordt geboden. Impact: Deel heeft indirect effect op inwoners en zorgaanbieders, met uitzondering van onze inzet op de kwaliteit van zorg en ondersteuning. Dit komt ten goede aan de inwoners en aan de aanbieders die goede kwaliteit leveren. Van aanbieders die dit niet doen, nemen wij afscheid.

8.5 Vervangingsinvesteringen kapitaalgoederen openbare ruimte

Kapitaalgoederen

De gemeente heeft een groot vermogen geïnvesteerd in de kapitaalgoederen in de openbare ruimte, zoals wegen, riolering, groen en gebouwen. Deze kapitaalgoederen zijn van groot belang voor het wonen, werken, winkelen en recreëren. Onderhoud is noodzakelijk vanuit de zorgplicht voor de veiligheid van alle gebruikers. Maar, ook moeten de financiële middelen geregeld zijn voor de vervangingen van deze kapitaalgoederen. Hierover is uw gemeenteraad eind 2019 geïnformeerd (zaaknummer: 2472565 'Kapitaalgoederen openbare ruimte'). Ook is er in de Kadernota 2021-2024 een begin gemaakt met de presentatie van de verschillende investeringen en de gevolgen daarvan.

Investeringen

In het verleden zijn veel investeringen betaald met incidentele middelen. Deze incidentele middelen waren onder andere de grondexploitaties (wijken als Hasseler Es, Groot Driene), subsidies vanuit het Rijk of Provincie, gelden vanuit quick-wins van de Regio of de algemene reserve. De gedane investeringen zijn niet opgenomen als af te schrijven kapitaal in de begroting. Dit was de systematiek vóór 1-1-2017.

Aanpassingen van het Besluit Begroting en Verantwoording gemeenten en provincies (BBV) per 1-1-2017 hebben tot de volgende wijzigingen in de sfeer van de kapitaalgoederen in de openbare ruimte:

- Kosten voor achterstallig onderhoud dienen ineens ten laste van de exploitatie te worden gebracht;
- De investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut moeten worden geactiveerd.

Activeren en afschrijven

Kosten van levensduur verlengende renovaties en/of (vervangings-)investeringen in de openbare ruimte die het gebied een vernieuwende functie geven (bijv. reconstructies/herinrichtingen), worden geactiveerd en afgeschreven. Hierbij kan gedacht worden aan het vervangen van complete brugdekken of het gehele civieltechnische kunstwerk. Ze leiden namelijk tot een substantiële *levensduurverlenging* van het actief als geheel.

Onderhoud

Het is niet toegestaan kosten van onderhoud te activeren en vervolgens af te schrijven. Onderhoud is niet levensduur verlengend, maar dient om het actief gedurende de levensduur in goede staat te houden en wordt daarom niet geactiveerd. Onderhoud wordt uit de jaarlijkse exploitatiebudgetten bekostigd.

Kapitaallasten investeringen kapitaalgoederen openbare ruimte

Voor de kapitaalgoederen wegen, openbare verlichting, civiele kunstwerken, openbaar groen en straatmeubilair is berekend wat de structurele kapitaallasten worden van investeringen in deze kapitaalgoederen.

Met de inventarisatie van de vervangingsinvesteringen kapitaalgoederen komen wij tegemoet aan de reële verwachting wat we noodzakelijk moeten investeren in deze kapitaalgoederen voor de periode van de voorliggende Kadernota. In deze Kadernota zijn de cijfers geactualiseerd en is er een jaarschijf toegevoegd.

Wegen

De inventarisatie heeft opgeleverd dat er diverse wegen in Hengelo zijn die aan complete vervanging toe zijn. Voor asfaltwegen geldt hier dat zowel de asfaltenlagen als de funderingen opnieuw moeten worden aangelegd. Voor wegen en trottoirs met elementenbestrating geldt dat de elementen vervangen moeten worden.

Onder een aantal wegen is de komende jaren ook sprake van rioleringswerkzaamheden. Deze kunnen slim gecombineerd worden met de wegwerkzaamheden, waardoor een bijdrage uit het gemeentelijk rioleringsplan (GRP) voor deze wegen mogelijk is.

Openbare verlichting

De openbare verlichting in Hengelo is grotendeels per buurt of per wijk aangelegd. In de oudere wijken staat de verlichting al vele jaren en is aan het einde van de levensduur. Door ook praktijkproeven uit te voeren is bevestigd dat in delen van wijken de lantaarnpalen met armaturen aan vervanging toe zijn.

Civieltechnische kunstwerken

Civieltechnische kunstwerken zijn bruggen, duikers en viaducten. Op diverse plaatsen in Hengelo moeten deze vervangen worden. De kosten voor onderhoud worden te groot en de civiele kunstwerken zijn aan vervanging toe.

Groen

In de komende jaren dient het openbaar groen in een aantal oudere wijken vervangen te worden. Hier kan niet meer worden volstaan met alleen het onderhoud zoals maaien en onkruidbeheersing. Het openbaar groen is uitgegroeid en is op het eind van de levensduur. Het dient volledig te worden vervangen.

Straatmeubilair

In eerdere bezuinigingsrondes is er bezuinigd op straatmeubilair. Een deel van de prullenbakken en banken die aan vervanging toe waren zijn weggehaald en niet teruggekomen. Toch staan er nog veel voorzieningen in de openbare ruimte. Bank en prullenbakken worden ook nog veelvuldig gebruikt.

Tevens wordt vanuit het hondenbeleid nog combibakken voor hondenpoep en afval geplaatst. Dit is zo opgenomen in het vigerend beleid. Jaarlijks zou een deel van het areaal vervangen moeten worden. Dit is opgenomen in de tabel.

De onderdelen leiden voor de komende jaren tot de volgende kapitaallasten:

Investerings gefaseerd :	Jaar van Inv	Totale investering	Bijdrage GRP	Netto investering	Kap lsn 2022	Kap lsn 2023	Kap lsn 2024	Kap lsn 2025
Parallelweg SS	2022	97.250		97.250	49	3.339	3.336	3.332
Heraklesstraat	2022	71.000		71.000	36	2.438	2.435	2.433
Ikarosstraat	2022	33.000		33.000	17	1.133	1.132	1.131
Perseusstraat	2022	22.000		22.000	11	755	755	754
Atalantastaat	2022	40.000		40.000	20	1.373	1.372	1.371
Krokuspad	2022	18.000		18.000	9	618	617	617
Hyacintenpad	2022	5.000		5.000	3	172	172	171
Gentiaanpad	2022	10.000		10.000	5	343	343	343
Gladiolenstraat	2022	15.000		15.000	8	515	515	514
Anjelierenpad	2022	7.500		7.500	4	258	257	257
Narcisstraat	2022	60.000		60.000	30	2.060	2.058	2.056
Primulastraat	2022	30.000		30.000	15	1.030	1.029	1.028
Zonnebloemstraat	2022	25.000		25.000	13	858	858	857
Resedastraat	2022	128.000		128.000	64	4.395	4.390	4.386
Asterstraat	2022	36.500		36.500	18	1.253	1.252	1.251
Anthoniussstraat	2022	175.000		175.000	88	6.008	6.003	5.997
Pentropsdijk/ Nwe Grensweg	2022	425.000		425.000	213	14.592	14.578	14.563
*Breemarsweg (Boekelose weg - Oelerweg)	2022	1.550.000	-900.000	650.000	325	22.317	22.295	22.273
Lage Weide - Timmersweide	2022	500.000		500.000	250	17.167	17.150	17.133
Goudenregenstraat	2023	100.000		100.000	-	50	3.433	3.430
Oelersteeg	2023	160.000		160.000	-	80	5.493	5.488
*Breemarsweg (kuipersdijk - Laan HvZ)	2023	850.000	-500.000	350.000	-	175	12.017	12.005
Bankastraat	2023	650.000		650.000	-	325	22.317	22.295
Deurningerstraat (Roershoekpad -Bronforel)	2023	675.000		675.000	-	338	23.175	23.153
Twekkelerweg (E'dehavenweg- gem.grens)	2023	900.000		900.000	-	450	30.900	30.870
Betonverhardingen en voegen	2024	700.000		700.000	-	-	350	24.033
Bornsestraat (wilbertstr - gem.grens)	2024	3.300.000		3.300.000	-	-	1.650	113.300
*Boekeloseweg	2024	270.000	-270.000	-	-	-	-	-
Kalmar-Stavanger-Larvik-Topw-Roershoekpad	2024	875.000		875.000	-	-	438	30.042
Weleveldstaat	2025	52.000		52.000	-	-	-	26
Kometenstraat	2025	60.000		60.000	-	-	-	30
Wegastraat	2025	45.000		45.000	-	-	-	23
Jacob Obrechtstraat	2025	70.000		70.000	-	-	-	35
Prestohof	2025	24.000		24.000	-	-	-	12
Wagnerstraat	2025	20.000		20.000	-	-	-	10
Moderatorhof	2025	59.000		59.000	-	-	-	30
Allegrohof	2025	48.000		48.000	-	-	-	24
Willem Pijperstraat	2025	60.000		60.000	-	-	-	30
Lentohof	2025	65.000		65.000	-	-	-	33
Diamanstraat (kruisingen)	2025	1.500.000		1.500.000	-	-	-	750
Kruising Boekeloseweg - Boortorenweg	2025	725.000		725.000	-	-	-	363
*Wegtersweg	2025	1.700.000	-700.000	1.000.000	-	-	-	500
Landmansweg; van Landmansweg 178 tot Deurningerstraat	2026	106.219		106.219	-	-	-	-
Oude Postweg; gedeelte tussen Koekoeksweg - Beethovenlaan	2026	57.009		57.009	-	-	-	-
Achterhoekse Molenweg; Oude Bornseweg tot Bornsestraat	2026	128.865		128.865	-	-	-	-
Sloetsweg; van Sloetsweg 273 tot Oude Bornseweg	2026	198.108		198.108	-	-	-	-
Mesdagstraat; totaal	2026	89.884		89.884	-	-	-	-
*Twekkelerweg (F35 - Breemarsweg)	2026	1.000.000	-500.000	500.000	-	-	-	-
*Achterhoekse molenweg	2026	550.000	-300.000	250.000	-	-	-	-
Boortorenweg (Twekkelerweg-Mensinkweg)	2026	400.000		400.000	-	-	-	-
Totaal wegen (bedragen * €1.000)		18.686	-3.170	15.516	1	82	180	347

Investerings gefaseerd :	Jaar van investering Inv	Totale investering	Bijdrage GRP	Netto investering	Kap lsten 2022	Kap lsten 2023	Kap lsten 2024	Kap lsten 2025
t Wilbert	2022	128.000		128.000	64	5.248	5.243	5.238
Nijverheid	2022	210.000		210.000	105	8.610	8.602	8.593
Vikkerhoek	2022	230.000		230.000	115	9.430	9.421	9.412
Woolder Es	2022	233.000		233.000	117	9.553	9.544	9.534
Hengelse Es Noord	2023	344.000		344.000	-	172	14.104	14.090
Tichelwerk	2023	87.000		87.000	-	44	3.567	3.564
Bedr.terr. Timmersveld	2023	60.000		60.000	-	30	2.460	2.458
Nijverheid 2	2023	210.000		210.000	-	105	8.610	8.602
Weidedorp	2023	190.000		190.000	-	95	7.790	7.782
Binnenstad West	2024	220.000		220.000	-	-	110	9.020
Noord	2024	80.000		80.000	-	-	40	3.280
Elsbeek	2024	34.000		34.000	-	-	17	1.394
De Noork	2024	33.000		33.000	-	-	17	1.353
Roershoek	2024	244.000		244.000	-	-	122	10.004
Vossenbeld Zuid	2024	185.000		185.000	-	-	93	7.585
Binnenstad Oost	2025	20.000		20.000	-	-	-	10
Klein Driene	2025	207.000		207.000	-	-	-	104
Berflo Es Noord	2025	123.000		123.000	-	-	-	62
Vossenbeld Noord	2025	375.000		375.000	-	-	-	188
Het Broek	2025	290.000		290.000	-	-	-	145
Berflo Es Zuid	2026	126.000		126.000	-	-	-	-
Veldwijk Zuid	2026	223.000		223.000	-	-	-	-
Bedrijventerr. Tw.Kanaal Zuid	2026	407.000		407.000	-	-	-	-
Bedrijventerr. Tw.Kanaal Noord I	2026	98.000		98.000	-	-	-	-
Kristenbos	2026	52.000		52.000	-	-	-	-
Totaal openbare verlichting (bedragen * €1.000)		4.409		4.409	-	33	70	102

Investerings gefaseerd :	Jaar van investering Inv	Totale investering	Bijdrage GRP	Netto investering	Kap lsten 2022	Kap lsten 2023	Kap lsten 2024	Kap lsten 2025
Tunnel Diamantstraat	2022	70.000		70.000	35	2.403	2.401	2.399
4 houten bruggen Tijertsbeek	2022	180.000		180.000	90	6.180	6.174	6.168
2 houten vlonders Tichelwerk	2023	40.000		40.000	-	20	1.373	1.372
2 houten vlonders Hesbeek	2024	40.000		40.000	-	-	20	1.373
12 bruggen Breemarsweg	2025	120.000		120.000	-	-	-	60
Totaal kunstwerken (bedragen * €1.000)		450		450	-	9	10	11

Investerings gefaseerd :	Jaar van investering Inv	Totale investering	Bijdrage GRP	Netto investering	Kap lsten 2022	Kap lsten 2023	Kap lsten 2024	Kap lsten 2025
De Noork	2022	97.500		97.500	49	3.998	3.994	3.990
Middelhoek	2022	9.000		9.000	5	369	369	368
Weidedorp	2022	190.000		190.000	95	7.790	7.782	7.775
Klein Driene	2023	9.375		9.375	-	5	384	384
Vossenbelt zuid	2023	64.000		64.000	-	32	2.624	2.621
Groot Driene zuid	2023	1.850.000		1.850.000	-	925	75.850	75.776
Bovenhoek	2024	17.250		17.250	-	-	9	707
Het Broek	2024	39.000		39.000	-	-	20	1.599
Berflo Es Noord	2024	29.625		29.625	-	-	15	1.215
Bartelinkshoek	2025	64.500		64.500	-	-	-	32
Binnenstad oost	2025	19.500		19.500	-	-	-	10
Begraafplaats Oldenzaalsestraat groenervanging	2026	150.000		150.000	-	-	-	-
Totaal groen (bedragen * €1.000)		2.540		2.540	-	13	91	94

Investerings gefaseerd :	Jaar van investering Inv	Totale investering	Bijdrage GRP	Netto investering	Kap Istn 2022	Kap Istn 2023	Kap Istn 2024	Kap Istn 2025
De Noork	2022	85.000		85.000	43	5.752	5.746	5.740
Middelhoek	2023	85.000		85.000	-	43	5.752	5.746
Weidedorp	2024	85.000		85.000	-	-	43	5.752
Buitengebied noord	2025	30.000		30.000	-	-	-	15
Buitengebied zuid	2026	50.000		50.000	-	-	-	-
Totaal straatmeubilair (bedragen * €1.000)		335		335	-	6	12	17

Voor de komende jaren gaat het in totaliteit om een investeringsvolume van € 26,4 miljoen, waarvan € 3,1 miljoen uit het GRP wordt bijgedragen. De kapitaallasten voor de komende jaren zijn berekend over de netto-investeringen van € 23,2 miljoen. Deze lopen op van circa € 2.000 in 2022 tot circa € 572.000 in 2025 (oplopend tot ruim € 853.000 in 2027).

De kapitaallasten zijn over het algemeen lager dan het overzicht zoals die gepresenteerd werd in de Kadernota 2021-2024. Dit komt door de verlaging van de omslagrente van 1,5% naar 0,1%.

Investerings gefaseerd :	Totale investering	Bijdrage GRP	Netto investering	Kap Istn 2022	Kap Istn 2023	Kap Istn 2024	Kap Istn 2025
TOTAAL WEGEN	18.686.334	-3.170.000	15.516.334	1.174	82.041	180.317	346.946
TOTAAL OPENBARE VERLICHTING	4.409.000		4.409.000	401	33.287	69.738	102.416
TOTAAL KUNSTWERKEN	450.000		450.000	125	8.603	9.968	11.372
TOTAAL GROEN	2.539.750		2.539.750	148	13.118	91.046	94.477
TOTAAL STRAATMEUBILAIR	335.000		335.000	43	5.794	11.540	17.253
Totaal investeringen/ kapitaallasten gefaseerd	26.420.084	-3.170.000	23.250.084	1.890	142.843	362.610	572.464

De afgelopen jaren vonden geregeld noodzakelijke vervangingen plaats door de aanwending van een gedeelte van de onderhoudsbudgetten van de kapitaalgoederen. Op basis van ervaringscijfers vinden we het redelijk dat een deel van de onderhoudsbudgetten neerwaarts bijgesteld wordt om de nieuwe kapitaallasten te dekken. Dit is in onderstaand overzicht aangegeven. Voor de volledigheid zijn ook de investeringen van 2021 gepresenteerd.

	Bedrag	Kap lsten 2022	Kap lsten 2023	Kap lsten 2024	Kap lsten 2025
WEGEN					
Totaal Wegen 2021	2.875.000	138.958	137.521	136.083	134.646
TOTAAL WEGEN m.i.v. 2022	15.516.334	1.174	82.041	180.317	346.946
Dekking exploitatie grijs	250.000	250.000	250.000	250.000	250.000
Totaal lasten wegen		-109.868	-30.438	66.401	231.592
Openbare verlichting					
Totaal Openbare Verlichting 2021	-	-	-	-	-
TOTAAL OPENBARE VERLICHTING m.i.v. 2022	4.409.000	401	33.287	69.738	102.416
Dekking exploitatie openbare verlichting	25.000	25.000	25.000	25.000	25.000
Totaal lasten OV		-24.600	8.287	44.738	77.416
Kunstwerken					
Totaal Kunstwerken 2021	430.000	20.783	20.568	20.353	20.138
TOTAAL KUNSTWERKEN m.i.v. 2022	450.000	125	8.603	9.968	11.372
Dekking exploitatie kunstwerken	25.000	25.000	25.000	25.000	25.000
Totaal lasten kunstwerken		-4.092	4.172	5.322	6.510
Groen					
Totaal Groen 2021	92.100	5.066	5.010	4.955	4.900
TOTAAL GROEN m.i.v. 2022	2.539.750	148	13.118	91.046	94.477
Dekking Gildebor	100.000	100.000	100.000	100.000	100.000
Totaal lasten groen		-94.786	-81.872	-3.999	-623
Straatmeubilair					
Totaal Straatmeubilair 2021	85.000	6.942	6.857	6.772	6.687
TOTAAL STRAATMEUBILAIR m.i.v. 2022	335.000	43	5.794	11.540	17.253
Totaal lasten straatmeubilair		6.984	12.651	18.312	23.940
Totaal lasten		-226.361	-87.201	130.773	338.835
		Voordeel	Voordeel	Nadeel	Nadeel

Per saldo is er de eerste 2 komende begrotingsjaren sprake van een voordeel. In 2024 slaat dit om in een nadeel van circa € 130.000 (oplopend tot € 616.000 in 2027). De eerste 2 jaren is de inzet van de exploitatiebudgetten groter dan de kapitaallasten en met ingang van 2024 slaat dit om.

Toekomst

In de overzichten zijn de geactualiseerde investeringen en de daaruit voortvloeiende lasten opgesomd voor de komende jaren. Dit zal een jaarlijks terugkerend onderdeel worden voor de integrale afweging in de Kadernota. Jaarlijks wordt bekeken of er wijzigingen zijn opgetreden in eerdere prioriteiten en er zal een laatste jaarschijf toegevoegd worden met vervangingsinvesteringen.

Met de inventarisatie van de vervangingsinvesteringen kapitaalgoederen komen wij tegemoet aan de reële verwachting wat we noodzakelijk moeten investeren in deze kapitaalgoederen voor de periode van de voorliggende Kadernota. In volgende jaren zullen ook de verkeersregelinstallaties betrokken worden bij deze paragraaf.

8.6 Amendementen en moties

Amendement: Vervolgstappen toegankelijkheid

De raad van Hengelo in vergadering bijeen op 13 juli 2021 gehoord de beraadslagingen over de Kadernota 2022-2015 (zaaknummer 3258733):

AMENDEMENT
AANVAARD

Constateernde dat:

- De gemeente Hengelo a.g.v. de ratificatie van het VN-verdrag Handicap en de motie Toegankelijk Hengelo (6-11-2018) de verplichting heeft om uitvoering te geven aan een lokale inclusie agenda;
- In maart 2017 door staatssecretaris Van Rijn (VWS) in het implementatieplan VN-verdrag¹ werd benadrukt dat de invoering van een nieuwe standaard of een nieuw beleid een structurele en langdurige maatschappelijke opgave is;
- Het implementatieplan VN-verdrag gemeenten verplicht om in een periodiek plan op te nemen hoe zij uitvoering geven aan het verdrag en dit in 2022 nationaal wordt geëvalueerd en herijkt;
- De lokale inclusie agenda zich beperkt op het wettelijk verplicht² Actieplan Toegankelijkheid Hengelo 2020-2021;
- Gemeente Hengelo in een regiobijeenkomst VN-verdrag Handicap Midden³ het VNG manifest 'Iedereen doet mee' ondertekend heeft (17-12-2020);
- 2012 Stichting Gehandicaptenraad Hengelo (SGH) in samenwerking met Hogeschool Saxion een nulmeting heeft uitgevoerd;⁴
- 2020-2021 Gemeente Hengelo in samenwerking met het ROC van Twente en de SGH een nulmeting toegankelijkheid van openbare gebouwen heeft uitgevoerd⁵, deze nog niet compleet is en constateert dat veel gebouwen slecht of niet voldoen aan toegankelijkheidseisen en aanpassingen noodzakelijk zijn;
- Tegelijk verwacht mag worden dat het voorbereiden op het beschermd wonen wordt opgevangen in de reguliere bedrijfsvoering van de gemeente;
- Voortzetting van de taakstelling toegankelijkheid in de kadernota 2022-2025 op 'nee' is gezet.
- Incidenteel voor 2022 €50.000 vanuit adviseur social NB.6.4 te herschikken om huidige en toekomstige activiteiten samen met lokale en regionale belangenorganisaties verder actief uit te rollen.

Overwegende dat:

- Vanuit de nulmetingen informatie beschikbaar is over de toegankelijkheid van openbare gebouwen in Hengelo;
- Er nu duidelijkheid is over de omvang van noodzakelijke aanpassingen;
- Een aantrekkelijk en leefbaar Hengelo ook een voor iedereen toegankelijke Hengelo moet zijn,
- De resultaten uit de nulmeting te verwerken in een lijst van noodzakelijke aanpassingen en ten behoeve van een gefaseerde uitvoering een prioriteitenlijst inclusief kostenraming voor 2023-2025 op te stellen

Amendeert de 'Kadernota 2022-2025' (zaaknummer 3258733) onder hoofdstuk 4.1 als volgt:

In de tabel over nieuwe beleidsvoornemens 2022-2025 op pagina 72 in de kolom college akkoord, regel 22-NB-6.7 toegankelijkheid "nee" te wijzigen in "ja" voor 2022 en te dekken uit de AR.

En gaat over tot de orde van de dag,

ChristenUnie	CDA	PvdA	GroenLinks	BurgerBelangen	LokaalHengelo	PVV
S. van den Beukel	H. Steen	M.-J. Luttikholt	E. Mooijman	H. Daals	S. Van Wier-Koca	J. Nijhof

Lid Huis in 't Veld
M.J. Huis in 't Veld

¹ <https://coalitievoorinclusie.nl/informatie-over-inclusie/informatieverzamelpunt/wat-is-het-implementatieplan-vn-verdrag/>

² Besluit Algemene Toegankelijkheid voor personen met een handicap (<https://wetten.overheid.nl/BWBR0039653/2017-06-21>)

³ <https://vng.nl/artikelen/regiobijeenkomst-vn-verdrag-handicap-midden-met-gemeente-hengelo>

⁴ <https://grhengelo.nl/wp-content/uploads/2019/06/onderzoek-toegankelijkheid.pdf>

⁵ Personeelsblad BijHengelo zomer 2021 pag. 2, Stageverslag incl. Nulmeting: 24 gebouwen, 9 wijkcentra, 15 gymzalen; 2021_07_07 Nulmeting - Verslag Jena van Zanten, Shima Zayat (ROC van Twente) Toegankelijkheid gymzalen (15), wijkcentra (9)

Marie-José
Huis in 't Veld

AMENDEMENT
AANVAARD

Amendement Kadernota 2022-2025: Een inclusieve stad, begint bij onszelf

De gemeenteraad van Hengelo, bijeen op 13 juli 2021.

Overwegende dat:

- Het gemeentebestuur zich – ook blijkens het voorstel voor de kadernota zelf – inzet voor een inclusieve stad;
- Het zijn van een inclusieve stad begint bij de gemeente zelf en de beleidsdocumenten die zij vaststelt;
- We een aantrekkelijke stad willen zijn voor de gehele breedte van de beroepsbevolking, ongeacht geslacht;
- Woorden ertoe doen om stigma's te doorbreken, zeker in dit verband;
- Het tijdperk van het hokjesdenken in termen van man, vrouw, oud, jong in relatie tot welk beroep je uitoefent ver achter ons zou moeten liggen;

Constaterende dat:

- Op pagina 19 werkgelegenheid in de zachte sector, direct in verband wordt gebracht met vrouwen.
- De zachte sector van belang is in onze gemeente en we daarmee niet alleen vrouwen willen aantrekken;

Wijzig de Kadernota 2022-2025 als volgt:

- Schrap op pagina 19, paragraaf 3, derde punt: ...”(werkgelegenheid voor veel vrouwen)”

En gaat over tot de orde van de dag.

CDA Hengelo:	Hanneke Steen
PvdA	Marie-José Lutikholt
ChristenUnie:	Susanne van den Beukel
GroenLinks	Jan Evers
D66:	Rik Oude Munnik
Raadslid:	Marie-José Huis in 't Veld

LOKAAL HENGelo

SP.

ChristenUnie

+ Geloven in Hengelo

Marie-José
Huis in 't Veld

Lid Capelle

GROENLINKS

AMENDEMENT
AANVAARD

§

Amendement kadernota 2022-2025:
22-NB-6.5 Ophogen bijdrage sport- en cultuurfonds volwassenen

De gemeenteraad van Hengelo bijeen op 13 juli 2021

Constateernde dat:

- In de verordening maatschappelijke participatie wordt voorgesteld om drie verschillende voorzieningen voor volwassenen samen te voegen (sport max. €110, vakantieactiviteiten max. €50 en kortingsregeling Schouwburg Hengelo/Metropool ca. €50)
- De keuzevrijheid voor gebruikers van deze voorzieningen wordt verhoogd
- Het maximale totaal beschikbare bedrag per persoon in de nieuwe verordening echter wordt verlaagd van €210 naar €125
- Deze bedragen sinds 2001 tot 2019 niet zijn verhoogd met uitzondering van de toegepaste indexering van 2019 -> 2020
- Er relatief weinig mensen gebruik maakten van meer dan één voorziening
- *Het college bij nieuw beleid in de kadernota post 22-NB-6.5 op PM heeft laten staan*
- *De kadernota nog een financiële ruimte biedt van maximaal €72k*

Overwegende dat:

- De groep mensen met een laag inkomen die gebruik mag maken van deze voorzieningen zeer divers is: mensen met een uitkering, mensen met betaald werk maar ook ondernemers
- We ernaar moeten streven dat mensen met een laag inkomen kunnen deelnemen aan sportieve activiteiten maar daarnaast ook voorstellingen willen kunnen bezoeken en behoefte hebben aan activiteiten tijdens hun vakantie
- De mensen die gebruik maken van deze voorzieningen het verdienen dat de trendmatig opgelopen achterstand wordt gecorrigeerd
- Een verhoging naar €200 van het totaal beschikbare bedrag redelijk is
- *Dit leidt tot een verhoging van de kosten die ligt tussen €67500 en €108000 (afhankelijk van de mate van gebruik)*
- *Het verleden heeft geleerd dat het gebruik van dergelijke voorzieningen uit het armoedebeleid meestal lager is dan verwacht en dan nagestreefd wordt*

Amendeert de kadernota als volgt:

Post 22-NB-6.5 Ophogen bijdrage sport- en cultuurfonds volwassenen uit nieuw beleid 4.1 te wijzigen van PM in jaarlijks €67500

Lokaal Hengelo: Seviye van Wier-Koca

SP: Floor van Grouw

Lid Janssen: Leo Janssen

Lid Capelle: Herbert Capelle

CU: Susanne van den Beukel

Lid Huis in 't Veld: Marie-José Huis in 't Veld

Groenlinks: Elske Mooijman

**Marie-José
Huis in 't Veld**

Motie: Blijvende aandacht voor Eenzaamheid

MOTIE
AANVAARD

De raad van Hengelo in vergadering bijeen op 13 juli 2021

Constateerende dat:

- In het jaarverslag 2020 van Gemeente Hengelo van 'een groei van extreme eenzaamheid onder ouderen' sprake is;
- Lokale (welzijns)organisaties zoals o.a. Wijkkracht, Humanitas, en De Luisterlijn gedurende de coronamaanden een toename aan eenzaamheid constateerden;
- Het college in zijn raadsbrief van 10 november 2020 (3136079) schrijft: "We houden uw raad graag op de hoogte van de voortgang van de pilots en zullen de resultaten van de pilots voor de kadernota 2022-2015 met uw raad delen.";
- Lokale pilots zoals huisbezoek migrantenouderen als ook het signaalpunt eenzaamheid vertraging hebben opgelopen en pas eind 2020 van start konden gaan (jaarverslag 2020, raadsbrief 10 november 2020);
- Een zicht op eenzaamheidscijfers n.a.v. de GGD Gezondheidsmeter 2020 in juni 2020 te verwachten waren (raadsbrief 10 november 2020).

Overwegende dat:

- Het college een stimuleringsbudget t.b.v. eenzaamheid van € 25.000 voor 2022 voorstelt en de daarop volgende begrotingsjaren 2023 t/m 2025 met een 'onzekere' p.m. post zijn voorzien;
- Het verminderen van eenzaamheid structureel en integraal aandacht vraagt.

Draagt het College op om:

De raad te informeren zodra concrete eenzaamheidscijfers voor Hengelo en eerste resultaten uit de drie pilots bekend zijn en op basis daarvan binnen de reguliere P&C cyclus mogelijkheden voor beleidsaanpassingen te benoemen.

En gaat over tot de orde van de dag.

ChristenUnie CDA GroenLinks LokaalHengelo PVV lid Huis in 't Veld

S. van den Beukel H. Steen E. Mooijman S. van Wier-Koca J. Nijhof M.J. Huis in 't Veld

MOTIE
AANVAARD
§

Motie huisvesting voedselbank

Constaterende dat

- De gemeenteraad afgelopen vrijdag een brief kreeg van de voedselbank waarin zij 45 K extra subsidie vragen ivm nieuwe huisvesting
- Het feitelijk een aanvraag betreft voor de periode van 10 jaar
- De voedselbank in Hengelo een belangrijke en noodzakelijke rol speelt
- De gemeenteraad voor een goed afgewogen besluit meer informatie nodig heeft
- De kadernota ten behoeve van de voedselbank een p.m. post laat zien t.a.v. nieuw beleid
- Er vragen liggen rond de samenwerking tussen gemeente en voedselbank
- Er geen inzicht is voor de raad hoe de zoektocht naar een nieuwe locatie heeft plaatsgevonden
- Buiten de gemeente Hengelo ook andere subsidiegevers zijn waar de voedselbank een beroep op kan doen

Overwegende dat

Voor een afgewogen besluit de gemeenteraad behoefte heeft aan informatie op de volgende punten:

- De invulling van de samenwerking tussen gemeente Hengelo en de wijze waarop de voedselbank hun plek binnen het armoedebeloid kan invullen en op welke wijze deze invulling achteraf verantwoord kan worden.
- Hoe de eisen aan de vervangende huisvesting tot stand zijn gekomen en waar deze op zijn gebaseerd.
- Hoe de zoektocht naar nieuwe huisvesting er heeft uitgezien en op welke wijze de huisvesting, welke in bezit is van overheden, hierin is meegenomen.
- Hoe de gevraagde subsidierelatie met en het gevraagde subsidiebedrag van de gemeente Hengelo past t.o.v. de onafhankelijke rol die de voedselbank nastreeft.
- Welke andere inkomstenbronnen heeft de voedselbank en over welke andere inkomstenbronnen zouden zij nog kunnen beschikken waar tot nu toe nog geen beroep op is gedaan.

Draagt het college op en roept de voedselbank op

- Zo spoedig mogelijk na het zomerreces met elkaar in gesprek te gaan over bovenstaande punten
- Hierna met de raad, middels een politieke markt, in gesprek te gaan over bovenstaande punten zodat de gemeenteraad zo snel mogelijk voor de begrotingsbehandeling 2022-2025 een afgewogen besluit kan nemen over de subsidie aan de voedselbank.

Christen Unie: Susanne van den Beukel

SP: Floor van Grouw

PvdA: Marie-José Lutikholt

PVV: Jeanet Nijhof

GroenLinks: Elske Mooijman

CDA: Bernadette Morskiet

D'66: Rik Olde Munnink

Motie inclusief taalgebruik

In de politieke markt van 29 juni 2021 bleek dat er in zowel de kadernota als de beleidsrapportage voorbeelden stonden van niet inclusief taalgebruik.

Ook werd duidelijk dat, daar deze frases ook in eerdere stukken gebruikt bleken, de gevoeligheid hier omtrent is toegenomen.

Niemand gaat er van uit dat dit taalgebruik bewust gebruikt is om mensen te kwetsen en/of uit te sluiten. Ook is bekend dat taal er toe doet en (onbedoeld) mensen uit kan sluiten en/of kwetsen.

Er zijn verschillende mogelijkheden om binnen een organisatie aandacht te vragen voor inclusief taalgebruik. Denk hierbij aan de inzet van sensitivity-readers, trainingen en scholing.

Wij roepen het college daarom op om:

Voor het einde van het jaar 2021 met een voorstel richting onze raad te komen om vanaf 2022 te werken aan een inclusiever taalgebruik in de uitingen vanuit de gemeente.

Namens de fractie van GroenLinks
Elske M. Mooijman

Lokaal Hengelo, Seviye van Wier

Lid Huis in 't Veld

MOTIE
AANVAARD
§

GROENLINKS
LOKAAL HENGelo

**Marie-
José**
**Huis in 't
Veld**

Motie ateliers Hart van zuid.

MOTIE
AANVAARD
§

Op basis van het volgende:

We horen van kunstenaars uit de stad dat er dringend behoefte is aan ateliers, een broedplaats en zichtbaarheid.

Het college meermaals de ambitie heeft uitgesproken ruimte te willen creëren in Hart van Zuid voor creatieve initiatieven

Zich wellicht een kans voordoet op het oude Moller & Co terrein, tegenwoordig Twenflex genaamd

Dragen we het college op:

In gesprek te gaan met de kunstenaars van Ateliers'93, SWWK (en alle anderen die zich bij dit gesprek wensen aan te sluiten) voor de kunst- en cultuurnota opnieuw aangeboden wordt en mogelijk aan de raad beleidsaanpassingen voor te stellen naar aanleiding van dit gesprek.

Namens de fractie van GroenLinks:

Elske Mooijman

Lid Huis in 't Veld

Namens de fractie van de ChristenUnie:

Susanne van den Breukel

Lid Capelle

GROENLINKS

Marie-José
Huis in 't Veld

ChristenUnie

+ Geloven in Hengelo

Lid Capelle

MOTIE
AANVAARD
§

Motie: Motiemarkt

De gemeenteraad van Hengelo, in vergadering bijeen op dinsdag 13 juli 2021

Constaterende dat:

- in het voorjaar van 2019 een zeer succesvolle motiemarkt heeft plaatsgevonden waar inwoners en organisaties met tientallen nieuwe initiatieven kwamen;
- zowel inwoners, organisaties, gemeenteraad als college erg enthousiast waren over de voorstellen;
- een deel van deze voorstellen werd beloond en tot uitvoering is gebracht.

Overwegende dat:

- initiatieven uit de samenleving belangrijk zijn voor de vitaliteit van Hengelo;
- direct contact dmv een markt tussen inwoners, organisaties en gemeenteraadsleden nieuwe ideeën veel beter doet aanslaan.
- de kloof tussen politiek en inwoners hiermee kleiner wordt;
- een aantal voorstellen uit 2019 budget neutraal uitgevoerd konden worden;

Draagt het college op:

- een bedrag van € 50.000,-- uit de algemene reserve beschikbaar te stellen voor nieuwe burgerinitiatieven die uit een door de raad te organiseren motiemarkt in het najaar van 2022 voortkomen.

En gaat over tot de orde van de dag.

BurgerBelangen Hengelo

Han Daals

Bezoekadres stadhuis
Burgemeester van der Dussenplein 1

Postadres
Postbus 18, 7550 AA Hengelo

Telefoonnummer
14-074

E-mail
Gemeente@hengelo.nl

www.hengelo.nl

Gemeente
Hengelo